

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

ἩΣΙΟΔΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
τὰ διειρηκόμενα.

HESIODI
ASCRAEI
quæ extant.

DANIEL HEINSIUS

*Interpretationem haud paucis locis emendavit. Intro-
ductionem in Opera & Dits, in qua Hesiodi philosophia
nunc primum expugnitur, Notas item addidit.*

Editio nova, ab autore recognita.

LUGDVNI BATAVORVM,
Ex officina Ioannis Patij,

3 ANNO MDCLXXII.

KD56244

Gr 46.125

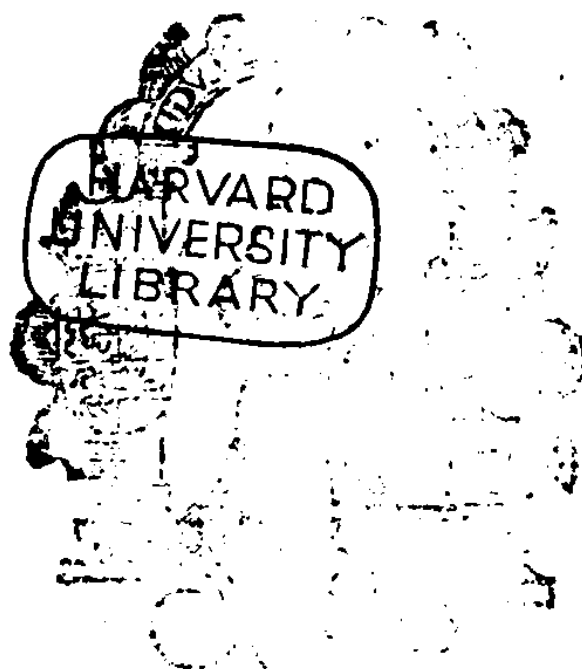
1854. Dec. 7.

The Gift of
Mrs Sarah Campbell
the Sister of the
Rev. Prof. John S. Porlier, D.D.
of Cambridge.

2 V 12 V 1 E 1 1 1 1 1

Harvard University Library
Cambridge, Mass.
1854

Harvard University Library

Viro Clarissimo

BONAVENTURÆ
VVLCANIO,

Græcarum literarum Professori
& interpreti

S. D. DANIEL HEINSIVS.

Non ignoras, Vir Clarissime, Hesiodum majori olim forma editum a nobis fuisse: in qua veteres poetae illius interpretes conjunxeramus. Qua in re praeclaram a te nobis operam navatam memini. Joannis enim Tzetzae, Grammatici non plane contemnendi, glossas aliquanto auctiores, singulari quadam humanitate nobis suppeditaveras. Dederamus autem operam tum temporis, ut suavissimos & auro contra non caros, Operum & Dierum

Dierum libellos illustraremus : quod in
iis vestigia veteris illius & sanctissime
philosophie primi observasse nobis videremur,
quam Pythagoras & Plato postea excoluerunt. Quae res ita grata,
ut pote in adolescente, viris maximis
tum fuit, ut quam ex scribendi genere
extemporaneo, neque elaborato, ne speraveramus
quidem, eam nobis ita cumulate laudem tribuerent,
ut admittere eam vel putiditas vel mera esset
inverecundia. quod putarent nova esse
omnia, sed quae antiquissimo scriptori
lucis haud parum adferrent. Cum
autem iterum minore hac facie, sine
veterum interpretatione Hesiodum sub
praelum revocarent opera, feci quod petebant.
Interpretationem aliorum correxi:
quodam etiam in meis emendavi. In
quibus non sine admiratione quodam
repperi, quae per festinationem opera-
rum

rum tum commissa ; necessario erant,
emendanda : cum nec Græca essent nec
Latina. Ut anachronismum omittam,
qui in Prolegomenis quæ hic non com-
parent, mutatione numerorum, quod
non raro accidit typographis, in ætate
Tzetza, erat commissus. Ceterum in
reliquis, quæ tum rudi, ut est vetus ver-
bum, Minerva conceperam, nihil ad-
modum mutandum putavi : ne eam,
quæ præcipue tum placuit, simplicita-
tem incrustarem. Libuit autem hic te
affari, cui & tum partem aliquam illius
operis inscripsi, & nunc quantum de-
beam, non pudet profiteri. Quis au-
tem excellentem tuam huius linguae peri-
tiam ignorat, nisi qui est prorsus ὁ
Βεβήλων ? Agathiam & Callimachum
qui legunt, Romanum in altero histo-
ricum, in altero habent poetam : ita ta-
men ut in neutro desiderent interpretem.

*Nec de aliis hic dicam. Mihi autem
maxima voluptas fuit, cum purissimum
scriptorem, & qui optima virtutis con-
tinet praecepta, de novo essem editurus,
statim in ipso limine pietatem erga prae-
ceptorem profiteri. Ut & hoc quoque
inter reliqua Hesiodi praecepta discat
juventus. Vale, Vir Clarissime,
& me ama.*

HESIO-

HESIODI VITA

Ex Lilij Gyraldi De Poëtarum

Historia Dialogo II.

DE Homero jam satis. A quo non longe
abfuit senex, rusticana agrestique facie.
Iamdudum, inquit Piso, Hesiodum no-
bis affers. Ipsum inquam profecto He-
siodum, quem & aliquo tempore cum
Homero floruisse accurati quidam prodidere scripto-
res alicubi, licet Cicero noster Homerum longe fa-
ciat antiquiorem. Vetus certe disceptatio inter
Grammaticos, Gellio & Seneca & Pausania testibus,
uter ætate præcesserit : qua de re & dialogos duos
Ponticus Heraclides scripsit, & Cyrillus libro primo
contra Iulianum Cæsarem, Centesimo, inquit, Lx &
quinto anno post captam Troiam Homerum &
Hesiodum fuisse dicunt. & reliqua. Tum paulo
post subdit idem Cyrillus: Tradunt autem quidam,
quod Homerus non fuit coætaneus Hesiodi, sed in
illis fuerit temporibus, regnantibus apud Hebræos
Azaria & Ozia, apud Medos Arbace, apud Latinos
autem Proca Sylvio, ante scilicet constitutionem
Olympiadum. Quæ cum dixissem, Nos, inquit
Piso, summopere avemus de te audire, quæ tu assi-
dua lectione super hac re annotaueris. Quibus ego,

Libenter sic agam, inquam, remque ideo altius aliquanto repetam. Porphyrius enim & plerique alij, Hesiodum Homero juniorem annis centum faciunt, atque ante primam Olympiadem : quam opinionem sequi videtur Solinus, qui ita scribit : Inter Homerum & Hesiodum poetam, qui in auspiciis Olympiadis primæ obiit, centum xxx anni interfuerunt. Alij eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur, & Velleius non damnandus historicus (tametsi quidam insulse nullum fuisse Velleium suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus : idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est :

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.*

Græcum vero si mavultis, hoc est :

Ἡσίοδος Μῆσσις Ἑλικωνίσι τὸν δὲ ἀνέθηκε,
Τῶν τε νικῆσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὅμηρον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcunque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacôn attigit, tum in eo, quod Septem sapientum convivium inscribitur, copiose explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exequiis & Amphidamantis Chalcidensis, carminibus cecitarunt,

qua

qua in re dubia atque anceps iudicium fuit sententia,
 Conversi, inquit, sunt ad huiusmodi interrogationes,
 & proposuerunt inanes, ut ajunt, quasdam nugas
 (si modo recte interpretamur, ὡς Φασι λέγας; non
 ὡς Φησι λέγης, ut passim legitur: non tamen decerno,
 conscius & Lesches nomen esse proprium poetæ
 Lesbij.) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quæ non unquam ante fuere,
 Neve futura retro.*

Tum vero ex tempore respondit Hesiodus:

*Vtrum cornipedes quando Iovis ante sepulchrum
 Festinantes propter palmam plaustra terebant?*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximæ omnibus fuisse
 admirationi, atque tripodis præmium assecutum.
 Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio:
 dure enim admodum & incondite ea vertisse videris.
 Audite ergo ea Græce, inquam, non enim eo inficias
 quod ais. Homerus quidem ita:

*Μῆσοί μοι ἔννεπ' ὅκωϊνα τὰ μὴτ' ἐγρόντο πάροιθεν,
 Μήτ' ἔσσω μετόπισθεν.*

Sic vero Hesiodus:

*Ἄλλ' ὅταν ἀμφὶ Διὸς τύμβῳ καταχήποδες ἵπποι
 Ἄρματα συνέλψωσιν ἐπὶ γόμφῳ πρὸ νίκης.*

Porro ne & hoc vos lateat, iudicem inter Homerum
 & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res
 usq; in proverbium deducta ostendit, Πανίδος ψῆφος,
 Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui incru-
 dite minusque sapienter judicant. Pulchre, inquit
 Piso, & sane simul monstrasti, eadem Homerum &
 Hesiodum ætate fuisse: sed nihil vetat quo minus

H E S I O D I

eidem diligentia reliquam ejus poetæ vitam, ab Atticis usque literis (quod ajunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc a nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, a caste & pudice loquendo deductum videtur, *ἠὲ δὲ τὸ ἥσιν ἄδω*. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Pilo, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine a Græcis & Latinis vocatur. Recte tu quidem, inquam, sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligeris. Hesiodi quidem patria Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Stephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quam Hesiodum intelligere Vergilium autumat illo carmine:

Ultima Cumæi venit iam carminis ætas.

quod scilicet Hesiodus Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; ut liquido videtur in eo quod *Ἔργα* inscribitur poemate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagæno Critonis filio natus erat, matre vero Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppressi, cum unde dissolverent nomina non haberent, in Ascræam Bœotiæ vicum demigrarunt, ubi est puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attelen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dios, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulinius causam in Ascræam migravit, ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum:

V I T A.

fiodum : qui dum paterna armenta puer custodiret, a Musis amatus fuisse perhibetur : quæ illi gustandam laurum dedere : eam enim lauri naturam esse scribit ipsius poetæ interpres Proclus, & Isaacius Zetzes, ut qui eam mandunt, vates fiant : unde & Lycrophon poeta ea causa *δαφνηφόρον* vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles, & noster Tibullus agens de Sibylla :

Vera cano, sic usque sacras innoxia laurus

Vesca, & æternum sit mihi virginitas.

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticiniij symbolum esse prodidit : quare & laurum ipsam veteres *μαρτυρὸν φυτόν* appellavere. hoc est, Vaticinam plantam. Et Claudianus ait :

Venturi præscia laurus

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticiniij Deus a gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore) prædicebant: quod & philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant : si siluissent, unde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus :

Laurus ubi bona signa dedit gaudete coloni.

Et Propertius :

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia si noctu pulvino subiecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen prodit Eustathius, a *δα* particula intentiva, & *φωρέω* verbo, quod voco & cano significat,

ficat, quod laurus in igne posita crepet & sonet : unde
 fortasse & ipsi nos Latini Laurum deduximus, a *λαύω*
ut da, particula intentiva, & uro, ut si non voce, at
 significatu conveniat. Si plura vero de lauro discere
 cupitis, præter ea quæ a nostris traduntur, legite Par-
 thenij librum *Ἐρωτικόν*, & Constantini librum xi
 De re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis
 nota. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui
 lauro gustata, haustaque Hippocrenes unda, repente
 poeta prodit. Id cum alij, tum ipse de se in Theo-
 gonía cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius inter-
 pretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenij
 & artis esset fœtura indeas referre, ut se Musis gratum
 testaretur : ut si quis ærariam calleat, Vulcano tamen
 sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum
 Maximum legetis. Delectatum quidem peregrina-
 tionibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum :
 quam rem tamen in somnium quidam retulerunt.
 Alij, quod qui peregre proficiscuntur, facilius pru-
 dentiam cæterasque virtutes comparare existimantur,
 quod mores scilicet hominum multorum videant.
 Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen
 Phrygiæ filiam, & ex ea Stesichorum poetam natum.
 Alij non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum
 occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos
 ivisset, eique responsum foret, ut Nemeæ Iovis tem-
 plum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus,
 cumque ea causa Nemeam Peloponnesi fugeret, forte
 in Oeneonem Locridis pervenit, ubi Nemeæ Iovis
 templum fuerat, ut scribit Thucydides, quo in loco
 incau-

ineautus ab Amphiphane & Ganetore Phylgei libe-
 ris interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem
 Ciemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagus pro-
 jectum est: id quod cum occulte fecissent, ab Hesiodi
 cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus.
 Alicubi tamen non Phylgei filij, sed Ganyetoris
 Naucleij dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Qua-
 nam animalia prudentiora, terrestriane an aquatilia.
 Pausanias quoque in Boeoticis, Hesiodi interitum
 ita recitat: Filij, inquit, Ganyetoris, Ciemenus &
 Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob
 Hesiodi necem, ubi in Neptunum impij existimati
 sunt, de illisque est facta quaestio. & cetera quae ille
 prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic
 in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit,
 comite & Troilo puero Hesiodus apud quendam ho-
 spitatus est: noctu Milesius hospitis filiam vitia-
 vit: rei conscius Hesiodum rati puellae fratres, illum
 inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare
 projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt,
 a quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit,
 Deorum voluntate a delphinis cadaver ad litus de-
 latum, ubi tum forte Neptunalia celebrabantur. Id
 scelus ubi incolae intellexerunt, interfectorum domos
 diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis
 suffocarunt. Alij post diem tertium a delphine in
 litus cadaver devectum tradunt. Re cognita, occi-
 sores navigatione sibi consulere volentes, vi coactae
 tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio
 periisse dicuntur. Post haec Hesiodi corpus in Nemea
 Locri-

H E S I O D I

Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi poetæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumultata :

Ἄσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊα, ἀλλὰ θανόντῃ
Ὅσέα πλεξίπτων γῇ Μινυῶν κατέχῃ
Ἡσιόδῃ, ὃ πλείστον ἐν ἀνθρώποις κλέῃ ἐστίν
Ἀνδρῶν κερνομένων ἐν βασιλῆϊ σοφίης.

Tum Picus puer : Cur non & hos Latine, ut alios versus, nobis exprimis ? Vt, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cætera revocem. Et Piso : Faciam equidem, inquit, ut cunque potero : & non diu cunctatus, sic coepit :

*Fertilis Ascra quidem patria est : verum morientia
Pugnaces Minya condita membra tenent
Hesiodi, cuius supra omnes plurima laus est,
Spectatosque viros iudicio sophia.*

Quos cum Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens ; statim subditi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latine vertit :

*Salve cui pubes, tumulusque bis obtigit unus,
Tu sapis Hesiode, quantum homini sapere est.*

Sed & Aldus ita prius :

*Hesiode ante alios sophia præstantior omnes,
Salve bis quondam qui puer atque senex.*

Græcum Pindari si vultis, sic habet :

Χαῖρε δὲς ἡγήσας, καὶ δὲς πέφκ' ἀντιβολήσας
Ἡσιόδῳ, ἀνθρώποις μέγαν ἔχων σοφίης.

Verum

Verum jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis repperi, attulerim, super ea in *Ερως* verba, *μὴτ' ἐμὸς υἱός*. Filius, ajunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus vero Stesichorum dixit ex Glymene: ego tamen legendum puto Cremenem, ut jam ostendi. Alij tamen ex Archiepe, quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stesichorum & filiam habuisse Mnasean nomine, quam Archiepen vocant alij. Porro sexdecim Hesiodi legitima ~~feruntur~~ volumina: in primisque Theogonia, a philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde *Εργα καὶ Ἡμέραι* id est Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum poetam aliqui scribunt. Sunt & qui putent *Ἡάας μεγάλας*, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias. quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus jam ante plane meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypotheses, quas tamen Fabius Quintilianus ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesiodi esse negavit. At vero Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus in medium afferunt. Scripsit item Heroum & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere heroidas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Servius, optasse. Dion vero Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroï-

heroï-

HESIODI

heroibus ante scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulierum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum *παρὰ τὸν ἦτορ*, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At vero Hesiodus ipse, secum Homero, in Delo, in Apollinem huiusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

In Delo tum primum ego Maeonidesque poeta

Lusimus, inque novis carmen cantavimus hymnis

Æturicomam Phœbum, quem Latona edidit alma.

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque sua lingua:

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον, ἐγὼ καὶ Ὀμηρὸς ἀοιδὸς

Μελαίκοιο, ἐν θεάροισ ὕμνοις παρὰ τὰς ἀοιδῶν,

Φοῖβον Ἀπὸλλωνα χρυσότονον, ἐν πικρῇ Λητοῇ,

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poema inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cuiuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stesichorusque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de medicina: qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in medicina plurimum valuit, quod manifeste apparet cum

V I T A:

cum de victus ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de foeminis, de temporum connexione, deque infantium statu differit. & hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum De herbis scripsisse tradant, quod ex Plinio colligitur. Nec defunt qui Hesiodum scribant autorem eorum apologorum qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Astronomicôn ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subjunxit:

——— *sed proximus illi*

*Hesiodus, memorat divos divûmq; parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
Titanas iuvisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atq; iterum patris nascentem corpora Bacchum,
Omniaq; immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusque rogavit,
Militiamq; soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Pallas utrunq;
Atq; arbuſta vagis essent quod adultera pomis,
Sylvarumq; deos sacrataq; numina nymphas,
Pacis opus, magnos natura condit in usus.*

Cum recitasset hos versus Piso. Si velim, inquam ego, quæcunque omnia de Hesiodo legi vobis in præsentia recensere, in longum nimis noster sermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu ne-

H E S I O D I

quaquam præteribo. Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Hesiodus inscribitur, in quo Hesiodum ipsum de se multa narrantem inducit, eumque ipse, ut solet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata, in Hesiodum multa. Extat & apud Græcos proverbium, de iis qui super senescunt, Hesiodica senectus: de quo & Pindari distichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio nostro interpretatum attulimus. Pythagoram scribit philosophus Hieronymus, cum ad inferos descendisset, Hesiodi animam vidisse ad columnam æream suspensam astrictamque adeo, ut stridere videretur & cum ea Homeri quoque animam serpentibus undique incinctam, ea videlicet solummodo causa, quod de deis falsa suis carminibus confinxissent. Qua re factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui est inscriptus, Allegoriæ in iis quæ de Deis ab Homero dicuntur, & responsiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, posset Homerus, Salmonæus vel Tantalus, immoderatam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Deis cecinit, sub alia significatione non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de aliis Poetis bonis, ut hesternæ die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope divini ingenij fuerit Hesiodus, non tamen ideo obtreçtatoribus illum caruisse accepimus: siquidem iniquas adversus eum controversias exercuisse Cercopem legimus: in tantum excellentissimus, quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, a Siagro poeta lacesitus, Pinda-

V I T A.

Pindarus ab Amphimane Coo, Simonides a Timocreon-
te. Nec Vergilio Horatioque nostris, defuere
Parones, Mævij, Baviij atque Suffeni, alii-
que de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus,
plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigon genus
nostro hoc tempore non minus, quam pridem,
viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili
quam versificatores & poetæ. At de
Hesrodo jam satis.

H

Ἐκ τῆς Σειῖδα.

ΗΣίοδος Κυμαῖος. νέος ἢ κομισθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς Δίος, καὶ μητρὸς Πυγμαλίδης ἐν Ἀσκή τῇ Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται ἢ εἶναι τοῦ Δίος τοῦ Ἀμπελίδου τοῦ Μελανώπιδος. ὃν φασὶν τινες τοῦ Ὀμήρου προπάτορα εἶναι πάντων, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι Ἡσίοδος τῷ Ὀμηρῷ. ἐπάτερον ἢ ἀπὸ τοῦ Ἀτλαντοῦ κατὰ γένος. ποιήματα ἢ αὐτῶν ταῦτα θεογονία, Ἔργα καὶ Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναικῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις ἐ. Ἐπικήδειος εἰς Βάτραχόν τινα ἐρώμενον αὐτοῦ. Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων, καὶ ἄλλα πολλά. Ἐτελεύτησε ἢ ὀπίξενωθεὶς παρ' Ἀντίφῳ καὶ Κτιμῳ· οἱ νύκτωρ δόξαντες ἀναιρεῖν φθορέα ἀδελφῆς αὐτῶν, ἀνείλον τῷ Ἡσίοδῳ ἄκοντες. ἡ δὲ καὶ Ὀμήρου καὶ τινος πρεσβύτερου καὶ ἢ ἄλλου σύγχρονου. Πορφύριος καὶ ἄλλοι πλείους νεώτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν ὀρίζονται.

Ἐκ τῆς Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασέως.

ΗΣίοδος μὲν γὰρ ἐφρόντισεν ἡδονῆς, καὶ ὀνομάτων λειότητι, καὶ συνθέσεως ἐμμελῆς.

Ex Suida.

Hesiodus Cumæus. Cæterum a patre Dio & Pycimede ejus matre, in Ascra, translatus eo, vixit. Genus ac familiam illius ab Ampelide Dio, Melanopi filio deducunt. Quem nonnulli Homeri abavum fuisse volunt. Vt Hesiodi consobrini filius fuerit Homerus. Vtrunque autem ab Atlante volunt oriundum esse. Ejus autem hæc sunt poemata: Opera & Dies, Scutum, Mulierum Catalogus, libris quinque. Epicedium Batrachi, quem in deliciis habuit. De Dactylis Idæis. Alia item multa. Obiit autem, cum ad Antiphum & Crimenum hospes divertisset. Qui cum noctu sororis suæ stupratorem, tollere se existimarent, Hesiodum ignari sustulere. Fuit autem Homero, ut quibusdam videtur, antiquior. Alij eadem tempestate vixisse autumant. Porphyrius & alij, centum omnino post annis floruisse tradunt.

Ex Halicarnassensi Dionysio.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum hæquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

Velleius Paterculus Hist. lib. 1.

Huius temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx annos distinctus ab Homeri ætate, vir perlegantis ingenij, & mollissima dulcedine carminum memorabilis, otij quietisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissime.

Fabius lib. x.

Raro assurgit Hesiodus, magnaue pars ejus in nominibus est occupata: tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis, probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

DANIE-

DANIELIS HEINSII
H Y M N V S
in Hesiodi
PANDORAM.

Ex quo, quæ Hesiodi Pandora
fit, intelligitur.

Αθανάτων Βασίλειαν αἰδέομαι ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
Νόσφιν αἰεὶ κρατέουσιν, ἐπεὶ κατ' ἀπείρονα γαῖαν
Πλαζομένοισι, λιπόμεσθα θεῶν, αἰεσίφρονι θυμῷ.
Ἀρξάμενοι, ὡς πρῶτα Φερέσθια δῶρα καλῖψας
Ἰαπετιονίδαο χολωσάμενοι Διὶ βαλας
Ζῶς κρατερὸς γλυκύπυρον ἐπήγαγε πῆμα βροτοῖσι.
Ἰλαθι πασιμέλεσσι, πανόλβιε, πόντα θεῶν,
Ἐυφροσύνης δώματα, καὶ δ' ἀντήξον αἰοιδῇ.
Ὡς ποτὶ γῆ-πέτανυστο, καὶ ἔρανος Ὀρὺς ὑπερθεῖν
Ἀμφιταλασίῳ ἔλυστόμενοι παρὶ γαῖαν
Τίρεσιν ἐστὶ φαίνωτο, καὶ ἡελίος γλυκὺ φέγγος
Ἀυτοκασιγνήτης ἐστῖψατο κύκλα σελήνης,
Ἦδη χθονὶ λίανοῖσι καλυψάμεναι Διὸς ὀμβροῖς
Ἀνθρώπων τέκε Φύλα, καὶ Ὀρυπτόρε Διὶ κάλπε
Ἔθνεα βοτρυθδὸν χρυσεῶν αἰετέλλετο λαῶν.
Χρυσεῶν μὲν πρῶτα καὶ ἀργυρέων γυνὴ ἀνδρῶν

Παμμήτωρ τέκε γαῖα, θεοῖς πάντας μεμηλός,
 Ἐκτὸς ἀλιτροσύνης λυσώδεσσι, ἔκτὸς ἀνάγκης,
 Τοῖσι βίον πόρε δένδρα, καὶ ἢ πρότερον τέκε μήτηρ,
 Πήχεας ἀμπύσσουσα φίλως, κομῶσα τέκνα,
 Πάντα χαρίζομένη. δεινὴ δ' ἀπέκλυτο θάλασσα·
 οὐδὲ βίον μερόπεσιν ὑπὸ πρῶθεν ἄρματ' ἔδωκε
 Νῆες ἀγίνεσκον, Βορέω πνεῖον· ἀπὸ λυγρῶ,
 Λαίφρεσι πεπλημύοισιν ἀνὰ μέγα κόμα θέουσι.
 Τοῖς δ' ἑοὶ μερόπεσσι μεμιγμένοι εἶδαρ' ἔδωκε,
 Πάντοθεν Ὀρύστερνον ἀνερωφῶντο κατ' αἶαν.
 Ζῶς δ' ὅτε δὴ χεῖρας καὶ ὤρεϊ καρτὶ πεπιθῶς
 Ὀν γνέτω κρατερῇσιν ἀλυκίον πέδησι πελάσας
 οὐρανὸν βιάοντα κατήγαγε, ἔκ τ' ἐδιώξας
 Ἰαπετὸν δολόεντα, νέης ἐπεβήσατο τιμῆς,
 Δὴ τότε χάλκειον γυῖον, ἔδωκεν, ἐκείν' ἀνέκτον,
 Ἀθανάτοισι θεοῖσιν ἀπαχθόμενον, τέκε γαῖα·
 Ἄρει πεφλεκός, καὶ ἀναιδείῃσι νόοιο
 Ὑστρα θεσφαῖ θεῶν τέλεισιν κενεόφρον' ὀσμῆς.
 Τὸς δ' ἤρεα λείπεσκον ὅσοι ναετῆρες Ὀλύμπῳ
 Ἀνδράσιν ὠκυμέροισι πάλαι μίνυοντο κατ' αἶαν·
 Ὅις δ' ἔμψυχοι οἰώθησαν· ἀκινήτοισι δ' ἐμὸι χροῖς
 καὶ θανάτων συζαρήσιν ἐδελώθησαν ἀνάγκης.
 Δώρα δ' ὅπως θεῶν μίνυον· Ζῶς δ' ἄφθιτα εἰδὼς
 Κρύψατο πόρ, πενίης ἄκ' ἄμμορον, ἔρμα βίοιο,
 Σύμφορον Ὀπρέης. Τὸ μὲν αὐτίκα μέμερ' ἔχους
 Ἰαπετῶ, χοῖλοισιν ἐνὶ νάρθηξιν καλύψας,
 Ζεῦα λαθὼν κλέπτεισκε, θεῶν πρόμον ἦδ' ἑ ἀνδρῶν·
 οὐδ' ὅπιν ἀθανάτων πεφυλαγμένον, ἔειπ' ὅγε
 μῆλιν
 Εὐρυβίς Κρονίων' ἐνὶ στήθεσιν ἀλύξας·

HYMNS IN PANDORAM.

Νήπιον ἢ μάλα μάλλον ἀτρεῖα νηλεῖα θεσμὸν
 λειπέμεν ἀνθρώποις, καὶ αὐτὸς πῆμαί τε κύρωσι.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ γήνωσκε καὶ φρένας ἔνδον εἶπας
 Ζῶς ἀπαφισκόμεν, καὶ ἀμερόμεν φλογὸς αὐγῆς,
 Δεινὰ παθὼν κεχόλων, καὶ ὀσόμεν καὶ θυμὸν
 Ἀργαλέας ὀδυῖας (αἵ τ' ὠφελον ἐσθ' ἐχθρόν γε
 Ἀμφίτεγλυν πονέεσσι, καὶ ἀλμυρὰ νῶτα θαλάσσης)
 Παρθένον αἰδοίμεν διερῆς ἐκπαλάσσαν γαίης,
 Παρθένον αἰολόμορφον, ὡς τε φιλότῃ ἀνάγκης,
 Παρθένον, ἥχθων πᾶσι καὶ ὑδατέντες ἑναυλοί,
 Ὅσα τέ γῇ καίλησιν ὑπὸν ῥίζησι πέσσει,
 Τῇ τ' ὀπιτέτραπται φυτὰ μυρία, καὶ μέγας ὄλβος.
 Ἐνθά σε πρῶτον πυρεῖς Ἥφαιστος ἐτάξε,
 Πᾶν δ' ὀπιτέβληται ὅσων μερόπτεσσι ὄρεσσι.
 Πάντα θεῶν λάχες ὄλβον, ἣ γενοῖναι περ αὐτῇ.
 Χαῖρέ μοι αὖτις ἀνέστας, πολλύλλαιτε, μήτηρ ἐάων,
 Μήτηρ ἀπημονίης. τίνας σσι τίνα μύθον ἀνείψω;
 Πῶς δέ σε κικλήσκων, σέθεν ἰλέω αὐτιβαλήσω;
 Χαῖρε θεῶν κρείσσει, θεῶν θεὸς αὐτῇ εἶσαι,
 Δημήτηρ μὲν εἶσαι, καὶ εὐρύστερ' Ἀθήνη,
 Ἐν χθονὶ Δημήτηρ, καὶ ἐνὶ πόλεμοισιν Ἀθηνῆ,
 Ἐν ᾧ πόθοις Κυθέρεια καὶ Ἴμερ. ἢ μάλα καὶν
 Ὀλβος, ὃ τιμῇ, λαμπρότατος εἴνεκα κέρης.
 Ἦπιον ἦδ' αὖ θεός, καὶ ἐπέβλεπες ὀμμάϊ λαμπρῇ,
 Ἐκ δ' ἔβαλες πένιλον θυμοφθόρον· ἐσθ' λάτεις πολλὰ,
 Χρυσέα θ' ἱμερόεντα ἐπηγάγεις ἰδὼν γάμοιο,
 Ἐν δ' ἔρον ἐνδ' ἐάρας τε, καὶ ἡδία Κύπριδος ἔργα.
 Τῶν ἅμα γὰρ πάντων πάλαι ἔμμορες, ἔξετι κείνῃ
 Ὅπποτε δὴ τ' πρῶτον ἐν μερόπτεσι φάησθαι
 Ζεὺς χάριτομόνη. πρῶτῃ δὲ σε φασὶ γυναῖκα·

Τῶνδε γὰρ αἰππέτυξο, καὶ ἀγλαὴν ἔλλαχες εἶδ' ὦ
Παρθενικῆς, ἄνασσα, χάριν εἰλβασαι καὶ αἰδῶ.

Τῷ δ' ἐγὼ τοι πρῶτ' ὦ, ἐπὶ χνόον ἀβρὸν ἀέξω,
Ἥβης χρύσεον ἄνθος, ἐπὶ κέσθ', ἔδ' ἐβολάων
Νῆϊς ἐὼν πάντῃ τῶν Κύπριδ' ὦ, ἔδ' ἐπόθοιο,
Ἐυεπίης σπένδω μαλακὸν γάνθ'. ἴλαθι πόντια
Ἰλαθι· δὸς δὲ ἡμῖν γλυκερῆς Ὀπιθήμηναι Ὀνῆς.

Χαῖρε πάλιν, τρέλλιστε, θεῶν Ὀπειμένη ἀλκίῳ,
Ἀλκίῳ μὲν πάντων τε θεῶν πασῶν τε θεαινῶν,
Ἐιρῶν ὀχετηγὶ, καὶ ἰθυώτερα κυδομεῖ,
Ἐλπίδ' ἡγήτῃρα· τίς αὖ σοι καρτὶ μάχοιτο
Ἡ πολυωνυμίασι θεῶν οἱ ὄλομπον ἔχουσι;
Δήμητερ μέγα χαῖρε, καὶ Ἀμφιρίτη ἄνασσα,
Ἐν χθονὶ Δημήτης, Ἀμφιρίτη κ' ὀντόν.
Τῷ καὶ, ὅσοι, σπένδουσιν δρόμηναι ἡδὲ φυλάειν,
Ὅσοι ἐπασυπέρουσι πέδον κρέουσι μακέλλαις,
Ὅσοι ἀμυσάμενοι πολυγηθεῖα καρπὸν δρέρης
Ἐκτελέα, βεχθόντα, πείσφι γυγυζὶν ἀμάλλαις,
Σὸν πρῶτόν τε μῖσον τε καὶ ὑστέτιον πρὸ βωμόν
Ἀἰὲν ἐλίσσον· καὶ ἐλίσσάμενοι πρὸ δῶμα
Παμπλήθης τε Φέρουσι καὶ ἔφατόν. Ἰλαθι πόντια,
Ἰλαθι· μὴ μὲν τοί τις ἐμοὶ φίλ' ἢ ἀπὸ θυμῷ.
Νόσφι σέθεν γὰρ, ἄνασσα, μάτῃ φυλοεργὸς ἀλωῶς
Τετράγυον κ' κείν, ὅμῳ δ' ἄλλος τε καὶ αὐτός,
Ὡλκα πέρε μοχέοντε κατὰ τρεῖς ἐν ἄροτρον.

Χαῖρε πάλιν, κρείσσει θεῶν, κρείσσει θεαινῶν·
Ἐξέτι γὰρ κείν, ὅπῃ Νέμεσις τε καὶ Αἰδώς,
Αἰδώς τε Νέμεσις τε, θεῶν δριδέκετα τέκνα,
Ἰσάτω ἀθανάτων λιπέτιν χθόνα καὶ μὲν ἀνδρῶν
Νόσφι σφοδρῶν πρὸς πᾶσι τέλει ἐστὶν ἀπάντων.

HYMNVS IN PANDORAM.

Χαῖρε πάλιν κρείσσεια θεῶν, τραφερῆς τε καὶ ὑγρῆς,
 Ὑγρῆς καὶ τραφερῆς· τῷ καὶ παλάμῃσιν αἰερεῖς,
 Τῇ μὲν Ἀμαλθείης κέρας ἀγλαόν, ἔμμε δ' ἔρρης,
 Εὐφορίας μέγα σῆμα, πρὶ σαχύεσσιν βεβρηχὸς,
 Ἀμφοτέρων σαχύεσσιν αὖθις· ὅσα τέ γαῖα
 Εἰαρινῷ Ζεφύροιο χέει μεθύοντι ἔερση,
 Πηδάλιον δ' ἑτέρηφι· τόθεν σέθεν ἄμφι θεαίνῃ
 Πολλὰ παλαιγυρίων ἐψόσαντο βιβλία φωτῶν·
 Ἥ γὰρ ἀνακτορῶν τε μόνων κόσμοιο καὶ δ' ἄλλων
 Σημανέειν ἤγ' ἔντο· σὺ δ' εἰκαλή θεὸς ἦσθα,
 Εἰκαλή θεὸς ἦσθα. Τύχῃ δέ σε φασὶ καλεῖσθαι
 Νηρέϊον ἐν βένθεσσιν, καὶ Ὠκεανοῖο γέροντι.
 Πάντῃ ᾗ πέρχου κατ' ἄσπερον οἶδμα θαλάσσης
 Ἰστίατ' ἐκπετάσασα, πρὶ πλομῶσι καὶ εἰκάς.
 Ναυιλίῃ σοι πάμπαν ἐπ' ὀδῶν· ὅς σε, πόροιο
 Νῆα θολῶν ᾗ πόντον ἐλαυνέῃ ἄμφι καὶ ὄλβου,
 Σοὶ ἀνὰ χεῖρα πίπτει· σὺ δ' ἔμεδ' ἔσθ' ἡμεῖς
 Ἐμπερίας πόντοιο, καὶ εὐφορίας καὶ γαῖαν.

Χαῖρέ μοι, Ἀνταῖη μεγαλῶνυμε, μήτερ ἀνάγκης,
 Ἡδὲ Διὸς μέγαλοιο. σὺ γὰρ Τιτῇσι μέτεσκες
 Παντὸς ἐπὶ κρατέσσι, πρὶ καὶ προτέροισι θεοῖσι,
 Ρεῖη πλοδοδάτρεα. μόνῃ δ' Αἰδαο θεῶν
 ὦν, πᾶσι ἔλλαχες αἰσῶν, ἔτ' ἔμπεδα ταῦτα φυ-
 λάσσεις·

Μενοχρῆς Ἑκάτη, δεινὴ κλωστήρ ἀνάστα,
 Γαίης κρηρᾶνέουσα, καὶ ἰθύνουσα θαλάσσαν.
 Χαῖρε Διὸς δεσποῖνα, Προσδάων ἑταίρη.

Χαῖρε πάλιν, κρείσσεια θεῶν, κρείσσεια θεαινῶν,
 Ἀρτεμι θηρήτρεα, καὶ Εὐνομίη, καὶ Ἀπόλλων,
 Ἀρτεμις ἐν βήεσσιν, καὶ ἐν γένεσσιν Ἀπόλλων,

DAN. HEINSII

Εὐνομίη δ' ἀγορήζι. Σὺ ᾗ συνόντας οἷσ' ἔς
 Ἡλύκῃ ἢ χλόνῃ καλῆναντίον ἔς σκοπὸν ἔλκεις·
 Οὔτε παρὲς φηλὲς γέ, ἢ εἰ μάλα τηλέθεν ἔση
 Ἰθὺ πιτυσκόμῳ· τόχε δ' ἢ μάλα καίερον αὐτῆς
 Ἦς μεγάλη βληθείσα, ἢ ἀσπαίρῃσιν ποδοῖν
 Ἦς γάπιον θανάτοιο μέλ' ἀκρύνει· αἰεὶ δ' ἔσθ'·
 Καὶ σέ τις ἡγεμόνι γλυκερῆς αἰτ' ὄμῳ ἄχρης,
 Καὶ ἐλάφῳ πείπιπτε, καὶ ἐν νιφάδεσσιν λαγῶν
 Ὄρσεν ὑπὸ ἐκ κριτέων, γλυκερὸν σκυλάκεσσιν ἀγῶνα.
 Τοῖς ᾗ μέγ' ὄφρηθεν κραδίῳ, μάλα δ' ἀμφὶ πε-
 νεῖσιν,

Ἰχθυον ἔνθα καὶ ἔνθα διακόμεναι· πῶς δ' ὄντω
 Πολλὰ πείσκαίρεζιν, αἰεὶ δ' ἐλελίσσει ἔρῃ,
 Ἄγγελ' ὄφροσπῆς θελξίφρον', εἰκελ' αὐδῇ.
 Μείλιον ἀχρῶσσεζι, μέγα σπῶδ' ἔστιν ἀγαλμα.

Χαῖρέ μοι αὐτοῖς, αἴαοσα, θεῶν πῶς μῆτιν ἔχουσιν,
 Κηρὸς ἀλεξήτρεα, πῶς τρέψασα ἢ πότμον
 Εὐσεβέων παίδεσσιν· νόσον δ' ἀπὸ πάντων ἀλάλ-
 κεις.

Σοὶ δ' ἅμα γεινομένη, νόσοι αἰόλαι, ὀξύ τι πῶμα,
 Ἰκελαὶ ὀρνίθεσσιν ἢ ὀρνυμύαιζι μελίσσαις,
 Ἀνδρόμδρον βίον ἀμφὶ διέδραμον, ὅδε τις ἔσχε
 Ἀθανάτων, σέο νόσφι, Διὸς βελλῆσιν δ' ἔρηγειν,
 Οὐδὲ πῶς τρεῖσιν συγερῶ μερόπεσσιν ἀνάγκῃ,
 Οὐδὲ καζιγνήτης, τῆσιν σ' ὁμόπιδον ἔθηκε
 Ζεὺς Κρονίδης, Λάχεσιν τε καὶ Ἀτροπῶν· ὥς τε λέγεζι
 Ἀνδράζιν ἐσομύοιζιν ὀπικλώθισαν ἐφείναι
 Δαίμονα δυσφρονέοντα, ἢ ἡθάδα κῆρα μέλαιναν

Χαῖρε πάλιν, κρείσσει θεῶν, κρείσσει θεαινῶν,
 Εὐνομίη τε Θέμις τε· σὺ γὰρ κρατεῖσθε δικαστῆς,

Ἡ κυά-

HYMNVS IN PANDORAM.

Ἡ κυάμοις λαυκῶσι τὸν, ἢ ψήφοις καθίζεις
 Ξείνοις ἰθυῶντα δίκας καὶ δπίφρονι λαῶ.
 Κλήρων γὰρ μεδέεσσα, σὺ τὸν μέγαν ὄλβον ἀφαιρεῖς.
 Τῷ δ' ἔτι πάλιν πόρες ἄλλον· ἐπεὶ βασιλῆϊδες ἀρχαὶ
 Χρυσὸν πεπληθύνοντες, ἔρχονται ἀνάκτων,
 Παίγματα σοὶ τελέεσσι. σὺ δ' ἐξέφανόν τε καὶ ἔλκεις.
 Τῷ μὲν αἰσώσας, τῷ δὲ αὖ πολὺ μείζον ἔθηκες.
 Χαῖρε μέγα κρείεσσα θεῶν, κρείεσσα θεαινῶν,
 Ἵς τέτιόν μοι χαῖρε, καὶ ἡμερόεντας αἰοιδῆς,
 Μυσοῦν φίλα τέκνα, κακῶ δ' ἀπὸ λιμὸν ἄγχεα,
 Ἢ δέ μιν ἐστὶν ἀνάστα, τύχης δ' ἐπίβητον ἀρίστης.

DANIE.

DANIELIS HEINSII
in Hesiodum
EPIGRAMMATA.

Δ Ημῆτερ τέλλισε, σὲ μὲν πολὺν γηθεῖα καρπὸν
 Ἄλδ' αἰνεῖν σοφίης εἰκὸς, ἄτε σαχύων,
 Τὸν μὲν παῖς Δίοιο καὶ ἀγχινόεσσι Πυκιμήδης,
 Ἄσκλης ἑνναέτης, οἶδεν ἀμυσσάμεναι.
 Σεὺ γάρ ὑποθρεφθεὶς μεγαλῶνυμ'ε, χεῖρ' δ' ἐχέτλη
 Ἰτῇ μὲν ἀεργάζων, τῇ ᾗ μέγα δρέπανον,
 Ἄρ' ἰοντ' ὀκτάβλωμον, αἰκέα λιμὲν ἀμυῖναι,
 Πάνθοιός περ φιλῶ δρέψατ' ἀπ' ἰδμοσιώνης.
 Τῶν ᾗ σοὶ ἀγλαόκαρπα θαλύζια δῶκε κομίζειν,
 Μελπόμεναι γλυκερῆς ἔργα γηπονίης.
 Σωφροσύνη δ' ἐδίδαξε, καὶ ὥς πλέον ἥμισυ πάντοε,
 Ἐκ Μουσέων σοφίης μέτρα διδασκόμεναι.
 Ἀλλὰ γέρον μάλα χαῖρε, πανόλβιε· σοὶ γὰρ ἔνεγκε
 Πολλὴ καὶ πινυτὴ γοῆα Φύλοσσορίη.

In eundem.

Δαφνοφάγαι, γλυκύμυθαί, ἀνὴρ φίλοι, ἔρανίδησι,
 Γῆς δ' ἑστέας θεοὶ δέκνυσιν Ἡσίοδον,
 Πιερίδων γείτων πολυώνυμοι. ὦ πόποι, ὦ Ζεῦ,
 Ἥ γλαφυρῶς ταύτης ὤνατ' ἡτονίης.

In

In eundem.

Πῆμα κακὸς γέγων, ὅσωντ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνειαρ.
Αἱ σελίδες θείας φανέτω πρὸς Ἡσίοδε.
Ταῦτ' ἔργα φρασάμεν, γλυκερῆς φίλῳ ἤλιθαι
Μέσης,
Γειτονίης αὐτῶν ἔμμορε Πιερίδων.

In eundem.

ὦ μάκαρ, ὦ ξανθῆς Δημήτερ' ἔργα χαρίζων,
Βέλτις Ἐιρηνῆς παῖ, γέρον Ἡσίοδε,
Δαίμοσιν οἷ' ἔηδα, νέμων ἐνὶ βένθεσιν ὕλης
Ποίμενι ἡδ' ἀγέλλῳ ἔ' Εὐκωνιάδῳ.
Ἐνθά σε βεκαλέοντα θεῶν κάλα τέκνα θεῶντο,
Πηκτίδι σῇ φίλῳ περὶ πόρῳ προδίει.
Ἡ τάχα πεμπάζοντα βόας, καὶ μηκάδας αἰγας,
Ἡ τάχα, καὶ λεπιδὸς πηξάμενον δόνακας,
Ἐνθε πόντος λαλαγέοντα, καὶ αὐθεσιν εἰσέρχοντο,
Οἷα Φιλῆι λιγυρῶν ἔθνεα μελονόμων.
Καί τοι σκῆπτρον ἔδον Μεισέων βασιλῆα γνέσθαι,
Ἄλφοφυξ θεῖον σῆμα δημοσιῶς.
Χαῖρε, πάτερ, τοῖδε αἶσι, καὶ ἴλασθαι ἄμμι γυίοισι,
Αἰπόλε μὲν περὶ πόντον, νυῦ δ' ἄρ' αἰοιδοπόλε.

In eundem.

Ἵψαγόραν ποτ' αἰεὶ δὲν αἰαζήτ' ἄρῃ,

Ἡ φύξις δὲ χαῖεν δείξατο Μαιονίδει.

Δοικὸς ἄρῃς μέγ' ἔχαυε, καὶ οἱ πολέμους τε μά-
χας τε

Κέκλετο, καὶ δῖον μελπέων Αἰακίδει.

Τῷ δ' ἄρα γινόμενοις πάλα κλύε πότνια Δηῶ,

Βῆ δ' ἱμῶν ὑψηλῆς ἄγχεα Πιερίης.

Ἐνθ' ἄρα οἱ κλυτότοξ' ἐναντί' ἦλθεν Ἀπάλ-
λων.

Ὡκα μάλ', Ἀσκραῖον δείξατο δ' Ἡσίοδον,

Ἡσίοδον Φιλόμυθον, οἰζυρῇ σὺν κώμῃ

Γεινόμενον, Μισσῶν ἀγχ' Ἐλικωπιάδων.

Ὡς ὁ μὲν ἦδε μόρον Πηληϊάδων Ἀχιλλῷ,

Καὶ προτέρων ὀρμαῖς καὶ μῦθ' ἡμιθέων.

Αὐτὰρ ὁ γῆς ἀρότῃς καὶ ἀρηρότα τίσι μάλιστα

Ἐκ Διὸς ἐργάνει σήματα, τὰς τ' ἐρέδας.

Ὡς ἐρέδων μεγάλων διασῶν ἀνὰ γαῖαν ἐκστῶν,

Ὅς γ' Ὀπιδωμητὶν ἦνεεν, ὅς δ' ἀγαθὸν.

In eundem.

Χαῖρε θεῶν Ἀσκραῖε τοὶ ἔργον ἔρῳ ἔχουσι
 Μήδεα ἢ πλῆθη ἢ γῆϑ' ἐξανύζας·
 Μυοῖων ὑποφῆτα παλαιγενές, ἥτοι ἐκδύθεις
 Πολλὰ πάτερ θυμῷ δύνεα ἢ τραπίδας,
 Τίρσα πάντα μαθῶν, πάτερ ἔργαυός εἰσεφάνωται,
 Καὶ Κρονίδα βελας, καὶ Φάϑ' ἡελίς,
 Τλῦτε Σελιναίης λιπαρὴν Φλόγα, μαῖαν δ' ἔβρης,
 Ἀγλαὸν δ' ἔχαιης σῆμα Φύλοσσορῆς.
 Ἀρκάδες ἰλήκοις μόνϑ' περατάκωϑ' ἔισκε
 Πάντα Σελιναίης γνῆς πόρον Ἠοιάϑ'.

ARGV.

ARGUMENTVM IN LIBROS HESIODI

qui Opera & Dies inscribuntur,

sicut eos esse intelligendos in Introductione

docetur; Græce conscriptum olim a Daniele

Heinsio, ac postea Latine redditum.

FActa a contentione divi-
sione initio, Poeta, alteram,
quam esse reprehensione dignam
& vituperio ostendit, alteram
alteram vero, ut rebus præferat
omnibus, fratrem suum Persen
monet. Quod altera in fori mo-
lestiis omnia fore tempus parit:
atque altera, quæ honesta est
& bona, solo labore cum iusti-
tia, quæ ad vitam requiruntur
sibi comparat. Postquam enim
mentis, ut poeta loquitur, vaser-
rima Prometheus, Iovi ignem,
hoc est, vitæ abundantiam
(sicut huc alludens ait alibi
divinus Plato) furtim surri-
puisset, Iupiter hominibus quos
industrios vocat ac solertes, hoc
est de comparandis facultati-
bus sollicitos, malum magnum,
Pandoram nempe, hoc est, For-
tunam, quæ omnia Deorum
dona, id est, beneficia naturæ,
sibi vindicare cepit, in medium

Eκ τῆς τῶν εἰδῶν διαρί-
σεως ἀρχαίαν ὁ ποιη-
τής, τὴν ἀπομυμνήν, ἥτοι
ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, τὴν
ἢ ἐπὶ τῶν περὶ πάντων ποιῶν
τῷ ἰδίῳ ἀδελφῷ τῷ Πέρσῃ
ὑποτίθει. ὡς ἐκείνης μὲν περὶ
φιλονεικίας καὶ τὰς τῶν ἀγρῶν
διαλείβας τὸν πλεόντων χρόνον
ἐχύσης, τῆς δὲ, τῆς καλῆς τε
καὶ ἀγαθῆς, μένῃ τῷ πόνῳ καὶ
δυσκοσύνῃ τῶν ἐπιτηδείων με-
ταποιμμένης. Ἐπεὶ γὰρ ὁ ἀγκυ-
λομήτης Προμηθεὺς, τῷ Διὶ
τὸ πῦρ, τυτέσι τῷ βίῃ ὑπο-
είαν, (ὡς φησὶ περὶ ταῦτα
νεανισκόμενος ὁ δεῖος Πλά-
των) κλέψας ἔλαθεν, ὁ Ζεὺς
τοῖς ἀνθρώποις, τοῖς ἀφηστῆς
καὶ εὐρείκοις, ἤγυν τοῖς περὶ
τὰ τῷ πόνῳ ἀνδράζουσι, κακὸν
μέγα, τὴν Πανδῶραν, ἥτοι τὴν τύ-
χην, τὴν πάντα τὰ τῶν θεῶν
δῶρα, τὰ φυσικὰ δηλαδὴ ἐνερ-
γητήματα, περιβεβλημένην,

παρι-

παρισκοῦσθε. Καὶ ἔτα μὲν ἔ
βιν πόρον ἢ τύχῃ ὅπτις ἐσθῆαι,
τῇ δ' ἀνδρωπίνῃ περιμειδία το
κ' ὀπιμελεία τῶν ἐπικέδαι
χρησθόν. ἐχέτο. Τὸ πάλαι
γὰρ, μήπω ῥαδιουργήσασθαι ἔ
Περιμειδέως, πάντα τὰ πρὸς τ
βίον ἐπιτήδεια, οὐκ οὐκ λίαν
κ' παρὰ πόδα. Κρῖνθι γὰρ το
πρῶτον χευσθὲν πτωχὸν ἀνδρῶ
πιν γὰρ ἐμνηχανήσασθαι, ὥστε
πάντα αὐτοματιζέσθαι ἢ γὰρ
ἐδωρήσασθαι. Τῷτο δὲ τὸ χευσθὲν
γὰρ, δαυαίτη πνίμαλακῶ τῷ
κ' ἀδωπαδεῖ πειπέσθαι, δαι
μονίας λήξας τῷ κ' ἀνομασίας
ἔτυχε. Τῷτο τῷ γὰρ ἀχολυ
δεῖ τὸ δούτερον, τὸ ἀργυρὸν ἔ
χευσθ' ἔχον μὲν τὰ πάλαι ὄν,
καθαρόν ἢ μᾶλλον τῶν ὕστερον
ἡγομένων. Ὁ Ζεὺς ἔν, ἡ γυνὴ
εἰμαμένη, καὶ τῷτο τὸ γένθ
κρίνει· καὶ ἔτα μὲν ἔβιν
ἀτμῶν χθὲν, τῆς τῶν ὑποχθα
νίων διντῶν ματέρων λήξας
ἐκίβολον ἐποιήσασθαι. Πιεὶ μὲν
ἔν ἔτεϊτο γένος ἔχον κ' τὸν
τοῦθεν διαλαμβάνει; δεινὸν τι
εἴσι, κ' ὁμβεῖμ· οἱ πνec οἱ
ἀνδρωπὲι ἀλληλοκλονία τε καὶ
ἀφροσύνη ἀλλήλων ἐπεσον, νο
μίως, ἡ γυνὴ λήξας μὲν ὕδε
μῶς τυχόντες, πανολεθρίως
δ' οὐκ ἄρα κατὰβαίνοντες. Τῷ
τεϊτῷ τῷτο τὸ τῶν ἀρώων ἐπι

produxit. Ita tota vita compa
randa ratio, Fortuna est com
missa: prudentia autem homi
num ac cura ea sibi comparare
cepit esse difficillimum. Olim
ergo, ante vasum hoc Prome
thæi factum, omnia quæ ad vi
vendum erant necessaria, facil
lime comparabantur, & ad ma
nus erant. Saturnus enim primo
omnium, genus quoddam aurum
fabricabat hominum: cui sua
sponte omnia suppeditabat ter
ra. Hoc genus, leni ac intunda
morte cū hac vita defungeretur,
vitam demonum & nomen post
obitum consequebatur. Hoc au
tem, alterum est securum, quod
argentum dixerunt: quod ut
aureo in omnibus doreretur, ita
purum fuit quam sequentia. In
piter ergo, hoc est, Fatum, ablatum
hoc genus aufert: quod defunctū,
vitam eorum duxit, quos Beatos
Subterrestres vocat. Ita ad cor
tium, aureum nimirum transiit,
quod scolasticū esse & impetuosum
docet. Qui quidem homines, eade
mutua & imprudentia cecidere:
ceterum nec nomen, nec, ut alij,
certam vivendi post obitum con
secuti sunt rationem, ut qui
funditus extincti, ad inferos
descenderent. Hoc tertium iam
genus, Heroes sequuntur (ita

tum Eteoclem ac Polynicen; reliquosque qui primum & antiquissimum Thebanum bellum, tum Agamemnona & Menelaum, reliquosque, qui Troianum constituerunt, vocat: quos Homerus describit. Quorum alij morte sublatis, penitus interierunt: alij eorum, etiam nunc, Beatorum insulas colunt. Hinc ferreum, eiusque iniustitiam describere pergit. Maxime autem tangit iudices, quorum brevi ac venusta fabella corruptelas taxat. Reliqua pars libri, iustitia ac iniustitia premia ob oculos ponit: tum & monita quadam sapientissima Persa proponit. Maxima ex parte autem ratio scribendi, qua praecepta continet, parum inter se cohaeret: ita ut soluta quasi & nihil minus quam astricta sit oratio. Quae subinde quoque antiquitatem spirat, & non semel idem repetit: prorsusque a scribendi ratione, qua recentiores sunt, usi, qui nudas orationi sententias intexunt, abhorret. Non raro & digreditur: ut videlicet tadium fratris, quod ex admonitionibus haurire ac praeceptis paterat, dilueret. Posthac ad Oeconomicam transiit, cuius rationem initio ab agricultura

παι, τῶν ἀμφὶ τὸ Ἐποκλείει καὶ τὸ Πολυνείκην μάλισται, τῶν δὲ λαδὴ τόντε πρῶτον πόλεμον καὶ ἀρχαίοτατον Θεβαίων λεγόμενον, καὶ τῶν ἀμφὶ Ἀγαμέμνονα καὶ Μενέλεω, τῶν τε ἄλλων ὧν ἡ ποίησις μίμνηται, τὸ Τρωϊκὸν συσκευαίων. αἳ οἱ μὲν τῷ θανάτῳ ὑποπεπλεκότες παρῶν ἀπὸ λόντο· οἱ δὲ πρὶν αὐτῶν ἐπὶ νῦν ταῖς μακρῶν νήσους οἰκῶσι. Ἐκ τούτου τὸ σιδηρῶν, καὶ ταῖς αὐτῆς ἀγομίαις διελθεῖν ἐπιβλέπει, τὰ τε τῶν δικαστῶν μάλισται, ὥς αἴνεον πρὶ βροχῇ τε καὶ χαρίεντι τῇ δωροδοκίᾳ ἀπὸ τῆς. Τὸ λοιπὸν δὲ λόγῳ τὰ τε τῆς ἀδικίας τε καὶ δικαιοσύνης ὁρίζεται ὑποβύτων διαλείπει, καὶ παρρησίᾳ πρὸς τῶν σοφιστῶν τῷ Περσῇ ὑποβλέπει. Τὸ πλείστον δὲ τῶν ὑποδικῶν τῶν ἐν ταῦτα κειμένων ὁ χαρακτὴρ ἀφοριστικὸς ὅτι καὶ δαίλυτος αὐτῶν, καὶ ἀνιδεὺς ὡς ἐμπαν ὁ λόγος ἐστὶν ὅτι καὶ ἀρχαίολογικῇ παλιολογίᾳ κεχημένον, ὃ δὲ πρὸς τὰ τῶν γυναικῶν τῆς τῶν νεωτέρων γεωμετρίας παρὰ δὲ κλινῶν ὑπερφάνει. Κίχρη δὲ καὶ παρεκβάσει καὶ ὀλίγη, τὸ ἀδελφὸν ἀπὸ τῆς περὶ ταῖς ὑποδικίας καὶ παρρησίας πάντας κέρυ ἀναλαμβάνει καὶ ἀνακρίσει. Μετὰ ταῦτα εἰς βροχῇ τὸ οἰκονομικῶν διδάσκειν ἀπὸ τῆς γεωγίας

νίας ἐν δὲ ἀξίαις. Ἐχὶ δὲ
 πᾶσι ἡ διδασκαλία αὐτῇ περὶ
 χειρὸς περσφόρου ἀφ' ὧν ἀφαιρέσας
 καὶ ἀμύτη, περὶ τρυγητὸν καὶ
 ξυλοτομίαν, περὶ τὰς ἀποβά-
 σεις τῶν καὶ ὀρθῶς καὶ καλὰ χειρὸν
 περσφιόμενων, καὶ τῶν παρελα-
 λημμένων τὰς ζήμιας, καὶ ὅσα
 τοιαῦτα. Ἐπὶ τῶν αἰσίων δὲ δά-
 κεισιν, καὶ πρὸς ἃ πῶς μάλιστα
 τῶν ἔργων οἰκίως αὐτῶν ἐκείνη
 διάκειτο, μέχει σίχων καὶ ἡ π-
 τῶν καὶ ἡ δ'. Ὡς μέχει τύτ-
 μὲν ἡ πρώτη τῆς οἰκονομικῆς.
 Τῶν δὲ ἀνθρώπων, περὶ ὧν δὲ
 χρόνον καὶ ἐπιδιδόμενης ἀμα-
 τῆς ἐπιθυμίας, ὅ περὶ μόνον π
 περσφίδος εἶδ' ἀποδεδειγμένων,
 ἀλλὰ περὶ πάντων, μάλιστα δὲ
 οἰονδηπόλε, οὗ κέρδους π κατὰ
 τὸν ποικίλῳ, ἐν χειρὶ φανέν,
 ἀφαιρέμενων, τὸ ἕτερον τῆς
 οἰκονομίας μέρ' ἀποδίδεται
 φερέων, καὶ τὰ τῆς θαλάσσης
 μέτρα διαλαμβάνων· οὕτω γὰρ
 πῶς δὲ πλοῦ ἀκμῶ καὶ τῶν
 χειρῶν τὸν ἐπιτηδείοντα μάλ-
 ιστα, καὶ ὧν φαίνεται. Πᾶσιν δὲ
 καὶ ταῦτα ἐν ὑποθήκῃς καὶ ἀ-
 λήθει. Περατὶς δὲ πῶς τῶν
 ἀθανάτων ὅτιν, ὑποδιαίρεσιν
 αὐτῆς ἐν ταῦτα πεποιήκει,
 καὶ ἀπολούσας, ἀπὸ χάκας, ἡ-
 γας, δὲ τῶν δεινῶν σιβάσματος,
 ἀφ' ὧν δὲ, οἷα εἰς τὸ καλὸν

facto, praescribit. Tota autem
 hac doctrina in describendo tem-
 pore ad arandum idoneo, tum
 delineando messis & vindemia,
 & secandi ligni tempore versa-
 tur. Prater hac, tum eorum qua
 recte ac ordine geruntur succes-
 sum & exitum, tum eorum qua
 negliguntur, damna ac noxas
 ostendit. Huc accedunt, tempe-
 statum anni distinctiones: tum
 quibus quaque rebus sit idonea.
 Usque ad viginti & octo aut
 triginta & quatuor fere versus.
 Atque haftenus quidem prima
 OEconomica pars. Caterum,
 cum homines, partim temporis
 progressu, partim acriore lucris
 desiderio, non unum tantum
 aliquem lucrandi modum am-
 plecterentur, verum omnia, que-
 cunque modo lucrum aliquod
 promitterent, adorirentur; al-
 teram OEconomia aggreditur
 partem: qua occasione, de natu-
 ra ac ratione maris loquitur.
 Ita enim tempus, ad navigan-
 dum maxime idoneum, vide-
 tur vocare. Posthac rursus
 in praeceptis desinit. Cum au-
 tem de debita diis reverentia,
 inter alia loquatur, divisionem
 eius subiungit: & cum initium
 a genere, hac est, Deorum ve-
 eneratione fecisset, ad singula,

hoc est, eius species pergit. Atque ita quidem totum Operum ac Dierum argumentum absolvitur. Quod autem est reliquum, de bonorum ac malorum, tum vero mediocrium dierum observatione agit: Et qui eligendi, qui rejciendi sint, breviter precipit.

συν, καὶ τὸ εἶδος, ὑπάγει. Καὶ οὕτω μὲν πᾶς ὁ τῶν ἔργων, κατὰ τὸ κομικόν, ἐκτετάχεται λόγος. Τὸ δὲ ὑπόλοιπον, τῶν τε ἀγαθῶν καὶ φαύλων ἡμερῶν πείει, καὶ τῆς τῶν μέσων παρατηρήσας, τῆς τε ἐκλογῆς αὐτῶν καὶ τῆς ἀπεκλογῆς, ἐκβράχει περὶ εἶχαι.

Ἡ ΣΙΟ-

J. (072)

Η ΣΙΟΔΟΥ
ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ

ἅπαντα.

HESIODI
ASCRAEI OPERA
QVÆ REPERIVNTVR
OMNIA.

HESIODI ASCRÆI

OPERA ET DIES.

Musa Pierides carminibus celebres,
 Agite, dicite, vestrum patrem laudantes,
 Et per quem mortales homines pariter obscu-
 rique sint clarique,

Nobiles, ignobilesque, Iovis magni voluntate.

Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:

Facile præclarum minuit, & obscurum adauget:

Facileque corrigit incurvum, & superbum contrahit.

Iupiter altitonans, qui supremas domos incolit.

Audi intuens & auscultas, & iustitiâ in iudiciis sequere,

Tu: Ego vero Persa vera monebo.

Non unum est contentionum genus, sed in terra

Sunt duo. alteram quidem probaverit sapiens,

Altera vituperio est digna. Differunt autem inter se.

Nam hac bellum exitiosum, & discordiam auget,

Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario

Immortalium consiliis litem colunt molestant.

Alteram vero, priorem genuit nox obscura,

Posuit vero ipsâ Saturnius sublimis, in aethere habitans,

Terra in radicibus, hominibus longe meliorem.

Hac quantumvis inertem, tamen ad opus excitat.

In alterum enim quispiam intuens otiosus

Divitem, qui festinat arare atque plantare,

Domumque recte gubernare, amulatur vicinum vicinum,

Ad divitias festinantem: bona ergo hac contentio homi-

Et figulus figulo succenset, & fabro faber, (nibus.

Et

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ.

ΜΟὔσαι Πιερὶ ἦθεν ἀοιδῇσι κλείεσσαι,
Δεῦτε δὲ ἢ ἐννέπετε, σφέτερον πατέρ ὑμνεύεσσαι·
Ὀν πε δὲ βροτοὶ ἀνδρες ὁμῶς ἀφαπί πε
Φάτοί τε,

ῤήτοί τ' ἄρρητοί τε, Διὸς μεγάλοιο ἔκκητι.

ῤῆα μὲν γὰρ βεραῖαι, ῤῆα δ' ἢ βεραόντα χαλέπαι·

ῤῆα δὲ ἀρίζηλον μινύθη, καὶ ἀδηλον αἰέξῃ·

ῤῆα δέ τ' ἰθυώδ' σκολιόν, καὶ ἀγήνορα κάρφῃ

Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὅς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Κλυθὶ ἰδὼν αἴων πε· δίκη δὲ ἰθιυε θέμιστας

Τιῶν· ἐγὼ δέ κε Πέρση ἐτήτομα μυθησάμεν.

10

Οὐκ ἄρα μῆνον ἔλω ἐρίδων γῆϑ', ἀλλ' ὅππῃ γαῖαν

Εἰσι δ' ὕω· τίω μὲν κεν ἐπαινέας φε νοήσας,

Ἥ δὲ ὅππῃ μωμήτη· Διὰ δὲ ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσιν·

Ἥ μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆρ' ἐν ὀφέλλῃ,

Σχελίῃ· ἔτις τινὲς γε Φιλῆϊ βροτὸς, ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκῃς

15

Ἀθανάτων βελήσιν ἐρ' ἐν τιμῷσι βαρεῖαν.

Τίω δὲ ἐπέρω, περὶ τέρω μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβεννή,

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης ὑψίζυγῃ, αἰθέρι ναίων,

Γαίης τ' ἐν ῥίζῃσι, καὶ ἀνδράσι πολλὸν ἀμείνω·

Ἥ τε καὶ ἀπάλαμνόν περ ὁμῶς ὅππῃ ἔργον ἐγείρῃ.

20

Εἰς ἕτερον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χαλίζων

Πλάσσιον, ὅς σφ' ὀδὴ μὲν δρόμον μῦμα ἠδὲ Φυλάειν,

Ὀκόν τ' ὀφείδαι· ζηλοῖ δέ τε γείτονα γείτων

Εἰς ἄφρονον σφ' ὀδόντ'· ἀγαθὴ δὲ ἔρ' ἢ ἡδε βροτοῖσι.

Εἰς κεραιμὴν κεραιμὴν κατὰ, καὶ τέκτονι τέκτων,

Καὶ πῶχός πῶχῳ Φθονέει, καὶ αἰιδὸς αἰιδῶ.

ὦ Πέρση, σὺ γ' ταῦτα τεῶν ἐνικατ' θεοθύμῳ,
Μηδὲ σ' ἐρμευ κακὸν χαρίσθαι ἀπ' ἔργου θυμὸν ἐρύχει
Νεῖκε' ὀπιπύδοντ', ἀγορῆς ἐπακτὸν ἔοντα.

ὦρῃ γάρ τ' ὀλίγη πᾶλε) νεικέων τ' ἀγορέων τε
ὧς πιμὴ βίῃ) ἐνδον ἐπηεταῖνος κατὰκει)

Φερέσθαι, τ' γαῖα φέρει Δημήτερος ἀκτῶν.

Τὸ κε κρεοσάμενθαι, νείκεα καὶ δῆρ' ἐν ὀφέλλοις
Κτήμασ' ἐπ' ἀλλοτρίοις. σοὶ δ' ὅσπερ δῶτερον ἔσται

ὅδ' ἔρδειν. ἀλλ' αὐθι διακρινώμεθα νεῖκεν

ἰθείησι δίκαις, αἵ τ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἄρματα.

Ἦδη μὲν γὰρ κληρὸν ἐδασάμεθ'· ἀλλὰ τε πολλὰ

Ἀρπάζων ἐφόρεις, μέγα κυδαίνων βασιλῆας

Δωροφάγους, οἱ τῶνδε δίκῃ ἐθέλουσιν δικάσασθαι

ἧήποιοι, ὅδ' ἴσασιν ὅσῳ πλεονήμιον πάντες,

οὐδ' ὅσον ἐν μάλαχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειαρ.

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν θεοὶ βίον ἀνθρώποισι.

Ῥηϊδίως γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡμᾶς ἐργάσαιο,

ὥς τέ σε κ' εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν, ἔσθ' ἀεργὸν ἔόντα.

Ἀἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ κατὰθεῖο,

ἔργα βοῶν δ' ἀπόλοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαιεργῶν

Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε χολωσάμενθαι φρεσὶν ἡσιν,

ὅτ' ἴμιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης.

Τὸν γὰρ ἀνθρώποις ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.

Κρύψε γ' αὖτ' ὅτ' αὐθις εὖς παῖς Ἰάπετοιο

ἔκλειψ' ἀνθρώποισι Διὸς πρὸς μηδέν)

Ἐν κήλῳ νάρθηκι, λαθὼν Δία τερπικέραυνον,

τὸν γ' ὅς χολωσάμενθαι προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς.

Ἰάπεγονίδη, πάντων πᾶσι μῆδεα εἰδώς,

Χαίρεις πῶς κλέψας, καὶ ἡμᾶς φρένας ἡπεροπύσεις;

Et mendicus mendico invidet, cantorque cantori.

*O Persa, tu vero hæc tuo repone in animo: (ducat,
Neq, malis gaudens contentio animū tuum ab opere ab-
Lites spectantem, forique auscultatorem existentem.
Parū enim ei temporis est, quod litibus & foro impendat.
Cui non est victus domi in annum repositus,
Tempestivus, quem terra fert Cereris munus.*

*Quo satiatus lites ac rixam moveas
De facultatibus alienis. Tibi vero non amplius licebit
Sic facere: sed in posterum discernamus litem
Rectis iudiciis, quæ ex Iove sunt optima.*

*Nam nuper quidcm patrimonium divisiſimus: alia autem
Rapiens ferebas, valde demulcens reges (multa
Donivoros, qui hanc litem volunt indicasse,*

*Stulti: neque sciunt, quanto plus dimidium sit toto,
Neque quam magnum in malis & asphodelo bonum.
Occultarunt enim Dii victum hominibus:*

*Facile enim alioqui vel uno die tantum operatus esses
Ut in annum quoque satis haberes, etiam ociosus,
Statimque temonem in fumo poneres,*

*Opera vero boum cessarent mulorumque laboriosorum.
Sed Iupiter abscondit, iratus animo suo,
Quia ipsum decepit Prometheus versutus.*

Quòcirca hominibus paravit tristia mala.

*Abscondit vero ignem: quem rursus Iapeti puer
Surripuit ad hominum usum, Iove inconsulto
In cava ferula, fallens Iovem fulminibus gaudentem.
Huncque indignatus affatus est nubitorga Iupiter:*

*Iapetionide, omnium maxime versute,
Gaudes ignem furatus, quodq, animum meum deceperis?*

*Quod tibi que ipsi magnum erit malum, & posteris
Ipsis. namque pro igni dabo malum, quo omnes
Se oblectent animo, suum malum amplectentes.*

*Sic ait, risitque pater hominumque deumque.
Vulcanum vero insignem iussit quam celerrime
Terram aqua miscere, hominisque imponere vocem,
Et robur, immortalibus vero deabus facie assimilare
Virginibus pulchrā formam peramabile. at Minervam,
Opera docere, ingeniose telam texere:
Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
Et desiderium molestum, & membra fatigantes curas:
Imponere vero impudentem mentem, & fallaces mores
Mercurium iussit, nuntium Argicidam.*

*Sic dixit. illi autem obtemperarunt Iovi Saturnio regi.
Moxque ex terra finxit inclytus Ambiclaudus
Virgini verecunda similem, Iovis consiliis.*

*Cinxit vero & ornavit dea glaucocula Minerva:
Circum vero Charitesque dea, & veneranda Suada,
Monilia aurea imposuerunt corpori. ipsam porro
Hora pulchricoma coronarunt floribus vernis.*

*Omne vero illius corpori ornatum adaptavit Pallas Mi-
At in pectore illi nuntius Argicida, (nerva,
Mendacia blandosque sermones, & dolosos mores
Fecit Iovis consiliis gravistrepi. sed vocem illi*

*Imposuit deorum praeo. appellavit autē mulierē hancce
Pandoram: quia omnes caelestium domorum incolae
Donum contulerunt, detrimentū hominibus industriis.
At postquā dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,
Ad Epimethea misit pater inclytum Argicidam*

*Munus ferentē, deorū celerē nuntium. neq. Epimethens
Cogita-*

Σοίτ' αὐτὰ μέγα πῆμα ἔ' ἀνδράσιν ἐστομύοισι.

Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δῶζω κακὸν, ὃ κεν ἅπαντες

τέρπων) καὶ θυμὸν, ἐὼν κακὸν ἀμφαρατῶντες.

Ὡς ἔφατ'· ἔκ δ' ἐγέλασε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε

Ἥφαιστον δ' ἐκέλευσε πεικλυντὸν ὀπιτάχισαι

60

Γαῖαν ὕδρι φύρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέρμῳ αὐδῶ

καὶ δένει· ἀθανάταις ἣ θεαῖς εἰς ὧπα εἵσκειν

παρθενικαῖς καλὸν εἶδεν· ἐπὶ ῥαῖον· αὐτὰρ Ἀθήνη

Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν·

καὶ χάριν ἀμφιχέαι κεφαλῇ χρυσῶν Ἀφροδίτῳ,

65

καὶ πόθον δῖον ἄλκιον, καὶ γιοκὸς μελεδῶνας·

Ἐν ἣ θέρμῳ κύνειν τε νόον καὶ ὀπίκλοπον ἦθ'·

Ἑρμείῳ ἦνωγε Διὰ κλορον Ἀργυρόντιον.

Ὡς ἔφατ'· οἱ δ' ὀπίθοντο Διὶ Κρονίωνι ἀνακτὶ.

Αὐτίκα δ' ἐκ γαῖης πλάσσει κλυτὸς Ἀμφιγυήεις

70

παρθένῳ αἰδοίῃ ἱκελον, Κρονίδεω Διὰ βελαῖς·

ζῶσε ἣ ἐκτόμῃσε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ·

Ἀμφὶ δέ οἱ Χάρμεις τε θεαὶ ἐπὶ πόντια Πειθῶ

Ὀρμης χρυσείας ἔθεσαν χροῖ· ἀμφὶ ἣ τῶν γε

Ὀρμης καλλίχομοι σέφρον ἀνθεσιν εἰσαρνοῖσι·

75

πάντα δέ οἱ χροῖ κόσμον ἐφήρμοσε Παλλὰς Ἀθηνῆ,

Ἐν δ' ἄρα οἱ σῆθεσι Διὰ κλορον Ἀργυρόντης

Ψόδεά θ' αἰμυλίας τε λόγους ἐπὶ κλοπον ἦθ'·

τεῦξε, Διὸς βελῆσι βαρυκτύπῳ· ἐν δ' ἄρα Φωνίῳ

Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε ἣ τῶνδε γυναῖκα

Πανδάρῳ, ὅτι πάντες Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

80

Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιὴν ἀμήχανον ἐξετέλεσεν,

εἰς Ἐπιμηθεῖα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργυρόντιον,

Δῶρον ἄγοντα, θεῶν ταχυὴν ἄγγελον· ἔδδ' Ἐπιμηθεῖα

Ἐφράσασθ' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεύς, μήποτε δῶρον
 Δέξαομαι παρ Ζηνὸς Ὀλυμπίης, ἀλλ' ἀποπέμπην
 Ἐξοπίζω, μήπερ τι κακὸν θνητοῖσι γῆνῃ).
 Αὐτὰρ ὁ δεξάμενός, ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνέησε.
 Περὶν μὲν γὰρ ζώοντων ἔστι χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων
 Νόσφιν ἄτερ τε κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῖο πονοιο,
 Νέκτων τ' ἀργαλέων, αἷτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.
 Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηρεάσκουσι.
 Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας, πῖθ' ἄγε μέγα πῶμ' ἀφελῶσαι
 Ἐσκέδασ' ἀνθρώποις, δι' ἐμήσας κήδεα λυγρὰ.
 Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοις
 Ἐνδον ἐμινε, πῖθ' ὑπὸ χεῖλεσιν, ὅδε θύραζε
 Ἐξέπη. πρὸθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πῖθοιο,
 Αἰγιόχος βελήσι Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀλλὰ ἣ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους ἀλάλη).
 Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη ἣ θάλασσα.
 Νέκτοι δ' ἀνθρώποις ἐφ' ἡμέρη ἥδ' ἔστι νυκτὶ
 Αὐτόμαλτοι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσι
 Σιγῇ, ἐπεὶ φωνὴν ἐξείλετο μήϊεπα Ζεύς.
 Οὕτως ἔτι παρ ἐστὶ Διὸς νόον ἐξάλεαομαι.
 Εἰ δ' ἐθέλεις, ἑτερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκρυφώζω
 Εὖ καὶ ἔπισσεμύως, σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.
 Ὡς ὁμόθεν γεγάασι θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
 Χρύσεόν μὲν πρῶτισσε γένεσθαι μερόπων ἀνθρώπων
 Ἀθανάτοισι ποίησαν, Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες.
 Οἱ μὲν δ' ἔστι Κρόνος ἦσαν, ἐτ' ἔρανον ἐμβασιλεύον·
 Ὡς τε θεοὶ δ' ἐζών, ἀκηδεά θυμὸν ἔχοντες,
 Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύν, ὅδε τι δειλὸν
 Γῆρας ἐπὶ λῶ, αἰεὶ ἣ πόδας καὶ χεῖρας ὁμοῖοι
 Τέρποντ' ἐν θαλίῃσι, κακῶν ἐκπρῶτον ἀπάντων·

90

95

100

105

110

*Cogitavit quod illi praecepisset Prometheus, ne quando
Susci-peret a Iove Olympio, sed remitteret (munus
Retro, nec ubi mali quippiam mortalibus eveniret.*

Verum ille recepto eo, cum iam malum haberet, sensit.

Prius namque in terra vivebant familia hominum

Seorsim a malis & absque iis, & sine difficili labore,

Morbisq; molestis, qui hominibus senectam afferunt.

Statim enim in afflictione mortales consenescent.

Sed mulier manibus vasis magni operculum cum dimovisset

Dispersit, hominibus autem machinata est curas graves.

Sola vero illic spes infracta in domo

Intus mansit, dolij sub labris, neque foras

Evolavit. prius enim iniecit operculum dolij,

Aegiochi consilio Iovis nubicogae.

Alia vero innumera mala inter homines errant.

Plena enim terra est malis, plenumque mare.

Morbi autem hominibus tam interdiu quam nocte

Ultro oberrant, mala mortalibus ferentes

Tacite: nam vocem exemit prudens Iupiter.

Sic nusquam licet Iovis mentem evitare.

Caterum si voles, alium tibi sermonem paucis absolvam

Belle ac scienter: tu vero precordiis imposito tuis.

Vt simul nati sunt dii, mortalesque homines,

Aureum primo genus diversiloquentium hominum

Di fecerunt, caelestium domorum incolae.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in caelo regnaret:

Et ut dii vivebant, securo animo praediti,

Plane absque laboribus & aerumna: neque molesta

Senecta aderat: semper vero pedibus ac manibus similes

Delectabantur in convivis, extra mala omnia.

Moriebantur autē ceu somno domiti : bona vero omnia
 Illis erant : fructum autem ferebat fertile aruum
 Sponte sua, multumque & copiosum : ipsique ultro
 Quietis partis fruebantur, cum bonis multis.

Verum postquam hoc genus terra abscondit,
 Ii quidem daemones facti sunt, Iovis magni consilio,
 Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:
 Qui quidem observant & iusta & prava opera,
 Caligine involuti, passim oberrantes per terram,
 Opum datores. atque hoc munus regale consecuti sunt.

Secundum inde genus, multo deterius postea
 Argenteum fecerunt caelestium domorum incola,
 Aurco neq; corporis proceritate simile, neq; intellectu.
 Sed centum annis puer apud matrem sedulam
 Nutriebatur crescens, valde rudis, domi suae: N
 Cum vero adolevisset, & pubertatis terminū attigisset,
 Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes
 Ob stultitias. iniuriam enim pravam non poterant
 A se mutuo abstinere, neque deos colere
 Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,
 Ut fas hominibus ex more. Hos quidem deinde
 Iupiter Saturnius abscondit iratas : quia honores
 Non dabant beatis diis, qui olympum habitant.

At postquam & hoc genus terra occultavit,
 Hi quidem subterranei beati mortales vocantur
 Secundi : sed tamen honor etiam hos sequitur.
 Iupiter vero pater tertium aliud genus hominum
 AEneum fecit, omnino argenteo dissimile,
 E fraxinis, vehemens & robustum, quibus Martis
 Opera cura erant luctuosa, ac iniuria: neq; ullum cibum
 Edebant,

Θνησκον δ' ὡς ὕπνῳ δεδημυοί· ἰδοὺ δ' αὖτε πάντας
 τοῖσιν ἔλω· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρ· ἄρρεα
 αὐτομάτῃ πολλόν τε καὶ ἄφθονον· οἱ δ' ἐβελημοὶ
 ἥσυχοι ἔργα νέμοντο, σὺν ἑσθλοῖσιν πολέεσσιν.
 αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷ γῆϋ καὶ γαῖα κάλυψεν,
 τοὶ μὲν δαίμονές εἰσι Διὸς μεγάλα δῖα βελας,
 ἑσθλοὶ, Ὀπιδόμοιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·
 οἳ ῥα φυλάσσοσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 ἥερα ἐσάμενοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
 Πλετοδότη· καὶ τῷ γένει βασιλῆϊον ἔχον.

120

125

Δώπερον αὖτε γῆϋ πολὺ χειρότερον μετόπισθε
 ἀργύρεον ποίησαν Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
 χρυσῷ ἔτε Φυλὴν ἐναλίγκιον ἔτε νόημα.
 Ἄλλ' ἐκατὸν μὲν πᾶσι ἔτα πῶρ καὶ μητέρη κεδνῇ
 ἔτρεφετ' ἀτάλλων, μέγα νήπιον, ὃν ἐνὶ οἴκῳ ἐκ νῆα
 Ἄλλ' ὅταν ἠβήσῃ, καὶ ἠβῆς μέτρον ἴκητο
 Πανυρίδιον ζώεσκον ὅππῃ χρόνον, ἄλγε' ἔχοντες
 Ἀφραδίαις. ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον οὐκ ἐδιδάσαντο
 Ἀλλήλων ἀπέχαι, καὶ δὲ ἀθανάτους θεραπείην
 ἠθέλον, καὶ δὲ ἔρδειν μακάρων ἱεροῖς ὅππῃ βωμοῖς,
 ἠὲ θεμῖς ἀνθρώποισι κατ' ἠθεα. οὐδ' ἄλλ' ἐπέτα
 Ζῶς Κρονίδης ἐκρύψε, χολέμεν ὅνεκα πρᾶς
 οὐκ ἐδίδαν μακάρεσσιν θεοῖς οἱ Ὀλύμπον ἔχουσιν.

130 στερεο
 νεβου

135

αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷ γῆϋ καὶ γαῖα κάλυψε,
 τοὶ μὲν ὑποχθόνιοι μάκαρες θνητῶν καλέοντο
 Δώπεροι, ἀλλ' ἐμπης τιμὴ καὶ τοῖσιν ἐπηδεῖ.
 Ζῶς ὃ πατήρ τρίτον ἄλλο γῆϋ μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκρον πόσῃσ'· οὐδ' ἀργυρῷ ἔδεν ὁμοῖον,
 Ἐκ μελιαῦ, δεινόν τε καὶ ἑμβριμον· οἷσιν Ἀρη
 ἔργ' ἐμελεσσόνετα ἔνθεες· ἔδεν τι σῖτον

140

Ἡδίων, ἀλλ' ἀδάμαντος ἔχον κρατιόφρονα θυμόν,
 Ἀπλάστι μεγάλη ἢ βίη καὶ χεῖρες ἀάπτοι
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυκον ὅππῃ τι βαροῖς μελέεσσιν.
 Τοῖς δ' ἰὼ χάλκεα μὲν τέχεα, χάλκιοι δέ τε οἶκοι,
 Χάλκῳ δ' ἐργάζοντο μέλας δ' ὅσῃ ἔσκε σιδήρῳ. 150
 Καὶ τοὶ μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες
 Βῆσαν ἐς Ὀρώεντα δόμον κρυερᾷ αἶδαο,
 Νάυνυμοι θανάτῳ ἢ ἑκπαύλῃς περ ἑόντας
 Εἴλε μέλας. λαμπρὸν δ' ἔλιπον Φάει ἡελίοιο.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τὸ γῆν καὶ γαῖα κάλυψε, 155
 Αὐθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ὅππῃ χθονὶ πελυβοτείρῃ
 Ζεὺς Κρονίδης πόισε δίκαιότερον καὶ ἄρειον,
 Ἀνδρῶν ἡρώων θεῖον γένος, οἱ καλέοντο
 Ἡμίθεοι, περτέρῃ γυνεῇ κατ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ οὗτο μὲν πόλεμος τε κακὸς καὶ Φύλοπις αἰνὴ, 160
 Τῆς μὲν ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ Θήβῃ Καδμηίδι γαίῃ
 Ὀλεσε μαρναμένοισι μῆλων ἑνεκ' Οἰδιπόδαο·
 Τῆς ἢ καὶ ἐν νηεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Ἐς Τροίην ἀγαγὼν Ἑλένης ἑνεκ' ἠυκόμοιο.
 Ἐνθ' ἦτοι οὗτο μὲν θανάτῳ τέλῳ ἀμφεκάλυψε 165
 Τοῖς ἢ δίχ' αἰθρώπων βίοτον καὶ ἥθε' ὀπείσας
 Ζεὺς Κρονίδης κατένασσε πατὴρ ἐς πείρατα γαίης.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίεσιν αἰκηδέα θυμόν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήσοισι, παρ' Ὀκεανὸν βαθυδίνῳ,
 Ὀλβιοὶ ἥρωες τοῖσιν μελιηδέα καρπὸν 170
 Τρεῖς ἔτεας θάλλοντα φέρει Ζεῖδωρ ἄρσρα.
 Μηκέτ' ἐπὶ τ' ὥφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετῆναι
 Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ παρόδῃ θανεῖν, ἢ ἐπὶ τῇ γῆν ἔσθαι.
 Νῦν γὰρ δὴ γένετο ἐστὶ σιδήρεον· ἔδῃ ποτ' ἡμᾶρ
 Παύσοντα καμάτῳ καὶ οἰζύνῃ, ἔδῃ σινύκλῳ

Edebant, sed ex adamante habebant durum animum,
Ferores : magna vero vis & manus invicta
Ex humeris nascebantur in validis membris.
His erant anea arma, aneae domus :
Aere vero operabantur: nigrū enim nondū erat ferrum.
Et hi quidem manibus propriis interfecti,
Descenderunt amplam in domum frigidi inferni,
Ignobiles : mors vero tametsi stupendi essent,
Invasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.
Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum aliud quartum in terra multorum altrice
Iupiter Saturnius fecit, iustius & melius,
Virorum heroum divinum genus : qui vocantur
Semidei, priori generatione, per immensam terram.
Hos quoque bellumque malum & pugna gravis,
Alios quidem ad septiportes Thebas, Cadmeam terram,
Perdidit pugnantes propter oves OEdipi :
Alios vero in navibus per ingentem maris vastitatem
Ad Troiam ducens, Helenae gratia pulchricoma :
Vbi mors quoque circumdedit ipsos.
Is autem scorsim ab hominibus victū & sedem tribuens
Iupiter Saturnius pater constituit eos ad terrae fines.
Et hi quidem habitant securum animum habentes
In beatorum insulis, iuxta Oceanum profundum,
Felices heroes : his dulcem fructum
Ter quotannis florentem profert faecunda tellus.
O utinam ego quinto non interesssem (natus.
Hominum generi: sed aut mortuus essem prius, aut postea
Nunc enim genus est ferreum : neque unquam aut die
Quiescent a labore & miseria aut nocte

Corrupti : graves vero dii dabunt curas.
 Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis :
 Iupiter autē perdet etiam hoc genus varie loquētium ho-
 Postquam facti circa tempora cani fuerint. (minum,
 Neque pater liberis similis, neque liberi patri,
 Neque hospes hospiti, neque amicus amico,
 Neque frater amicus erit, ut antehac :
 Statim vero senescentes dehonorabunt parentes.
 Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis
 Impij, neque deorum oculum veriti. neque hi sane
 Senibus parentibus educationis præmia reddent,
 Violenti. alter vero alterius civitatem diripiet :
 Neque ulla pij gratia erit, neque iusti,
 Neque boni. magis vero maleficum & iniurium
 Vixum colent. Iustitia vero in manibus, pudor autem
 Non erit. Ladetque malus meliorem virum,
 Verbis iniustis alloquens, periurium vero iurabit.
 Livor autem homines miseros omnes (viso vultu.
 Malos rumores spargens, malis gaudens, comitabitur, in-
 Tum demum ad cælum a terra spatiosa,
 Candidis vestibus tectæ corpus pulchrum,
 Deorum ad familiam abierunt, relictis hominibus,
 Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graues
 Mortalibus hominibus. mali vero non erit remedium.
 Sed nunc fabulam a brutis desumptam regibus nar-
 rabo, quamvis ratione præditis.
 Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,
 Alce in nubibus ferens, unguibus correptam :
 Illa vero misere, curvis confixa unguibus
 Lugebat : cam autem violento ille sermone allocutus est.
 Infelix

Φθειρόμυροι χαλεπὰς ἢ θεοὶ δώσασιν μερίμνας.
 Ἀλλ' ἔμπης ἢ τοῖσι μεμίζε' ἐοῦλα κακοῖσιν.
 Ζῶς δ' ὀλέσθ' ἔτ' ἔτι γὰρ μερόπων ἀνθρώπων,
 Εὖτ' αὖ γηνόμυροι πολιοκρόταφοι τελέθωσιν.
 Οὐδὲ πατὴρ παῖδες ὁμοῖον, ἔδ' ἐπὶ παῖδες,
 Οὐδὲ ξύνον ξεινοδόκῳ, ἢ ἐπαῖρον ἐπαῖρῳ,
 Οὐδὲ κασίγνητον φίλον ἔοσε', ὡς τὸ παρὼν περ
 Αἰψὰ ἢ γηράσκοντος αἰμυήσασιν τοκῆας.
 Μέμψον' δ' ἄρα σὺν χαλεποῖς βάζοντ' ἐπίεσσι
 Σχέτλιοι, ἔδ' ἐθεῶν ὅπιν εἰδότες, ἔδ' ἐμὴ οἴη
 Γηράνεσσιν τοκεῦσιν ἀπὸ θρεπτήρια δοῖεν,
 Χειροδίκη, ἑτέρῳ δ' ἐτέρῳ πόλιν ἐξαλαπάξει.
 Οὐδέ τις δόρυς χάρις ἔοσε', ἔτε δικάς,
 Οὗτ' ἀγαθὸν μάλλον ἢ κακῶν ῥεκτῆρα καὶ ὕβρις
 Ἀνέρα τιμήσασιν. Δίκη δ' ἐν χερσὶ, καὶ αἰδώς
 Οὐκ ἔστι. βλάψῃ δ' ὁ κακὸς τ' ἀρεῖονα φῶτα,
 Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅππῃ δ' ἔρκεν ὁμείπει.
 Ζῆλον δ' ἀνθρώποισιν οἷζυροῖσιν ἄπεισιν
 Δυσκέλαδον, κακὸν χαρὶ, ὁμαρτήσῃ, συμερώπης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ ἀπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης,
 Λάκοῖσιν φάρεσσιν καλυψαμένῳ χροῶ καλόν,
 Ἀθανάτων μὲν φίλον ἵτον περιλιπόντ' ἀνθρώπους
 Αἰδώς καὶ Νέμεσις· τὰ δ' ἢ λείπε' ἄλγεα λυγρὰ
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακὸν δ' ἔοσε' αἰκλή.

180

185

190

195

Νυνὶ δ' αἶνον βασιλεῦς ἐρέω φρονέεσσι καὶ αὐ-
 τοῖς.

200

Ὡ δ' ἴρηξ προσέειπεν αἰηδόνα ποικιλόδειρον.
 Ἵψι μάλ' ἐν νεφέεσσιν φέρων, ὀνύχεσσιν μεμαρπώς·
 Ἡ δ' ἐλεὼν, γαμπροῖσι πεπαρμένη ἀμφ' ὀνύχεσσιν,
 Μύρετο· πῶ δ' ὅγ' ὅππῃ κραδίως πρὸς μῦθον εἶπε·

Δαιμονίη, τί λέλακας, ἔχει νύ σε πολλὸν ἀρείων. 205
 Τῇ δ' εἰς ἣ σ' αὖ ἐγὼ περ ἄγω καὶ αἰοιδὸν ἔδωκα.
 Δεῖπνον δ' αἶκ' ἐθέλω ποιήσομαι, ἢ ἐμεθήσω.
 Ἄφρων δ' ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀντιφερῖζεν.
 Νίκης τε σέρε'), πρὸς τ' αἰχρῶσιν, ἄλγιστα πάσχει.
 Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ τανυσίπτερ' ὄρνις. 210
 Ὡ Πέρση· σὺ δ' ἄκχε δίκης, μηδ' ὕβριν ὄφελλε.
 Ὑβρις γάρ τε κακὴ δειλῶ βροτῶ· ἔδ' ἐμὴν ἰσθλὸς
 Ῥηϊδίως φερέμεν διώα'), βαρύθ' δέ θ' ὑπὲρ αὐτῆς,
 Ἐγκύρσας ἀτρήσιν· ὁδὸς δ' ἐτέρηφι παρελθεῖν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβρι' ἔσται. 215
 Ἐς τέλος ἐξελθῶσα. παθῶν δέ τε νήπι' ἔγνω.
 Αὐτίκα γὰρ τρέχ' ὄρε' ἅμα σκολιῇσι δίκῃσιν.
 Τῆς ᾗ Δίκης ῥόθ' ἐλκωδύνης ἢ κ' ἄνδρες ἄγωσι
 Δωροφάγοι, σκολιαῖς ᾗ δίκαις κρίνωσι θέμιστας.
 Ἡ δ' ἔπε' κλαίεσσι πάλιν τε καὶ ἡθεα λαῶν, 220
 Ἡέρα ἑοσαμύνη, κακὸν ἀνθρώποισι φέρουσα
 Οἳ τε μὴν ἐξελάσσι, καὶ εὖκ' ἰθείαν ἐνειμαν.
 Οἳ δ' ἡ δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μή τι παρεκβαίνουσι δικάειν,
 Τοῖσι τέθηλε πόλις· λαοὶ δ' αὐθεῦσιν ἐν αὐτῇ. 225
 Εἰρήνη δ' ἀκὰ γλαῦ κεροτρώφ', ἔδ' ἐποτ' αὐτοῖς
 Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρε' Ὀρύοπα Ζεύς.
 Οὐδέ ποτ' ἰθυδικαίσι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
 Οὐδ' ἄτη, θαλῆς ᾗ μεμηλότα ἔργα νέμον').
 Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρρεσι δ' ὄρε' 230
 Ἀκρὴ μὲν τε φέρει βαλάντας, μέσση δ' μελίστας.
 Εἰροπόκοι δ' οἷες μαλλοῖς κατὰ βεβρίθασιν·
 Τίχθουσιν δ' ἡμιαῖκες εὐκρότα τέκνα γονεῦσιν·

OPERA ET DIES.

87

*Infelix quid strepis? habet te multo fortior:
 Hac vadis, qua te duco, licet sis cantatrix.
 Vtrum vero libet vel epulabor te, vel dimittam.
 Imprudens autem, quicumque velis cum potentioribus
 contendere: (patitur.
 Quippe victoria privatur, & prater convivia dolores.
 Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.
 O Persa, tu vero audi iustitiam, neque iniuriam fove.
 Iniuria enim perniciofa est misero homini. nā nec bonus
 Facile ferre eam potest, gravaturque ab ipsa,
 Quoties in damna incidit. Via vero altera perveniendæ
 Melior ad iustā: Iustitia enim super iniuriam valet,
 Tandem: stultus vero cum malo suo discit.
 Continuo enim sequitur periurium iniusta iudicia.
 Iustitia vero strepitus excitatur tracta quocūq; homines
 Donivori, pravisq; iudiciis indicarint causas. (duxerint
 Hac vero sequitur deflens urbemq; & mores populorum,
 Caligine involuta, malum hominibus adferens
 Qui ipsam expellunt, neque recta distribuunt.
 At qui iura tam hospitibus quam popularibus dant
 Recta, neque a iusto quicquam exorbitant,
 Iis viget urbs, populiue florent in ipsa:
 Pax vero per terram alma, neque unquam ipsis
 Molestum bellum parat late cernens Iupiter,
 Nec unquam iustos inter homines fames versatur,
 Neq; noxa: fructus autē colligunt florentes. (querens
 Fert quippe iis terra multum victum: in montibus vero
 Summa quidem fert glandes, media vero apes:
 Lanigera autem oves velleribus onusta sunt:
 Paxiunt vero mulieres similes parentibus liberos.*

Florentque bonis perpetuo, neque navibus
 Navigant : fructum vero profert fecundus ager.
 Quibus vero cōtra iniuria mala cura est, pravaq; opera,
 In pœnam Saturnius parat late cernens Iupiter :
 Sæpeque universa civitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, & iniqua machinatur.
 Illis autem caluit magnum adduxit malum Saturnius,
 Famem simul & pestem : intereunt vero populi,
 Neque mulieres pariunt, decrescuntque familiae,
 Iovis Olympij consilio. interdum vero rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit aut murum,
 Aut naues in ponto Saturnius punit ipsorum.

O reges : vos autem considerate etiam ipsi
 Iustitiam hanc. prope enim inter homines versantes
 Dij vident, quotquot pravis iudiciis
 Se mutuo atterunt, nullam deorū reverentiam curantes.
 Ter enim decies mille sunt in terra multorum altrice,
 Dij Iovis, custodes mortalium hominum :
 Qui iudicia observant, & prava opera,
 Caligida involuti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Iustitia, Iove prognata,
 Claraque & veneranda diis qui cælum habitant.
 It certe, cum quis ipsam laferit, iniuste conviciando,
 Statim apud Iovem patrem confidens Saturnium,
 Conqueritur hominum iniquam mentem : ut luat
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes (tes.
 Alie defleunt iudicia, iniuste sententiam pronuntian-
 Hac caventes, o reges, corrigite ea qua dicitis,
 Dorivori iniustorumq; iudiciorū prorsus obliviscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir, alij mala fabricans,
 Malum.

θάλασσι δ' ἀγαθοῖσι δαίμονες· ἐδ' ὅτι νηῶν

Νέεσσονται, καρπὸν δ' Φέρει ζείδωρ· ἀρεταί.

235

οἷς δ' ὕβρις τε μεμνηλε κακὴ καὶ χεῖρ' ἔργα,

τοῖς δ' δίκῃ Κρονίδης τεκμαίρεται· Ὀρύσσει Ζεὺς.

Πολλὰ κ' ἐξίμπασσι πῶς κακὰ ἀνδρὸς ἐπιωρεῖ.

Ὅς τις ἀλὶφραγὴν καὶ ἀπαυδάλα μηχανάσται.

ταῖσιν δ' ἐρανόθεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,

240

Λιμὸν ὁμῆ καὶ λοιμὸν· ἀποφθινύθουσι δ' λαοί.

οὐδὲ γυναικὶς τίηται· μινύθει δ' οἶκος,

Ζεὺς Φραδομοσύνησιν ὀλυμπία· ἄλλοτε δ' αὖτε

ἢ τ' γε στρατὸν Ὀρυῶ ἀπώλεσεν, ἢ ὅγε τείχεα,

ἢ νῆας ἐν πόντῳ Κρονίδης ἀπολίνυται αὐτῶν.

245

ὦ βασιλεῖς, ὑμεῖς δ' κατὰφράζεσθε καὶ αὐτοῖς

τήνδε δίκην· ἐγγύς γάρ ἐν ἀνθρώποισιν εἶντες

Ἀθάνατοι λείδεσθαι ὅσοι σκολιῶσι δίκης

Ἀλλήλους τρέβασθαι θεῶν ὅπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Τέτ' γὰρ μύθοι εἰσὶν ὅτι χθονὶ πολυβοίειρη

250

Ἀθάνατοι Ζεὺς, Φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

οἳ ῥα φυλάσσειν τε δίκας καὶ χεῖρ' ἔργα.

Ἡέρα ἐοσάμενοι, πᾶν τε Φοιῶντες ἐπ' αἶαν.

Ἡ δὲ τε παρθένος ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαῖα,

κῦδ' ἔχ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ ὄλαμπον ἔχουσιν.

255

καὶ ῥ' ἐπὶ τ' αὖ τις μιν βλάβη σκολιῶς ἐνοτάζων,

λύπκα πὰρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονίωνι

Γηρύετ' ἀνθρώπων ἀδίκον νόον, ὅφρ' ἀποτίσῃ

Δῆμον ἀπαυδάλιας βασιλέων, οἳ λυγρὰ νοεῦντες

ὕμνη παρκλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.

260

ταῦτα φυλασέμενοι βασιλῆες ἰθυώει μύθος,

Δωροφάγοι, σκολιῶν δ' δικῶν ὅτι πᾶν χυλάτ' ἔσθ'.

οἳ αὖτε κακὰ τείχεα αἶψα ἄλλω κακὰ τείχεων.

- + Ἡ ᾗ κακὴ βελή τῷ βελόσωνι κακίση.
 + Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός καὶ πάντα νοήσας, 265
 Καί νυ τὰδ' αἶκ' ἐθέλησ', ὅππιδέρεκεται, εἰδὲ ἐλήθη
 Οἴλω δὴ καὶ πλώδε δίκλῳ πόλις ἐντὸς ἔεργε.
 Νυῶ ᾗ ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος
 Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱὸς· ἐπεὶ κακὸν ἀνδρα δίκαιον
 Ἐμμεναι, εἰ μείζω γε δίκλῳ ἀδικώτερος ἔξῃ. 270
 Ἀλλὰ τὰ γ' ἔπω ἔολπα τελεῖν Δία τερπικέραυνον.
 ὦ Πέρση, σὺ ᾗ ταῦτα μὲν Φρεσὶ βάλλεο σῆζιν·
 Καί νυ δίκης ἐπάκβε, βίης δ' ὅππιλῆθεο πάμπαν.
 Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίων,
 Ἰχθύσι μὲν καὶ θηροῖσι καὶ οἰωνοῖς πέλεινοῖς, 275
 Ἐδρεῖν ἀλλήλους, ἐπεὶ εἰ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς·
 Ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκλῳ, ἣ πολλὸν δρῖση
 Γίνεται. εἰ γὰρ τις κ' ἐθέλη τὰ δίκαια ἀγορεύειν
 Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ δούροπα Ζεὺς·
 Ὃς δέ κε μαρτυρήζῃν ἐκὼν ἐπιόρχον ὁμόσας 280
 Ψεύεται, ἐν ᾗ δίκλῳ βλάψας, νήκεσθαι ἀάσθη.
 Ἴδὲ τ' αἵμαυροτέρη χυρὴ μετόπισθε λέλφθηται·
 Ἀνδρὸς δ' ὄρκος χυρὴ μετόπισθεν ἀμείνων.
 Σοὶ δ' ἐγὼ ἐὼ λαινόεων ἔρεω μέγα νήπιε Πέρση.
 Φίλῳ μὲν τοι κακότητα καὶ ἱλαδὸν ἐστὶν ἐλέσθαι 285
 Ῥηϊδίως· ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δ' ἐγγύθι ναίει·
 Τῆς δ' ὄρετῆς ἰδρῶτα θεοὶ προπαρόιθεν ἔθηκαν
 Ἀθανάτοι, μακρὸς ᾗ κ' ὄρθεο οἴμεο ἐπ' αὐτῷ,
 Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκη),
 Ῥηϊδίῃ δ' ἤπτα πέλει, χαλεπὴ περ ἔξοα. 290
 Οὐτ' ἔμην πάντα μὲν ὅς αὐτῷ πάντα νοήσας,
 Φρεσὶ μὲν τα κ' ἐπὶ καὶ ἐς τέλος ἤζῃν ἀμείνων·
 Ἐὼ λὺς δ' αὖ καί κ' ἐν ᾗ, ὅς εὖ εἰπὴν περ ἴση):

*Malumque consilium ei qui concepit, pessimum.
Omnia videns Iovis oculus, omniaque intelligens,
Et hac (siquidem vult) inspicit : neque ipsum latet
Qualenam hoc quoque iudicium civitas intus exerceat.
Ego porro nec ipse nunc inter homines iustus
Sim, nec meus filius : quando malum est iustum
Esse : siquidem plus iuris iniustior habebit.
Sed hac nondum arbitror facturum Iovē fulmine gaudentē.*

*O Persa, ceterum tu hac in animo tuo repone, (prorsus.
Et iustitia quidem animū adijce, violentia vero obliviscere
Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius :
Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
Se mutuo ut devorent , quandoquidem iustitia carent :
Hominibus autem dedit iustitiam, quae multo optima
Est. Si quis enim velit iusta in publico dicere,
Quae novit, ei opes largitur late videns Iupiter :
Qui vero testimoniis volens periurium iurando (leditur.
Mentietur, adversus iustitiā delinquēs immedicabiliter
Atque eius obscurior posteritas postea relinquitur.
Viri autem iusti generatio apud posteros praestantior.
Ceterum tibi ego bene cupiens dicam, stultissime Persa:
Malitiam quidem cumulatim etiam capere
Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
Ante virtutem vero sudorem dii posuerunt
Immortales ; longa vero atque ardua via est ad ipsam,
Primumque aspera: ubi vero ad summum ventum fuerit,
Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.
Et ille quidem optimus est, qui sibi ipsi per omnia sapit,
Cogitans quaecumque dein & ad finem usque sint meliora.
Sed & ille bonus est, qui bene monenti paruerit.*

Qui vero nec sibi sapit, neque alium audiens
 Id in animum admittit, ille contra homo inutilis est.
 Verum tu nostri semper praecepti memor,
 Operare, ô Persa, divinum genus, ut te fames
 Oderit, amet autem pulchre coronata Ceres,
 Veneranda, victuque tuam impleat casam.
 Fames namque semper ignavo comes est viro.
 Atq; eundē & dij oderunt, & homines, quicunq; ociosus
 Vivit; fucis aculeo carentibus similis studio,
 Qui apum laborem absument ociosi,
 Vorantes, tibi vero opera maxima obire gratum sit,
 Ut tibi tempestivo victu impleantur horrea.
 Ex laboribus autem viri evadunt pecerosi & opulenti.
 Et laborans, multo ctiam charior iam immortalibus
 Eris, ac hominibus. Valde enim oderunt ociosos.
 Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.
 Quod si laboraveris, mox te amulabitur & ociosus
 Ditescentem: divitias vero virtus & gloria comitatur.
 Deo autem similis fueris. Laborare inquam melius:
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus convertens de victu sis sollicitus, sicut te iubeo.
 Pudor autem non bonus indigentem virum tenet.
 Pudor qui viros valde & ledit & iuvat.
 Pudor quidem paupertati adsit, audacia vero divitiis.
 Opes vero non rapienda: divinitus enim data, multo
 meliores.
 Si quis nāq; & manibus per vim magnas opes traxerit,
 Aut lingua spoliavit (qualia multa
 Fiunt, quam primum lucri amor mentem deceperit
 Hominum: pudorem vero impudentia expulerit)

Facile

Ὅς δὲ κε μήθ' αὐτῶν νόη, μήτ' ἄλλ' ἀκύνων
 Ἐν θυμῷ βάλλη), ἴδ' αὐτ' ἀχρήϊ' ἀνὴρ.
 Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημέν' αἰὲν ἐφετμῆς
 Ἐργάζεσθαι Πέρσῃ, δῖον γένε', ἔφρασε λιμὸς
 Ἐχθαίρη, Φιλήῃ δ' εὐσεφάν' Δημήτῃ
 Αἰδοίῃ. βίότ' ἤ τελευτῇ πώποτε καλίστη.
 Λιμὸς γάρ τοι πάντ' ἀργῶν σύμφορ' ἀνδρῶν.
 Τῷ δ' ἡ θεοὶ νειμῶσι καὶ ἄνδρες, ὅς κεν ἀργὸς
 Ζῶν, κηφύεσσι καὶ ἔροισι ἵκελ' ἔρμην,
 Οἳ τε μελίσσ' ἀνὰ κάματον τρέχουσιν ἀργοὶ
 Ἐσθ' ἐν περ. σὺ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρα κασμεῖν,
 Ὡς κέ τοι ὥραίς βίότ' ἀπλήθωσι καλίστ'·
 Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνέοιτε.
 Καὶ τ' ἐργαζομένοισι, πολὺ φίλτερον ἀθανάτοι-
 σιν

295

300

305

Ἔσπεαι ἡδὲ βροτοῖς· μάλα γάρ συγίχουσιν ἀεργῆς.
 Ἔργον δ' ἔδδεν ὄνειδ' ἀεργίῃ δέ τ' ὄνειδ'·
 Εἰ δὲ κεν ἐργάζῃ, τάχα σε ζηλώσῃ ἀεργὸς
 Πλεῖστ'· πλεῖστον δ' ἄρετῃ καὶ κῦδ' ὀπηδεῖ.
 Δαίμονι δ' οἷ' ἐστ'· τὸ ἐργάζεσθαι ἀμύμον,
 Εἰ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλεάνων αἰεσίφρονα θυμὸν
 Εἰς ἔργον τρέψας, μελετᾷς βίαν ὥς σε κελεύω.
 Αἰδῶς δ' ὅσ' ἀγαθὴ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
 Αἰδῶς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεταί ἢ δ' ὀνίζησι.
 Αἰδῶς τοι πρὸς αἰολοῖσι, θάρσ' ἢ πρὸς ὀλβῷ.
 Χρήματα δ' ἔχ' ἀρπακτά· θεὸς δόξα πολλὴν ἀμείνω.
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίην μέγαν ὀλβὸν ἔλῃ,
 Ἥ οὐ γὰρ ἀπὸ γλώσσης λήϊσσε), (οἷα τε πολλὰ
 Γίνε), εὐτ' αὖ δὴ κέρδ' νοὸν ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδείῃ καλοπαίζει)

310

315

320

ῥεῖα τέ μιν μαυροῖσι θεοῖ, μινύθῃσι ἢ οἴχοι
 Ἄνερα τῶ, παύρον δέτ' ὅππῃ χρόνον ὀλέσῃ ὀπηδεῖ.
 Ἴσον δ' ὅς τ' ἐκέττω ὅς τε ξεῖνον κακὸν ἐρξῇ.

325

Ὅς τε κασιγνήτοιο ἐξ ἀνὰ δέμνια βαίνοι.
 Κρυπταδῆς Δυνῆς ἀλόχῃ, ὧσα καίεμα ῥέζων.
 Ὅς τε τῷ ἀφραδῆς ἀλιτρεῖνε) ὀρφανὰ τέκνα.
 Ὅς τε γυνῆα γέροντα κακῶ ὅππῃ γήραθ' ἔδῳ
 Νεικίῃ χαλεποῖσι καθαπτόμενθ' ἐπέεσσιν.

330

Τῷ δὴ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγοίε), ἐς ἣν τελευτήσῃ
 Ἔργων αὐτ' ἀδίκων χαλεπὴν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.
 Ἀλλὰ σὺ τ' μὲν πάμπαν ἔργ' ἀεσίφρονα θυμόν,
 καρδιύαμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν
 Ἀγνῶς ἢ καθαρῶς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μερῖα κήειν.

335

Ἀλλοτε δὴ σπονδῆσι θυέεσσι τε ἱλάσκεσθαι,
 Ἥ μὲν ὅτ' ἐνάσῃ, καὶ ὅταν φάθῃ ἱερὸν ἔλθῃ.
 Ὡς κέ τοι ἱλαὸν καρδίῳ καὶ θυμὸν ἔχωσιν.
 Ὅφρ' ἄλλων ὦκῃ κλῆρον, μὴ τ' πρὸν ἄλλῃ.

Τὸν φιλέοντ' ὅππῃ δαῖτα καλεῖν, τ' δ' ἐχθρὸν ἐᾶ-
 σαι.

340

Τὸν ἢ μάλιστα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χρημ' ἐγχώρον ἄλλο γήηται,
 Γείτονες ἄζωσοι ἐκίον, ζώσαντο ἢ πηοί.
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' ἀγαθὸς μέγ' ὄνησιν.
 Ἐμμορέ τοι τιμῆς ὅς τ' ἐμμορε γείτανθ' ἐσθλῶ.
 Οὐδ' αὖ βῆς δόπολοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὐ μὲν μετρεῖσθαι ὧσα γείτανθ'· εὐ δ' ἀποδῆναι,
 αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λαΐον, αἴ κε διώῃαι.
 Ὡς αὖ χρηρίζων καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον εὐρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' αἴτησιν.
 Τὸν φιλέοντα φιλεῖν, ἢ τῷ προσίοντι προσεῖναι.

345

350

καὶ

*Facile & illum obscurant dii, minuuntur vero familia
 Viro illi: exiguum vero ad tempus divitiæ adsunt.
 Par est delictum, si quis supplicem & hospitē malo afficiat:
 Quique fratris sui cubilia ascenderit,
 Secreti causa lecti uxoris, scelerata patrans: (ros:
 Quig, mala cuiuspiam fraude deceperit orphanos libe-
 Quig, parentem senem misero in senectæ limine
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic certe Iupiter irascitur. ad extremum vero
 Pro operibus iniquis gravem exhibet talionem.
 Verū tu quidem ab his omnino cohibe stultum animum.
 Pro virili autem sacra facito immortalibus diis
 Caste & pure, splendidaque femora adurito.
 Interdum certe libaminibus atque hostiis placa, (nerit:
 Et quando cubitum ieris, & quando matutinū tēpus ve-
 Ut benevolum erga te cor atque animum habeant,
 Ut aliorum emas sortem, non tuam alius.
 Amicum ad convivium vocato, inimicum vero relinq.
 Eum vero potissimum vocato, quicumq, te prope habitat.
 Si enim res aliqua fortuita eveniat,
 Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.
 Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus
 commodum.
 Naetus est bonum, quicumq, naetus est vicinum bonum.
 Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. (redde:
 Recta quidem mensura a vicino mutuum accipe, rectaq,
 Eadem mensura, & amplius, si quidem possis:
 Ut indigens, etiam in posterum promptum invenias.
 Ne mala lucra captes: mala lucra aequalia damnis.
 Amantem te ama, & iuvantem te iuva.*

Et da ei qui dederit, neque da qui non dederit.
 Datori namque est qui dat, non danti vero nemo dat.
 Donatio bona, rapina vero mala atque lethifera.
 Quicumque etenim vir sponte sua dat, et si multum dederit,
 Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
 Qui vero ipse rapuerit, impudentia fretus,
 Quamvis id sit exiguum, tamen vexat charum animum.
 Siquidem enim parvum parvo addideris,
 Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
 Qui vero partis adijcit, is vitabit atram famem.
 Neque vero quod domi repositum est, virum ledit.
 Domi melius esse: quoniam noxium quod foris est.
 Bonum quidem de presenti capere: noxa vero animo
 Egere absente: id quod te cogitare iubeo.
 Incipiente vero dolio & desinente, saturato te,
 Medio parce: sera in fundo parsimonia.
 Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.
 Etiam cum fratre ludens, testem adhibeto:
 Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines.
 Ne vero mulier te animo nates succincta decipiat,
 Blande garriens, tuum inquirens tugurium.
 Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.
 Unicus vero filius servavit paternam domum
 Pascendo: ita enim opulentia crescet in adibus.
 Senex autem moriaris, alium filium relinquens.
 Facile vero & pluribus prabuerit Iupiter ingentes opes:
 Maior autem plurium cura, maior quoque accessio.
 Tibi vero si opes animus appetit intra sese,
 Sic facito. operamque opera subinde addito.

Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, καὶ μὴ δόμεν ὅς κεν μὴ δῶ.

Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδῶτῃ δὲ ὅστις ἔδωκεν.

Δῶς ἀγαθὴ, ἀρπαξ ἢ κακὴ, θανάτοιο δότῃρα.

Ὃς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶν μέγα δῶν,

355

Χαίρει τῷ δώρῳ καὶ τέρπεται ἐν κτ' θυμὸν.

Ὃς δέ κεν αὐτὸς ἔλη) ἀναιδέϊφι πιθήσας,

Καὶ περ σμικρὸν ἐν, τότε ἐπαχνωσεν φίλον κῆρ.

Εἰ γάρ κεν καὶ σμικρὸν ἔπι σμικρὸν καταθεῖο,

Καὶ θαμὰ τῷ ἔρδοις, τάχα κεν μέγα κ' τ' ἴσῃτο.

360

Ὃς δὲ ἐπ' εὐνῇ φέρει, ὃ δὲ ἀλύξεται αἶθοπα λιμόν.

Οὐδὲ τί γ' εἰν οἴκῳ κατακέκμητον ἀνέρα κήδε.

Οἴκοι βέλτερον εἶναι ἐπεὶ βλαβερὸν τ' ἴσῃφι.

Ἐσθλὸν μὲν παρ' ἐόν) ἐλέσθαι, πῆμα ἢ θυμῷ

Χρηΐζειν ἀπ' ἐόν) ἄσ' φράζεσθαι αἰῶνα.

365

Ἀρχομύς ἢ πίθος καὶ λήγον) κορέσασθαι,

Μεσότης φειδεσθαι· δειλὴ δὲ ἐνὶ πυθμύϊ φειδῶ.

Μισθὸς δὲ ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημέν) ἄρκι) εἶναι.

Καὶ περ κασιγνήτῳ γέλασας ἔπι μάρτυρα θέσθαι.

Πίστις δὲ ἄρα ὁμῶς κ' ἀπίστια ὤλεσαν ἀνδρας.

370

Μηδὲ γυνὴ σε νόον πυροσώλ) ἐξαπατάτω,

Λιμύλα κωλύσασθαι, τιμὴ διφῶσαι καλινύ.

Ὃς ἢ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε φιλήτησι.

Μενοχρῆς ἢ παῖς σῶζοι πατρῷον οἶκον

Φερβέμην· ὥς γὰρ πλάτ) αἰέξεται ἐν μεγάροισι.

375

Γηραιὸς ἢ θάνατος ἔπερον παῖδ' ἐγκαταλείπων.

Ρεῖα δέ κεν πλεόνεον πόροι Ζεὺς ἄσπελον ὄλβον.

Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δὲ ἔπιθήκη.

Σοὶ δὲ εἰ πλάτῃ θυμὸς ἐέλδε) ἐν φρεσὶν ἦσι,

Ὡς δὲ ἔρδειν, ἔργον δεῖ ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

BIBLION β'.

Πληϊάδων Ἀτλαγμέων Ὀπιπλομυράων
 Ἄρχεοι ἀμνητῆ· δρόπιο ἦ, δυσσομυράων.
 Αἰδὴ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας πικραρχέοντα
 Κεκρύφα), αὐπὶς ἦ πεπλομυρῆς ἐνιαυτῷ
 φαῖνον), ταπρῶτα χαρτασομυροῖο σιδήρου. 385
 Οὗτός τοι παδίων πέλε) νόμος, οἱ τε θαλάσσης
 Ἐγγύθι ναιετάουσ', οἱ τ' ἄγκυα βηοστήεντα
 Πόντος κυμαίνον) ἀπόπερθε πόσινα χῶρον
 Ναίεσιν. γυμνὸν ἀπείρην, γυμνὸν ἦ βοώλειν,
 Γυμνὸν δὲ ἀμάδαυ, εἴ χ' ὥρμα πάντ' ἐθέλησθαι 390
 Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερ) ὥς τοι ἔκαστα
 ὦρμι' αἰέξῃ), μὴ πως τὰ μετὰξὺ χαλίζων
 Πτώσσης ἀλλοτρίης οἴκας, καὶ μηδὲν αὐύσσης.
 Ὡς εἴ νῦν ἐπ' ἐμὴ ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι σὺν Ὀπιδῶρῳ,
 οὐδὲ Ὀπιμετρήῳ. ἐργάζεσθαι νήπιε Πέρση 395
 Ἔργα, πέτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διεκμήραοντο.
 Μήποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχέων,
 Ζητῶνς βίοτον κτ' γείτονας· οἱ δὲ ἀμελῶσιν.
 Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τούξαι. ἦν δὲ ἐπὶ λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν ἔπρῆξαι, σὺ δὲ ἐτώρῃα πόλλ' ἀγορεύσεις 400
 Ἀχρεῖ) δὲ ἔσται ἐπέων νομός. ἀλλὰ σ' αἰώγα
 φερίζεσθαι χρεῶν τε λύειν, λιμῶν τ' ἀλεωρίω.
 Οἶκον μὲν πρῶτις, γυναικὰ τε, βέν τ' ἀροτῆρα·
 Κτητὶν ἔχαιμετλῶ, ἥ τις κ' βροτὶν ἐποιτ·
 Χρήματα δὲ εἰν οἴκῳ πάντ' ἀρμυρα ποιήσασθαι 405
 Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δὲ δένεται, σὺ ἦ τη τᾷ.
 Ἥ δὲ ὥρη παρὰ μείβῃ), μινύθη δέ τοι ἔργον.
 Μήδ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὐρόν ἐς τ' ἐννηφιν.

LIBER II.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,
 Incipe messem, arationem vero occidentibus.
 Ha quidem noctesque & dies quadraginta
 Latent: rursus vero circumvolvente se anno
 Apparent, primum ut acuitur ferrum.
 Hac utique aruorum est regula: quique mare
 Prope habitant, quique valles flexuosas
 Mari fluctuante procul pinguem regionem
 Habitant. Nudus serito, nudusque arato,
 Nudus quoque metito: si quidem tempestita omnia voles
 Opera ferre Cercris, ut tibi singula
 Tempestita crescant, ne quando interim egens
 Mendices ad alienas domos, nihilque efficias. (debo,
 Sicut & nunc ad me venisti: ego vero tibi non amplius
 Neque amplius mutuo tradam. Labora stolide Persa,
 Opera quae hominibus dii destinarunt:
 Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens
 Queras victum per vicinos, hi vero negligent. (fueris,
 Bis enim & ter forsitan consequeris: si vero amplius molestus
 Rem quidem non facies, tu vero inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te iubeo
 Cogitare debitiue solationem, famisque evitationem.
 Domum quidem primum, uxoremque, bovemque, aratorem,
 Famulam non nuptam, quae & boves sequatur:
 Utensilia vero domi omnia apta facito:
 Ne tu quidem petas ab alio, illeque recuset, tu vero careas.
 Tempus autem praeereat, minuaturque tibi opus.
 Ne vero differas inque crastinum, inque perendinum,

Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator. Cura vero tibi opes auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.
 Quum itaque iam desinit robur acuti solis
 A calore humido, per autumnum pluyente
 Iove prepotente, mutatur humanum corpus
 Multo levius. (nam tunc Solis stella
 Paulisper supra caput fato obnoxiorum hominum
 Venit interdiu, magis autem nocte fruitur)
 Quando incorrupta est casa ferro
 Sylva. folia autem humi fundit, ab ramisque cessat :
 Tunc sane ligna signare, tempestivū esse opus memento.
 Mortarium quidē tripedale seca, pistillū vero tricubitale,
 Axemq, septempedalem. valde enim certe cōveniens sic.
 Si vero octopedale & malleum inde secueris, (currui.
 Trium palmorum curvaturā rota secato decē palmorum
 Multa præterea curvā ligna: ferto autē dentale cum in-
 Domum, siue in monte quarens, siue in agro, (veneris,
 Ilignum. hoc enim bobus ad arandum firmissimum est:
 Nempe quum Attica Cereris famulus temoni infgens
 Clavis adiunctum stiva adaptaverit.
 Bina vero disponito aratra, laborans domi :
 Dentatum & compactum: quoniam multo optimum sic.
 Si quidem alterum fregeris, alterum bobus inijcias.
 Et lauro autem vel ulmo firmissima stiva sunt. (nes.
 E quercu temonē, ex ilice dentale. boves vero duos novē.
 Masculos cōparato (horum enim robur nō imbecillum est)
 Qui modica ætate sint. hi ad laborandum optimi.
 Non utique hi contententes in sulco aratrum
 Fregerint, opus vero imperfectum reliquerint,

Οὐ γὰρ ἐτωζιοεργὸς ἀνὴρ πώμπληζι καλιεὺς,
οὐδ' ἀναβαλλόμενος· μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει. 410

Αἰεὶ δ' ἀμφοτεργὸς ἀνὴρ ἄταυζι παλαίῃ.
Ἡμεῖς δὲ λήγῃ μὲν οὐδέ τι ἡελίοιο

καίμαλ' ἰδαλίμῃ, μετοπωρύνον ὁμωρήσαντι.
Ζηνὸς ἐρμωφένε, μὲν ἢ τρέπε' βρότε' ἡρώς

Πολλὸν ἐλαφρότερον (οὐ γὰρ τότε σείρει' ἀστὴρ
βαῖον ὑπὲρ κεφαλῆς κηρυτρεφῶν ἀνθρώπων

ἔρχεται ἡμάτιον, πλείον δέ τε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
Ἡμεῖς ἀδὴκτοῖσιν πᾶσι τμηθεῖσιν σιδήρῳ

ἴλη, φύλλα δ' ἔραζε χεῖρι, πύργοιο τε λήγῃ.
Τῇ μ' ἄρ' ὑλοτομεῖν μεμνημένον ὥρμον ἔργον. 420

Ὀλμον μὲν τριπόδιον τμήνῃ, ὑπερὸν ἢ τριπύχῃ,
ἄξονά γ' ἐπ' ἀπόδιον· μάλα γάρ νύ τοι ἄρμυρον ἔτω.

Εἰ δέ κεν ἐκ τριπόδιον δὴ σφύραν καὶ τμήνοιο,
τριπύδαμον δ' ἄψιν ταμνεῖν δεκαδῶρον ἀμάξῃ.

Πᾶσι δ' ἐπὶ καμπύλα καλὰ φέρειν ἢ γύλῳ, ὅτ' αὖ ἄρῃς 425
εἰς οἶκον, κατ' ὄρε' ἀζήμῳ ἢ κατ' ἀρσεν.

Περίνιον ὅς γάρ βυσιν δέξιν ὀχυρώτατός ἐστιν·
εὐτ' αὖ Ἀθηναίης δμῶν ἐν ἐλύματι πῆξαις

Γόμφοιζιν πελάγαις προσσπέρηται ἰσοβοῇ.
Δοῦν ἢ θῆσθαι ἄροισι πονησάμενον κατ' οἶκον, 430

αὐτόχον καὶ πηκτόν· ἐπεὶ πολλὸν λῶϊον ἔτω.
Εἴ χ' ἔτερον γ' ἄξαις, ἔτερόν γ' ἐπὶ βυσὶ βάλοιο,

δάφνης δ' ἢ πελέης ἀκινῶται τοῖς ἰσοβοῇς.
Δρυὸς ἔλυμα, πρίνῃ γύλῳ. Βόε δ' ἐναατήρῳ

ἔρπει κακτῶν· ἥ γάρ σφιν οὐκ ἀλαπιδόν· 435
Ἡδὲ μέτρον ἔχοντι τῷ ἐργάζεσθαι δέξιν.

Οὐκ αὖ τῷ γ' ἐρμωφένε ἐν αὐλακι καμνὸν ἄροισιν
ἄξαι, ἢ ἔργον ἐτάσιον αὐτὶ λίπειν.

Τοῖς δ' ἄμα προαρχαὸν αἰετὴς αἰζήσ' ἐποιε,
 ὅρπον δειπρήσας τελέσσευφον, ἐκταβλωμον·
 Ὅς κ' ἔργα μελεῖων ἰθείαν αὐλακ' ἐλαύνει,
 Μηκέτι παπταίνων μεθ' ὀμήλικας, ἀλλ' ὅττι ἔργῳ
 θυμὸν ἔχων. τῷ δ' ἔτι νεώτερος ἄλλος ἀμείων
 σπέρματ' αἰδοσάσθαι, καὶ ὅττι σπορίῳ αἰλέασθαι.
 Καρτέτερος γὰρ αὐτὸς μεθ' ὀμήλικας ἐπιοίη).
 Φράζεσθαι δ' ὅτ' αὖ φωνῇ γεράν' ἐπακκοῖς
 Ὑψόθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγγύης.
 Ἡ τ' ἀροτοῖο τε σῆμα φέρει, καὶ χεῖματ' ὥρῳ
 Δεικνύει ἐμβριῶν· κροσσὶ δ' ἔδαν' ἀνδρὸς ἀδ' ἔπει.
 ὅτ' ὅτε χορτίζαν ἐλίκας βόας ἐνδὸν ἐντας·
 Ῥηϊδίον γὰρ ἐπ' αἰετῇ, βόε δὲ καὶ ἄμαξαν·
 Ῥηϊδίον δ' ἀπαυήνασθαι, τῷ δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' αὐτὸς φρενας ἀφνειὰς πηξάσθαι ἄμαξαν.
 κῆπιος, εἰς τὸ γ' οἷσιν, ἑκατὸν δὲ τε δ' ἔραθ' ἀμαξίης,
 τῷ δ' ἀπείρην μελέτῃν ἐχέμεν οἰκήτῃα γέας.
 Εὐ τ' αὖ ὅ πρῶτις ἀροτῇ ἰνυτοῖσι φανείη,
 Δὴ τότε ἐφορμηθεῖσιν ἁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτοὶ
 αὐτῶν καὶ διερίω δρόων, δρότειο κατ' ὥρῳ.
 Πρῶτ' ἰμάλα σπείδων ἵνα τοι πλῆθος ἄρ' ἔραται.
 Εἴτα μ' ὅλοειν· θέρει δ' ὅ νεωρὰ μὲν ἔσ' ἀπατήσθαι.
 Νειὸν δ' ἀσείρην ἐπὶ κεφίζουσιν ἄρ' ἔραται.
 Νειὸς ἀλεξιάρῃ παλαιοῖσι δμῶές τε καὶ αὐτοὶ
 Εὐχεσθαι δ' Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι δ' ἀγνῇ,
 Ἐκτελέα βεβήκειν Δημήτερος ἱερὸν αὐτῶν.
 Ἀρχόμενος περσῶν δρότρε, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
 χεῖρ' ἔλαβων, ὅρπηκα βοῶν ὅττι κῶτον ἴκηται
 Ἐνδρυὸν ἐλκύνων μεσάβω. ὃ δ' οὐκ ἐπὶ οὐκ ἐπὶ
 Δμῶ δ' ἔχων μακίλῳ, πόνον ὀρνίθεσσιν πηθείη.

440

445

450

455

460

465

Hos autem simul quadragenarius iuuenis sequatur,
Panem cœnatus quadrisdum octo morsuum,
Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,
Non amplius respectans ad coetaneos; sed in opere
Animum habens. Hoc vero neq. iunior alius melior
Ad spargendum semina, & iteratâ sationē evitandum.
Iunior enim vir ad coetaneos evolat animo.
Considera vero, cum vocem gruis audieris
Alte ex nubibus quotannis clangentis,
Qua & arationis signum affert, & hyemis tempus
Indicat pluvia: cor autem rodit viri bobus carentis.
Tunc sane pasce curvos boves, domi detinens.
Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:
Facile autē recusare, & dicere boves occupati sūt. (currū
Cōstituit autē, homo qui opinione sua dives est fabricare
Stultus. & hoc nescit, centum esse ligna plaustri.
Horum ante curam habere oportet, ut acquirat sibi.
Cum primum igitur aratio mortalibus apparuerit,
Tunc aggredere, simul & serui & tu ipse,
Siccā & humidā arans, arationis ad tempus,
Summo mane festinans, ut impleantur tibi arva.
Vere vertito, æstate vero iterata non te fallat.
Novalē vero serito adhuc levem terram.
Novalis imprecationū expultrix, liberorū placatrix est.
Supplica vero Iovi terrestri, Cererique castæ,
Proventum ut impleant, Cereris sacrum munus.
Ut primum incipias arare, cum extremum stivæ
Manu capiens, stimulo boum terga attigeris
Quernum temonē trahentium loro. iuuenis autē pone
Servus, ligonem tenens, negotium avibus faceffit,

*Semina abscondens. Industria enim optima
 Mortalibus hominibus est; ignavia vero pessima.
 Sic quidem ubertate spica nutabunt ad terram,
 Si finem ipse postea Iupiter bonum praeberit:
 Evasis autem ejicies araneas: teque arbitror
 Gavisurum, victu potitum intus reposito.
 Latus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
 Respicias. tui vero alius vir indiguserit.
 Si vero ad solis conversionem araveris terram aliam,
 Sedens metes, paucillum manu comprehendens,
 Obversim manipulans cum labore, nec valde gaudens.
 Feres autem in sporta: pauci vero te suspicient.
 Alias vero alia Iovis mens AEGiochi:
 Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.
 Sin autem sero araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit:
 Quando cuculus canit quercus in frondibus
 Primum, delectatque mortales in immensa terra:
 Tunc Iupiter pluat triduo, neque desinat,
 Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
 Ita & serotina aratio tempestitiva aequalis fuerit.
 Animo autem bene omnia reconde. neque te lateat
 Neque ver exoriens canum, neque tempestitiva pluvia.
 Præter autem aneam sedem, & calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
 Detinet: tunc sane impiger vir valde domum auget.
 Ne te mala hyemis difficultas opprimat (premas.
 Cum paupertate: macilenta vero crassum pedem manu
 Multa vero ignavus vir vanam ob spem expectans,
 Egens victus mala animum suum increpat.
 Spes vero non bona indigentem virum fovet,*

Sedet.

Σπέρματα κακρύπλων. Ὀθημοσύνη γὰρ δέσση
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, κακὸς θημοσύνη ἢ κακίση. 470
 Ὡδὲ κεν ἀδροσύη σάχυνες νόοισεν ἔραζε,
 Εἰ τέλῃ αὐτὸς ὀπίσθεν Ὀλύμπῳ ἐσθλὸν ὀπάζοι,
 Ἐκ δὲ ἀγγέων ἐλάσας δῖα χνία· καὶ σε ἔολπα
 Γηθήσιν, βιότοιο ἐρύμνον ἐνδον ἐόντῳ.
 Εὐοχέων δὲ ἴξεαι πολὺν ἔαρ· εἰδὲ πρὸς ἄλλας 475
 Αὐγάζεαι· σέο δὲ ἄλλῳ αὐτὸς κεχρημύῃ ἔσαι.
 Εἰ δὲ κεν ἡελίοιο τροπαῖς δέσσης χθόνα διαν,
 Ἥμῃσι ἀμήσης, ὀλίγον πρὶν χθρὸς ἔργων,
 Ἀντὶα δεσμῶν κεκρημύῃ, εἰ μάλα χαίρων·
 Οἴσῃ δὲ ἐν Φορμῷ· παῦροι δὲ σε θηήσονται. 480
 Ἄλλοτε δὲ ἄλλοις Ζηνὸς νόῳ αἰγιόχοιο,
 Ἀργαλέῳ δὲ ἀνδρεσσι κτ' Ἰννητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δὲ κεν εἴψ' ἀρόσης, τὸ δὲ κεν τοι φάρμακον εἴη·
 Ἥμῃσι κόκκυξ κόκκυξ δρυὸς ἐν πετάλοισι
 Τὸ πρῶτον, τέρπῃ τε βροτῆς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν, 485
 Τῇμῃ Ζῶς υἱοὶ τρίτῳ ἡμαίῃ, μήδ' ἀπολήγοι,
 Μῆτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλίῃ, μήτ' ἀπολείπων·
 Οὕτω κ' ὀψαρότης πρῶτηρότη ἰσοφαρίζῃ.
 Ἐν θυμῷ δὲ ὅτ' πάντα φυλάσσει· μηδὲ σε λήθοι
 Μῆτ' ἔαρ γινόμνον πολὺν, μήθ' ὥρῃ ὄμβρῳ. 490
 Παρ δὲ ἴθι χάλκφον θῶκον καὶ ἐπαλέα λέσχῳ,
 Ὡρὴ χθμερὴν, ὅποτε κρύῃ ἀνέρας εἶργον
 Ἰχναίει· ἐνθα κ' ἄοκνῃ ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλῃ.
 Μῆ σε κακῶ χειμῶν ἀμνηχανίῃ καταμάρψῃ
 Σὺν πενίῃ, λεπτήν ἢ παχυὴν πίδα χεῖρ' ἐπιέζοις. 495
 Πολλὰ δὲ ἀεργὸς ἀνὴρ, κενεὴν ἴππ' ἐλπίδα μίμνων,
 Χρηίζων βιότοιο, κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
 Ἐλπίς δὲ ὅση ἀγαθὴ κεχρημύον ἀνδρα κομίζῃ,

Ἡμῶνον ἐν λέσχη, τῷ μὴ βίῃ ἄρκιόν εἴη.
 Δείκνυε ᾗ δμῶεσσι, θέρους ἐπὶ μέσσοις ἐόντων,
 Οὐκ αἰεὶ θέρων ἐσθίται, ποιεῖσθε καλίας.
 Μιῦα ᾗ ληαιῶνα, καὶ ἡμάτα, βέδορα πάντα,
 Τῆτον ἀλώαδας, καὶ τηγάδας αἵτ' ὅππῃ γαῖαν
 Πινύσαντι βόρεας δυσὴ λεγέες τελέθουσιν.
 Ὅς τε Διὶ Θρήκης ἱπποτρόφος Ὀρεῖ πόνῳ
 Ἐμπνύζας ὤρνε· μέμυκε ᾗ γαῖα καὶ ὕλη.
 Πολλὰς ᾗ δρύς ὑψιμέγας ἐλάτας τε παχείας
 Οὔρεσσι ἐν βήσσης πηληῆχθονι περὶ βουδαίρῃ
 Ἐμπίπλων, καὶ πᾶσαι βοᾶ τότε νήριον ὕλη.
 Θῆρες ᾗ φρίσσουσ', ἔραι δὲ ὑπὸ μέζῃ ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰ σκιον· ἀλλὰ νῦν καὶ τῶν
 Ψυχρὸς ἐὼν Διῶσι δακρυτέρων περ ἐόντων.
 Καὶ τε Διὰ ῥινὸς βοὸς ἔρχετο, ἔδε μιν ἰχθυί.
 Καὶ τε δὲ αἶγα ἄλκι τανύτετρα· πῶσα δὲ ἔπει,
 Οὐνεκ' ἐπνεῖσθαι τέρας αὐτῶν, ἔδιδον
 Ἴς ἀνέμους βορέας· τροχάλον ᾗ γέροντα τίθησι.
 Καὶ Διὰ παρθενικῆς ἀπαλόχρονος ἔδιδον,
 Ἦτε δόμων ἐντοσφίφει· πᾶσι μὲν μήτηρ μίμνη.
 Οὐπὼ ἔργ' εἰδῶα πολυχρῦς Ἀφροδίτης·
 Εὖ τε λοεσσαμένη τέρενα χροῖα, καὶ λίπ' ἐλαίῳ
 Χερσαμένη, νυχὴ κατὰ λέξεν ἐνδοθεν οἴκου,
 Ἡμαῖ χθμερὶν, ὅτ' αὐόσσει ὅν ποδα τένδε,
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ καὶ ἐν ἡθεσὶ λουθαλέοισιν.
 Οὐ γάρ οἱ ἥελιόν δαίκνυ νομὸν ἐρμηθιῶαι·
 Ἀλλ' ὅππῃ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στρωφᾷται, βράδιον ᾗ πανελλινέεσσι φαείνῃ.
 Καὶ τότε δὴ κεραιοὶ καὶ νήκεροι ὕλη κοῖται
 Λυγρὸν μυλῶντες αἰὶα δρύα βηοσθέντα

500

505

510

515

520

525

Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens sit.
Dic autem servis, æstate adhuc media existente :
Non semper æstas erit, facite nidos. (omnes,
Mensem vero Ianuarium malos, dies, bobus nocentes
Hunc vitate : & glacies, quæ quidem super terram
Flante borea, molestæ existunt,
Qui per Thraciam equorum altricem lato mari
Inspirans illud movet : remugit autem terra & sylva:
Multas vero quercus alticomas abietesque densas,
Montis in vallibus deijcit, ad terram multos pascentem,
Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
Fera autem horrent, caudasque sub pudenda ponunt:
Ea etiam quarum vellere cutis densa est. quas nihilominus
Frigidus existens perflat, hirsuta licet pectora habentes.
Quinetiam per bovis pellē penetrat, neq; ipsum cohibet.
Etiameq; per capram flat hirsutam : ovium autē greges nō
Eo quod annui ipsarum villi sunt, non perflat (item,
Vis venti borea. incurvum vero senem facit.
Et per tenelli corporis virginem non perflat,
Quæ in adibus charam apud matrem manet,
Nondum opera sciens aurea Veneris :
Beneque lota tenerum corpus, & pingui oleo
Vincta, noctu cubat intra domum (arrodit,
Tempore hyberno , quando exossis polypus suum pedem
Inque frigida domo , & in habitaculis tristibus.
Non enim illi sol ostendit pabulum ut invadat,
Sed super nigrorum hominum populumque & urbem
Vertitur, tardius autem universis Grecis lucet.
Et tunc sane cornuta bestia & incornuta silvicuba
Misere dentibus stridentes per quercetum vallosum

Fugiant, & passim omnibus id cura est,
 Qua tecta inquirentes, densas latebras habent,
 Et cavernas petrosas, tunc utiq; tripodi homini similes,
 Cuius & humeri fracti sunt, & caput pavimentū spectat:
 Huic similes incedunt vitantes nivem albam.
 Et tunc indue munimentum corporis, ut te iubeo,
 Chlanamque mollem, & talarem tunicam.
 Stamine vero in paucis multam tramam intexe.
 Hanc circum induito, ut tibi pili non tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum vero pedes calceos bovis fortiter occisi
 Aptos ligato, pilis intus condensans. (venerit,
 Primogenitorum vero hœdorum, cū frigus tempestivum
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humerum
 Pluvia arceas teporem. supra caput vero
 Pileum habeto elaboratum, ut aures ne humefiant:
 Frigida enim aurora est Borea cadente:
 Matutinus vero super terram a cœlo stellifero
 Aer frugifer extensus est beatorum super opera.
 Qui hauriens e fluminibus semper fluentibus,
 Alte supra terram levatus venti procella,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio Borea nubes excitante.
 Hunc antevertens, opere perfecto domum redi,
 Ne quando te calitus tenebrosa nubes circumtegat,
 Corpusque madidum faciat, vestesque humectet:
 Sed evitato. mensis enim difficilimus hic
 Hybernus: difficilis ovibus, difficilisque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini vero amplius adsit
 Alimonia: longa enim noctes succurrunt illis.

φεύγειν· καὶ παῖδιν ἐνὶ φρεσὶ τῶν μέμηλεν,
 Οἱ σκέπα μαμόμυροι πυκνὴς κούθμῳνας ἔχουσι, 530
 Καὶ γλάφυ πετρῆεν· τό τε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσοι,
 Οὐτ' ἴππῳ νῶτα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔδρας ὀρέσται,
 Τῶ ἵκελοι φοιῶσιν, αἰδούμυροι νίφα λούκλω·
 Καὶ τό τε ἔσασθαι ἔρυμα χροὸς, ὥς σε κελδύω,
 Χλαῖνάν τε μαλακίῃ καὶ τερμινόντα χιτῶνα. 535
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πολλὴν κρύκα μηρύσασθαι
 Τὴν πεῖεσθαι, ἵνα τοι τρίχες ἀτρεμέωσι,
 Μηδ' ὀρθτὰ φρέσων, αἰετόμυροι καὶ σῶμα·
 Ἀμφὶ δ' ὅσῳ πέδιλα βοὸς ἴφι κταμένοιο
 Ἀρμυρα δῆσαι, πύλοις ἐντοσθε πυκνάσας. 540
 Πρωτογόνων δ' ἐρέφων, ὅπῃ κρύβῃ ὄρμον ἔλθῃ,
 Δέρματ' ἀσπράττειν νόρῳ βοὸς, ὅφρ' ἴππῳ νῶτα
 Τετὲρ ἀμφιδάλη αἰέλου. κεφαλῇφι δ' ὑπερθεῖν
 Πῖλον ἔχον ἀσκητὸν, ἵν' ἔσται μὴ κατὰ δόλη·
 Ψυχρὴ γάρ τ' ἦν πάλαι βορέας πεσόντι· 545
 Ἡὗ δ' ἴππῳ γαῖαν ἀπ' ἔρανθ' ἀστερόεντι·
 Ἀπὸ πυροφύων τέταρτον μακάρων ἴππῳ ἔργοις·
 Ὅς τε δρυσάμην ποταμῶν ἀπὸ ἀεναόντων,
 Τυτῆρ ὑπὲρ γαῖης δέθεις ἀνέμοιο θυέλλῃ,
 Ἄλλοτε μὲν δ' ὕει ποτὶ ἑσπερον, ἄλλοτε αἴῃσι 550
 Πυκνὰ θρηϊκίῃ βορέα νέφεα κλονέοντι·
 Τὸν φθάμεν, ἔργα τελέσας, οἶκόνδε νέεσθαι,
 Μήποτε σ' ἔρανόθεν σκοπῇ νέφ' ἀμφικαλύψῃ,
 Χρῶτά τε μυδαλέον θείῃ, κατὰ δ' εἴματα δόση.
 Ἀλλ' ὑπαλδύεσθαι· μεῖς γὰρ χαλεπώταί εἰσι 555
 Χαιμέρι, χαλεπὸς περὶ βάτοις, χαλεπὸς δ' αἰνθρώποις.
 Τῇμ' ὁ δῶμιον βυσσίν, ἴππῳ δ' ἀνέρι πλέον εἴη
 Ἀρμαλῆς· μακροὶ γὰρ ἴππῳ ῥόθῳ ὀφρόναι εἰσὶ.

Τὰ δὲ φυλασσόμεν τε πελοσμένον εἰς ἐνιαυτὸν,

Ἰσθόχ νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσέκεν αἰθῆς

560

Γῆ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.

Εὐτ' αὖ δ' ἐξήκοντα μὲν τροπὰς ἡελίοιο

Χεῖμερ' ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμέρας, δὴ ρα τότε αἴθῃρ

Ἀρκτῶρ, περιπὼν ἱερὸν ῥοόν' Ὀκεανοῖο,

Πρῶτον παμφαίνων, ὅππῃ τέλλε' αἰεροκνέφαι

565

Τόνδε μετ' ὀρθρογῇ Πανθοῖον ὥρτο χελιδῶν

Ἐς Φάει ἀνθρώποις, ἔαρ νέον ἱσαμένοιο.

Τὼ φθάμεν, οἶνας πείταμένον· ὥς γὰρ ἄμφνον.

Ἀλλ' ὅππ' αὖ φέροικ' ἀπὸ χθονὸς αὖ φύλα βαίνη

Πληιάδας φεύγων, τό τε δὴ σκάφ' ἐκέτι οἰνέων·

570

Ἀλλ' ἄρπας τε χαρσαμένοναι, καὶ δμῶας ἐγείρειν.

Φεύγῃν ἢ σκιερὰς θώκας ἢ ἐπ' ἡῶ κοῖτον,

Ὡρῇ ἐν ἀμνητῷ, ὅτε τ' ἡέλιος χρεῖα κάρφῃ.

Τημέτ' ἀπ' αὖδεν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,

Ὀρθρὰ ἀνίσταμεν, ἵνα τοι βίῃ ἄρκει εἴη,

575

Ὡς γὰρ τ' ἔργοιο τρίτῳ ἀπομείρε' αἴσαν.

Ὡς τοι προσφέρῃ μὲν ὁδῷ, προσφέρῃ καὶ ἔργον·

Ὡς ἥτε φανείσαι πολέας ἐπέβησε κελεύθου

Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δ' ὅππ' ἱγυὰ βεσσι πίθησιν.

Ἡμεῖς ἢ σκόλυμός τ' αἰθεῖ, καὶ ἡχέτω τέτιζ

580

Δενδρέω ἐφεζόμεν λιγυρὴν κατὰ χεῖρ' αἰοδῶ

Πυκνὸν ὑπὸ πτερύγων, θέρεα καμαῖώδεω ὥρῃ,

Τῇ μὲν πύσταπ' αἴγας καὶ οἶνον ἄρμεν.

Μαχλότα' ἢ γυναιῖκες, ἀφαιρόταί τοι δέ τε ἄνδρες

Εἰσὶν, ἐπεὶ κεφαλῇ καὶ γένετα σείρει ἄλκι,

585

Αὐαλέει δέ τε χερὶς ὑπὸ καύματι. ἀλλὰ τότε ἤδη

Εἴη πειραγὴ τε σκῆ καὶ βύβλω οἶνον,

Μᾶζά τ' ἀμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβενιυμέναων·

καὶ

*Hac observans perfectum in annum
 AEquato noctesque & dies, donec rursus
 Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.
 Quum autem sexaginta post versiones solis
 Hybernos perfecerit Iupiter dies, tunc sane stella
 Arcturus relinquens immensum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exorietur vespertinus.
 Post hunc mane lugens Pandionis prorumpit hirundo
 Ad lucem hominibus, vere nuper caëpto.
 Hanc prævertens, vites incidito: sic enim melius.
 At cum domi porta testudo a terra plantas ascenderit,
 Pleiades fugiens, tunc non amplius fodienda vites:
 Sed falcesque acuito servosque excitato.
 Fugito vero umbrosas sedes, & matutinum somnum,
 Tempore messis, quando sol corpus exiccat:
 Tunc festina, & domum fruges congrega,
 Diluculo surgens, ut tibi sufficiens sit:
 Aurora enim operis tertiam sortitur partem. (laborẽ;
 Aurora magis promovet quidẽ viam magisq; promovet
 Aurora quæ apparens multos ingredi fecit viam
 Homines, pluribus vero iuga bobus imponit.*

*Quum vero cardusque floret, & canora cicada
 Arbori insidens stridulum effundit cantum
 Frequenter sub alis, æstatis laborioso tempore,
 Tunc pinguesque caprae, & vinum optimum,
 Salacissimæ vero mulieres, & viri imbecillissimi
 Sunt, quoniam caput & genua Sirius exiccat,
 Siccum vero corpus ob æstum. Sed tunc iam
 Sit petrosa que umbra & Byblinum vinum,
 Libumq; lacteum: lacq; caprarũ nõ amplius lactantium,*

Et bovis arborivora caro nondum enixa,
 Tenerorumq; hædorum. præterea nigrum bibito vinum,
 In ambra sedens, animo saturatus cibo,
 Contra temperatum ventum obverso vultu,
 Fontemq; perennem, ac defluentem, quique illimis sit.
 Tertiam aquæ partem infunde, quartâ vero misce vino,
 Famulis autem impera, Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit vis Orionis,
 Loco in ventoso, & bene planata in area.
 Mensura vero diligenter recondito in vasis. sed postquã
 Omnem victum deposueris sufficientem intra domum,
 Servum domo carentẽ conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere iubeo: molesta est autẽ qua liberos habet ancil-
 Et canẽ dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo: (la.
 Ne quãdo tibi interdiu dormiens fur facultates auferat,
 Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit
 Bobus ac mulis annum pabulum. sed postea
 Servi refocillent chara genua, & boves solvantur.
 Quum vero Orion & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autẽ inspexerit rosea digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe domum uvas:
 Exponito vero soli decem dies, totidemque noctes.
 Quinque autem adumbrato, sexto in vasa haurito
 Dona latitiæ datoris Bacchi. Sed postquam utique
 Pleiadesque Hyadesque ac robur Orionis
 Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
 Tempestivè. ita annus in opere rustico absolutus sit.
 Quod si te navigationis periculosa desiderium ceperit,
 Quando utique Pleiades robur validum Orionis
 Fugientes, occiderint in obscurum pentum,

Tunc

Καὶ βοῖς ὕλῃ φάγοιο κρέας μήπω τελοκῆς,
 Πρωτόγονων τ' ἐρίφων· ὅπῃ δὲ αἴθοπα πινέμεν οἶνον, 590
 Ἐν σκίῃ ἐξορῶν, κεκορημένον ἤτορ ἐδώδης·
 Ἀνῆλον δ' ἀκράε' αἰέμα τρέψαντα πρόσωπον,
 Κριώης τ' αἰνὰς κ' ἀπορρύττα, ἢ τ' ἀθολώῃ.
 Τρὶς δὲ ὕδα' ἀποχέειν, τὸν τετραῖον ἱέρμεν οἶνον.
 Δμῶσι δὲ ἐποτρύνειν Δημήτερ' ἱερὸν ἀκτῶν 595
 Δινέμεν, εὖτ' αὖ πρῶτα φανῇ δέν' Ὠρίων',
 Χάρῳ ἐν δαεί, καὶ δ' τροχάλῳ ἐν ἀλῶν.
 Μέτρῳ δὲ δ' ἐκμίσηται ἐν ἄγγεζιν· αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
 Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπάρμενον ἐνδοθεν οἴκου,
 Θῆτα ἄοικον ποιεῖσθαι, καὶ ἄτεκνον ἔρμεν 600
 Δίξεσθαι κέλομαι· χαλεπὴ δὲ ὑπόπρην ἐρβῶ.
 Καὶ κυῖα καρχαρόδοντα κομῆν. μὴ φείδεο σίτη·
 Μὴ ποτέ σ' ἡμερόκοι' αἰὴρ ἀπὸ χεῖμαθ' ἔλη.
 Χόρτον δὲ ἐσκομίσαι κ' συρφετὸν, ὅφρα τοι εἴη
 Βαθὺ κ' ἡμιόνοισιν ἐπηρεζάνον. αὐτὰρ ἐπείτα 605
 Δμῶας ἀναψίξαι φίλα γένατα, κ' βόε λῦσαι·
 Εὖτ' αὖ δὲ Ὠρίων καὶ Σείρι' ἐς μέζον ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρκτῶρον δὲ ἐσίδῃ ῥοδοδάκτυλ' Ἥως,
 Ὡ Πέρση, τότε πάντα ἀπὸδρεπε οἴκαδε βότρυς·
 Δεῖξαι δὲ ἡελίῳ δέκα τ' ἡμέρας καὶ δέκα νύκτας. 610
 Πέντε ἢ συσκιάσαι, ἕκτω δὲ εἰς ἄγγε' ἀφύσαι
 Δῶρα Διωνύσῃ πολυμηθέ' αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
 Πληιάδες θ' Ἰάδες τε, τὸ τε δέν' Ὠρίων'
 Διῶωζιν, τότε ἐπείτ' ἀρότῃ μεμνημέν' εἶναι,
 Ὡραίς· πλεῶν ἢ κ' χθονὸς ἄρμεν' εἴη. 615
 Εἰ δέ σε ναυηλίας δυαπεμφέλῃ ἱμέρ' αἰρῇ,
 Εὖτ' αὖ Πληιάδες δέν' Ὀδρμον Ὠρίων'
 Φύγῃσι πίπῳζιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,

Δὴ γ' ἔτε πάντοίω ἀνέμων θύζῃν αἶηται·
 Καὶ τό τε μηκέτι νῆας ἔχῃν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ· 620
 Γλυῖ δ' ἐργάζεσθαι μεμνημένῳ, ὥς σε κελεύει.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπείρου ἐρύσαι, πυκασαί τε λίθισι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἰχθῶσ' ἀνέμων μῦθον ὑγρὸν αἰέντων·
 Χείμαρον ἐξερύζας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ἐμβροθῶ.
 Ὅπλα δ' ἐπάρμυρα πάντα τεῶ' ἐγκατθεο οἴκῳ, 625
 Εὐχόμεως σολίζας νηὸς πέραν ποντοπόροιο,
 Πηδάλιον δ' ὄρεγες ὑπὲρ καπνὸς κρεμάσαισθαι.
 Αὐτὸς δ' ὠρεαῖον μίμνεν πλόον, εἰσὸκεν ἔλθῃ.
 Καὶ τότε νῆα θολὴν ἄλα δ' ἐλκόμεν, ἐν δὲ τε φόρτον 630
 Ἀρμυρον ἐντύναισθαι, ἵν' οἴκαδε κέρδῳ ἄρῃαι·
 Ὡς περ ἐμὸς τε πατήρ καὶ σὺς, μέγα νήπιε Πέρση,
 Πλωϊζέσκεν νηυσὶ, βίη κεχρημένῳ ἐσθλῷ.
 Ὃς ποτε καὶ τῇ δ' ἦλθε, πολλὴν δ' αὖ πόντον ἀνύσας,
 Κύμῳ Αἰολίδα περιπλὼν, ἐν νηὶ μελαίνῃ·
 Οὐκ ἄφενθον φεύγων, εἶδ' ἑσπέρην τε καὶ ὄλβον, 635
 Ἀλλὰ κακὴν πενίην, ἣ Ζεὺς ἀνδρεσσὶ δίδωσι.
 Νάσσαρ δ' αἶγ' Ἐλικῶνθ' οἰζυρῇ ἐνὶ κάρῃ,
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ἀργαλὴν, εἶδ' ἐσθλῇ.
 Τυῶν δ' ὧ Πέρση, ἔργων μεμνημένῳ εἶναι
 Ὀρεαῖων πάντων, πρὶν ναυηλίας ἢ μάλισσα. 640
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ Φορβία θέσθαι.
 Μείζων μὲν φόρῳ, μείζον δ' ἵπτι κέρδει κέρδῳ
 Ἔσεται, εἴ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχων αἶητας.
 Εὐτ' αὖ ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψῃς ἀσίσφρονα θυμὸν,
 Βάλλῃαι ἢ χρεῖα τε προφυγεῖν καὶ λιμὸν ἀτερπῇ, 645
 Δείξω δὴ τοι μέτρα παλυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὐ τέ τι ναυηλίας σοφισμένῳ, ἔ τέ τι νηῶν.
 Οὐ γὰρ πώποτε νηὶ γ' ἐπέπλων ὄρεα πόντον.

*Tunc certe variorum ventorum strident flamina,
Et tunc ne amplius naves habe in nigro ponto.
Terram autem exercere memento, ita ut te iubeo.
Navem vero in continentem trahito, munitoq; lapidibus
Undiquaq;, ut arceant ventorū robur humide flantium,
Sentina exhausta, ut ne putrefaciat Iovis imber.
Instrumenta vero congrua omnia domi tue reponere,
Recte contrahens navis alas pontigrada.
Clavum vero fabrefactum super fumum suspendito.
Ipse autē tempestivam expectato navigationē dū veniat.
Tuncq; navem celerem ad mare trahito. intus vero onus
Aptum imposito, domum ut lucrum reportes:
Quemadmodum meusq; pater, & tuus, stultissime Persa,
Navigabat navibus, victus indigus boni.
Qui olim & huc venit immensum pontum emensus,
Cuma AEolide relicta, in navi nigra:
Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,
Sed malam pauperiem quam Iupiter hominibus dat.
Habitavit autem prope Heliconem misero in vico
Ascra, hyeme malo, aestate autē molesto, nunquam bono.
Tu vero, ô Persa, operum memor esto
Tempestivorum omnium: navigationis vero maxime.
Navem parvam laudato, magna vero onera imposito.
Maius quidem onus, maius vero lucrum ad lucrum
Erit. si quidem venti malos abstineant flatus.
Quando autē ad mercaturam verso imprudente animo,
Volueris & debita effugere, & famem inamœnam,
Ostendam tibi opportunitates sonori maris:
Et si neque navigandi peritus, neque navium.
Neq; enim unquam navi transmissi latum mare;*

*Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Graci
 Expectata tempestate, magnum collegerunt exercitum,
 Gracia e sacra ad Troiam pulchris fœminis preditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis,
 Chalcidemque traieci. præcliberata vero multa
 Certamina instituerunt iuvenes magnanimi: ubi me
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum. (glorior
 Quem ego quidem Musis Heliconiadibus dicavi,
 Vbi me primum sonori compotem fecerunt cantus.
 Tantum naves expertus sum, multos clavos habentes.
 Sed tamen dicam Iovis consilium AEgiochi:
 Musa enim me docuerunt divinum carmen canere.*

*Dies quinquaginta post versiones solis,
 Ad finem progressa æstate laboriosi temporis,
 Tempestitiva est mortalibus navigatio. nec certe navem
 Frægeris, neque homines perdidit mare,
 Nisi dedita opera Neptunus terra quassator,
 Aut Iupiter immortalium rex velit perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorumq; malorumq;
 Tunc vero facilesque aura, & mare innocuum,
 Tranquillum: tunc navem celcrem, ventis fretus,
 Trahito in pontum. onus vero omne colloca.
 Propera autem quam celerrime iterum domum redire.
 Neque vero expectato vinumque novum, & autum-
 nalem imbrem,*

*Et hyemem accedentem, notiq; molestos flatu,
 Qui concitat mare, secutus cœlestem imbrem
 Multum, autumnalem: difficilem vero pontum facit.
 Sed alia verna est navigatio hominibus:
 Nempe cum primum quantum incedens cornix*

Εἰ μὴ ἔς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδος, ἢ ποτ' Ἀχαιοὶ
 Μεινάντες χθμῶνα, πολὺν σὺ λαὸν ἄγαν
 Ἑλλάδος ἐξ ἱερῆς Τροίῃς ἐς Καλλιγυνάικαν.
 Ἐνθάδ' ἐγὼν ἐπ' αἶθλα δαΐφρονος Ἀμφιδάμαντος
 Χαλκίδα τ' εἰσεπέρησα. τὰ δ' ὅτε προπεφραδμύα πολλὰ
 ἄθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθά με Φημί
 ὕμνω νικήσαντα φέρειν τρίποδ' ὠτῶντα.
 Τὸν μὲν ἐγὼ Μῆσσης Ἐλικωνιάδεος ἀνέστηκα,
 Ἐνθά με τοπρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησαν αἰοιδῆς·
 Τόσσόν τοι νηῶν γε πεπείραμαι πολυγόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
 Μῆσση γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰ-
 δειν.

650

655

660

Ἡμεῖς πεντήκοντα μὲν τροπὰς ἡελίοιο,
 Ἐς τέλος ἐλθόντες θέρεος καμαλώδεω ὥρης,
 Ὠρεῖται πέλε' Ἰνιοῖς πλόος· ἔτε κε νῆα
 Καυάζαις, ἔτ' ἄνδρας δόποφθίσε θάλασσαν,
 Εἰ μὴ δὴ πέφρων γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζῶς ἀθανάτων βασιλῆς ἐθέλησιν ὀλέσσαι.
 Ἐν τοῖς γὰρ τέλεσιν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῆμος δ' ὅκερ νέες τ' αὖραι, καὶ πόντος ἀπήμων,
 Εὐκηλ· ὅτε νῆα θοῶν ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φέρτον δ' ὅτε πάντα τίθεσθαι.
 Σπείδειν δ' ὅτι τάχιστα πάλιν οἰκόνδε νέεσθαι·
 Μηδὲ μύειν οἶνόν τε νέον καὶ ὅπωρ μὲν ὄμβρον,
 Καὶ χθμῶν ὀπιόντα, νότοιο τε δειναῖς αἰήτας.
 Ὅς τ' ὥρνε θάλασσαν ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρῳ
 Πολλῶ, ὅπωρ μὲν χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθηκεν.
 Ἄλλος δ' εἰαρινὸς πέλε' ἰπλόος ἀνθρώποις,
 Ἡμὸς δὲ τοπρῶτον ὅσον τ' ὀπιθεῖται κορώνῃ

665

670

675

Ἰχθυὶ ἐποίησεν, πόσον πέταλ' αἰνέει Φανείη
 Ἐν κροάδῃ ἀκροάτη· τό τε δὲ ἄμβατός ἐστι θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δὲ ἔστω πέλε' ὡλό· ἔμιν ἔγωγε 680
 Αἴνημι· ἔγὰρ ἐμῷ θυμῷ κεχαρισμέν' ἐσίν,
 Ἄρπακτός· χαλεπῶς κε Φύγοις κακόν· ἀλλὰ νῦ
 καὶ πᾶ

Ἄνθρωποι ρέζουσιν αἰδρήσει νόοιο.
 Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλε' δειλοῖσι βροτῆσι.
 Δεινὸν δὲ ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν· ἀλλὰ σ' αἰώγῃ 685
 Φράζεσθαι πᾶδε πάντα μὲν Φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μηδὲ ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι·
 Ἀλλὰ πλέω λείπῃ, τὰ δ' ἢ μείονα φορτίζεσθαι.
 Δεινὸν γὰρ πόντος μὲν κύμασι πῆματι κύρσθαι·
 Δεινὸν δὲ εἴ κ' ἐπ' ἄμαξας ὑπέρβιον ἄχθῃ 690
 ρας,

Ἄξονα καυάζαις, τὰ δ' ἢ φορτὶ ἀμαυρωθείη.
 Μέτρα φυλάσσεσθαι, καιρὸς δὲ ἴππιν πᾶσιν ἄρεισθαι.
 Ὡρεῖσθαι δ' ἢ γυναικα πόνον πολλὸν οἶκον ἄγεσθαι,
 Μήτε τρηκόντων ἐτέων μάλα πολλὰ δόπολείπων,
 Μήτ' ἴππιδες μάλα πολλὰ γάμος δέ τοι ὥρεος οὔτος. 695
 Ἡ δ' ἢ γυνὴ πέτορ' ἡβώῃ, πέμπῃ δ' ἢ γαμοῖτο.
 Παρθενικὴ δ' ἢ γαμεῖν, ὥς κ' ἦθεα κεδνὰ διδάξης.
 Τὴν δ' ἢ μάλιστα γαμεῖν ἥ τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ·
 Πάντα μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γείτοσι χάρματα γήμης.
 Οὐ μὲν γὰρ πιγνακὸς αὐτὴρ λήϊζεν ἄμφνον 700
 Τῆς ἀγαθῆς, τὴ δὲ αὐτὴ κακῆς ἔρίγων ἄλλο,
 Δειπνολόχης ἢ τ' αὐτὸς καὶ ἰφθιμόν περ ἐόντα
 Εὐφ' ἄπερ δαλᾷ, καὶ ὡμῷ γήραϊ δῶκεν.
 Εὐ δὲ ὅπιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμέν' εἶναι.
 Μηδὲ καζιγνήτω ἴσον ποιεῖσθαι ἐπαῖρον·

Vestigium fecit, tantum folia homini appareant
 Summa in ficu. tum sane pervium est mare.
 Verba autem hac est navigatio non ipsam ego tamen
 Probo: neque enim meo animo grata est,
 Quia occasio ipsius invadenda: agre quidem effugeris
 malum. sed tamen & hac
 Homines faciunt stultitia mentis.
 Pecunia enim anima est miseris mortalibus.
 Miserum vero est mori in fluctibus. Verum te iubeo
 Considerare hac omnia in animo quacumq; tibi consulo.
 Ne vero intra naves omnem substantiam cavas pone:
 Sed plura relinquito: pauciora vero imponito.
 Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
 Miserum etiam, si quidem in currum prae grande onus im-
 Axem fregeris, quæra vero intereant. (ponens,
 Tempus observa: occasio vero in omnibus optima.
 Maturus autem uxorem tuam ad domum ducito.
 Neque triginta annis valde multum deficiens,
 Neq; superans multum: nuptia vero tibi tempestiva ha-
 Mulier autem quatuor annos pubescat, quinto nubat.
 Virginem vero ducito, ut mores castos doceas.
 Eam vero potissimum ducito quæ te prope habitat:
 Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis lu-
 dibria ducas.
 Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius
 Bona: rursus vero mala non durius aliud,
 Comessatriæ: quæ virum, licet robustum,
 Torret sine face, & crude senectæ tradit.
 Bene vero reverentiam erga deos immortales observa.
 Neque fratri equalem facito amicum.

Quod sis feceris, ne ipsum prior male afficias.
 Ne vero monti aris lingua gratiam. Sin autem ceperis,
 Aut verbum aliquod locutus infestum, aut faciens,
 Bis tantum punire memineris. Sin vero rursus
 Redeat ad amicitiam, pœnam autem velit præstare,
 Suscipe. miser namque vir amicum alias alium
 Facit: te vero ne quid animo coarguat vultus.
 Ne vero multorum hospes, neve nullius hospes dicaris:
 Neve malorum facinus, neque bonorum conviciator.
 Neque unquã miserã pauperiem animi cõsumptricẽ hominẽ
 Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.
 Lingua certe thesaurus inter homines optimus.
 Parca, plurima vero gratia, si modum servet.
 Quod si malum dixeris, fas san & ipse maius audies.
 Neque in convivio publico gravem te præbeas
 Quod communibus sumptibus instruitur: plurima enim
 gratia, sumptusq; minimus.
 Neque unquam mane Iovis libato nigrum vinum
 Alapibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt: respiciunt vero etiam preces.
 Neque contra solem versus erectus meito.
 Sed ab occasu illius memor eius rei usque ad ortum.
 Neque in via neque extra viam progrediendo metas,
 Neque denudatus: deorum quippe noctes sunt.
 Sedens vero divinus vir, & prudens
 Aut ad parietem accedens bene septi atrij.
 Neque pudenda semine pollutus intra domum
 Focum iuxta revelato, sed caveo.
 Neque ab ominoso sepulchro reversus
 Seminato progeniem, sed deorum a convivio.

Εἰ δέ κε ποίησης, μή μιν πρότερόν κεν ἔρξης.
 Μηδὲ ψάδεσθαι γλώσσης χάριν. εἰ δέ κεν ἀρχή
 Ἦ τι ἔπ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἧς καὶ ἔρξας,
 Δὺς τόσῃ πέννυθαι μεμνημένον. εἰ δέ κεν αὐθις
 Ἠγῆτ' ἐς Φιλοπότηα, δίκλιν δ' ἐθέλῃσι πρῶτα χεῖν, 710
 Δέξασθαι. δειλὸς τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Ποιεῖται· σὲ δ' ἢ μή τι νόον κατελεγχέτω εἶδον.
 Μηδὲ πολυξείνον, μήδ' ἄξιον καλέεσθαι,
 Μηδὲ κακῶν ἔπαρον, μήδ' ἐσθλῶν νεικεσῆραι.
 Μηδὲ ποτ' ἐλομδύλῳ πενίλῳ θυμοφθόρον ἀνδρῶν 715
 Τέτλαθ' ἐνειδίζειν, μακάρων δόξιν αἰὲν ἐόντων.
 Γλώσσης τοι θησαυρὸς ἐν ἀνθρώποις ἄριστος
 Φειδωλῆς, πλείη δ' ἢ χάρις καὶ μέτρον ἰότητος.
 Εἰ δ' ἢ κακὸν εἴποις, τάχα κ' αὐτὸς μείζον ἀκρόσῃς.
 Μηδὲ πολυξείνῃς δαιτὸς δυσσέμφελον εἶναι, 720
 Ἐκ' κοινῶς πλείη δ' ἢ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδὲ ποτ' ἐξ ἧς Διὶ λείβειν αἶθοπα οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοις, μήδ' ἄλλοις ἀθανάτοις.
 Οὐ γὰρ τοίγῃ κλύουσιν, ἀποπλύουσι δέ τ' ἀραί.
 Μηδ' αὐτ' ἡελίοιο τετραμδύνον ὀρθὸς ὀμιχεῖν. 725
 Αὐτὰρ ἐπεὶ κε δὴ μεμνημένον ἔς τ' αἰνόντα.
 Μήτ' ἐν ἰδῶ μήτ' ἐκτὸς ὁδῶ πρὸ βᾶδ' ἐρήσης.
 Μηδ' ἀπογυμνωθεὶς μακάρων τοι νύκτες ἕασιν.
 Ἐξέμδον δ' ὅγε θεῖον αἰὲρ πεπνυμένον εἰδώς,
 Ἦ ὅγε πρὸς τοῖχον πελάζας δερκέειν αὐλῆς. 730
 Μηδ' αἰδοῖα γονῇ πεπαλαγμένον ἐνδοθεν οἴ-
 κον
 Ἐστὶν ἐμπελαδὸν πρῶτα φαινέμεν, ἀλλ' ἀλέασθαι.
 Μηδ' ἀπὸ δυσφήμειο τάφου ἀπονοσήσαντα
 Σπερμάνειν γρῦν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτὸς.

Μηδὲ ποτ' αἰνάων ποταμῶν καλλιῖροον ὕδωρ
Προσὶ περᾶν, πρὶν γ' ὄξη ἰδὼν ἐς καλὰ ρέεθρα
Χεῖρας νιψάμεν ὅ πολυηράτω ὕδασι λάκκῳ.

735

Ὅς ποταμὸν διαβῇ, κακότητι ᾗ χεῖρας ἀνιπτοῖ,
Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἄλγεα δῶκαι ὁπίσσω.

Μήδ' ἀπὸ πεντόζοιο θεῶν ἐνὶ δαίτῃ θαλεῖν
Αὖτον ἀπὸ χλωρῆς τὰμνειν αἶθωνι σιδήρῳ.

740

Μηδὲ ποτ' οἰνοχόῳ πιθέμεν κρητῆρ' ὅ ὑπερθεῖν
Πινόων, ὅλοη γὰρ ἐπ' αὐτῷ μοῖρα τέτυκ'.

Μηδὲ δόμον ποιῶν, ἀνεπίξουσιν καταλείπειν,

Μήτοι ἐφεζομένη κρώσῃ λακέρυζα κορώνη.

745

Μήδ' ἀπὸ χυτροπόδων ἀνεπιρρέκλων ἀνελόντα

Ἑσθῆιν, μηδὲ λόεσθαι, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἐνὶ ποινῇ.

Μήδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν (ὅ γὰρ ἄμφωνον)

Παῖδα δυωδεκατάμον, ὅτ' ἀνὴρ' ἀλῶορα ποιῇ.

Μηδὲ δυωδεκάμηνον, ἴσον καὶ τῷτο τέτυκ'.

750

Μηδὲ γυναικεῖω λυγρῷ χρόα φαιδριώεσθαι

Ἀνέρα. λυγαλέη γὰρ ὅππῃ χρόνον ἐς ὅππῃ καὶ τῷ

Ποινῇ. μήδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθομένοισι κυρήζας,

Μωμᾶειν αἰδηλα· θεὸς νύ τι καὶ τὰ νεμεσᾷ.

Μηδὲ ποτ' ἐν περὶχοῇ ποταμῶν ἄλαδε πορεόντων,

755

Μήδ' ὅππῃ κρῖνάων ἔρειν, μάλα δ' ἐξαλέασθαι.

Μήδ' ἐναποψύχην. τὸ γὰρ ἔστι λωῖόν ἐστιν

Ὡδ' ἔρδειν· δεινὸν ᾗ βροτῶν ὑπαλᾶεο φήμι.

Φήμη γὰρ τι κακὴ πέλεται, καὶ φημὶ μὲν αἶραι

ῥεῖα μάλ', ἀγαλέη ᾗ φέρειν, χαλεπὴ δ' ἀποθείσθαι.

760

Φήμη δ' ἔστις πάντων ἀπὸλλυ', ἐν τῇ πολλοὶ

Λαοὶ φημίζουσι. θεὸς νύ τις ἐστὶ καὶ αὕτη.

Τ Ε Λ Ο Σ.

HESIOD.

*Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
 Pedibus transito, priusquam oraveris aspiciens pulchra
 Manus lotus amœna aqua limpida. (fluenta,
 Qui fluvium transierit, malicia vero manus illothus,
 Ei succensent dii, & damna in posterum.
 Ne vero a manu deorum in celebri convivio
 Siccum a viridi reseca nigro ferro.
 Neq, unquam patinam libatoriam pone super craterem
 Bibentium: perniciosum enim in ipso fatum est situm.
 Neque domum faciens imperfectam relinquito,
 Ne forte insidens crocitet stridula cornix.
 Neque a pedatis ollis nondum lustratis rapiens
 Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
 Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)
 Puerum duodennem: quia virum inertem facit.
 Neque duodecim mensium: aequale & hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluito
 Vir: gravis enim ad tempus est & in hoc
 Pana. neque in sacrificia accensa incidens,
 Reprehende arcana: Deus quippe & hac indigne fert.
 Nec unquam in alveo fluviorum mare influentium,
 Neque super fontes meijto: quin valde evitato:
 Neque incacato. id enim nihilo est melius
 Sic facere. gravem vero mortalium evitato famam.
 Fama enim mala est, levis quidem levatu
 Facillime, malesta vero portatu, difficilisq, depositu.
 Fama vero nulla prorsus perit, quam quidem multi
 Populi divulgant: quippe dea quadam est & ipsa*

HESIODI ASCRÆI

Dies.

Dies vero ex Iove observās, bene secundum decorū
 Præcipe servis, tricesimam mensis optimam
 Ad opera inspiciendū, dimensumq; dividendum:
 Nempe cum circa iuris negotia & iudicia populi versan-
 Ha enim dies sunt Iove a prudente. (tur.
 Primum, novilunium, quartaq; & septima sacra dies:
 Hac enim Apollinē ense aureo armatum genuit Latona.
 Octavæque & nona amba dies mensis
 Egregie crescentis, ad curandum opera mortaliū.
 Undecima vero duodecimaque amba quidem bona:
 Hac quidē tondendis ovibus, illa latis segetibus metēdis.
 Duodecima tamen undecima multo melior.
 Hac enim net fila in aere suspensus araneus,
 Die expleta, quum & prudens formica acervū colligit.
 Hac telam ordiatur mulier proponatque opus.
 Mensis autem inchoati decimatertia caveto
 Sementem incipere: plantis vero inserendis optima est.
 Sexta vero media valde incommoda est plantis:
 Viripara bona: puella vero non utilis est,
 Neque gignenda primum, nec nuptiis tradenda.
 Nec prima quidem sexta puella gignenda
 Apra est, sed hœdis castrandis, & gregibus ovium,
 Stabuloque circumsepiendo pastorali, benigna dies est.
 Bona vero viripara, amatque convicia loqui,
 Mendaciaq; & blandos sermones, & occulta colloquia.
 Mensis

ΗΣΙΟΔΟΥ Ἐ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἡμέραι.

Η Ματα δ' ἐκ δίοθεν πεφυλαγμένος, ὃ π' μοῖραν
 Περσάδεσσι δμῶεσι. τεληκάδα μινὸς δρῖστω
 Ἔργα ἐποπιδέειν, ἥ δ' ἄρμαλιῶν δατταδα,
 Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ κρῖνοντες ἀγῶζιν.
 Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰσὶ Διὸς ὧρ' ἀμηνόεντα. 5
 Πρῶτον ἐνη, περσά τε, καὶ ἐβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶρ
 Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γένετο Ληϊῷ.
 Ὀγδοάτη τ' ἐνάτη τε δύω γε μὲν ἡμέτε μινὸς
 Ἐξοχ' ἀεζομύοιο βροτήσια ἔργα πένεδα,
 Ἐνδεκάτη τε δυωδεκάτη τ' ἄμφω γε μὲν ἐσθ' λαί, 10
 Ἡ μὲν, οἷς πείκην, ἥ δ', ὅφρ' οὐκ ἀμᾶρ.
 Ἡ δ' δυωδεκάτη τ' ἐνδεκάτης μέγ' ἀμύνων.
 Τῇ γὰρ τοι νεῖ νήματ' ἀερισπότητα δ' ἀχνης
 Ἡμαῖτα ἐκ πλείε, ὅτε τ' ἴδρ' ἐς σῶρον ἀμᾶρ.
 Τῇ δ' ἴσον γήσῃτο γυνή, περβάλοιτο τε ἔργον. 15
 Μινὸς δ' ἱσαμύνα τελεσηδεκάτιω ἀλεαδα
 Σπέρματα ἄρξασθ'· φυτὰ δ' ἐνθρέψαδα δρῖση.
 Ἐκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' ἀσύμφορός ἐστι φυτῶν.
 Ἀνδρογόνον τ' ἀγαθή· κέρη δ' ἐσύμφορόν ἐστιν,
 Οὐτ' ἡμέδα περῶν, ἔτ' ἄρ' γάμ' ἀντιβολῆσαι. 20
 Οὐδὲ μὲν περῶν ἔκτῃ, κέρη τε ἡμέδα
 Ἀρμύρα, ἀλλ' ἐρῖφ' ἀμύνειν καὶ πῶσα μέλων.
 Σηκόν τ' ἀμφιβαλεῖν ποιμνήϊον, ἡπτον ἡμᾶρ.
 Ἐσθ' λή δ' ἀνδρογόνον· φιλέει δὲ κε κέρτομα βάζειν.
 Ἐσθ' δ' αὖ δ', αἰμυλίας τε λόγους, κρυφίας τ' ὁλοσμούς·

Μῆνους δ' ὀγδοάτη κάπρον ἤ βῆν ἑρμυκῶν
 Ταμνέρῳ, ἔρῃας ᾗ δυωδεκάτη παλαεργῶς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλέῳ ἡμαὶ ἵσσοι Φῶτα
 Γίνεσθαι μέγα γάρ τε νόον πεπυκασμῶν ἐστίν.
 Ἐσθλὴ δ' ἀνδρογόνῳ δεκάτη, κέρη δέ τετρας
 Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα ἢ εἰλίποδας ἑλίκας βῆς,
 καὶ κυῖα καρχαρόδοντα καὶ ἔρῃας παλαεργῶς
 Πρηϋεῖν, ὅππῃ χεῖρα πθείς. πεφύλαξο ἢ θυμῷ
 Τείρεαι δ' ἀλδύασαι Φθινόγος θ' ἱσαμύχας τε,
 Ἄλγεα θυμοβορεῖν· μάλα τοι τελεσμῶν ἡμαρ.
 Ἐν ᾗ τετάρτη μῆνους ἀγεσθαι ἐς οἶκον ἀκοίλιν,
 Οἰωνὸς κέρνας οἱ ἐπ' ἔργμασι τέτρω ἀρεσσι.
 Πέμπτης δ' ἐξαλέασθαι, ἐπεὶ χαλεπαὶ τε ἢ αἰναί.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φαζιν Ἑρμνύας ἀμφιπλάθειν,
 Ὅρκον πνυμύνας τ' ἔρως τέκε πῆμ' ὀπίρκοις.
 Μέσση δ' ἑβδομάτῃ Δημήτρῳ ἱερὸν ἀκτῶν
 Εὖμαλ' ὀπιπλάθειντα εὐτροχάλῳ, ἐν ἀλώῃ
 Βάλλειν· ὕλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμῆια δῶρα,
 Νηϊά τε ξύλα πολλὰ, τά τ' ἀρμυρὰ νηυσὶ πέλον.
 Τείρεαι δ' ἀρχεσθαι νῆας πῆγνυσθαι δῖαιας.
 Εἰνας δ' ἡ μέσση ὀπιδείελα λώϊον ἡμαρ.
 Πρῶτῃ δ' εἰνας πᾶναπῆμων ἀνθρώποιζιν.
 Ἐσθλὴ μὲν γάρ τ' ἡδὲ φυλάεμεν ἡδὲ γνέσθαι.
 Ἄνερ τ' ἡδὲ γυναικί· ἢ ἔπολε πάγκακον ἡμαρ.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴσασι τελοφνάδα μῆνους ἀρίστῳ
 Ἀρξασθαι τε πῆθος, ἢ ὅππῃ ζυγὸν αὐχένα θείναι
 Βασί καὶ ἡμιόνοισι ἢ ἵπποισι ὠκυπόδεσσι.
 Νῆα πολυκλήϊδα θολῶ εἰς οἶνοπα πόντον
 Εἰρύμεναι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κυκλήσκεισι.
 Τείρεαι δ' οἴγε πῆθον. πῶι πάντων ἱερὸν ἡμαρ

30

35

40

45

50

*Mensis vero octava caprum & bovē valde mugientem,
Castrato : mulos autem duodecima laboriosos.*

*Vicesima vero in magna, plena die, prudentem virum
Generato : valde enim bona est indolis.*

*Bona autem viripara decima, puella vero & quarta
Media: hac vero & oves, & curvipedes et tortis cornibus
Et canem asperis dentibus, mulosq; laboriosos (boves,
Cicurato, manum imponens. cautus vero esto animo,
Ut quartam vitæ desinentis & inchoati mensis,
Doloribus cōficiendo animo. valde hac accommodata est dies.*

*Quarta autem mensis uxorem domum ducito,
Observatis avibus quæ ad hanc rem sunt optima.*

*Quintas vero evitato : quia difficiles sunt & graves.
In quinta enim aiunt Furias obambulare, (periuris.
Periurium vindicantes, quod malum contentio genuit
Media vero septima, Cereris sacrum munus*

*Diligenter inspiciens bene equata in area
Ventilato : roborumq; sector incidito cubilaria ligna,
Navaliaq; ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.*

*Quarta vero incipito naves compingere hiantes.
Nona autem media pomeridiana, melior dies.*

*Prima vero nona prorsus innoxia hominibus.
Bona siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quam mulieri: nec unquam prorsus mala dies.
Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum
Implendis dolijs, & ad iugum collo imponendum,
Bobus & mulis, & equis celeribus.*

*Navem bene clavatam celerem in nigrum pontum
Trahito. Sed pauci vera intelligunt.*

Quarta vero aperi dolium. præ omnibus sacra dies est

*Media : pauci vero rursum post vicesimam mensis
optimam,*

Aurora vigente pomeridiana vero est deterior.

Et ha quidem dies sunt hominibus magno commodo.

Cetera autem incerta, sine sorte, nihil ferentes.

Sed alius aliam laudat, pauci vero norunt.

Interdum noverca est dies, interdum mater.

De his beatusq, & felix, qui hac omnia

Sciens operatus fuerit, inculpatus dijs,

Auguria observans, & delicta evitans.

E I N I S.

Μέσση· παῦροι δ' αὖτε μετ' εἰκάδα μινὸς δέξισιν,
Ἦῃς γινομμένης· Ὀπιδείελα δ' ἐστὶ χερείων.

Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν Ὀπιχθονίοις μέγ' ὄνφαρ.

Αἱ δ' ἄλλαι, μετὰ δαποι, ἀκήμει, ἔτι φέρουσαι.

Ἄλλος δ' ἀλλοίκεν αἰνεῖ, παῦροι δέ τ' ἴσασιν.

Ἄλλοτε μητρὸν πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ·

Τάων δ' αἰμάτων τε καὶ ὄλβιος ὅς τ' αὖτε πάντας

Εἰδὼς ἐργάζηται ἀναιπίος ἀθανάτοισιν,

Ὀρνίθας κελύων, καὶ ὑπερβασίας ἀλεείνων.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΗΣΙΟΔΟΥ ἘΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΑΣΠΙΣ

ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ.

HESIODI ASCRÆI

SCVTVM

HERCVLIS.

A R G V M E N T V M S C V T I.

TAphij expeditione ad Electryonis boves suscepta, interfecerunt Alcmenæ fratres, jumentorum defensores. Amphitryone autem volente cum ipsa coire, non prius ei promisit, quam de fratricidis pœnas sumpsisset. Ille autem expeditione in eos suscepta, interfecit eos. Sed eadem nocte coeunt cum ipsa uterque, Iupiter & Amphitryon: hic quidem ex bello reversus, Iupiter autem volens hominibus auxiliatorem generare. Illa vero parit ex Amphitryone quidem Iphiclem, ex Iove autem Herculem: qui & contra Cygnum Martis filium, aurigam habens Iolaum, militat: qui decimas ducentes ad Pytho, deprædabatur. Protectus igitur facto à Vulcano scuto, accedit ad Trachina, ad Ceycem. Congressusque cum Cygno, ipsum quidem interemit: Martem vero scuto defendentem filium, in femore vulnerat. Atque ita venit ad Ceycem. Erat autem Cygnus gener Ceycis ob filiam Themistonomen.

D E E O D E M S C V T O.

HVius Aspidis principium in III. Catalogo habetur usque ad versum 90, & 200. Suspensus est autem Aristophanes, non Comicus ille, sed quidam alius, Grammaticus, non esse ipsam Hesiodi, sed alterius cuiusdam, qui Homericum scutum imitandum sibi delegerit. Megacles autem Atheniensis, legitimum poema agnoscit: Hesiodum tamen reprehendit: ait quippe, absurdum esse, quod fecerit, Vulcanum matris hostibus arma præbentem. Apollonius autem Rhodius in 3. dicit, ipsius esse, & ex stylo, & quod Iolaus in Catalogo invenitur aurigans Herculi. Itidem & Stesichorus dicit, Hesiodi esse hoc poema.

HESIO.

Τ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ Ὁ Α Σ Π Ι Δ Ο Σ .

ΤἌφιοι στρατεύουσαι ἐπὶ ταῖς Ἡλεκίρυνον βύς, ἀνέILON τὴς
τῆς Ἀλκμῶνς ἀδελφῆς, τῶν δρεμμάτων ὑπεραγωνιζομένης.
Ἐξ ἧς Ἀμφίρυνον βυλομένη αὐτῇ συλαθεῖν, ἡ πρότερον αὐτῇ
ὑπέχειο, πρὶν ἢ παρὰ τῶν ἀδελφοκλόνων εἰσπεράξῃ πτωρίαν.
ὅς ἡ ἐπυσταύσας, ἀνέλει αὐτῆς. καὶ ἡ αὐτῇ νύκτα συνέρχον
αὐτῇ ἀμφοτέρω, ὅς, τε Ζεὺς καὶ ὁ Ἀμφίρυνον. ὁ μὲν ἐκ τοῦ πολέμου
ὑποστέλλας Ζεὺς ἡ βυληθεῖς τοῖς ἀνθρώποις βοηθὸν γηῆσαι. ἡ ἡ
κύει, ἐκ μὲν Ἀμφίρυνον Ἰφικλῆα, ἐκ δὲ Διδὸς Ἡρακλῆα. ὅς καὶ
ἐπὶ Κύκνον Ἀρεῶν ἡνίοχον ἔχον Ἰόλαον στρατεύεται. ὅς τὴς ταῖς
δικαίας ἀγῶνας εἰς Πυθῶν, πεισισύλα. σκεπαθεῖς δὲ Ἡρασιλεύκτη
ἀσπίδι, πρὸς εἰσιν εἰς τραχύναν πρὸς Κήυκα. συμβαλὼν ἡ τῷ Κύκνῳ,
αὐτὸν μὲν ἀναιρεῖ. ἡ ἡ Ἀρεῶν ὑπεραπίζοντα. ἡ ἡ, καὶ ἀμφοτέρω πρὸς
καὶ ὕτως ἔρχεται πρὸς Κήυκα. ἡ ἡ ὁ Κύκνος, γαμβρὸς Κήυκου, ὅς
δυατρὶ Θεμισονόμῃ.

Π Ε Ρ Ι Ὁ Α Υ Τ Η Σ Α Σ Π Ι Δ Ο Σ .

Τῆς Ἀσπίδος ἡ ἀρχὴ ἐν τῷ δι. χαλαρόγῳ φέρεται μέχρι σίχωνος
καὶ σ. ὑπὸ πῶκε ἡ Λεισοφάνης, ἡ ἡ ὁ Κωμικός, ἀλλὰ πε
ἔπειτα, Γραμματικός, ὡς οὐκ ἔσαν αὐτῷ Ἡσιόδου, ἀλλ' ἐτέρου πνὸς
ἡ ἡ Ὀμηρικῶν ἀσπίδα μιμήσασθαι. παραρρυμένον. Μεγακλῆς δὲ ὁ
Ἀθλωαῖος γνήσιον μὲν οἶδε τὸ ποίημα. ἄλλως δὲ ὅτι μὲν τῷ Ἡσιόδῳ
ἀγῶν γάρ, φησι, ποιοῖν Ἡφαιστον τοῖς τῆς μητρὸς ἐχθροῖς ὅπλα πα
ρέχοντα. Ἀπολλώνιος δὲ ὁ Ρῶδιος ἐν τῷ γ φησὶν αὐτῷ εἶναι, ἐκ τῆς
ἡ χαρσκήϊρος. καὶ ἐκ τοῦ τὸν Ἰόλαον ἐν τῷ χαλαρόγῳ εὐρίσκον,
ἡνιοχύντα τῷ Ἡρακλεῖ. ὡσαύτως δὲ καὶ Σπησίχορ φησιν, Ἡσιόδου
ἡ τὸ ποίημα.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΞΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀσπίς Ἡρακλέους.

Η οἷη περιπλῆστα δόμους ἔπαλειδα γαῖαν
 ἤλυθεν ἐς Θήβας, μετ' ἀρήϊον Ἀμφιτρυῶνα,
 Ἀλκμήην, θυγάτηρ λαοσόου Ἠλεκτρυῶν.

Ἡ ῥα γυναικῶν φύλον ἐκείνῳ θηλυτεράων
 εἰδεῖ τε μεγέθει τε νόον γε μὴν ἔτις ἔριζε
 Τάων αἰς θνητῶν θνητοῖς τέκον ὠνηθείσση,
 τῆς ἔδοτο κρήθεν, βλεφάρων τ' ἀπὸ κυανέων
 τοῖεν αἶψ' οἷον τε πολυχρύσε' Ἀφροδίτης.

Ἡ δ' ἤως κ' ἔθυμὸν ἐὼν πείσκειν ἀχρεῖτιν,
 ὥς ἔπω τις ἔπασε γυναικῶν θηλυτεράων.

Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκτανεν ἱφιδαιμάσας,
 Χωσάμεν' ὡς βεσσί. λιπῶν δ' ὄγε παλειδα
 γαῖαν

Ἐς Θήβας ἰκέτωσε Φερεσάκτας Καδμεύς,
 ἔνθ' ὄγε δώματ' ἔναιε σὺν αἰδοίῃ τῷ ῥαχέϊ,
 νόσφιν ἄτερ φιλοτήϊ' ἐφ' ἡμέρας. ἔγχαρ' αἱ ἦεν

Πρὶν λεχέων ἔπιβῶναι εὐσφύρα Ἠλεκτρυῶνης,
 Πρὶν γε φόνον πῶσαιτο κατ' ἐγγήτων μεγαθύμων
 ἥς ἀλόχευ, μαλερῶ ἢ κατὰ φλέξαι περὶ κώμας
 ἄνδρῶν ἡρώων Ταφίων· ἰδὲ Τηλεβοάων.

Ὡς γὰρ οἱ δέκετο θεοὶ δ' ἔπι μάρτυροί ἦσαν,
 τῶν ὄγ' ὀπίζετο μιν εἰς ἐπείγετο δ' ὅτι τάχιστα,
 ἔκτελέσσει μέγα ἔργον, ὃ αἱ δίοθεν θέμις ἦεν.
 τῷ δ' ἅμα, ἱεμευοὶ πολέμοιό τε φυλόπιδός τε
 βοιωτοὶ πηλὴ ξίπῃ, ὑπὲρ σακίων πνείοντες,

HESIODI ASCRÆI

Scutum Herculis.

A Ut qualis relicta domo ac patria tellure
 Venit Thebas, secuta maritum Amphitryonem,
 Alcmena, filia populorum dissipatoris Electryonidis
 Qua mulierum genus superabat feminearum,
 Forma que & proceritate. mente utique nulla cum ea
 certabat

Illarum quas mortales mortalibus peperere concubibus
 Cuius & a vertice, & a palpebris nigricantibus
 Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
 Atq; hac talis existens, tam animo suum colebat contagium,
 Perinde ut nulla unquam coluit mulierum feminearum,
 Quanquam ipsi patrem præstantem occidisset, vi domitum,
 Ira commotus propter boves relicta autem ille patria tellure
 Thebas venit, supplicans scutatis Cadmeis
 Vbi idem habitabat cum veneranda coniuge,
 Scorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat
 Ante lectum conscendere formosæ Electryonidis,
 Quam eadem ultus esset fratrum magnanimorum
 Suae coniugis, flagrantique combussisset igne vicos
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant
 Quorum ille verebatur iram, festinabatq; quam celerrime
 Exequi magnum opus, quod ipsi divinitus incumbebat.
 Hunc autem una cupidi bellicque præliique,
 Boetij equitando insignes, supra clypeos animum gerentes,

Locrig, comminus pugnantes, & Phocenses magnanimi
Sequebantur. ducebat autem eos praestans puer Alcai,
Gaudens tot populis. At pater hominumq; deorumq;
Aliud consilium texebat in animo, ut diis pariter
Et hominibus rerum indagatoribus Martis depulsato-
ram plantaret.

Profectus autē ab Olympo est dolum alta mente voluens,
Desiderans concubitu elegantis mulieris, (sum
Per noctem: celeriterq; venit in Typhaonium, unde rur-
Ad Phicium summum accessit prudens Iupiter,
Ibi residens mente versabat divina opera.

Nam eadem quidem nocte cum procera Electryonide
In lecto concubitu mixtus est, perfecitq; desiderium:
Eadem autem & Amphitryo populorum dissipator, illu-
Perfecto magno opere, rediit domū suam. (stris heros,
Neque ille ad famulos & pastores agrestes
Cepit ire antea, quam suae coniugis conscendisset lectum.
Tale siquidē corde desiderium ceperat pastore populorū.
Sicut quando quispiam magno affectu effugit afflictionē
Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:
Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,
Magnoq; affectu, lubētīq; animo, domū suam reversus est,
Totaeque nocte concubuit cum veneranda uxore,
Obletando se muneribus aurea Veneris.
Illa autē a deo pariter domita, & ab homine lōge optimo,
Thebis septē portas habentibus geminos peperit pueros,
Haud quaquam similes, quanquam fratres essent.
Alterum siquidem inferiorem, alterum autem longe
praestantiorem virum,
Savum ac validum, vim Herculanam:

Λοκροί τ' ἀγχέμαχοι καὶ Φωκῆες μεγάθυμοι
 ἔσσοντ'· ἦρχε δ' τοῖσιν εὖς παῖς Ἀλκαῖοιο,
 Κυδρόων λαοῖσι. πατήρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 ἄλλω μῆτιν ὕφαινε μὲν Φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇσιν δῶξῃς ἀλκτῆρα Φυῖάσῃ,
 ὦρτο δ' ἀπ' ἐλύμπιο δόλον Φρεσὶ βυσσοδο-
 μῶων.

30

Ἰμείρων Φιλότηδι εὐζώνοιο γυναικὸς,
 Ἐννύχιδι· τάχα δ' ἵξε Τυφάονιον, τόθεν αὖθις
 φίκιον ἀκρέτατον προσεβήκατο μηλιέτα Ζῶς.
 Ἐνθα καθεζόμενός, Φρεσὶ μῆδεσσι θύσκελα ἔργα.

35

Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ τανυσφύρα Ἡλεκτρυώνης
 Εὐνῇ καὶ Φιλότητι μίγη, τέλεσεν δ' ἄρ' ἐέλδωρ·
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρεύων λαοσόος ἀγλαὸς ἦρως
 ἔκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 οὐδ' ὅγ' ὅππῃ δμῶας καὶ ποιμνίας ἀγροιώτας
 ὦρτο ἵεναι, πρὶν γ' ἦς ἀλόχεσσι πεισθῆναι δυνῆς·
 τοῖσι γὰρ κραδίῳ πόθος αἶνυτο ποιμνία λαῶν.
 ὣς δ' ὅτ' αἰὲρ ἀσπασὸν ὑπεκπροφύγη κακότητα
 Νέχρ' ὑπὸ δρυαλέης, ἢ καὶ κρατερῷ ὑπὸ δεσμῷ·
 ὣς ῥα τότε Ἀμφιτρεύων χαλεπὸν πόνον ἐκτολυπῶ-

40

σαις,

Ἀσπασίως τε Φίλως τε ἐν δόμον εἰσαφίκανε.
 Παννύχιδι δ' ἄρ' ἔλεκτο σὺν αἰδοίῃ πρῶταίῃ,
 Τερπόμενός δ' ἄλλοισι πολυχρύς· Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἔπειθ' ὀφειλῆσαι καὶ ἀνέρι πολλὰν δέξισα,
 Θῆβη δ' ἐπὶ ἀπύλῳ διδυμάονε γείνατο παῖδε,
 οὐκ ἔθ' ἐμὰ φρονέοντες· (κασιγνήτω γέ μιν ἥτις)
 τὸν μὲν χερότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ἀμείνονα Φῶτα,
 Διηγόν τε κρατερόν τε, βίβω Ἡρακλεΐδω.

45

Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσι κελαϊνεφῆ Κρονίωνι,
 αὐτὰρ Ἰφικλῆα γε δορυσώω Ἀμφιτρεύωνι,
 κεκεμμένω γυνεύ. ἔ μιν βροτῶ ἀνδρὶ μιγῆσα,
 Τὸν δ', Διὶ Κρονίωνι θεῶν σημαίντορ πάντων·
 Ὃς καὶ Κύκνον ἔπεφνεν Ἀρηϊάδῃ, μέγ' ἄθυμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμνὶ ἐκατηβόλῃ Ἀπόλλωνος
 αὐτὸν, καὶ πατέρ' ἐν, Ἄρῃ, ἅτον πολέμοιο,
 τῶχεσι λαμπομένους σέλας ὥς πυρὸς αἴθορ' ἐ-
 νοιο

55

60

Ἐσκότ' ἐν δὶ φρῶ. χθόνα δ' ἐκτυπον ὠκείας ἵπποι,
 Νύσσοντες χηλῆσι· κόνις δ' ἐσφ' ἀμφιδεδήει,
 κοπτομένη πλεκτοῖσιν ὑφ' ἄρμασι καὶ ποσσὶν ἵππων.
 Ἄρματα δ' ὑπὸ ἵπποις καὶ αὐτῶν ἀμφαράδισιν
 ἵππων ἱεμένων. κεχάρητο δ' Κύκνος ἀμύμων,
 Ἐλπίμενος Διὸς υἱὸν δαήτιον, ἡνίοχον τε,
 χαλκῶ δ' ἠρώσῃν, καὶ δ' ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δύσῃν.
 Ἀλλὰ οἱ δ' ὤχων ὅσ' ἐκλυε φοῖβος Ἀπόλλων.
 αὐτὸς γὰρ οἱ ἐπ' ὤρσε βίῳ Ἡρακλεείῳ·
 Πᾶν δ' ἄλσος καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγα-
 σαίης

65

70

λάμπειν ὑπὸ αἰ δεινοῖο θεῷ τεύχεων τε καὶ αὐτῶ.
 Πῦρ δ' ὥς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο. τίς κεν ἐκείνῳ
 ἔτλη θνητὸς ἐὼν καλεναῖτίον ὀρμηθλεύσῃ,
 Πλὴν Ἡρακλῆος καὶ κυδαλίμου Ἰόλαος;
 Κείνων γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἄαπτοι
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅττι σιβαροῖσι μέλεσσιν.
 Ὃς ῥα τότ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον.

75

Ἡρως, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἥ τι μετ' ἀθανάτους μάκαρας, τοὶ ὀλυμπον ἔχουσιν,
 ἠλθ' Ἀμφιτρεύων, ὅτ' εὐσέφ' ἄνθρωπον πόλιν θήβων

ἠλθ'

*Hanc quidem compressa a nubium offuscato Saturnio,
Iphiclum autem, hastarum a concussore Amphitryone,
Diversa generatione: alterum quidem, cum viro mor-
tali concumbens:* (omnium,

*Alterum autem, cum Saturnio deorum imperatore
Qui & Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum.
Invenit enim in laco longe iaculantis Apollinis
Ipsam, & patrem ipsius, Martem, bello insatiabilem,
Armis fulgentes, ceu fulgor ignis ardentis,
Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,
Ferientes ungulis, pulvisque circa ipsos dividebatur,
Excitatus compactis a curribus & pedibus equorum.
Carrus autem fabrefacti & rotarum ambitus circum
resonabant,*

*Equis festinantibus. gaudebat autē Cygnus inculpatus,
Sperans se Iovis filium, Mavortium, aurigamque
Ferro interempturum esse, & inclyta arma despoliaturū.
Sed ipsius vota non exaudivit Phæbus Apollo.
Ipse enim contra illum concitavit vim Herculeam.
Totus vero lucus & ara Appollinis Pagasæi
Collucebat præ vehementis Dci armis; & ipso,
Et quasi quidē ignis ex oculis effulgebat. Quis autē illi
Sustinuisset, mortalis existēs, obviam sub cōspectū prod-
Præter Herculem & gloriosum Iolaum? (ire,
Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
Ex humeris natæ erant, una cum robustis membris.
Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum.*

*O heros Iolæ, mortalium longe charissime omnium,
Nempe vere in immortales beatos, qui olympum tenent,
Peccavit Amphitryo, quoniam bene munis ad Thebas*

*Abijt, relicta Tiryntho, urbe bene fundata,
Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas
habentes frontes: (stibus,
Venitq; ad Creontem, & Heniochem longis ornatam ve-
Qui ipsum ultro receperunt, & necessaria omnia pra-
buerunt.*

*Qua fas est supplicibus, colueruntq; ex animo magis.
Vivebat autem exultabundus cum formosa Electryonide
Coniuge sua: moxque nos revoluto anno
Nati sumus, neq; statura similes corporis, neque ingenio,
Pater tuus & ego: cuius quidem mentem sustulit Iupiter,
Qui relicta domoque sua, & suis parentibus,
Abijt veneraturus immaturo partu editum Eurystheum:
Infelix. certe multum ingemiscebat postea,
Noxam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
Mihi vero deus difficiles imperavit labores.
O amice, sed tu celeriter contine habenas rutilantes
Equorum alipedum, magnamque mentibus fiduciam ac-
cumulans (rum,
Recta dirige celerem currum, & alipedum robur equo-
Nihil veritus strepitum Martis, hominum occisoris,
Qui nunc cū clangore circumquaq; furit per sacrum nemus
Phæbi Apollinis, longe iaculantis regis.
Enimvero, etiam validus licet existat, tamen exsatu-
rabitur bello.*

*Hunc contra allocutus est inculpatus Iolaus:
O patre, quam multum vero pater hominum atq; deorum
Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
Quemadmodum & hunc mortalem, validumq; magnumq;
Tuas*

Ἦλθε, λιπὼν Τίρμηθον ἑὺκλῆμνον πολίεθρον,
 Κτείνας Ἠλεκτρυῶνα, βοῶν ἑνεκ' Ὀρυμειώπων.
 Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἠνιόχῳ πανύπεπλον,
 Οἱ γὰρ μιν ἡσπάζοντο καὶ ἄρμυρα πάντα παρεί-
 χον,

Ἦ δίκη ἔσθ' ἰκέτησι· τίον δ' ἄρα κηρόθι μάλλον· 85
 Ζῶε δ' ἀγαλλόμεθ' σὺν ἑὺσφύρῳ Ἠλεκτρυώνῃ
 Ἦι ἀλόχῳ. τάχα δ' ἄμμες Ὀπιπλομήων ἐνιαυ-
 τῶν

Γαινόμεθ' ἔπε φυλὴν ἐναλίγκιοι ἔτε νόημα,
 Σὺς τε πατὴρ καὶ ἐγὼ, ἔμην φρένας ἐξέλετο Ζεὺς·
 Ὅς περιπλῶν σφέτερόν τε δόμον σφετέρης τε το-
 κῆας, 90

Ὀΐχετο τιμήζων ἀλιτήμνον Εὐρυδῆα,
 Σχέτλι· ἥ γὰρ πολλὰ μετεσυναχίζετο ὀπίσσω,
 Ἦν ἄτλω ἀχεων· ἡ δ' ἐπαλινάχρετός ἐστιν.
 Αὐτὰρ ἐμοὶ δαίμων χαλεπὸς ἐπετέλλετο ἀέθλως.
 ὦ φίλ', ἀλλὰ σὺ θάσσον ἔχ' ἡνία φοινικέντα 95
 Ἰππῶν ὠκυπόδων· μέγα γ' φρεσὶ θάρσ' ἀέζων,
 Ἰθὺς ἔχειν θοὸν ἄρμα καὶ ὠκυπόδων ὀέν' ἱπ-
 πων

Μηδὲν ὑποδδείσας κτύπον Ἄρε' ἀνδροφόνιο,
 Ὅς νῦν κεκληγὼς περὶ μαίνε' ἱερὸν ἄλσος
 φοίβης Ἀπόλλωνος ἐκατηβέλεται ἀνὰ κλῆ· 100
 Ἦ μὲν καὶ κράτερός περ ἐὼν ἅα' πολέμοιο.

Τὸν δ' αὖτε προσέειπεν ἀμώμη' Ἰόλα·
 Ἦ θεῖ', ἡ μάλα δὴ τι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Τιμᾷ σὺ κεφαλῇ, καὶ τάρ' ἐννοσίγαι·
 Ὅς Θήβης κρήδεμνον ἔχῃ, ῥύεταί τε πόλιν· 105
 Οἷον δὲ καὶ τόνδε βροτὸν κράτερόν τε μέγαν τε

Σας ἐς χεῖρας ἄγουσιν, ἵνα κλέῃ ἐοδὸν
ἀρῆαι.

Ἀλλὰ γε δύσσεο τείχε' ἀρήϊα, ὄφρα τάχιστα
Δίφρεσ' ἐμπελάσωντες Ἀρήϊός θ' ἡμέτερόν τε
Μαρνώμεσθ'. ἐπεὶ ἔτι ἀτάρβητον Διὸς υἱὸν
οὐδ' Ἰφικλείδην δειδίζεσθαι· ἀλλὰ μιν οἶω
φύξεσθαι δύο παῖδας ἀμύμονος Ἀλκείδαο,
οἱ δὴ σφι χερδὸν εἴσι. λιλαϊόμηντοι πολέμοιο
φυλόπιδα σήσιν· τὰ σφιν πολὺ Φίλπερα
θούνης.

110

Ὡς Φάτω· μείδῃσεν ἧ βίῃ Ἡρακλεΐη,
θυμῶν γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἀρμόρμα εἶπεν.
καί μιν ἀμειβόμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

115

Ἦρως ὦ Ἰόλαε, διοτρεφές, σκέπε τηλῆ
Ἵσμίνην τρηχεῖαν· σὺ δ' ὥς πάρος ἦσθα δαΐφρων,
Ὡς κ' νῦν μέγαν ἵππων Ἀρείονα κυανοχαίτῳ
Πάντῃ ἀναστροφᾷν κ' ἀρηγέμεν, ὥς κε διώῃαι.

120

Ὡς εἰπὼν, κνημίδας ὀρέχ' ἀλκαιο Φαινή,
Ἡφαίστου κλυτὰ δῶρα, πρὶν κνήμησιν ἔθηκε.

Δύπρον αὖ θώρηκα πρὶν στήθεσιν ἔδυνε
καλὸν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ἐν δ' οἱ ἔδωκε

125

Παλλὰς Ἀθηναίῃ κέρη· Διὸς, ὅππότε ἔμελλε
τοπρῶτον στυγέειν· εἴφορμήσασθαι ἀέθλης.

Θήκατο δ' ἀμφ' ὤμοισιν ἀρήϊα ἀλκίτῃρα σίδηρον
δαίνος ἀνὴρ· χεῖρ' ἔκλειπεν πρὶν στήθεσσι φάρεσσι,

καθβάλετ' ἐξόπιθεν· πολλοὶ δ' ἐντοσθεν οἷσι
ρίγηλοι, θανάτοιο λαθιφθόγγοιο δοτῆρες.

130

Πρὸσθεν μὲν θανάτον τ' εἶχον, καὶ δαίκρυσσι μῦρον·

Μέσσοι δ' ἔξωσι, πειμήκεες· ἀντάρ' ὅππασιν

Μορφνοῖο φλεγύας καλυπτόμενοι πτερύγεσιν

Ἡσ. α.

*Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
Sed age, induere arma MAVORTIA, ut quam celerrime
CURRUS inter se committentes MARTIS & nostrum,
DECERTEMUS. Quoniam neq; intrepidum Iovis filium,
Neque Iphiclidem perterrebit: sed ipsum puto
MOX fugiturum duos pueros inculpati Alcide,
Qui prope adsunt, cupientes bello* (epule.

CERTAMEN instituere. quæ res ipsis multo gratior quam

*Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,
ANIMO oblectatus: admodum enim illi grata dixerat.
Atq; ipsum, respondens, verbis volucris allocutus est:*

*O heros Iolæ, Iovis alumne, non procul etiam hinc
Pugna aspera. Tu vero quæadmodum antea fuisti bellicosus,
Ita & nunc magnum equum ARIONEM nigricantibus
setis obsitum*

Quoque versum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.

*Sic locutus, ocreas ex ORICHALCO splendido,
VULCANI inclyta dona, tibijs induxit.*

MOX & thoracem pectori induit

Pulchrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat

PALLAS MINERVA filia Iovis, tunc cum cœperat

PRIMUM luctuosa aggredi certamina.

Posuit autem circa humeros nocuementi depulsorium ferrum,

SEVUS vir: cavam autem circa pectora pharetram,

REIECITQUE in tergum. in hac multa erant sagittæ

HORRENDA, mortis vocem reprimentis datrices.

Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & lachrymis madebant:

MEDIÆ autem politæ erant, longæ: sed a tergo

NIGRÆ aquilæ contectæ alis

*Erant. ille autē validam hastam prefixam are corripuit.
Capiti vero ingenti galeam fabrefactam imposuit,
Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,
Qua tutum reddebat caput Herculis divini.*

*At manibus clypeum accepit, varium totum, quem
nemo quisquam*

*Neg, perrupisset iaciendo, neg, comminisset, mirū visu.
Nam totus quidem circumquaq, gypso, candidoq, ebore,
Et electro lucidus erat, auroque fulgido,*

Splendens: caruleis plicis fulgorem inter secantibus.

*In medio autem draconis erat terror, haud quaquā effa-
Retrò oculis igne lucentibus tuens. (bilis,*

*Cuius & dentibus quidē repletum erat os candidāribus,
Sævis, inaccessis. super terribilem autem frontem*

*Sæva contentio devolitabat, accendens pugnas hominū;
Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris*

Quicumque bellum adversus Iovis filium gererent.

*Quorum & anima quidē sub terrā eunt ad Orcum intro
Ipforum: ossa autem ipsis, pelle circum putrefacta,
Sirio sub torrido in nigra putrescunt terra.*

*In eo autem & propersecutio, & viceversa persecutio
factæ erant. (bantur.*

In eo tumultus, horror, & homicidium huc illuc fere-

*In eo contentio quoque, & motus furebat: in eo perni-
ciosa Parca, (illasum.*

Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem

Alium mortuum per pugnam trahebat pedibus.

*Vestem autem habebat circum humeros cruentam san-
guine virorum,*

Sævum videns, clamoribusque ingrav:scens.

Ἦσαν. ἃ δὲ ἔβριμον ἔγχετο ἀκαχμήον εἶλετο
χαλκῷ.

135

Κρατὶ δὲ ἐπ' ἰφθίμῳ κυέειν εὐτυκλὸν ἔθηκε,
Δαιδαλέειν, ἀδάμαντι, ὅππ' ἀπὸ τῶν ἀραρυῖαι,
Ἦτ' εἴρυτο κάρη Ἡρακλῆος θείοιο.

ΧΕΡΣΙ γε μὴν σάκετο εἶλε παναίολον· ἔδ' ἔπε
αὐτῷ

Οὐτ' ἔρρηξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθαι.

140

Παῦ μὴν γὰρ κύκλῳ πῖτάνῳ λόνκῳ τ' ἐλέφαντι,
Ἠλέκτρῳ θ' ὑπολαμπὲς εἶναι, χρυσῷ τε φαεινῷ,
λαμπόμῃον κυάνεον δὲ πύχες ἡλῆλαντο.

Ἐν μέσῳ δὲ δράκοντι εἶναι φόβῳ, ἔπ' ἀταίῳ,
Ἐμπαλιν ἑσσοίειν πυρὶ λαμπόμῃοισι δεδορκῶς.

145

Τῷ καὶ ὀδόντων μὴν πλῆτο σῶμα λόνκα θεώνων,
Δεινῶν, ἀπλήτων. ὅππ' ὃ βλοσυροῖο μετώπῳ

Δεινὴ ἔρις πεπότητο, κορύσσεια κλόνον ἀνδρῶν,
Σχέλι, ἥ ῥα νόον τε καὶ ἔκ φρένας εἶλετο φωτῶν

Οἵ τινες ἀντιβίβω πόλεμον Διὸς ἢ φέροιεν.

150

Τῶν καὶ ψυχὰ μὴν χθόνα διώσ' αἶδ' εἶσω

Ἀυτῶν. ὅσ' ἂν σφί περ ῖνοιο σαπίσης,

Σειρήν' ἀζαλέοιο κελαϊνῇ πύθε' αἶη.

Ἐν δὲ παλῖνξίς τε παλῖνξίς τε πέτυκτο

Ἐν δὲ ὁμαδὸς τε, φόβῳ τ', ἀνδροκτασίῃ τε
δεδῆει.

155

Ἐν δὲ ἔρις, ἐν δὲ κυδοιμὸς ἐθυέον, ἐν δὲ ἐλοῇ
κῆρ,

Ἄλλον ζῶν ἔχου νεάτατον, ἄλλον ἄσπον,

Ἄλλον πεθνεῖν καὶ μύθον ἔλκε ποδοῖν.

Ἰῆμα δὲ ἔχ' ἀμφ' ὠμοῖσι δαφείνεον αἶματι φωτῶν,

Δεινὸν δερκομήνη, καναχῆσί τε βεβεβῆται.

Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαὶ δεινῶν ἔσαν ἔπι φατῶν
Δώδεκα· τὰ φοβέσκον ἔπι χθονὶ φύλ' ἀνθρώ-
πων,

Οἵτινες αὐτὸν πόλεμον Διὸς ἤϊ φέροιεν.
Τῶν κ' ἐδόντων μὲν καναχὴ πέλεν ὅτε μάχοιτο
Ἀμφιτρυωνιάδης· τὰ δ' αἶετ' θωῦτ' ἔργα.
Στίγματα δ' ὡς ἐπέφαντο ἰδεῖν δεινοῖσι δράκας
Κυανέα κ' νῶτα, μελαίνησεν δ' ἡ γῆρα.

165

Ἐν δ' οὖν ἀγέλαι χλόνων ἔσαν ἡδὲ λεόντων
Ἐς σφείας δερκομύων, κατέοντων τ' ἱερμύων τε.
Τῶν καὶ ὁμιληδὸν εἴχες ἦσαν· ἔδ' ἐν τῷ γε
Οὐδέτεροι τρεῖσι· Φρύγῳ γε μὲν αὐχένας
ἄμφω.

170

Ἦδη γάρ σφιν ἔκβητο μέγας λῆς, ἀμφὶ δ' κάπροι
Δοιοὶ δ' οὐραμμοὶ ψυχὰς, κ' δέ σφι κελαινὸν
Λῆμ' ἀπελείβει ἔρας· οἱ δ' αὐχένας ἐξεμ-
πόντες,

Κεῖατο τεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι.
Τοὶ δ' ἐπὶ μάλλον ἐγρέσθην, κατέοντε μάχεσθαι,
Ἀμφότεροι, χλόναι τε σύες, χαροποί τε λέοντες.
Ἐν δ' ἑὸν ὕσμινη λαπθῶν αἰχμητῶν,
Καινέα τ' ἀμφὶ ἀνακτα, Δρύαντά τε, Πειρίθοόν τε,
Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρόλοχόν τε,
Μόψοντ' Ἀμπυκίδην, Τιταρήριον, ὅζον Ἀρηθῶ,
Θησέα τ' Αἰγείδην, Ἰππείκελον ἀθανάτοισιν·

175

Ἀργύρεοι, χρύσεια πῶε χροὶ τέρχ' ἔχοντες.
Κένταυροι δ' ἐτέρωθεν ἐναντίοι ἡγρέθοντο
Ἀμφὶ μέγαν Πετρεῖον, ἰδὲ Ἀσβολὸν οἰωνιστῶν,
Ἄρκτον δ' Οὐρῶν τε, μελαγχαίτην τε Μίμαντα,
Καὶ δύο Πάκιδας, Περμῆδεά τε, Δρύαλόν τε,

180

185

Ἀργύρεοι,

In eo autem & serpentum capita saevorum erant haud
quaquam effabilem, (hominum,

Duodecim, quae perterrefaciebant super terram genera
Quicumque bellum contra Iovis filium moverent.

Quorum & dentium quidem crepitus cidebatur, quoties
pugnabat (opera.

Amphitryoniades. Hac autem distincta erant miranda
Porro veluti puncta quadam apparebant videnda saevis
draconibus

Cerulea per terga, denigrataque erant illis maxilla.

In eo autem & suum greges agrestium erant, atque leonum
Mutuo sese aspicientium, irascentiumque, & festinantium,

Quarum etiam turmatim ordines incedebant; neque vero bi
Neque illi alteros timebant, horrebant attamen colla amborum.

Iuxta enim ipsos iacebat magnus leo, circum autem apri
Duo, spoliati animas, deorsumque ipsis niger

Cruor distillabat in terram. ipsi autem cervicibus decubitis
Iacebant mortui sub terribilibus leonibus.

At illi magis etiam excitabantur, incensi ad pugnandum,
Vtrique agrestesque sues, trucesque leones.

In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
Cæneum circa regem, Dryantemque Pirithoumque,

Hopleumque, Exadiumque, Phalerumque, Prolochumque,
Mopsiumque Ampycidem, Titaresium, nothum Martis,

Theseumque Aegcidem, similem immortalibus:

Argentei, aurea circum corpus arma habentes.

Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petrus atque Asbolus augur,

Arctusque, Huriusque, nigerque pilis Mimas,

Et duo Peucida, Perimedes, Dryalusque,

Argentei, aureas abietes in manibus habentes.
 Atq; impetum pariter faciebāt, perinde ac si vivi essent,
 Lanceisque atque abietibus cominus certabant.
 Inter hæc autem Martis terribilis alipedes stabant equi
 Aurei, & ibidem ipse quoq; spoliator perniciosus Mars,
 Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
 Sanguine cruentus, perinde atque vivos spolians,
 Currui insistsens. iuxta autem Pavorque Metusque
 Stabant, gestientes bellum subire virorum.
 Ibidem autem & Iovis filia prædatrix Tritogenia,
 Ei similis, quasi quæ pugnam vellet armare,
 Hastam habens in manibus aureamque galeam,
 AEgidemque circum humeros: gradiebatur autem in
 prælium sævum. (medio
 At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cuius
 Desiderabile quiddam personabat Iovis & Latone filius
 Aurea cithara. deorum autē frangebatur purus Olympus.
 Ibi & forum, circum autem opulentia infinita, quasi in
 corona erat posita (tum
 Immortalium in certamine: Deæ autē incipiebant can-
 Musa Pierides, canorum quiddam canentibus similes.
 In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris,
 Rotundus factus erat liquefacto c stanno,
 Inundanti similis: multi vero per medium ipsius
 Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inhiantes,
 Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes
 Argentei delphines, depascebant mutos pisces.
 Sub his arei trepidabant pisces, sed in ripis
 Sedebat vir piscator observans: habebat autē manibus
 Piscium rete, proiecturo similis.

Ἀργύρεοι, χρυσεὰς ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.

Καὶ τε σπυαίκτην ὥσεί ζωοὶ περ ἐόντες,

Ἔγχεσὶτ' ἦδ' ἐλάτης αὐτοχεδὸν ὠρμηγῶντο.

190

Ἐν δ' Ἀρεῶ βλοσυροῖο ποδώκεες ἔσπεσαν ἵπῳσι

Χρῦσεοι· ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρῳ ἔλιθ' Ἀρης

Αἰχμὴν ἐν χεῖραςιν ἔχων, περὶ λῆεσσι κελύων,

Αἵματι φοινικῆς, ὥσεί ζωὸς ἐναρμίζων·

Δίφρην ἐμβεβαῶς. ὧρ' αὖτ' ἡ Δαίμων τε φόβῳ τε

195

Ἔσπεσαν, ἱέρηροι πόλεμον καταδύμματα ἀνδρῶν.

Ἐν ᾗ Διὸς θυγάτηρ ἀγλαΐη Τροτοχρία,

Τῇ ἱκέλη ὥσεί τε μάχῃ ἐφέλχουα κερύσσειν,

Ἔγχε' ἔχουσα ἐν χερσὶ χρυσεῖαν τε περὶ φάλασσαν,

Λιγίδα τ' ἀμφ' ὤμοις· Ἰππὶ δ' ὄχετο Φύλοπιν

αἰνῶ.

200

Ἐν δ' ἑὸν ἀθανάτων ἱερὸς χορὸς· ἐν δ' ἄρα μέσῳ

ἡμερόεν κίθαριζεν Λητῆς ἢ Διὸς υἱὸς

Χρυσείη Φέρμιγγι· θεῶν δ' ἔδῳ ἄγνυτ' Ὀλυμπῳ·

Ἐν δ' ἀγορῇ, πῶς δ' ὄλβῳ ἀπείριλ' ἐσπεφά-

νωτο

Ἀθανάτων ἐν ἀγῶνι· θεαὶ δ' ἐξῆρχον αἰοδῆς

205

Μῆτορ Πιερίδες, λιγὴ μελοποιήσας εἰκυῖαι.

Ἐν ᾗ λιμὴν ἄορμῳ ἀμυμακέτοιο θαλάσσης

Κυκλοτερὴς ἐπέτοκτο πανέφθρα καοσιτέροιο,

Κλυζομῶν ἱκέλ'· πολλοί γε μὴν ἀμύμον αὐτῇ

Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἐθιύεον ἰχθυόοντες,

210

Νηχομῶσις ἱκέλοι· δαίοι δ' ἀναφυσιόωντες

Ἀργύρεοι δελφῖνες ἐχθύνων ἔλλοπας ἰχθύς.

Τῶν ὑποχάλκαιοι τρέον ἰχθύες· αὐτὰρ ἐπ' αἰπῶς

Ἦσαν αἰὴρ ἀλίσκοι δεδοκημύ· εἶχε δ' ἡ χερσὶν

Ἰχθύς ἐν ἀμφίβλητρον, ἀπορρίψοντ' εἰκῶς.

Ἐν δὲ λυγρόν τε Δανάης τέκετο ἱππία Περσέως,
 οὐτ' ἄρ' Ὀππιδάων σάκετο ποσσίν, ἔθ' ἑκάς αὐτῶ.
 θαῦμα μέγα φράσσατο· ἐπεὶ ἑδάμῃ ἐσθλὴ κτ.
 Τὼς γάρ μιν παλάμαις τεύξε κλυτὸς Ἀμφι-
 γυήεις

Χρῦσεον ἄμφι ᾗ ποσσὶν ἔχε πέρσεντα πέδιλα. 220

Ὡμοῖσιν δέ μιν ἄμφι μελανόδετον ἄορ ἔκειτο,
 χαλκέον σκτελαμῶντο. ὅ δ' ὥς τε νόημι' ἐποτατο,
 Παῦν ᾗ μετὰ φρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρου,
 Γοργῶς ἄμφι δέ μιν κίβυζις θέε, θαῦμα ἰδέσθαι.

Ἀργυρὴν θύσανοι ᾗ καπηωρεύντο φαεινοὶ 225

Χρῦσοι· δεινὴ ᾗ περὶ κρατῆφοισιν ἀνακλῆτο
 κέϊτ' Αἰδῶτο κυνέη, νυκτὸς ζόφον ἀνὸν ἔχουσα.

Αὐτὸς ᾗ σπύδοντι καὶ ἐρρίγοντι εὐοικῶς

Περσέως Δαναΐδης ἐπιπάνετο. τὰ δ' ᾗ μετ' αὐτὸν

Γοργόνες ἀπλητοὶ τε καὶ ἑφ' αὐτὰ ἐρρώοντο, 230

Ἰέρμαϊ μαπίειν. ὅτι ᾗ χλωρὴ ἀδάμαντο

Βανηπαίων· ἰάχεσκε σάκετο· μεγάλῳ ὀρυμαγδῶ

Ὀξέα καὶ λιγέως· ὅτι δὲ ζώνησι δράκοντε

ἄσπετον ἀπώρεον· ὅτι περικυρῶν τε κάρτεσσιν.

Λίχμαζον δὲ ἄρα τῶγε· μὲν δὲ ἑχάραστον ὀδόν-

τας

235

Ἄγελα δερκομύων· ὅτι ᾗ δεινοῖσι καρλέοις

Γοργείοις ἐδονεῖτο μέγας φόβος· οἱ δὲ ὑπὲρ αὐτῶν

Ἄνδρες ἐμαρνάσθην, παλεμῆϊα τέρχε' ἔχοντες.

Τοὶ μὲν δὲ σφαιτέρῃσι πόλιντο· σφαιτέρων τε πε-

κήων

Λοιγὸν ἀμύνοντες· τοὶ δὲ πρᾶττεν μεμαῶτες. 240

Πολλοὶ μὲν κέαρ, πλεόντες δὲ ἐπὶ δῆρ' ἔχοντες,

Μάρναντο· αἱ δὲ κυναῖκες ἐνδμήτων ὅτι πύργων

χαλκῶν

In eo autē & pulchricoma Danaes filius eques Perseus,
Neque quidem contingens clypeum pedibus neque longe
separatus ab illo:

Miraculum magnū dictū: quoniam nusquam nitebatur.
Ita enim ipsum manibus fecerat inclytus Vulcanus,
Aurcum, circum pedes autem habebat alata talaria.
Ex humeris autem circa eum vagina inclusus nigra en-
sis pendebat,

Aereus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum eius tenebat caput saevi monstrī
Gorgonis. circū ipsum autē peraferebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriaque dependebant lucida
Aurca. saeva autem circum tempora regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipse autem properanti & formidanti similis
Perseus Danaides extendebatur. post ipsum vero
Gorgones inaccessae & ineffabiles ruebant,
Cupientes ipsum apprehendere. in viridi autē adamante
Euntibus ipsis resonabat clypeus magno strepitu
Acutum & tinnulum quippiam. in Zonis autē dracones
Duo suspensi erant, attolientes capita.

Lambebant autem illi, iraque infrendebant dentes.
Crudcle tuentes. supra saeva autem capita
Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
Viri pugnabant, bellica arma habentes.

Hi quidem a sua civitate, suisque parentibus,
Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.
Ac multi quidem iacebant, plures autem etiam pu-
gnam tenentes,

Dimicabant. mulieres autē in bene constructis turribus

*Æreum acutum clamabant, lacerabanturque genas,
 Vivis similes, opera inclyti Vulcani.
 Viri autē qui seniores erant, & senectutem affecui erant,
 Conferti extra portas ibant, sursumque diis
 Manus tendebant beatis, pro suis liberis
 Metuentes. illi autem contra pugnam conserebant, post
 ... ipsos autem.*

*Parca nigra candidis crepantes dentibus,
 Torva terribilesque, cruentaque, inaccessaque (piebant
 Certamen habebant de iis qui cadebant. omnes enim cu-
 Cuorē nigrum bibere. & quem primum forte ceperant
 Iacentem vel cadentem recens saucium, ei quidem
 Inijciebant unguēs magnos, animaque ad Orcum abibat,
 Tartarum in frigidum. illa autem praeordia postquam
 exatiassent*

*Sanguine hominis, ipsum quidē abijciebant post tergum:
 Retro autē in tumultum & stragē festinabant iterū ire.
 Clotho & Lachesis ipsis astant, atque paulo minor
 Atropos: neque enim erat magna dea: sed tamen
 Aliis quidem praestantiorque erat, & aeo grandissima.
 Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam in-
 stituerant: (sentes.*

*Saevoque modo seipsas mutuo aspiciebant, oculis succen-
 Inter se autem unguēs manusque audaces exaequabant.
 Iuxta autem & Caligo stabat. perusta similis, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta, & compressa,
 Crassis genibus: longique unguēs a manibus prominebant.
 Huius quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autē
 Cruor destillabat in terram. ipsa autem terribiliter
 dentes stringens*

Stabat.

Χάλκεον ὄξυ βόων, καὶ δὲ ἐδρύπλοντο παρειάς,
 Ζωῆσιν ἱκέλαι, ἔργα κλυτὰ Ἡφαίστιο.

Ἄνδρες δὲ οἱ πρεσβυῆες ἔσαν, γῆρας τε μέμαρπον,
 Ἀθροοὶ ἐκποθεν πυλέων ἔσαν, αὐτὸς δὲ θεοῖσι
 Χεῖρας ἔχον μακάρεσσιν, πρὸς σφετέροισι τέκεσσιν
 Δαΐδιδες· τοὶ δὲ αὐτὲ μάχῃ ἔχον, αἱ δὲ μετ'
 αὐτῶν

Κῆρες κυαίεαι, λωκυτὲς ἄρ' ἀβούσαι ὀδόντας,
 Δεινωτοί, βλοσυροὶ τε, δαφουνοί τ', ἀπλητοὶ τε
 Δῆρ' ἔχον πρὸς πιπλόνων. πᾶσαι δὲ αἶρ' ἱέντο
 Αἶμα μέλαν πίεον· ὃν δὲ πρῶτον μεμάποιεν
 Κεῖμαρον ἢ πίπλοντα νεώτατον, ἀμφὶ μὲν αὐτῶν
 Βάλλ' ὄνυχας μεγάλας. ψυχὴ δὲ αἰδὸς δὲ κα-
 τείεν

Τάρταρον ἐς κρυόνειον· αἱ δὲ Φρένας εὐτ' ὀρέσαντο
 Αἶμα δὲ ἀνδρομέεσσι, τὸ μὲν ῥίπιασκον ὀπίσσω,
 Ἀψ' δὲ ὀμαδὸν καὶ μῶλον ἐθύνεον αὐτὶς ἰῶσαι.
 Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέεσαν· ἡ μὲν ὅ-
 φησάν,

Ἄτροπος, ὅτι πᾶσι μέγαν θεὸς, ἀλλὰ καὶ ἔμπησ
 Τῶν γε μὲν ἀλλείων περφερέης τ' ἰὼ πρεσβυτά-
 τη τε.

Πᾶσαι δὲ ἀμφ' ἐνὶ Φωτὶ μάχῃ δερμεῖαν ἔθεντο·
 Δεινὰ δὲ ἐς ἀλλήλας δράκον ὄμμασι θυμῆνασαι,
 Ἐν δὲ ὄνυχας χεῖρας τε θρασείας ἰσώσαντο.
 Παρ δὲ Ἀχλὺς εἰσῆκε δ' Ἰπσιμυγερὴ τε καὶ αἰνὴ,
 Χλωρὴ, αὐσαλέη, λιμῶ κατὰ πεπληῖα,

Γυνοπαχὴς μακροὶ δὲ ὄνυχες χεῖρεσσιν ὑπῆσαν.
 Τῆς δὲ μὲν ῥινῶν μύξαι ῥέον, ὅτι δὲ παρειῶν
 Αἶμα ἀπελείβει ἔραζε. ἡ δὲ ἀπλητὴν σεσαρῖα

Εἰσήκε· πολλὰ δ' ἤ κόνις καλενλώσθεν ὤμους,
 Δάκρυσι μυδαλέη· ὦρ' αὖ δὲ ὕπνῳ πύργῳ πύλιν ἀν-
 δρῶν.

270

Χρυσῆαι δέ μιν εἶχον ὑπερβυρίοις ἀραρυῖαι
 Ἐπὶ δ' αὖ πύλῳ. τοὶ δὲ αἰῶνες ἐν ἀγλαΐαις τε χο-
 ροῖς τε

Τέρψιν ἔχον. τοὶ μὲν γὰρ εὐσώτερος ἐπ' ἀπλώης
 Ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολὺς δὲ ὑμῶναι ἱεράρξ.

275

Τῆλε δὲ ἀπ' αἰθορῶν δαΐδων σέλας εἰλύφαζε

Χερσὶν ἐνὶ δμῶν. καὶ δὲ ἀγλαΐη τε θαλυΐαι

Πρόσθ' ἔκινον· τοῖσιν δ' ἡ χοροὶ παίζοντες ἔποντο.

Τοὶ μὲν ὑπὸ αἰλιγυρῶν σφίγγων ἴεσαν ἀνδρῶν

Ἐξ ἀπαλῶν σμαμάτων, πρὸς δὲ σφίγγιν ἄγνυτο ἡχώ.

Αἱ δὲ ὑπὸ φορμίγγων ἀναγον χορὸν ἡμερόεντα.

280

Ἐνθεν δὲ αὖθ' ἐτέρωθεν νέοι κώμαζον ὑπὸ αὐλῶν,

Τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπὸ ὀρχηθμῶ καὶ αἰοδῆ,

Τοίγε μὲν αὖ γελῶντες ὑπὸ αὐλητῆρος δὲ ἑκάς

Πρόσθ' ἔκινον· πᾶσαν δ' ὡς λιν θαλία τε χοροί τε

Ἀγλαΐαι τ' εἶχον. τοὶ δὲ αὖ προπαροίθε πύλῳ

285

Νῶθ' ἱππῶν ὀπιθεαύτες ἐθύνεον. οἱ δὲ δροτῆρες

Ἦρεικον χθόνα διὰν, ὀπισθολάδῳ δ' ἡλῶνας

Ἐσάλατ'· αὐτὰρ ἔλιν βαθὺ λήϊον· οἷγε μὲν ἡμῶν

Αἰχμῆς ὀξείησι κερωνιόωντα πέτηλα,

Βελόμηναι σαχύων, ὡς εἰ Δημήτερος ἀκτῶν.

290

Οἱ δὲ ἄρ' ἐν ἐλλεδανοῖσι δέον, καὶ ἐπιπλὸν ἀλωῶν.

Οἱ δὲ ἐτρυγῶν οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες

Οἱ δὲ αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῆρων

Λακῆς καὶ μέλανας βότρυας, μεγάλων δ' ἀπὸ ὄρχων,

Βελόμηνων φύλλοισι καὶ δρογυρέης ἐλίκεσσιν.

295

Οἱ δὲ αὖτ' ἐς ταλάρας ἐφόρουν. ὦρ' αὖ δὲ σφίσις ὄρχῳ

Χρυσῶν

*Stabat, multusq; pulvis constraverat ei humeros,
 Lachrymis humida. iuxta autē turrita civitas hominū.
 Aurea autem ipsam tenebant superlimiaribus adaptata
 Septem porta: hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblectationē capiebant. Alij siquidē fabrefactō in curru
 Ducebant viro uxore, multusq; hymenaeus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat,
 In manibus famulorū. Mulieres autē venustate florentes
 Praebant, quas chori ludentes sequebantur.*

*Atque hi quidem canoris tibiis emittebant cantum.
 Et tenero ore, circumque ipsos repercutiebatur sonus.
 Ille autē ad modulationem ducebant chorum amabilem.
 Inde rursū ex alia parte iuvenes comessabātur ad fistulā:
 Alij quidem contra ludentes saltatione & cantu,
 Alij autē contra ridentes. ante tibicinem autem singulū
 Praecedebant, totamque civitatem letitiae choreaeque
 Voluptatesq; tenebant. Alij autē rursus extra civitatem
 Tergis equorum conscensis currebant. aratores autem
 Proscindebant terram bonam, ornateque tunicas
 Succinctas habebant: sed erat profunda seges, ubi alij
 quidem metebant*

*Mucronibus acutis rostrata folia,
 Gravidas spicis, veluti Cereris cibum.
 Alij autem in manipulos ligabant & implebant aream:
 Rursum alij vindemiabant vineas, falces in manibus
 habentes.*

(ceptos

*Alij autem in calathis ferebant à vindemiatoribus ac-
 Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
 Gravidis foliis, & argenteis capreolis.*

Alij rursus in calathis portabant, iuxtaque ipsos vitis

*Aurea erat (inclyta opera prudentis Vulcani)
 Agitata foliis, & argenteis perticis.
 Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque,
 Oneratus uvis, quæ ipsæ nigrae erant.
 Alij quidem calcabant in lacu, alij hauriebant, alij autem
 dimicabant
 Pugnis, & luctando: alij vero a lipedes leporcs venabatur,
 Viri venatores, & serratis dentibus canes duos ante ipsas,
 Cupientes assequi, illi autem cupientes effugere.
 Iuxta ipsos autem & equites habebant laborem, proque premiis
 Certamen habebant & pugnam. bene iunctis autem curribus
 Aurigæ stantes, immittebant veloces equos,
 Habenas laxantes. illi autem subsultantes volabant (bant.
 Currus ferruminati, rotarumque modiolus valde ex eo resona-
 Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque
 enim dum ipsis (tamen.
 Victoria completa erat, sed inde finitum habebant cer-
 Ipsis autem etiam propositus erat magnus tripus intra agonem.
 Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
 Circa extremam autem oram manabat Oceanus, inun-
 danti similis. (autem
 Totum autem continebat clypeum variegatum. per ipsum
 Cygni alitivolantes magnum clangebant, qui illic multi
 Natabant in summa aqua. iuxta autem pisces movebatur,
 Mirum visu, etiam Iovi gravitonanti, cuius consiliis
 Vulcanus fecit clypeum magnumque validumque,
 Artificiose expoliens manibus: quem quidem Iovis
 fortis filius
 Iactabat facile: equestrem autem assiliit in currum,
 Similis fulguri patris Iovis, agida tenentis,*

Χρύσειον, (κλυτὰ ἔργα παΐφρονος Ἡφαίστιο)
Σειόμεν φύλλοισι καὶ δρυμέσσι κάμαξι.

Τῷ γε μὴν ἐν παΐζοντα ἔσθ' αὐλητῆρι ἕκαστος
Βελτόμεν σαφυλῇσι μελαίνῃσιν γε μὴν αἶδε.

300

Οἷγε μὴν ἐτρώπεον, τοὶ δ' ἥρουν· οἱ δ' ἐμάχοντο
Πύξ τε καὶ ἐλκηδόν· τοὶ δ' ὠκύποδας λαγὸς ἦσαν.

Ἄνδρες θηρώτα, καὶ καρχαρόδοντες κύνε παρ,
Ἰέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμενοι ὑπαλύξαι.

Πὰρ δ' αὐτοῖς ἱπώῃες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ'
ἀέθλοισι.

305

Δῆρ' ἐχον καὶ μόχθον· εὐπλεκέων δ' ἔπιδιφρων

Ἡνίοχοι βεβαῶτες ἐφίεσαν ὠκέας ἱπώας,

Ῥυτὰ χαλαίνοντες. τὰ δ' ἔπικρατέοντα πέτοντο

Ἀρμάτα κελλήεντ', ἔπιδι πλῆμναι μέγ' αὐτῶν.

Οἱ μὴν ἄρ' αἰδίων εἶχον πόνον· ἐδὲ ποτὲ σφιν

310

Νίκη ἐπινύσθη, ἀλλ' ἀκρῆτον εἶχον ἀέθλον.

Τοῖσι δ' καὶ παρῴκειτο μέγας τρῖπλος ἐντὸς
ἀγῶν,

Χρύσειον, κλυτὰ ἔργα παΐφρονος Ἡφαίστιο.

Ἀμφὶ δ' ἵτιμι ρέεν Ὠκεανὸς πλῆθον ἑοικώς·

Πᾶν δ' ὅ σιν εἶχε σάκος πολυδαίδαλον. οἱ δ' κατ'
αὐτὸν

315

Κύνες αἰεσιπόται μεγάλ' ἥπυνον· οἱ δ' ἄγε πολλοὶ

Νῆχον ἐπ' ἀκρον ὕδαρ. πὰρ δ' ἰχθύες ἐκλονέοντο,

Θαύμα ἰδεῖν καὶ Ζεὺς βαρυκτύπῳ, ἔδιδε βελας

Ἡφαίστος ποίησε σάκος μέγα τε στιβαρόν τε,

Ἀρσάμεν πάλαι μιν, τὸ μὴ Διὸς ἄλκιμον
ἦος

320

Πάλιν ἔπικρατέως· ἔπιδι δ' ἱπώεις θόρε δίφρος,

Εἵκελ' ἀστεροπῇ πατερὸς Διὸς ἀγχιόχοιο,

Κῆφα βιβάς· τῷ δ' ἠνίοχ' ἀκράϊερὸς Ἰόλα' ἔπειθε
 Δίφρ' ἐπεμβεβαῶς ἰθύνετο καμπύλον ἄρμα.
 Ἀγχιμόλον δέ σφ' ἦλθε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ,
 καὶ σφέας θαρσύνετο· ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

325

Χαίρετε Λυγγῆ' ἄγε μὲν τηλεκλήτοιο,
 νῦν δὲ Ζεὺς κράτ' ὕμμι δίδοι, μακάρεσσιν
 ἀνάστων.

Κύκνον τ' ἐξεναρεῖν καὶ δ' ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι.
 Ἄλλο δέ σοι τί ἐπ' ἐρέω μέγα φέρτε λαῶν·

330

Εὖτ' αὖ δὴ Κύκνον γλυκερῆς αἰῶν' ἀμέρσης·

τὸν μὲν ἔπειτ' αὐτὰ λιπέειν καὶ τεύχεα τοῖο,
 αὐτὸς ὅ βροτολοιγὸν ἄρ' ἐπ' ἰππὸν ἔδοκάζεις,

ἔνθα κε γυμνωθέντα σάκας ὑπὸ δαιδαλέοιο

ὀφθαλμοῖσιν ἴδης· ἐνθ' ἔπαμψ' ὀξείῃ χαλκῷ·

330

Ἄψ' δ' ἀναχάσασθαι· ἐπεὶ ἐνὺ τοι αἰσιμὸν ἔστι

οὐθ' ἵππας ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.

Ὡς εἰπὼς ἐς Δίφρον ἐβόησεν Διὶ θεάων,

Νίκῳ ἀθανάτης χερσὶν καὶ κῦδ' ἔχουσα,

ἔασυ μὲν ὅτε δὴ ῥα διόγνη' Ἰόλα' ἔπειθε

340

Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο· τοὶ δ' ὑπὸ
 ὁμοκλῆς

ῥίμφ' ἔφερον θρόνον ἄρμα, κενίοντες πεδίοιο.

Ἐν γὰρ σφιν μὲν ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη.

Αἰγίδ' ἀνασείσασα· πείσονάχιζε ὅ γ' αἶψα.

τοὶ δ' ἄμυδις προχρόντ' ἵκελοι πύρρ' ἢ θυέλλῃ.

Κύκν' ἔπειτ' ἵππ' ὁδ' αὖτ' ἄρ' ἀκρόρην αὐτῆς.

τῶν θ' ἵπποισι μὲν ἔπειτ' ὑπ' ἐναντίοι ἀλλήλοισιν

ὀξεία χρέμισαν, πρὶ δέ σφιν ἄγνυτο ἡχώ.

τὸν πρῶτον προσέειπε βίη Ἡρακλεΐη·

Κύκνε πέσον, τί νυ νῶϊν ἐπ' ἵππ' ὠκείας ἵππας,

Ἄνδρα

*Leviter ingrediens. huic autem auriga fortis Iolaus,
Bigis insistens regebat curvum currum.*

*Prope autem ipsis advenit dea cæsis oculis Minerva,
Atq; ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:*

*Salvete Lyncei progenies longe inclyti,
Nunc itaq; Iupiter robur vobis dat, is qui beatis imperat,
Cygnumq; interficere, & inclyta arma eius despoliare.
Sed tibi aliud verbum dicam, multo præstantissime
populorum:*

*Postquam iam Cygnum dulci ævo stoliaveris,
Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ipsius:
Ipse autem hominū pestem Martem accedentem observas,
Vbi nudatum clypeo variegato*

*Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro,
Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est
Neque equos capere, neque inclyta arma illius.*

*Sic locuta, in currum ascendit diva dearum,
Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens
Certatim. Tunc igitur Iovi notus Iolaus
Horrendum equos increpuit. illi autem a comminatione
Leviter ferebant celerem currum, pulverem cientes per
campum:*

*Nam ipsis animum addiderat dea cæsis oculis Minerva,
Aegide concussa. ingemiscebat autem circumquaq; tellus.
Illi autem pariter procedebant, similes igni sive procellæ,
Cygnus equū domitor, & Mars insatiabilis bello.*

*Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti,
Acutum hinni vere, circaq; ipsos reverberabatur sonus.
Atque hunc prior alloquebatur vis Herculeæ:*

Cygne ignave, cur contra nos tenetis veloces equos,

*Viros, qui laboris & ærumna experti sumus?
 In diversum tene currum bene politum, atque e viæ
 Cede pratergrediendo. Trachinem enim tendo
 Ad Ceycem regem. nã ille potestate pariter & maiestate
 Trachini antistat. Tu vero satis hoc scis etiam ipse.
 Eius enim connubio tenes filiam Themistonoë nigroculã.
 O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium
 Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur bellando.
 Iam ipsum quidẽ aio ante quoq; aliquoties periculũ fecisse
 Hastã nostrã, quando pro Pylo arenoso
 Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
 Ter siquidem mea hastã percussus sustinuit se terra,
 Vulneratus clypeo: quarto autem transadegi femur eius,
 Totis animis festinans, magnumque illius clypeum per-
 foravi. (stã impetu.*

*Pronus autem in pulveribus humi prostratus cecidit ha-
 Vbi etiam ignominia affectus inter immortales fuit,
 Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.*

*Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam curabat,
 Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
 Ac tunc a bene compactis bigis desilierunt celeriter in
 terram,*

Et Iovis filius magni, & Enyalij regis.

*Aurigæ autem propius egerunt pulchricomos equos.
 Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata
 Vt autem ab alto vertice montis magni (terra.*

Rupes desiliunt, aliæ super alias cadentes:

Multæque quercus, multæ item piceæ

Alniquæ totis radicibus refringuntur ab ipsis

Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:

Ita

Ἄνδράζιν, οἳ τε πόνος καὶ εἰζύχῃ ἴδμεν εἰμὸν;
 Ἀλλὰ πάρεξ ἔχε δίφρον εὖξοον, ἥδ' ἐκελεύθη
 εἶπε πάρεξ ἵεναι. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω
 Ἔς Κήυκα ἀνακτα. ὁ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ
 Τρηχῖν' ἐπεβέβηκε. σὺ δὲ εὖ μάλα οἶδας καὶ
 αὐτός.

355

Τῷ γὰρ ὅπῃεις παῖδα Θεμισονόω κυανῶπιν.
 ὦ πέπον, ἔμην γάρ τοι Ἄρης θανάτειο τελευτῶν
 Ἀρκέσθ, εἰ δὴ νῶϊ σιωοισόμεθα πολεμίζειν.
 Ἦδη μὲν τέ ἐφημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 Ἐγχεσθ' ἡμετέρω, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῃ ἡμαθόεντι
 Ἀντί' ἔστη ἐμεῖο, μάχης ἄμοτον μινυαίων.
 Τρεῖς μὲν ἐμῶ ὑπὸ δαυρὶ τυπείσιν ἡρείσασθαι γαίῃ,
 οὐταμὸν σάκεσθ'· τὸ δ' ἵππετον, ἤλασα μηρόν,
 Πανδρὸν μὲν σπένδων, Διὰ δ' ἵππετον σάκεσθ' ἄραξα·
 Πρὶν δὲ δὲ ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔγχεσθ' ὀρμῇ.
 Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἑναρὰ βροτόεντα.

360

365

ὣς ἔφατ'· ἔσθ' ἄρα Κύκν' ἐϋμμελὴς ἐμυοῖνα
 Τῷ ὀπιπρόμοτον ἐχέμεν ἐρυσάσμασιν ἵππων.
 Δὴ τότε ἀπ' ὠπλεκέων δίφρων θόρον αἶψ' ὀπι
 γαῖαν

370

Παῖς τε Διὸς μεγάλῃ, καὶ ἐνυαλίῳ ἀνακτῇ.
 Ἠνίοχοι δὲ ἐπὶ λωβῇ καλὴν ἵππων
 Τῶν δὲ ὑποσφοδρῶν κανάχιζε πῶς ὄρεϊα χθονί.
 ὣς δὲ ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κορυφῆς ὄρεσθ' ἀνὰ μέγαλοιο
 Πέτραι δ' ἀποθρῶσκωσιν, ἐπ' ἀλλήλαις δ' ἐπέωσι,
 Πολλὰ δ' ὄρεσιν ὑψίκομοι, πολλὰ δέ τε περὶ ἑκῆ,
 Αἰγροὶ τε τανύρριζοι ῥήγνυντο ὑπὸ αὐτῶν
 Ῥίμφα κυλινδομένην, εἰς πεδῖον δὲ ἀφίκωντο.

375

Ὡς οἱ ἐπ' ἀλλήλοισι πέζον μέγα κεκλήγοντες.
 Πᾶσαι ἧ Μυρμιδόνων τε πόλις κλειτή τ' Ἰαωλῆς 380
 Ἄρνη τ' ἠδ' Ἑλίκη, ἄνθειά τε ποιεήσασα
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἰαχόν. οἱ δ' ἀλαλητῶ
 Θεσπεσίῳ σπύισαν. μέγα δ' ἔκτυπε μητιέτα Ζεύς,
 Κάδδ' δ' ἄρ' ἀπ' ἐρανίθεν ψιάδας βάλεν αἵματο-
 έσας,

Σῆμα πθίεις πολέμοιο ἐῷ μεγαθαρσεῖ παιδί. 385
 Οἷόν δ' ἐν βήσσης ὄρεόν χαλεπὸς περιδέσσει
 Κάπρ' ἄ χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθαι
 Ἄνδράσι θηρώτῃς, θήγδ' δέ τε λυκὸν ὀδόντα
 Δοχμωθεῖς, ἀφρὸς ἧ πρὶ σῶμα μασιχόωντι
 Λείβεται, ὅσπερ δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι εἵκτιν, 390
 Ὅρθας δ' ἐν λοφιῇ φρέσιν τέλχας ἀμφί τε δειρύν.
 Τῷ ἱκελόν Διὸς ἦος ἀφ' ἱππεύς θόρε δίφρου,
 Ἦμ' ἧ χλοερῷ κυανόπτερον ἠχέτα τέτιξ
 Ὄζω ἐφεζόμενον θέρων ἀνθρώποις ἀείδειν
 Ἄρχε', ὥς τε πόλιν καὶ βρῶνιν θῆλυς ἔέρση. 395
 Καὶ τε πανημέριός τε καὶ ἡνῶν χέει ἀνδρῶν
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὅπότε χροῖα Σείριον ἄζει.
 Τῆμ' ἧ δὴ κέγχροισι πειγλῶχες τελέθουσι
 Τῆς τε θέρει σπειρῶν, ὅτ' ὀμφακες αἰόλλων,
 Οἷα Διώνυσον δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθος 400
 Τινὲν ὥρην μάρναντο, πολὺς δ' ὀρυμαγδὸς ὀρώρει.
 Ὡς ἧ λέοντι δὺν ἀμφὶ κταμένης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κατέοντε, ὅππῃ σφέας ὀρμήζωσι,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ ἄραβός θ' αἶμα γίνεται ὀδόντων·
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες ἀγκυλοχεῖλαι, 405
 Πέτρη ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθην
 Λιγὸς ὀρεσινόμης ἢ ἀχρύτερης ἐλάφοιο

Ita & illi in se mutuo ruebant cum magno clangore:
 Tota autem Myrmidonum civitas celebrisque Ialocus,
 Arneque, & Helice, & Anthea herbosa,
 Prae voce utriusque valde resonabant. Illi autem cum
 clamore (dens Iupiter,
 Mirando congressi sunt. magnum autem intonuit pru-
 Et a caelo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello, suo multum confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis acerbis aspectu
 Aper, dentes habens exertos, fertur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acuitque candidum dentem
 Per obliquum actus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ipsi igni splendenti similes sunt,
 Rectis autem in vertice horret setis, circaque collum:
 Talis similis Iovis filius ab equestri desiliit curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo insidens, aetatem hominibus canere
 Incipit, cuius & potus & cibus mollis ros est,
 Atque per totum diem, & mane sub aurora fundit vocem
 Aestu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat.
 Quando item & milio circum arista nascuntur,
 Quod aestate seminant, cum uva acerba colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in latitiam & labores
 Eo tempore pugnabant, multus autem tumultus excita-
 Ut autem leones duo, pro occisa cerva (batur.
 Sibi mutuo irati, in seipsos impetum faciunt,
 Saevisque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur detrium.
 Atque ut vultures incurvis unguibus repandirostri
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Capra montivaga gratia, aut fera cerva

Pinguis, quam interfecit iaculando iuvenis vir,
 Sagitta e nervo emissa : ipse autem vagatur alio loco
 Loci ignarus existens. at illi celeriter animadverterunt,
 Certatimque pro ea pugnam acerbam instituerunt.
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuo irruerunt.
 Ibi sane Cygnus quidem potentis Iovis filium
 Occidere meditans, clypeo arcam hastam adcegit,
 Neque tamen perrupit as : deferdebant enim dona Dei.
 Contra autem Amphitryoniades, vis Herculeae,
 Inter galeam & clypeum, hasta longa,
 Cervicem nudatum, celeriter, infra mentum,
 Percussit valde, ambosq; detondit tendones
 Homicida lancea. magnum enim robur inciderat viri.
 Cecidit autem veluti cum quercus aliqua, at cum rupes
 Excelsa, icta Iovis fumanti fulmine :
 Sic cecidit. circum ipsum autem resonabant arma va-
 riegata ere.

Atq; hunc quidem ibi reliquit Iovis arumnosus filius.
 Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem
 observans,
 Savum videns oculis, ut leo corpus forte nactus,
 Qui admodum accurate pelle validis unguibus
 Dissecta, quam celerrime dulcem animum abstulit :
 Alacriter autem huius nigrum expletur cor,
 Ac cæsis intuens oculis savum quiddam, costasque &
 humeros

Cauda flagellans, pedibus fodit ; neque quisquam ipsum
 Sustinet ex adversa aspiciens prope ire, neq; pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens

Πίοντο, λῦτ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζηῖο ἀνὴρ
 Ἰὼ ἀπαύ νύρῃς, αὐτὸς δ' ἀπαλήσε' ἄλλη
 Χώρα αἰδρεῖς ἐών· οἱ δ' ὀτραλέως ἐνόησαν,
 Ἐοσυμδύως δὲ οἱ ἀμφὶ μάχῃ δρμεῖαν ἔθεντο·
 Ὡς οἱ κεκληγόντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ἔρυσαν.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύκντο μὲν ὑπερμυμέτο Διὸς υἱὸν
 Κτενέμεναι μεμαῶς, σάκφ' ἐμβαλε χάλκεον ἔγχτο·
 Οὐδ' ἐρρήξεν χαλκόν· ἔρυτο ᾧ δῶρα θεοῖο.
 Ἀμφιτρυωνιάδης ᾧ βίῃ Ἡρακληεῖη,
 Μεσσηγὺς κόρυθός τε καὶ ἀσπίδο ἔγχει μακρῷ
 Αὐχένα γυμνωθέντα θοῶς ὑπένερχε γυμναῖα
 Ἥλασ' Ὀπικρατέως· ἀπὸ δ' ἀμφω κέρσε τένοντε
 Ἀνδροφόντο μελίη. μέγα γὰρ δέντο ἔμπεσε
 Φωτός.

410

415

Ἡελπε δ', ὥς ὅτε τίς δρὺς ἤρπεν, ἢ ὅτε πέτρῃ
 Ἡλίβατο, πληγεῖσα Διὸς ψολόεντι κεραυνῷ·
 Ὡς ἔρπ'. ἀμφὶ δὲ οἱ βράχε τείχεα ποικίλα
 χαλκῷ.

420

Τὸν μὲν ἐπείτ' εἶασε Διὸς παλακάρδο υἱός,
 Αὐτὸς ᾧ βροτολοιγὸν Ἄρῃ Ὀπιόντα δοκδύρας,
 Δεινὸν ἐρῶν ἔσσοισι, λέων ὡς σώματι κύρρας,
 Ὃς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατεροῖς ὀνύχεσσιν
 Σχίσας ὀπιόχρῃς, μελίφρονα θυμὸν ἀπηύρα·
 Ἐμυδρέως δ' ἄρα ἔγε κελαινὸν πῖμπλα ἦτορ·
 Γλαυκίον δ' ὅσοις δεινὸν, πλάσρας τε καὶ
 ὤμους

425

430

Οὐρῇ μασιόων, ποσσὶ γλάφει· εἰδὲ τις αὐτὸν
 Ἐτλη ἐς αὐτὰ ἰδὼν χεδὸν ἐλθεῖν, εἰδὲ μάχεσθαι.
 Τοῖτο ἄρ' Ἀμφιτρυωνιάδης ἀκέρητο αὐτῆς
 Ἀνὴρ ἔστη Ἀρητο. ἐνὶ φρεσὶ θάρσος αἰέξων,

Ἔστυμῶς. ὁ δὲ οἱ σχεδὸν ἤλυθεν ἀχνύμῳ κῆρ.
 Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρσαν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτρη πρηῶν ὄρῃσιν,
 Μακρὰ δ' Ἰπιθρώσκεισι κυλίνδε', ἡ δέ τε ἤχη
 ἔρχε' ἐμμεμαῖα, πάγ' δὲ οἱ ἀντεβόλησεν
 Ἵψηλός, τῷ δὲ σπινεύειε', ἐνθά μιν ἴαχ'·
 Τόσση ὁ μὲν ἰαχὴ βελούρμα' ἔλι' Ἄρης
 Κεκληγώς ἐπόρθε· ὁ δ' ἐμμαπέως ὑπέδεκτο.
 Αὐτὰρ Ἀθηναίη κέρη Διὸς αἰγιόχοιο
 Ἀντίη ἦλθεν Ἄρη', ἐρεμνὴ αἰγίδ' ἔχουσα.
 Δεινὰ δ' ὑπὸ δρεῖδ' ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·
 Ἄρες ὄπίσσε μὲν κρατερὸν καὶ χεῖρας ἀάπτους.
 Οὐ γάρ τοι θέμις ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τεύχεα δῦσαι
 Ἡρακλέα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
 Ἄλλ' ἄγε πάῃε μάχης, μηδ' ἀντί' ἴσας ἐμῆο.
 Ὡς ἔφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρεως μεγαλήτορα
 θυμέν.
 Ἀλλὰ μέγα ἰάχων, φλογὶ εἴκελα τεύχεα πάντων,
 Καρπαλίμως ἐπόρθε βίη Ἡρακλεΐη,
 Κακτάμνραι μεμαώς· καὶ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔγχ'·
 Σπέρχον, ἐξ παρδὸς κατίων πρὶ τεινείῳ τ',
 Ἐν σάκει μεγάλῳ. ἀπὸ δ' ὑλαυκῶπις Ἀθλιῶη
 ἔγχ' ὀρμὴν ἔτραπ', ὀρεξάμην δ' ἀπὸ δίφρου.
 Δερμὺ δ' Ἄρην ἄχ' εἶλεν· ἐρυσαίνῳ δ' ἄορ ὄξυ,
 Ἔστυτ' ἐφ' Ἡρακλεΐῃ κρατερόφρονι. τὸ δ' Ἰπιδόντα
 Ἀμφιτρυωνιάδης δεινῆς ἀκρόρῃ αὐτῆς,
 Μηρόν γυμνωθέντα σάκεος ὑπὸ δαιδαλέοιο,
 Οὔτας Ἰπικρατίως· ἀλλ' ἡ μέγα σάκ' ἄραξει,
 Δέρας νωμῆζας, Ἰπὶ δ' ἡ χθονὶ κάββαλε μέσση.
 Τῷ δ' φόβ' καὶ Δαίμ' εὐτροχὸν ἄρμα καὶ ἵππους.
 Ἠλάν.

*Certatim. Ille autem prope venit afflicto corde.
 Vtrique autem cum clamore alter alterum invaserunt.
 Ut autem, quando a magno rupes cacumine precipitans,
 Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem ipsi obvius fit
 Alius, ad quem cursu defertur, ubi ipsam retinet:
 Tanto ille fremitu, curruum gravator, perniciosus Mars
 Vociferans irruit, ille autem prompte venientē excepit.
 Porro Minerva filia Iovis agida tenentis
 Obviam venit Marti, tenebrosam habens agidem.
 Sava autē torve intuens, verbis volucris allocuta est:
 Mars inhibe animos ingentes & manus invictas.
 Neque enim tibi fas est inclyta arma auferre,
 Hercule occiso, Iovis magnanimo filio.
 Sed age, desiste a pugna, neque adversus steteris mihi.
 Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animos
 Sed magno fremitu, flammæ similia arma vibrans,
 Celeriter invasit vim Herculeam,
 Occidere festinans. & coniecit aratam hastam
 Acriter, ob suum filium irascens mortuum,
 In clypeum magnum. At procul caesa Minerva,
 Hasta impetum avertit, manu deflectens a curru.
 Acerbus autem dolor Martem cepit, extractoque gladi-
 dio acuto (dentem
 Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accē-
 Amphitryoniades, sevo insatiabilis bello,
 Femore nudatum clypeo sub variegato
 Vulneravit valide, magnumque traiecit clypeum,
 Hasta vibrans in terra autē prostravit media Martem.
 At illi Pavor & Metus agilem curru & equos*

*Adcgerunt celeriter propius, & a terra habēte latas vias
In currum posuerunt variegatum : atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntq; in altū Olympū.
Filius autem Alcmena & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato, armis ab humeris pulchris detractis,
Revertebantur. moxque exinde ad civitatem Trachiniam venerunt,*

*Equis velocibus. At castis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domus patris.
Cygnum autē cōtra Ceyx sepelivit, & populus infinitus,
Qui prope civitatem habitant inclyti regis,
Anten, Myrmidonumq; civitatem, celebremq; Iolcum,
Arneng; & Helicen. multus autē cōgregabatur populus,
Honorantes Ceycem, charum beatīs diis.*

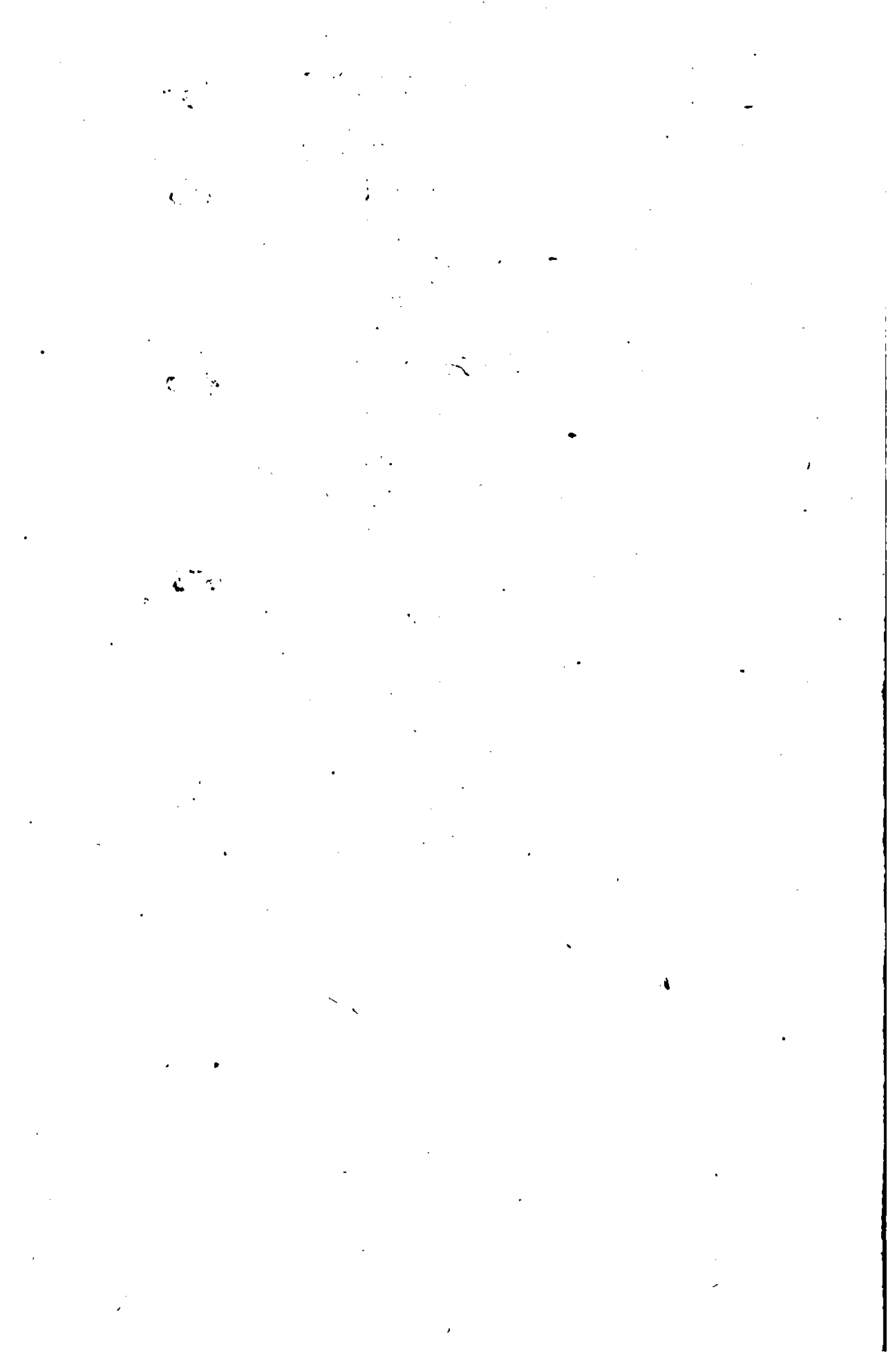
Sed illius sepulchrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,

*Imbre hyemali exundans. ita enim ipsum Apollo
Latonæ filius iussit, propterea quod inclytas hecatombas
Quicumq; portaret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.*

F I N I S.

Ἦλασαν αἰψ' ἔγγυς, καὶ δ' ἀπὸ χ'θονὸς Ὀρυοδείης
 Ἔς δ' ἴφρον θῆκαν πολυδαίδαλον· αἰψα δ' ἔπ'ητα 465
 Ἰπῶες μασιέτιν, ἴκοντο δ' μακρὸν Ὀλυμπον.
 Τίος δ' Ἀλκμύης ἤ κυδάμις Ἰόλαος,
 Κύκνον σκυλεύσαντες ἀπ' ὤμων τούχεα καλὰ
 Νίσσοντ'· αἰψα δ' ἔπ'ητα πόλιν Τρηχῖν ἴκοντο
 Ἰπῶσις ἀκυπόδεσσιν· ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθλίῃ 470
 Ἐξίκετ' Ὀὔλυμπόν τε μέγαν ἢ δώματα πατρός.
 Κύκνον δ' αὖ κήϋξ θάπην, καὶ λαὸς ἀπείρων,
 Οἳ ῥ' ἔγγυς ναῖον πόλιν κλειτὴ βασιλῆϊ,
 Ἄντιν, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴν τ' Ἰαωλκόν,
 Ἄρνιν τ' ἠδ' Ἐλίκην· πολλὰς δ' ἠγείρετο λαὸς, 475
 Τιμῶντες Κήϋκα, Φίλον μακάρεσσι θεοῖσι.
 Τῷ δ' ἡ τάφον ἢ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀναῦρος,
 Ὀμβρῷ χθμὲρ ἰὼ πλῆθων· τῷ γάρ μιν Ἀπόλλων
 Λητοῖδης ἤνωξ', ὅτι ῥά κλειτὰς ἐκατόμβας
 Ὅς τις ἄγοι Πυθοῖδε βίη· σύλασκε δοκδύων.

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΗΣΙΟΔΟΥ ἘΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ.

HESIODI ASCRÆI

DE ORVM

GENERATIO.

HESIODI ASCRÆI

Deorum Generatio.

A Musis Heliconi adibus incipiamus canere,
 Quæ Heliconis habitant montem, magnumque
 divinamque :

Et circa fontem nigrum pedibus teneris
 Saltant; aramque præpotentis Saturni;
 Atque abluta tænero corpore in Permesso,
 Aut in Hippocrene, aut in Olmio sacro,
 Summo in Helicone choreas duxerunt,
 Pulchras, amabiles, fortiterq; tripudiarunt pedibus.
 Inde concitata, velata aere multo
 Noctu incedebant, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iovemq; ægida tenentem, & venerandam
 Argivam, aureis calceamentis incedentem: (Iunonem
 Filiamque Aëgiochi Iovis, ceruleos oculos habentem
 Minervam :

Auguremq; Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum tertiam continentem, terræ motorem,
 Et Themis venerandam, & nigris oculis Venerem,
 Hebemque aurea corona decoram, formosamq; Dionem,
 Auroramq; Solemq; magnum, splendidamque Lunam,
 Latonamque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
 Terramque, Oceanumque vastum, & Noctem atram,
 Aliorumq; immortalium sacrum genus semper existetium:
 Quæ olim Hesiodum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub divino.

ΗΣΙΟΔΟΥ Ἔ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Θεογονία.

Μουσαίων Ἑλικωνιάδων δ' ἄρχώμεθ' αἰεῖδεν,
 Αἶθ' Ἑλικῶνθ' ἔχουσιν ὄρθ' μέγα τε ζά-
 θεόν τε.

Καί τε πῶε κρῶν ἰοειδέα πόσσ' ἀπαλοῖσιν
 Ὀρχεδνῷ, καὶ βωμὸν ἐρλαθενέθ' Κρωνίωνθ'.

Καί τε λοεσσάμεναι τέρενα χροῖα Περμησσοῖο,

Ἥ ἰπὼ κρῶν, ἥ Ὀλμειῶ ζαθέοιο,

Ἀκροβαίτω Ἑλικῶν χορὰς ἐρεπιήσαντο

Καλὰς, ἱμερέντας ἐπερρώσαντο ἥ ποσσίν.

Ἐνθεν ἀπορνύμεναι, κεκαλυμμένα ἤερ' πολλῇ,

Ἐννύχαι σείχον περικαλλέα ὄσαν ἰεῖσσι,

Τμινύσσει Δία τ' αἰγίοχον, καὶ πῶττιαν Ἥρην

Ἀργεῖν, χρυσεοῖσι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,

Κερύν τ' αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθηνῶν,

Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,

Ἡδὲ Ποσειδάωνα γαμήοχον, ἐννασίζαον,

Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλικεβλέφαρόν τ' Ἀφρο-
 δίτην,

Ἡδὲν τε χρυσοσέφαρον, καλλὴν τε Διώνην,

Ἡώ τ', Ἡελίον τε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελεύην,

Λητώ τ' Ἰάπετόν τε, ἰδὲ Κρόνον ἀγκυλομήτην,

Γαῖαν τ' Ὠκεανόν τε μέγαν, καὶ νύκτα μέλαιναν.

Ἄλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γένος αἰὲν ἐόντων.

Αἰ νύ ποθ' Ἡσίοδον καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδεῖν,

Ἄρνας ποιμένονθ' Ἑλικῶνθ' ὑπὸ ζαθέοιο.

- Τόνδε δέ με πρῶτιστα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν,
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο· 25
 Ποιμῆρες ἄγραυλοι, καὶ ἑλέγχεα γαστέρες οἶον,
 Ἰδμεν ψάδεα πολλὰ λέγαν ἐτύμοισιν ὁμοῖα,
 Ἰδμεν δὲ ὅτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.
 Ὡς ἔφασαν κῆρσαι μεγάλας Διὸς δρέϊπέαι·
 Καί μοι σκῆπτρον ἔδον, δάφνης ἐρμηλέῃ ὄζον, 30
 Δρέψασθαι θνητόν. ἐνέπυσαν δέ μοι αὐδῆν
 Θείην, ὥς τε κλύοιμι τὰ τ' ἐσόμενα, πρὶν τ' εἶναι.
 Καί με κέλονθ' ὑμνεῖν μακάρων μῦθον, αἶεν ἐόντων,
 Σφᾶς δὲ αὐτὰς πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἶεν αἰεῖν.
 Ἀλλὰ τίη μοι ταῦτα πῶϊ δρῶν ἢ πῶϊ πύελλω; 35
 Τιῶν Μυσῶων δέχώμεθα, παῖ Διὶ πατρὶ
 Ὑμνεῦσαι τέρπῃσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Εἰρεῦσαι, τὰ τ' εἶναι, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὶν τ' εἶναι,
 Φωνῇ ὀμηρεῦσαι· τὸ δὲ ἀκάματόν ῥέει αὐδῆ·
 Ἐκ σωμαίων ἡδεῖα γαλαῖά τε δώματα πατρὸς 40
 Ζεῦος ἐρμυδῆποια θεῶν ὅππῃ ληροέσῃ
 Σκιδναμένη· ἥχῃ δὲ κάρη νιφόμενόν Ὀλύμπου,
 Δώματα ἀθανάτων. αἱ δὲ ἄμβροτον ὄσσαν ἱέσται,
 Θεῶν γῆρ' αἰδοῖεν πρῶτον κλείειν αἰοιδῆ·
 Ἐξ δέχῃς, ὅς Γαῖα καὶ Οὐρανὸς ἑρὺς ἔπιπτεν, 45
 Οἷτ' ἐκ τ' ἐγῆνοντο θεοὶ, δωτῆρες ἐάων.
 Δῶτερον αὖτε Ζεῦα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναί θ' ὑμνεῖσι θεαί, λήγῃσιν αἰοιδῆς,
 Ὅσον φέρτατός ἐστι θεῶν, κράτει τε μέγιστον.
 Αὐτίς δὲ ἀνθρώπων τε γῆρ' ἀνδρῶν τε γιγάντων 50
 Ὑμνεῖσαι, τέρπῃσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο·
 Τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγῆῖσσι

*Hoc autem me primum dea sermone compellarunt,
Musa Olympiades filia Iovis AEgiochi (lum,
Pastores in agris pernoctantes, mala probra, ventres so-
Scimus mendacia multa dicere veris similia:*

Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.

*Sic dixerunt filia Iovis magni veridica,
Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,
Decerpere mirandum, inspirarunt autem mihi vocem
Divinam, ita ut scirem tam futura quam praeiterita.
Et me iubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se vero primo & postremo semper decantare.*

Sed quo mihi haec circa quercum, aut circa petram?

*O tu, a Musis ordiamur, quae Iovi patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes, & praesentia, & futura, & praeterita,
Vocem inter se aptantes. illarum vero indefessa fuit vox
Ab ore suavis. ridet autem domus patris
Iovis valde tonantis, dearum voce a suavi
Dispersa. resonat vero vertex nivosi Olympi, (tentes,
Domus immortalium. haec vero immortalem vocem emit.
Deorum genus venerandum in primis celebrat cantilena,
Ab exordio, quos Tellus & Caelum latum genuerunt,
Quique ex his prognati sunt dii, datores bonorum.
Secundo rursus Iovem, deorum patrem atque etiam hominum,
Incipientesque canunt dea, & finientes carmen,
Quam sit praestantissimus deorum, & imperio maximus,
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes, oblectant Iovis mentem in Olympo,
Musa Olympiades, filia Iovis agida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mixta*

*Mnemosyne, fertilitati Eleutheris imperans:
 Oblivionemque malorum, & solatium curarum.
 Novem enim ei noctes mixtus est prudens Iupiter,
 Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.
 Sed cum iam annus exactus, circumvoluta vero essent
 tempora*

*Mensium decrescantium, diesq; multi transacti essent,
 Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen
 Cum est, in pectoribus securum animum habentibus,
 Paululum a summo vertice nivosi cæli:
 Vbi ipsis splendidique chori, & ades pulchræ.
 Iuxta vero eas Gratia & Cupido domos habitant,
 In conviviis: amabilem autem per os vocem emittentes
 Canunt omniumque leges, & mores venerandos
 Immortalium celebrant, amabilem autem per os vo-
 cem emittentes.*

*Istæ tum ibant ad Olympum exultantes voce pulchrâ
 Immortali cantilena, undiq; vero resonabat terra atra
 Canentibus hymnos: iucundus vero a pedibus strepitus
 excitabatur*

*Euntium ad patrem suum. ille autem in cælo regnat,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno: bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & induxit honores.
 Hæc sane Musæ canebant, cælestes domos tenentes:
 Novem filiæ magno e Iove prognatæ:
 Clioque, Euterpeque, Thaliaque, Melpomeneque,
 Terpsichoreque, Eratoque, Polymniaque, Vraniaque,
 Calliopeque: hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.*

Quem-

Μνημοσύνη, γενοῖσιν ἘλδῆϊρΘ μεδέσσαι,
 Λησμοσύνην τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράων. 55
 Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγετο μήκετα Ζεύς,
 Νόσφιν ἀπ' ἀθανάτων, ἱερὸν λείχΘ εἰς ἀνα-
 βαίνων.

Ἄλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐν αὐτὸς ἔλω, πῶϊ δ' ἔτραπον ὦραι
 Μελῶν Φθινόγον, πῶϊ δ' ἤματα πᾶσι ἐτελείοθη,
 Ἥ δ' ἔτεκ' Ἐννέα κέρας ὁμόφρονας, ἧσιν αἰοιδῆ 60
 Μέμβλε', ἐν σήθεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχέουσας,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κορυφῆς νηφένθ' Ὀλύμ-
 που,

Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλὰ.
 Παρ δ' αὐτῆς Χάρεις, καὶ ἱμερΘ οἶκ' ἐχέουσιν
 Ἐν θαλίσ' ἐρατῶν ᾧ Διὰ σῶμα ὄσσαι ἰεῖσαι, 65
 Μέλπον' πάντων τε νόμους, καὶ ἤθεα κεδνὰ
 ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὄσσαν ἰεῖσαι.
 Αἱ τὸτ' ἴσαν πρὸς Ὀλυμπον ἀγαλλόμεναι ἀπὸ καλῆς,
 Ἀμβροσίη μολπῇ· πῶϊ δ' ἰαχε γαῖα μέλαινα
 Ἵμνῶσας, ἐρατὸς ᾧ ποδῶν ὑπὸ δ' ἔπ' ὀρώρ. 70
 Νεισορμόων πατέρ' εἰς ἓν. ὁ δ' ἐργῶν ἐμδασ-
 λῶει,

Αὐτὸς ἔχων βροντῶν καὶ αἰθελοέτα κεραυνὸν,
 Κάρτει νικήσας πατέρα Κρόνον. ὃ ᾧ ἕκαστα
 Ἀθανάτοισι διέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπιφραδε πρᾶς.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσαι ἄειδον, Ὀλύμπια δώματ' ἐχέουσας, 75
 Ἐννέα θυγατέρες, μεγάλα Διὸς σάκεα γαῖαν
 Κλειώ τ', Εὐτέρπη τε, Θάλεια τ', Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ερατώ τε, Πολύμνια τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ' ἧ ᾧ προφερεσάτη ἐστὶν ἀπασῶν.
 Ἥ μὲν γὰρ βασιλεύσιν ἀμ' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ.

Ὀνίνα πμήζουσι Διὸς κῆραι μεγάλοιο,
 Γεινόμενόν τ' εἰδῶσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ὅππῃ γλώσση γλυκερὴν χεῖρσιν αἰοιδῶν,
 Τῷ δ' ἔπει σκ σόμαϊϑ ρεῖ μείλιχα: οἱ δὲ ν
 λαοὶ

Παῖντες ἐς αὐτὸν ὁρῶσι Δία κρήνοντα θέμιστας 85

Ἰθείησι δίκησιν. ὁ δ' ἀσφαλέως ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νείκε' ὅπιστα μῦθ' ὡς κατέπαυσε.

Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἔνεκα λαοῖς
 βλαπτομένοισι ἀγορῇφι μετὰ τροπα ἔργα τελευτοῖ
 ῥηϊδίως, μαλακοῖσι πῶσαι φάρμοι ἐπέεσσιν. 90

Ἐρχόμενον δ' ἀνὰ ἄστυ θεὸν ὡς ἰλάσκοντο

αἰδοῖ μείλιχ'· μὲν γὰρ πρὸς ἀγορῆμοισιν,

οἷα τοι Μυσῶν ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.

Ἐκ γὰρ Μυσῶν καὶ ἐκ κούρῃς Ἀπόλλωνος

ἄνδρες αἰδοῖ ἕασι δὲ χθόνα καὶ κίθαρι καὶ 95

Ἐκ γὰρ Διὸς, βασιλῆες, ὁ δ' ὅλβιος ὄντινα μετὰ
 φιλεῖνται· γλυκερὴ οἱ δὲ σόμαϊϑ ρεῖ αὐδή.

Εἰ γὰρ τις καὶ πένθῃ ἔχων νεοκηδεῖ θυμῷ

Ἄζητον κραδίη ἀπαχήμενόν, αὐτὰρ αἰδοῖ

Μυσῶν θεράπων κλέια πρεσβύων ἀνθρώπων 100

Ἑμνήση, μάκαράς τε θεὸς οἱ Ὀλυμπον ἔχοντες,

Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ὀπιλήθε', εἰδὲ τι κηδέων

Μέμνητο· παχέως γὰρ παρέτραπε δῶκε θεῶν.

Χαίρει τέκνα Διὸς, δότε δ' ἡμερόεσσαν αἰοιδῶν.

Κλείετε δ' ἀθανάτων ἱερὸν γῆρας αἰνέοντων, 105

Οἱ γὰρ ἐξεγμόντο καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα,

Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ἔς θ' αἰλμυρὸς ἔτρεφε Πόντον

τῷ.

*Quemcunque honoratura sunt Iovis filia magni,
In lucem editumq; aspexerint a Iove nutritorum regum;
Huic quidem super linguam dulcē fundunt cantilenam,
Huius verba ex ore fluunt blanda : ceterum populi
Omnes ad ipsum respiciunt, discernentem ius
Rectis iudiciis. hic autem tuto canteque loquens,
Statim etiam magnam contentionem scite diremit.
Propterea enim reges prudentes, quod populis
Damno affectis in foro res iterum integras restitunt
Facile, mollibus alloquentes verbis.*

*Incedentem vero per urbem, veluti deum, placant
Reverētia blanda: eminet vero inter ipsos congregatos.
Tale Musarum ingens munus hominibus.*

*A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
Viri cantores sunt super terram & citharædi:
Ex Iove vero reges. ille vero beatus, quemcunq; Musæ
Amant : suavis ei ab ore fluit vox.*

*Quod si enim quis luctum habens recenti dolore sa-
cio animo*

*Tristetur, animo dolens, ceterum Poeta
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudibus celebraverit, beatosq; deos qui Olympum in-
colunt ;*

*(dolorum
Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam
Meminit: cito enim deflexerunt eum alio dona dearum.
Salvete nata Iovis, date vero amabilem cantilenam,
Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper
existentium,*

*Qui Tellure prognati sunt, & Cælo stellato,
Noctēque caliginosa, quosque salsus nutritivit Pontus.*

*Dicite insuper, ut primum dij & terra fuerint,
 Et flumina, & pontus immensus, æstu furens,
 Astraque fulgentia & cælum latum superne :
 Et qui ex his nati sunt dij, datores bonorum.
 Utq; opes diviserint, & quomodo honores distinxerint,
 Atque quomodo primum multis implicitum sphaeris te-
 nuerint cælum.*

*Hæc mihi dicite Musæ, cælestes domos inhabitantes
 Ab initio : & dicite quodnam primum fuerit illorum.*

*Primo omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
 Tellus lato pectore prædita, omnium sedes tuta semper
 Immortalium, qui tenent iuga nivosi Olympi,
 Tartaraque tenebricosa in recessu terræ spaciosa :
 Atq; Amor, qui pulcherrimus inter immortales deos,
 Solvens curas, & omnium deorum, omniumq; hominū
 Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
 Ex Chao vero Erebusque, nigraque Nox editi sunt.
 Ex nocte porro Aetherque & Dies prognati sunt:
 Quos peperit ubi concepisset, Erebo amore mixta.
 Tellus vero primum quidem genuit parem sibi
 Cælum stellis ornatum, ut ipsam totam obteget,
 Utque esset beatis diis sedes tuta semper :
 Genuit præterea montes altos, dearum gratas speluncas
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pantum, absque amore suavi. cæterum deinde
 Cælo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices
 habentem,*

*Cæumque, Creumque, Hyperionemque, Iapetumque,
 Theamque, Rheamque, Theminq; Mnemosynenque,
 Phæbeng;*

Εἶπατε δὲ ὥς ταπρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,

Καὶ ποταμοὶ, καὶ πόντος ἀπείρητος οἰδμαῖ θυῶν,

Ἄσπερ τε λαμπετόν τε, καὶ ἔρανος ἄρυσ ὑπερθεῖν,

110

Οἱ τ' ἐκ τ' ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες ἑάων.

Ὡς τ' ἄφενος δάσαντο, καὶ ὥς τιμας διέλοντο,

Ἥδ' ἐκ ὥς ταπρῶτα πολύπυχον ἔχον ἔλυμπον.

Ταῦτά μοι ἑσπετε μέγα ὀλύμπια δώματ' ἔχου-
σαι,

Ἐξ δ' ἐχθῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γένετ' αὐτῶν.

115

Ἦτοι μὲν πρῶτις Χαῖος γένετ', αὐτὰρ ἔπειτα

Γαῖα ἄρυσεν, πάντων ἔδ' ἀσφαλὲς αἰεὶ

Ἀθανάτων, οἱ ἔχουσι κάρη νιφόεντι Ὀλύμπῳ

Τάρταρά τ' ἱερόεντα μυχῶ χθονὸς ἄρυοδείης,

Ἦ δὲ Ἐρως, ὃς κάλλιστος ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσι,

120

Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν πάντων τ' ἀνθρώπων

Δάμνατος ἐν σῆθεσσι νόον καὶ ὑπέρφρονα βελλῶ.

Ἐκ Χαῖος δὲ Ἐρεβός τε μέλαινα τε Νύξ ἐγένοντο.

Νυκτὸς δὲ αὐτ' Αἰθήρ τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγένοντο.

Οὓς τέκε κυδοιμήη, Ἐρέβ' Φιλότῃ μιγείσῃ.

125

Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ

Οὐρανὸν ἀστερόεντα, ἵνα μιν παῖς πάντα καλύπτῃ,

Ὅφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἔδ' ἀσφαλὲς αἰεὶ.

Γείνατο δὲ ἔρεα μακρὰ, θεῶν χαλκίεντας ἐναύ-

λῃς

Νυμφέων, αἱ ναίεσιν ἀν' ἔρεα βηοσθέντα.

130

Ἦ δὲ καὶ ἀτρεύετον Πέλαγος τέκεν οἰδμαῖ θυῶν,

Πόντον, ἄτερ Φιλότῃ ἐφιμέρη. αὐτὰρ ἔπειτα

Οὐρανῷ ὄνηθεῖσα, τέκε Ὠκεανὸν βαθυδίνην,

Κοῖον τε, Κρεῖόν τε ὑπερίονά τ', Ἰαπετόν τε,

Θῆαν τε, Ρεῖαν τε, Θέμιν τε Μημοσύνην τε,

Φοίβω τε χρυσοσέφανον, Τηθύν τ' ἐρατὴν ἰώ.

Τὰς ᾗ μέθ' ὀπλόταίῳ χμέρ Κρόνῳ ἀγκυλο-
μήτης,

Δεινόταίῳ παίδων· θαλερόν δ' ἤχθηρε τοκῆα.

Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα,

Βρόντιω τε, Σπερόπιω τε, καὶ Ἄργεω ὀβριμόθυμον. 140

Οἱ Ζεὺς βροντῶν τ' ἔδοσαν, τεύξαν τε κεραυνόν.

Οἱ δὲ τοι τὰ μὲν ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,

Μένῳ δ' ὀφθαλμός μέσσω ἐπέκθη μετώπῳ.

Κύκλωπες δ' ὕνομ' ἦσαν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφέων

Κυκλοτερὴς ὀφθαλμός ἐστις ἐνέκθη μετώπῳ. 145

Ἰχὺς τ' ἠδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις,

Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανῶς ἐξεγρόντο,

Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὀβριμοί, σκιδνομαστοί,

Κοπίος τε, Βεργαρεύς τε, Γύγης δ', ὑπερήφανα τέκνα.

Τῶν ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰέουσιν

150

Ἀπλάστοι, κεφαλαὶ δ' ἑκάσῳ πεντήκοντα

Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον, ὅππῃ σιβαροῖσι μέλεισιν.

Ἰχὺς δ' ἀπλάτῳ, κρατερὴ, μεγάλῳ ὅππῃ εἶδ'.

Ὅσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῶς ἐξεγρόντο,

Δεινότατοι παίδων, σφετέρῳ δ' ἤχθητο τοκῆι

155

Ἐξ δ' ἐχῆς καὶ τ' μὲν ὅπως τις πρῶτα γένοιτο,

Πάντας ἀποκρύψασκε, καὶ ἐς Φάτῳ σκιδανήσκει,

Γαίης ἐν κλυθμώνι· κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ

Οὐρανός· ἢ δ' ἐντὸς συναχίζετο Γαῖα πελώρη,

Στήνομδρῆ· δολίλῳ δ' κακίῳ ἐπεφράδατο τέχνῳ.

160

Αἰψὰ δ' ποιήσασα γένῳ πολὺν ἀδάμανταίῳ,

Τεύξε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε παῖσι φίλοισιν.

Εἶπε δ' ἱεραιώσα, φίλον τέλει μδρῆ ἦτορ.

Παῖδες ἐμοὶ καὶ πατρὸς ἀπαοδάλα, αἵ κ' ἐθέλητε

Παῖθε.

Phæbeng, aurea corona insignem, Tetbyng, amabilem.
Hos vero post natu minimus natus est Saturnus vaser,
Acerrimus inter liberos: floridum autem odio prosequ-
ebatur parentem.

Porro genuit & Cyclopes superbum cor habentes,
Bronteng, Steropeng, & Argen forti animo præditum:
Qui Iovi & tonitru dederunt, & fabricarunt fulmen.
Qui sane per alia diis similes erant,
Vnus vero oculus media positus erat fronte.

Cyclopes vero illis nomen e re erat, eo quod ipsorum
Circularis oculus unicus inerat fronti:

Roburg & vires, & molimina erant in operibus.

Alij rursus e Tellure & Cælo prognati sunt

Tres filij magni, & prævalidi, non nominandi,

Cottusque, Briareusque, Gygesque, superba proles.

Quorum centū quidē manus ab humeris impetuose mo-

Inaccessæ: capita vero unicuique quinquaginta (uebātur,

Ex humeris prognata erant, super robustos artus.

Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.

Quotquot enim Tellure & Cælo procreati sunt,

Potentissimi filiorum, suo infensi erant parenti

Ab initio. & horum quidem ut quisque primū nascebatur,

Omnes occultabat, & in lucem non mittebat,

Terra in latebris: malo autem oblectabatur opere

Cælum. ipsa vero intus ingemiscebat Terra vasta,

Arctata: dolosam vero malamque excogitavit artem.

Statim vero cum procreasset genus cani ferri,

Fabricavit magnam falcem: edixit vero charis liberis.

Dixit autem animum addens, charo mærens corde:

Filij mei & patris nefarij, si volueritis

*Parere. patris malam ulciscemur contumeliā
Vestri prior enim seva machinatus est opera.*

*Sic dixit: illos vero omnes invasit metus, neq; quis-
piam illorum* (nus versutus

*Locutus est. confirmato animo tandem magnus Satur-
E contra verbis compellavit matrem castam:*

*Mater, ego certe hoc in me recipiens peragam
Facinus. patrem enim inauspicatum nihil curo.
Nostrum. prior enim seva meditatus est opera.*

*Sic dixit: gavisā est autem valde animo Tellus ingens:
Collocavit autē ipsū celās in insidiis: indidit vero manui
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.
Venit autem Noctem adducens magnum Cælum, undi-
que vero Telluri*

*Cupiēns amorem imminēbat, & sane extentum est
Passim: ex insidiis autem filius petijt manu
Sinistra, dextra vero immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentē, chariq; genitalia patris
Festinanter demessuit, rursūque abiecit ut ferrentur
Pone. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:*

*Quotquot enim gutta proruperunt cruenta,
Omnes suscepit Terra: circumvolutis autem annis,
Produxit Erinnyasque validas magnosque Gigantas,
Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes:
Nymphasq; quas Melias vocant super immensam terrā.
Testiculisque ut prius resectis, ferrum*

*Proiecit circa Epirum undis agitatū in pontum. (alba
Sic ferebatur per pelagus longo tēpore. circumcirca vero
Spuma ab immortalī corpore oriebatur: in ea puella
Innutrita est: primum vero ad Cytheras divinas*

Veheba.

Πείθεσθαι, πατέρῃ γε κακῶ πτοῦμεθα λώβῳ 165

Ἕμετέρῃ. πρότερό γὰρ αἰκία μήσαι ἔργα.

Ὡς Φάτω. τὸς δὲ ἄρα πάντας ἔλεν δέῃ, ἔδὲ τις αὐτῶν

Φθέγγατο. θαρσύνας ἢ μέγας Κρόνῃ ἀγκυλομήτης

Ἀψ' αὐτῆς μυθιοῖσι προσήυδα μητέρα κεδνῶ.

Μῆτερ, ἐγὼ κεν τὸ γ' ὑποχόμην τελέσασθαι 170

Ἕργον. ἐπεὶ πατέρος γε δυσωνύμῃ σὺν ἀλεγίζω

Ἕμετέρῃ. πρότερό γὰρ αἰκία μήσαι ἔργα.

Ὡς Φάτω. γήθησεν ἢ μέγα Φρεσὶ Γαῖα πελώρη.

Εἶσε δέ μιν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε ἢ χερσὶ

Ἀρπην καρχαρόδοντα· δόλον δὲ ὑπέθηκατο πάντα, 175

Ἦλθε ἢ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ ἢ Γαίῃ

Ἰμείρων Φιλότῃ ἔπεχετο, καὶ ῥ' ἐτανύσθη

Πάντῃ. ἔδ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χερσὶ

Σκαιῇ, δεξιτερῇ ἢ πελώριον ἔλλαβεν ἄρπην,

Μακρῶν, καρχαρόδοντα, Φίλῃ δὲ δότῃ μήδεα πα-

τέρος

180

Ψοσυμδύως ἤμησε, πάλιν δὲ ἔρριψε Φέρεσθ

Ἐξοπίσσω. τὰ μὲν ἔτι ἐτώσια ἐκφυγε χερσὶ

Ὅσαι γὰρ ῥα θάμιγγες ἀπείσυνθεν αἱματόεσσαι,

Πάσας δέξατο Γαῖα· πειπλομδύων δὲ ἐνιαυτῶν,

Γείνατ' Ἑρμινύς τε Κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας, 185

Τόχεςσι λαμπρύνες, δόλιχ' ἐγχεα χερσὶν ἔχοντες,

Νύμφας θ' αἰς Μελίας καλέεσθ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.

Μήδεά θ' ὡς τοπρωτὸν δόποτμήξας, ἀδάμαντον

Κάββαλ' ἐπ' Ἠπείρον παρυκλύσῃ ἐνὶ πόντῳ,

Ὡς Φέρετ' ἀμπέλαρος παλιν χροόνον ἀμφὶ ἢ λαχρὸς 190

Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτων χροὸς ὠρνύλο· τῷ δὲ ἐνὶ κέρῃ

Ἐθρέφθη· πρῶτον ἢ Κυθήροισι ζαθέοισιν

Ἐπλετο· ἔνθεν ἔπειτα πείρρυτον ἵκετο Κύπρον.
 Ἐκ δὲ ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δ' ᾧ ποίη
 Πρῶτον ὑπὸ ραδινοῖσιν αἶεξετο· τὴν δὲ Ἀφροδίτῃν, 195
 Ἀφροχύειάν τε θεῶν καὶ εὐσέφανον Κυθήραν
 Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ἔνεκ' ἐν Ἀφρῷ
 Θρέφθη· ἀπὰρ Κυθήραν, ὅτι πρῶτον ἐκυρσε Κυθή-
 ροις·

Κυπριόγενεσσι δὲ, ὅτι γένετο πολυκλῦς ἐνὶ Κύπρῳ.
 Ἡ δὲ Φιλομμηδεά, ὅτι μηδεῶν ἐξεφαάνθη. 200

Τῇ δὲ Ἐρῇ ὠμάρτησε, καὶ Ἰμερῇ ἑσπερὸν καλὸς
 Γεινομένη ταπρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φύλον ἴση.

Ταύτῃ δὲ ἐξ ἀρχῆς τιμὴν ἔχουσα, ἥ δ' ἔλελογχε
 Μοῖραν ἐν ἀνθρώποις καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθενίης τ' ὁάρης, μεδόντα τ' ἐξαπάτας τε, 205

Τρέψιν τε γλυκερίῳ, Φιλότῃ τε, μελιχίῳ τε.

Τῆς δ' πατὴρ Τιτῶας Ὀπίκλῃσιν καλέεσκεν,
 Παιδας νηκείων μέγας Οὐρανός, ὅς τέκεν αὐτός.

Φάσκε δ' ἐπιτάσσοντας ἀτασθαλίῃ μέγα ῥέξαι
 Ἔργον, τοῖο δὲ ἔπειτα τίς μὲν ἔπαθεν ἑσέσθαι. 210

Νύξ δὲ ἔτεκε συγερὸν τε Μόρον τε καὶ Κῆρα μέλαιναν,
 Καὶ Θάνατον· τέκε δὲ Ἰπνον, ἔτιμ' ἢ Φύλον Ὀ-
 νεύων·

Ὅς τινι καμνηθεῖσσι θεῶν τέκε Νύξ ἐρεβεννή·

Δώτερον αὖ Μῶμον, ὃς οἰζὺν ἀλγινόεσσαν·

Ἐσπερίδας δ' αἰς μῆλα πέρην κλυτὰ Ὠκεανῶ 115

Χρῦσεα καλὰ μέλῃσι, φέροντά τε δένδρεα καρ-
 πόν·

Καὶ Μοῖρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοπαίνεις,

Κλωθῶ τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτροπὸν· αἵ τε βροτοῖσι

Γεινομένοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.

*Vehcatur, inde tum circumfluam pervenit ad Cyprum.
Prodiit vero veneranda formosa dea: circum vero herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditem autē ipsam,
Spuma progeneratam deam & decoram pulchris sertis Cy-
theream,*

*Nominant tam dii quam homines: eo quod in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cytheris:
Cyprigenam vero quod nata sit undosa in Cypro.
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
Hanc vero Amor comitatus est, & Cupido sequebatur
pulcher,*

*Natam primum, & deorum ad cætum euntem.
Hunc vero ab initio honorem habet, atque sortita est
Sortem inter homines & immortales deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Obliterationemque suavem, & amicitiam, blanditiasque.*

*Illos vero pater Titanas cognomento vocabat,
Filios obiurgans, magnus Cælus, quos genuit ipse.
Dicitabat porro, festinantes ex protervia magnū patrasse
Facinus, cuius deinceps ultio in posterum futura sit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcā atram,
Et Mortem peperit etiam Somnum. peperit vero agmen
Somniorum:*

*Quæ nulli mixta dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & AErurnam dolore plenam,
Hesperidesque, quibus mala ultra inclytum Oceanum
Aurea pulchra cura sunt, ferentesque arbores fructus,
Et fatales deas, & parcas genuit immites,
Clotoque, Lachcsinque & Atropon: quæ mortalibus
Nascentibus dant habendum bonumque malumque,*

*Quaque hominumque decorumq; delicta persequentes,
Nunquam desinunt deæ a vehementi ira,
Priusquam illi rependerint malam ulionem quisquis
peccarit.* (minibus

*Peperit præterea & Nemesis, cladem mortalibus ho-
Nox pernicioſa: post hancq; Fraudē enixa est, & Amicitia
Seniumque noxium, & Contentione peperit pertinacem.
Caterum Contentio odiosa peperit quidem Laborem
moleſtum,*

*Oblivionemque, Pestemque, & Dolores lacrymabiles,
Pugnasque, Cadesque, Præliaque, Stragesque virorum,
Iurgiaque, mendacesque Sermones, Disceptationesque,
Legum contemptum Noxamque, familiares inter sese,
Iuramentumque quod plurimum terrestres homines
Ledit, quando quispiam volens peieraverit:*

*Necumq; alienū a mendacio, & veracē genuit Pontus,
Maximum natu filiorum. sed vocant senem,
Eo quod verus atque placidus, nec iuris & equi
Obliviscitur, sed iusta & mansueta consilia novit.*

*Deinde rursus Thaumantē magnum & fortē Phorcyn,
Terra commiſtus, & Ceto pulchris genis præditam,
Eurybiamque, ferreum in pectore animum habentem.
Ex Nereo porro prognati sunt perquam amabilis soboles
dearum*

*Ponto in infructuoso, & ex Doride pulchricoma,
Filia Oceani rotundi fluvij,*

*Protoque, Eucrateque, Saoque, Amphitriteque,
Eudoraque, Thetisque, Galeneque, Glauceque,
Cymothoc, Spioque velox, Thaliaque incunda,
Et Melita gratiosa & Eulimine & Agave,*

Pasithea.

Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παρδαιβασίας ἐφέπασται 220

Οὐδέποτε λήγῃσι θεῶν δεινοῖο χόλοιο,

Περὶ γ' ἀπὸ τῷ δώωσι κακῶν ὅπιν ὅς τις αἰ-
μάρτη.

Τίκτε ἣ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,

Νύξ ἐλοή· μὲν τὴν δὲ Ἀπάτῃν τέκε καὶ Φιλό-
τητα,

Γῆρας τ' ἐλόμβρον, ἣ Ἔρην τέκε καρτερόθυμον. 225

Αὐτὰρ Ἔρως συγερὴ τέκε μὲν Πόνον αλγινόεντα,

Λήθην τε, Λοιμόν τε, καὶ Ἀλγεα δακρυέντα,

Ἵσμίνας τε, Φόνους τε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας τε,

Νείκεά τε, ψαύδεας τε Λόγους, Ἀμφιλογίας τε,

Δυσνομίην, Ἀτίην τε, σωήθεας ἀλλήλοισιν· 230

Ὅρκον δ' ὅς δὴ πλείστον ὀπιχθονίης ἀνθρώπου

Πημζίνης, ὅτε κέν τις ἐκὼν ὀπίορκον ὁμόσῃ·

Νηρέα τ' αἰψαυδέα καὶ ἀληθέα γείνατο Πόνος,

Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέεσι γέροντα,

Οὐνεκα νημερτής τε καὶ ἥπιος· οὐδὲ θεμισέων 235

Δήθε), ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια δῖωεα οἶδεν.

Αὐτίς δὲ αὖ θαύματα μέγαν, καὶ ἀγνώορα φόρ-
κω,

Γαίῃ μισγόμενος, καὶ Κηθὼ καλλιπάρηον,

Εὐρυβίην τ' ἀδάμαντος ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσαν.

Νηρῆος δὲ ἐγένοντο μεγέρεα τέκνα θεάων, 240

Πόντῳ ἐν ἀτρυγέτῳ, καὶ Δωρῷ δὲ ἠυκόμοιο,

Κέρης Ὀκεανοῖο πελήεντος ποταμοῖο,

Πρωτῶ τ', Εὐκράτη τε, Σαώ τ', Ἀμφιτρίτη τε,

Εὐδώρη τε, Θέτις τε, Γαλιῶν τε, Γλαύκη τε,

Κυμοδόη, Σπέρῳ τε θοῇ, Θακίῃ τ' ἐρέεοσσι, 245

Καὶ Μελίτη χαρμέοσσι καὶ Εὐλιμνῇ, καὶ Ἀγανῇ,

Πασίγῃ τ', Ἐργάω τε, καὶ Εὐνείκῃ ῥοδόπηχυν,
Δωλίω τε, Πρωλίω τε, Φέρυσά τε, Δυναμένη τε,
Νησαίῃ τε, καὶ Ἀκταίῃ, καὶ Πρωτομέδεια,
Δωρίς, καὶ Πανόπῃ, καὶ Φειδῆς Γαλάττει·

250

Ἰπποδότη τ' ἐρόεσσα, καὶ Ἰππονόῃ ῥοδόπηχυν·
Κυμοδόκῃ θ', ἥ κύματ' ἐν ἡεροειδέϊ πόντῳ
Πνοιας τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυμαίολῇ γῃ,
Ῥεῖα πηγύνῃ, καὶ εὔσφύρῳ Ἀμφιθέλῃ·

255

Κυμώ τ', Ἠϊόνη τε, εὐσεφανός θ' Ἀλμυῆθι·
Γλαυκονέμῃ τε Φιλομυφίδῃ, καὶ Ποντοπόρῃ·
Λεαιγόρῃ τε, καὶ Εὐαγόρῃ, καὶ Λαομέδεια·

Πελιωόμῃ τε, καὶ Αὐτονόῃ, καὶ Λυζιάνασσῃ,
Εὐάρνῃ τε Φυλίῳ τ' ἐρατῇ καὶ εἰδῷ ἁμωμῷ·

Καὶ Ψαμάθῃ χαλκίεσσα δέμας, δῖη τε Μενίπῃ

260

Νησώ τ', Εὐπόμῃ τε, Θεμισώ τε, Προνόῃ τε·

Νημερτῆς θ', ἥ πατρὸς ἐχθρὸν ἀθανάτιο.

Αὐτὰ μὲν Νηρῇ ἁμύμονι ἐξεγένοντο

ἑξῆς πεντήκοντα, ἁμύμονα ἔργ' εἰδῶσι.

Θαύμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρέταο θυγάτηρ

265

Ἠγάρετ' Ἠλέκτρεκυ· ἥ δ' ὠκεΐαν τέκεν Ἰερν,

Ἠυχόμεν θ' Ἀρπύας, Ἀελλώ τ' Ὀκυπέτῳ τε,

Αἶρ' ἀνέμων πνοίῃσι καὶ οἰωνοῖς ἅμ' ἔπαν,

Ὀκείης περύγασσι μεταχρῆνται γὰρ ἱάλλον.

Φόρκυι δ' αὖ Κητῷ Γεράιας τέκε καλλιπαρήγας,

270

Ἐκ γῆρετῆς πολλίας, τὰς δὲ Γεράιας καλέεσσι

Ἀθάνατοί τε θεοὶ, χαμῶ ἐρχόμενοί τ' ἀνθρώ-
ποι.

Πεφρηδῶ τ' εὐπύπλον, Ἐνυώ τε κροκόπεπλον,

Γοργῆς θ' αἰναιέσσι πέρλεω κλυτῇ Ὀκεανοῖο,

Ἐχάλῃ πρὸς νυκτός· ἴν' Ἐσπερίδες λιγύφωνοι,

Σθα-

*Pasuheaque, Eratoque, & Euniceroscis lacertis prädita,
 Dotoque, Protoque, Phcrusaque, Dynameneque,
 Nesaque, & Actæa, & Protomedia,
 Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
 Hippothoeque lepida & Hippone roseis lacertis prädita,
 Cymodoceque, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus divinorum ventorum, una cum Cymatolege
 Facile mitigat, & cū pulchros talos habente Amphitrite:
 Cymoque, Eioneque, pulchreque coronata Halimede,
 Glauconomeque hilaris, & Pontoporia,
 Liagoreque, & Evagore, & Laomedia,
 Polynomeque, & Autonoe, & Lysianassa,
 Euarneque tam indolis grata, quam inculpatæ formæ.
 Et Psamathe decora corpore, divinaque Menippe.
 Nesoque, Eupompeque, Themistoque, Pronoeque,
 Nemertesque; quæ patris habet animum immortalis.
 Hæ quidem ex Nereo inculpato procreatae sunt
 Filiae quinquaginta, inculcata opera callentes.
 Thaumæs vero Oceani profundiflui filiam
 Duxit Electram. hæc autem celcrem peperit Irim,
 Pulchricamasque Harpyias, Aelloque, Ocypetenque,
 Quæ ventorum flamina, & aves assequuntur
 Pernicibus alis in cælo enim degentes volitant.
 Phorco post hæc Ceto Graas peperit pulchris genis præ-
 ditas,*

*À partu canas, quas ob id, Graas, vocant.
 Immortalesque dii, humique incedentes homines.
 Pephredoque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,
 Gorgonesque, quæ habitant celebrem Oceanum,
 In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides argutæ,*

*Sthenoque, Euryaleque, Medusaque grævia perpeffa.
Ipsa erat mortalis, æst aliæ immortales, & senio non
obnoxia*

*Due: cum una concubuit cærulea cæsarie Neptunus
In molli prato & floribus vernis.*

*Eius autem Perseus caput cum amputasset,
Exiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.*

*Huic quidem cognomentum erat, quod Oceani apud
fontes* (bus suis:

*Natus esset: ceterum hic ensẽ aureum tenebat mani-
Et ille quidem cum avolasset, relicta terra matre pecorũ
Pervenit ad immortales. Iovis vero in domo habitat,
Tonitruque & fulgur ferens Iovi prudenti.*

*Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,
Mixtus Calliroæ filia nobilis Oceani.*

*Illum quidem armis exiit vis Herculana,
Boves apud flexipedes circumflua in Erythia.*

*Die illo cum boves egit latas frontes habentes
Tirynthum in sacram, emensus iter Oceani,*

*Orthoque interfecto, & bubulco Eurytione,
Stabulo in obscuro, ultra inclytum Oceanum.*

*Ipsa insuper peperit aliud monstrum, perplexum, nihil
simile*

*Mortalibus hominibus, neque immortalibus diis,
Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:*

*Dimidio nympham, nigris oculis, pulchris genis,
Dimidio item ingentem serpentem horrendumque,*

magnumque,

Varium, crudivorum, divinæ sub cavernis terræ.

Illic vero ei specus est in imo, cava sub petra,

Procul

Σθαινώ τ' , Εὐρυάλη τε , Μέδυσά τε , λυγρὰ πα-
θοῦσα.

Ἦ μὲν ἔγωγε θνητὴ, αἱ δὲ ἀθάναται καὶ ἀγήρω
αἱ δύο· τῇ ᾗ μὴ παρελέξατο Κυανοπλάγης,
Ἐν μαλακῷ λήμῳ, καὶ ἀνθεῖν ἐις ἁρμόισι.
Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλῇ ἀπεδφροτόμησεν, 280
Ἐξέθρε Χρυσάωρ τε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
Τῷ μὲν ἐπ' ἄνυμον ἦν, ὅτ' ἄρ' Ὀκεανὸς πῶς πα-
γας

Γαίενθ', ὅδ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ Φίλησι.
Χ' ὡ μὲν ἀποπλάμνῃ, περιπλὼν χθόνα μητέρα
μήλων,

Ἴκετ' ἐς ἀθανάτας· Ζηνὸς δὲ ἐν δώμασι ναίει, 285
Βροντῶν τε σεροπλῶν τε Φέρων Διὶ μετῴκοντα.
Χρυσάωρ δὲ ἔτεκε τελευτῶν Γηρυονῆα,
Μιχθεὶς Καλλιρρόῃ κερὶ κλυτῷ Ὀκεανοῖο.

Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάρμξε βίῃ Ἡρακλεΐη,
Βασὶ πᾶρ εἰλιπόδεσσιν, πειρῶντα εἰν Ἐρυθείῃ· 290
Ἦ μάλ' τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασεν Ὀρυμειάπης
Τίρυνθ' εἰς ἱερὴν, Διὰ βῆς πόντον Ὀκεανοῖο,
Ὀρθὸν τε κλῆινας, καὶ Βακχίον Εὐρυπύονα,
Σταθμῷ ἐν ἡρώεσσι, πέρην κλυτῷ Ὀκεανοῖο.

Ἦ δὲ ἔτεκε ἄλλο πέλωρον, ἀμύχανον, ὃδ' ἐν εἰσῆς 295
Θνητοῖς ἀνθρώποις, ὅδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Σπῆϊ ἐν γλαφυρῷ, θείῳ κρατερόφρον' Ἰχθυ-
ναν,

Ἦμισυ μὲν νύμφῃ ἐλικώπιδι, καλλιπάρην,
Ἦμισυ δὲ αὐτὴ πέλωρον ὄφιν, δφνόν τε μέλαινα τε,
Ποικίλον, ὠμὴν, ζαφίης ὑπὸ κούρῃσι γαίης. 300
Ἦνθα δὲ οἱ ἀπὸ ἐστὶ κάτω, κούρῃ ὑπὸ πύλῃ,

Τηλὲ ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων·
 Ἐν θ' ἄρα οἱ δάσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίειν.

Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν Ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρῇ Ἐχιδνα,
 Ἀθανάτῳ νύμφῃ καὶ ἀγῆστῳ ἥματι πάντα.

305

Τῇ δ' Τυφάονα Φασὶ μιγήμεναι ἐν Φιλότῃ,
 Δεινὸν θ' ἱερὸν τ' ἄνεμον, ἐλικώπεδι κέρη.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη, τέκετο κρατερόφρονα τέκνα,

Ὅρθον μὲν πρῶτον κυῖα γείνατο Γηρυονῆι.

Δύτερον αὖτις ἐπέκλεν ἀμήχανον ἔτι Φατειὸν,

310

Κέρβερον, ὠμῆσι δὲ, αἶδεω κυῖα χαλκεόφωνον,

Πεντηκοντοκάρῳ, ἀναιδέα τε κρατερὸν τε.

Τὸ τρίτον, Ἰδρυαυτίς ἐγείνατο, λυγρὸν εἰδῶν,

Λερναίῳ, ἣν θρέψε θεὰ Λακώλεν Ἡρη,

Ἀπλητον κατέχευε βίῃ Ἡρακλεΐῃ.

315

Καὶ τ' μὲν Διὸς υἱὸς ἐνὶ κραδίῳ νηλεΐ χαλκῷ

Ἀμφιτρυωνιάδῃς, σὺν δὲ Νηϊφίλῳ Ἰολαίῳ,

Ἡρακλῆος, Βελήϊν Ἀθηναίης ἀγελείης.

Ἡ δ' Χίμαιραν ἐπέκλε, πνέουσαν ἀμαρμακέον πῶρ,

Δεινὴν τε, μεγάλην τε, ποδώκεά τε, κρατερὴν τε.

320

Τῆς δ' ἦν τρεῖς κεφαλαί· μία μὲν, χαροπὸν λέον-
 τῶν.

Ἡ δ' ἡμίχρης ἦ δ' ὄφις κρατεροῖο δράκοντος.

Πρῶτον λέων, ὅππῃ δ' ἀράκων, μέσση δ' ἡμίχρη,

Δεινὸν ἀποπνέουσα πῦρ μὲν αἰθομένοιο.

Τὴν μὲν Πήγασος εἶλε καὶ ἑσθλὸς Βελλεροφόντης.

325

Ἡ δ' ἄρα Σφίγγ' ὀλοὴν τέκε, Καδμείοισιν ὄλε-
 θρον,

Ὅρθῳ ὑποδμηθεῖσαι Νεμφαιῶν τε λέοντα,

Τὸν δ' Ἡρη θρέψασα Διὸς κυδνή τ' ἀράκῃς,

Γενοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῶν ἀνθρώποις.

ἔν

*Procul ab immortalibusq; diis mortalibusq; hominibus:
Ibi sane ei destinarunt dii inclytas domos incolere.*

*Atque coercebatur in Arimis sub terra tetra Echidna,
Immortalis nympha & senij expers diebus omnibus.*

*Huic Typhaonem aiunt mixtum esse amore,
Vehementem & violentum ventum, nigris oculis deco-
ra puella.*

*Illa vero gravida facta, peperit fortes filios,
Orthum quidem primo canem peperit Geryoni.*

*Iterum secundo edidit partu immensum, minime effa-
bilem,*

*Cerberum crudivorum, Plutonis canem area voce,
Quinquaginta capitum, impudentemque, fortemque.*

*Tertio, Hydram genuit abominabilem,
Lernaam, quam enutrivit dea albis ulnis Iuno,
Insatiabiliter indignans virtuti Herculanae.*

*Ac illam quidem Iovis filius occidit saevo ferro
Amphitryoniades, cum bellicoso Iolao,*

Hercules ex consiliis Minervae praedatricis.

*Tum ipsa Chimaram peperit, spirantē terribilem ignem,
Trucemque, magnamque, pernicemque, validamque.*

*Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alterū capelle, tertium vero serpentis robusti draconis:*

*Ante leo, pone vero draco, in medio autem capra,
Horrende efflans ignis robur ardentis.*

*Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
Illa sane Sphingē exitialem peperit, Cadmeis perniciem,*

Ab Ortho subacta: Nemeumque leonem,

*Quem Iuno cum enutrivisset, Iovis veneranda uxor,
In locis fertilibus collocavit Nemea, cladem hominibus.*

Ibi sane hic commorans decipiebat tribus hominum,
 Imperans cavernosæ Nemeæ, atque Apesanti.
 Sed ipsum robur domuit virtutis Herculanæ:
 Ceto vero minimum natu, cum Phorco amore mixta,
 Peperit gravē serpentem, qui obscuræ in latibulis terræ
 Finibus in amplis prorsus aurea mala custodit.
 Hoc quidem ex Ceto & Phorco genus est.
 Tethys autem Occano flumina peperit vorticosa,
 Nilumque, Alpheumque, & Eridanum profundos vor-
 tices habentem,
 Strymonem, Meandrumq, & Istrum pulchrisfluum,
 Phasinque, Rhesumque, Acheloiū argenti vorticem,
 Nessumque, Rhodiumque, Haliacmonemque, Heptapo-
 rumque,
 Granicumque, & AEsapum, divinumque Simoenta,
 Pcneumque, & Hermum, amœneque fluentem Caicum,
 Sangariamque magnum, Ladonemque, Partheniumq,
 Eucnumque, & Ardescum, divinamque Scamandrum.
 Peperit quoq, filiarum sacrum genus, quæ per terram
 Viros a teneris educant, una cum Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc vero a Iove sortem habent,
 Pithoque, Admeteque, Iantheq, Electraque,
 Dorisque, Prymnoque, & Vrania forma deam referens,
 Hippoque, Clymeneque, Rhodiaque, Calliroeque,
 Zeuxoque, Cythieque, Idyiaque, Pasithoeque,
 Plexaureque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobosisque, Thoeque, & veniusta Polydora,
 Cerceisque indole amabilis, Plutoque bovinis oculis,
 Perseisque, Ianiraque, Acasteque, Xantheque,
 Petraaque lepida, Meneſthoque, Europaque,
 Metisque,

Ἐν θ' ἄρ' ὄγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο Φύλ' ἀνθρώπων, 330
Κοιρανέων τρητοῖο Νεμείης ἥδ' Ἀπέσων.

Ἀλλὰ ἐῖς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλεείης.

Κητὼ δ' ὀπλότατον, Φόρκυι Φιλότῃ μιγεῖσα,
Γείνατο, δεινὸν ἔφιν, ὃς ἐρεμνῆς κλέθεσι γαίης,
Πείραζεν ἐν μεγάλοις παγχρῦσα μῆλα Φυ-
λάσῃ. 335

Τῷτο μὲν ἔκ Κητῆς καὶ Φόρκυος γένε' ἐστὶ
Τηθύς δ' Ὠκεανῷ ποταμὸς τέκε δινήεντας,
Νεῖλον τ', Ἀλφειὸν τε, καὶ Ἡρδανὸν βαθυδίνην,
Στρυμόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴσρον καλλιρέεθρον,
Φάσιν τε, Ῥῆσόν τ', Ἀχελώϊον ἀργυροδίνην 340
Νέστον τε, Ῥοδίων θ', Ἀλιάκμονά θ', Ἐπιάπο-
ρόν τε.

Γρῴϊκόν τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶντα,
Πλωϊόν τε, καὶ Ἑρμον, ἑϋρρείτῳ τε Κάϊκον,
Σαγγάρεόν τε μέγαν, Λαδωνά τε, Παρθενιόν τε,
Εὐλύον τε, καὶ Ἀρδησκον, Θεῖον τε Σκάμανδρον. 345
Τίκτε δ' ἱδυατέρων ἱερὸν γένος, αἱ κ' ἔχουσιν
ἄνδρας κερύεσσιν, ἀπόλωνι ξυὺ ἀνάκτι,
καὶ ποταμοῖς. πάντῳ δ' Διὸς ὤρε' ἀμοιβὰν ἔχουσι,
Πειθῷ τ', Ἀδμήτῃ τε, Ἰάντῃ τ', Ἠλέκτρῃ τε,
Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίῃ θεοειδῆς, 350
Ἰππῷ τε, Κλυμένη τε, Ῥοδία τε, Καλλιρόῃ τε,
Ζῶξῳ τε, Κλυτίῃ τε, Ἰδυά τε, Πασίτῃ τε,
Πληξαύρῃ τε, Γαλαξαύρῃ τε, ἐρατὴ τε Διώνη,
Μηλόβοσις τε, Θόῃ τε, καὶ Δειδῆς Πολυδώρη,
Κερκῆϊς τε Φυλῷ ἐρατῇ, Πλατῷ τε βοῶπις, 355
Περσηῖς τ', Ἰάνειρά τ', Ἀκάτῃ τε, Ξάντῃ τε,
Πετραίῃ τ' ἐρόεσσα, Μενεστῷ τ', Εὐρώπῃ τε,

Μῆτις τ', Εὐρυνόμη τε, Τελεστώ τε κροκόπε-
πλῶ.

Κελσίνη τ', Ἀσίη τε, καὶ ἡμερόεσσα Καλυψώ.

Εὐδώρα τε, Τύχη τε, καὶ Ἀμφιρῶ, Ὠκυρῆ τε.

360

Καὶ Στύξ, ἥ δὴ σφέων προφερεσάτη ἐστὶν ἀπα-
σίων.

Αἵ ται δὲ Ὠκεανὸς καὶ Τηθύς ἐξεχύνοντο

Πρεσβύται κῆραι. πολλά γέ μιν εἰσι καὶ ἄλλαι.

Τρεῖς γὰρ χίλια εἰσὶ πανύσφυροι Ὠκεανίναί,

Αἳ ῥα πολυπτερές γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης

365

Πάντη ὁμῶς ἐφάπτεται, θεῶν ἀγλαὰ τέκνα.

Τόσσοι δὲ αὖθ' ἐπὶ ποταμοὶ καναχιδὰ ῥέοντες,

Ἰέες Ὠκεανὸς, οὗ γένετο πότνια Τηθύς.

Τῶν ὄνομα δὲ καλέον πάντων βροτὸν ἄνδρα ἐνίσπην,

Οἳ ἅ ἕκαστοι ἴσασιν αἱ αὖθ' εἰναίετ' αἰῶσι.

370

Θεία δὲ Ἡελίον τε μέγαν. λαμπραὶ τε Σελήνη,

Ἡὼς δ', ἥ πάντας ὀπίχθονίοισι φαίνει,

Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοῖς ἐρατὸν ἄριον ἔχουσι.

Γένετο δ' Ἰωάνθηϊσ' Ἰπερίον ἐν Φιλό-
τηϊ.

Κελίω δὲ Εὐρυβίη τέκεν Φιλότηϊ μιγείσας,

375

Ἀσραϊὸν τε μέγαν, Πάλλαντα τε, Διὸς θεῶν.

Πέρον δ', ὅς καὶ πᾶσι μετέπεπεν ἰδμοσσιώνειν.

Ἀσραίῳ δὲ Ἡὼς ἀνέμους τέκε κατ' ἐροθύμας,

Ἀργέσιον Ζέφυρον, Βορέϊον τ' αἰφ' ἡροκέλευτον,

Καὶ Νότον, ἐν Φιλότηϊ θεῶν θεὰ Ἰωάνθηϊσιν.

380

Τρεῖς ἡ μετ' αἵ τε τέκεν Ἐωσφόρον καὶ ἡμέραν.

Ἀσρα τε λαμπεράωντα τε τ' ἐρατὸς ἐστὶ φάναξ.

Στύξ ἡ τέκε Ὠκεανὸς θυγάτηρ, Πάλλαντα μι-
γείσας,

Ζήλον

Metisq̃ue, Eurynomeq̃ue, Telestoq̃ue croceo peplo :
 Criseq̃ue, Asiaq̃ue & amabilis Calypso :
 Eudoreq̃ue, Tycheq̃ue, & Amphiro, Ocyrœq̃ue,
 Et Styx, quæ ipsarum excellentissima est omnium :
 Atque hæc Oceano & Tethyde progenerata sunt,
 Grandiores natu filia. multa quidem sunt & alia :
 Ter mille enim sunt celeres filia Oceani,
 Quæ sane dispersa terram & profunditates lacus,
 Passim pariter incolunt, dearum splendida proles.
 Tot rursus alij fluvij cum strepitu fluentes,
 Filij Oceani, quos peperit veneranda Tethys :
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum
 proloqui :
 Sed singulatim noverant quicunque circum habitant.
 Thia præterea Solemque magnum, lucentemque Lu-
 nam,
 Auroramque quæ omnibus terrestribus lumen præbet,
 Immortalibusque diis qui cælum latum tenent,
 Genuit, congressa cum Hyperione in amore.
 Crio autem Eurýbia peperit, per amorem mixta,
 Astraumq̃ue magnum, Pallantemque, præstantissima
 dearum,
 Persenque, qui etiam omnes præcellebat peritia.
 Astræo vero Aurora ventos peperit magnanimos,
 Argesten, Zephyrum, Boreamq̃ue rapidam,
 Et Notum, in amore cum deo dea congressa.
 Post hos vero Aurora stellam genuit Luciferum manẽ
 genita,
 Astraque fulgentia, quibus cælum cinctum est.
 Styx vero peperit Oceani filia, Pallanti mixta,

Zelum & Nicen, pulchros talos habentem in adibus,
 Et Robur atque Vim præclaros genuit filios,
 Quibus non est seorsim a Iove domus nec ulla sedes,
 Neque via, qua non illis deus præt:
 Sed semper apud Iovem graviter tonantē sedem habent.
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit deos ad altum cælum.
 Dixit autem, quod quisquis una secum deorum contra
 Titanes pugnet,
 Nulli se adempturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales deos.
 Illum etiam dixit qui honoris expers fuerit sub Saturno
 & immunis,
 Ad honores ac præmia provecturum, ut fas est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis ad Olympum
 Cum suis filiis chari per consilia patris.
 Ipsam vero Iupiter honoravit: eximia quoque dona
 dedit. (tum,
 Ipsam enim constituit deorum magnum ut sit iuramen-
 Filij autem diebus omnibus sui cohabitatores ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus sicuti pollicitus erat,
 Perfecit. ipse autem præpotens est, atque regem agit.
 Phæbe porro Cæi peroptabilem venit ad lectum.
 Gravida vero facta deinde dea dci in amore,
 Latonam ceruleo peplo peperit blandam semper,
 Mitem hominibus atque immortalibus diis,
 Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
 Genuit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
 Duxit in amplam domum, chara ut vocetur uxor.

Ζῆλον καὶ Νίκην καλλίσφυρον ἐν μεγάροισι,
καὶ Κρατῶ, ἡδὲ Βίην, ἀειδείκετ' αἰεὶ γαίνατο
τέκνα,

385

Τῶν δ' οὐκ ἔς' ἀπαύδθε Διὸς δόμῳ, εἰδὲ τις ἔδρη,
οὐδ' ὁδός, ὅπῃ μὴ κείνοισ θεὸς ἡγεμονόει·

Ἄλλ' αἰεὶ παρ' Ζεὺς βαρυκτύπῳ ἐδριόωνται.

Ὡς γὰρ ἐβέβλωσε Στῶξ ἄφθιτ' Ὠκεανίνης,

Ἡμᾶς τῷ ὅτε πάντας Ὀλύμπῳ ἀστεροπητῆς

390

Ἀθανάτης ἐκάλεσε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλυμπον.

Εἶπε δ' ὅς αὖ μ' εἶο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,

Μή τι νύ δ' ὑπορραίσῃν γεράων, τιμὴν δ' ἑκάστω

Ἐξέμεν ἦν τοπάρῳ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.

Τὸν δ' ἔφαθ' ὅς τις ἄπιμ' ὑπὸ Κρόνῳ ἡδ' ἀγέ-
ρας,

Τιμῆς καὶ γεράων Ὀπιθησέμεν ἢ θέμις ἐστί.

Ἦλθε δ' ἄρα πρώτη Στῶξ ἄφθιτ' Ὀλυμπόνδε

Συνὸ σφίσι παίδεσσιν, φίλῃ δ' αὖ μήδεα πα-
τρός.

Τὴν δ' Ζεὺς τίμησε, πρῶτος δ' ὃ δῶκε δῶκεν.

Αὐτὴν μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἐμμεναι ὄρκον,

400

Παῖδας δ' ἡμᾶς πάντα εἰς μετ' ἀναιέτας εἶναι.

Ὡς δ' αὐτὸς πάντες Διὰ μπερὲς, ὥσπερ ὑπέστη,

Ἐξεπέλεος· αὐτὸς δ' ἔμεγα κρατεῖ ἡδὲ ἀνάσσει.

Φοίβη δ' αὖ Κοίῃ πολυήρατον ἦλθεν ἐς Δύνειον.

Κυσαμένη δ' ἠπείτα θεὰ θεῶν ἐν Φιλότῃ

405

Λητῶ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ

Ἡπιον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,

Μείλιχον ἐξ ὀρχῆς, ἀθανάτων ἐν τὸς Ὀλύμπῳ.

Γαίνατο δ' Ἀστὴρ ἰὼν Διώνυμον, ἡν ποτε Πέρσης

Ἠγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, Φίλῳ κεκληῖσθαι ἀκροῖον.

410

Ἡ δὲ ὑποκυσαμένη Ἐκάτῳ τέκε, πῶς πάν-
των

Ζῶς Κρονίδης τίμησε· πόρεν δέ οἱ ἀγλαὰ δῶρα,
Μοῖραν ἔχειν γαίης τε καὶ ἀνδρὸς γένεο θάλασσης.

Ἡ δὲ καὶ ἀστερόεντι ὕπῳ ἔραν ἔμμορε τιμῆς,
Ἀθανάτοισι τε θεοῖσι τε τιμυμένη ἐστὶ μάλισσα.

415

Καὶ γὰρ νῦν ὅτε παρὰ τις ὀπιχθονίων ἀνθρώπων
ἔρδων ἱερὰ καλὰ καὶ νόμον ἰλάσκη),
Κικλήσκει Ἐκάτῳ πολλή τέ οἱ ἔσπερ τιμὴ
Ῥεῖα μάλ', ὧς παρόφρων γε θεὰ ὑποδέξεται
ἄχαις.

Καὶ οἱ ὄλβον ὀπάζοι· ἐπεὶ διυάμεις γε πάρεσιν.

420

Ὅσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεγρόντο,
Καὶ πρὶν ἔλαχον, τῶν ἔχον αἴσαν ἀπάντων.
Οὐδὲ τί μιν Κρονίδης ἐβίηζατο ἔδε τ' ἀπηύρα
Ὅσ' ἔλαχεν Τιτῇσι μὲν πρότεροισι θεοῖσιν,

425

Ἀλλ' ἔχον ὡς τοπρώτων ἀπ' ἀρχῆς ἔπλετο δασμός.
Οὐδὲ ὅτι μνησθῆς, ἥσον θεὰ ἔμμορε τιμῆς,
Καὶ γέρας ἐν γαίῃ τε καὶ ἔραν ὧς ἡδὲ θάλασσῃ.
Ἀλλ' ἐπὶ καὶ περὶ μᾶλλον, ἐπεὶ Ζῶς τίεται αὐ-
τῷ.

Ὡς δὲ ἐθέλει μέγας πρῶτα γίνεσθαι, ἥδ' ὀνίνησιν.

Ἐν τ' ἀγορῇ λαοῖσι μετὰ πρῆπτι, ἥ κ' ἐθέλησιν

430

Ἡ δὲ ὅπῃ ἐς πόλεμον φθισήνορα θωρήσων)

Ἀνέρες, ἐνθα θεὰ πρῶτα γίνεσθαι οἷς κ' ἐθέλησι,

Νίκῃ περὶ φρονέως ὀπίσσω καὶ κῦδος ὀρεξαι.

Ἐν τε δίκῃ βασιλεύσει παρ' αἰδοίοισι καθίζει,

Ἐσθλή δὲ αὖθ' ὅπῃ ἄνδρες ἀγῶνι ἀεθλεύωσιν,

435

Ἐνθα θεὰ καὶ τοῖς πρῶτα γίνεσθαι, ἥδ' ὀνίνησι.

Νικήσας δὲ βίη καρτεῖ καλὸν αἶθλον

Ῥεῖα

*Illa autē gravidata Hecaten peperit, quam super omnes
Iupiter Saturnius honoravit : dedit vero ei splendida
dona,*

Potestatem ut habeat terraque & infrugiferi maris.

Imo etiam stelligero sub cælo sortita est honorem,

Immortalibusque diis honorata est maxime :

Etenim nunc quādo alicubi aliquis terrestrium hominū,

Faciens sacra honesta ex lege expiat,

Invocat Hecaten : ingens vero eum sequitur honor

Facillime, cuius benevola dea suscipit preces :

Et illi divitias largitur ; nam facultas ipsi adest.

Quotquot enim Terra Cæloq; prognati sunt,

*Et honorem sorte acceperunt , istorum habet sortem
omnium.* (privavit

Neque quicquam ipsi Saturnius per vim ademit , neque

Eorum quacung; sortita est Titanas inter priores deos.

Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.

Nec quia unigenita, minus dea sortita est honorem,

Et potestatem tam in terra ac cælo, quam in mari :

Sed insuper multo magis, quoniam Iupiter honorat ipsā.

Cui vero vult, magnifice præsto est, atque iuvat.

*Inque concione inter homines eminet , qua scilicet vo-
luerit.*

Atque quando ad bellum perdens-viros armantur

Viri, tum dea adest quibus voluerit,

Victoriam prompte ut præbeat, & laudem porrigat.

Inque iudicio reges apud venerandos sedet.

Bona insuper quando viri in certamine colluctantur ;

Ibi enim dea & illis præsto est, atque iuvat.

Qui vero vicerit virtute & robore, pulchrū præmium

Facile fert, latusque parentibus gloriam dat.
 Bona item equitibus adesse quibus voluerit :
 Et bis qui glaucum mare tempestuosum secant,
 Votaque faciunt Hecata, & valde sonanti Neptuno.
 Facile etiam prædam inclyta dea dedit copiosam,
 Facile vero abstulit apparentem, volens saltem animo.
 Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,
 Armenta, boum, gregesque, & greges latos caprarum,
 Gregesque lanigerarum ovium animo saltem volens,
 Ex paucis fœcunda facit, & ex multis pauciora reddit.
 Adeo sane licet unigenita ex matre existens,
 Omnibus inter deos honorata est muneribus.
 Fecit autem ipsam Saturnius alumnam iuvenum, qui
 post ipsam
 Oculis aspexerunt lumen multa contuentis Aurora.
 Si ab initio nutriens filios : atque hi sunt honores,
 Rhea autem compressa a Saturno, peperit illustres li-
 beros, (dentem,
 Vestam, Cererem, & Iunonem aureis calceamentis gau-
 Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
 Immite cor habens, & valde sonantem Neptunum,
 Iovemque sapientem, deorum patrem atque hominum,
 Cuius a tonitru concutitur lata terra. (cunq,
 Atque istos quidem deglutiebat Saturnus magnus, qui-
 Ex utero sacro matris ad genua venerat :
 Hac agitans, ne ullus clarorum filiorum Cæli
 Alius inter Immortales haberet regium decus.
 Audierat enim ex Terra & Cælo stellis micante,
 Quod sibi fatale esset proprio a filio domari.
 Quantumvis robusto existenti, Iovis magni per consilia.
 Ideoque

Ῥεῖα Φέρει, χαίρων τε τοκεύειν κῦδ' ὑπάζει.
 Ἐδ' ἄλ' ὅτ' ἰπώηεσσι παρ' ἐστέμεν οἷς κ' ἐθέλησι,
 Καὶ τοῖς οἱ γλαυκῶ δ' ὑπ' ἐμφελον ἐργάζον),
 Εὐχον) δ' ἑκάτη καὶ ἐρμκλύπω Ἐννοσιγούω,
 Ῥηϊδίως δ' ἄγχι κυδνὴ θεὸς ὥπασε πολλῶν,
 Ῥεῖα δ' ἀφείλετο Φαινομένη, ἐθέλ' αὖτε γ' ἔμω.
 Ἐδ' ἄλ' ὅτ' ἐν σταθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ λήϊδ' αἰΐζειν,
 Βακχολίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατὲς αἰ-
 γῶν.

440

445

Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' οἴων, θυμῷ γ' ἐθέλ' αὖτε,
 Ἐξ ὀλίγων βελάει, καὶ πολλῶν μείονα θῆκεν.
 Οὕτω τοι καὶ μενοχρῆς ἐκ μητρὸς ἔσται,
 Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι τέλει γ' ἐθέλ' αὖτε.
 Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον, οἱ μετ' ἐκείνῳ
 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντ' ἑκάτ' πολυδερκέ' ἦεν.
 Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτοτρόφ' αἰδέει τε τιμῇ
 Ῥεῖα δ' αὖθις Κρόνῳ τέκε Φαίδιμα τέκνα,
 Ἰσίδω, Δήμητρα, καὶ Ἡρῶ χρυσοπέδιλον,
 Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶ, ὅς ἑπ' ὑπὸ χθονὶ δώματα ναίει,
 Νηλεὺς ἦτορ ἔχων καὶ ἐρμκτύπον Ἐννοσίγαιον,
 Ζεῦ δ' αὖτε μελίοεντα, θεῶν πατέρ' ἦδ' ἐκ αὖ-
 δρῶν,

450

460

Τῷ καὶ ὑπὸ Βροντῆς πελεμίζει) Ῥεῖα χθών.
 Καὶ οὕτ' ἑπ' ὑπὸ Κρόνῳ μέγας, ὅς τις ἑκάτ' ἦεν.
 Νηδύ' ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γένεσθ' ἴκειτο
 Τὰ Φρονέων, ἵνα μή τις ἀγανῶν ἐρασιγόνων
 Ἀλλ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα τιμῇ.
 Πᾶσι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῶ ἀστερόεντι,
 Οὐνεκά οἱ πέπρωτο ἑπ' ὑπὸ παιδὶ δαμνῶναι,
 Καὶ κρατερῶς περ ἐόντι, Διὸς μεγάλῃ δ' ἑκάτ' ἦεν.

Τῷ ὅγε σὺκ ἀλαοσκοπιῶν ἔχεν, ἀλλὰ δοκῶσαν
 Παῖδας ἐς κατέπινε· ῥέω δ' ἔχε πένθος ἀλα-
 σον.

Ἀλλ' ὅτε δὴ Δί' ἔμελλε θεῶν πατήρ· ἦδ' ἔκ' ἀνδρῶν
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειτα Φίλης λιτάνειε τοκήας
 Τὴς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα,
 Μῆτιν συμφραδῆσθαι ὅπως λελάθοιτο τέκῃσσι
 Παῖδα Φίλον, πῶσιντο δ' ἐρμινύς πατρὸς ἐοῖο,
 Παίδων ὃς κατέπινε μέγας Κρόνῳ ἀγκυλομήτης.
 Οἱ ᾗ θυγατρὶ Φίλη μάλα μὲν κλύον ἦσ' ὀπί-
 θοντο·

Καί οἱ πεφραδέτιν ὅσα περ πέπρωτο γνέσθαι
 Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῇ καὶ ὑεὶ καρπεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πόσινα δῆμον,
 Ὅπως ἄρ' ὀπλοτάρον παίδων ἤμελλε τέκεσθαι,
 Ζεῶα μέγαν· τὸ μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη [εν] Δρείη τραφέμεν ἀπταλλέμεναι τε.
 Ἐνθα μὲν ἔκτο φέρσαι θολὴν διὰ κύματα μέλαι-
 ναν,

Πρώτῳ ἐς Λύκτον· κρύψεν δ' ἐ χειρὶ λαβῆσαι
 Ἀντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαθέης ὑπὸ κόθερι γαίης,
 Ἀργαίῳ ἐν ὄρε πεπυκασμῶν ὑλήεντι.
 Τῷ ᾗ σπαραγανίζουσα μέγαν λίθον ἐγγυάλιξεν
 Οὐρανίδῃ μέγ' ἀνακτὶ, θεῶν προτέρῳ βασιλῇ.
 Τὸν τόθ' ἐλὼν χεῖρεσσιν ἐλὼν ἐγκάτθετο νηδιῷ,
 Σχέτλι· ὃ δ' ἐνόησε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω
 Ἀντιλίθῃ ἐς ὑὸς ἀνίκητῳ καὶ ἀκηδῆς
 Λείπεθ', ὅμιν τάχ' ἔμελλε βίη καὶ χειρὶ δαμάσθαι,
 Τιμῆς ἐξελάαν, ὃ δ' ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξεν.
 Καρπαλίμως δ' ἄρ' ἔπειτα μὲν καὶ Φαίδιμα γῆα

*Ideoq̃ hic non cecam speculationem habuit, sed insi-
dias struens*

Filios suos devorabat: Rheam autē tenebat luctus gravis.

Sed quando iam Iovē erat deorum patrē atq; virorum

Paritura, iam tum charis supplicabat parentibus

Suis, Terraque, & Cælo stellato,

Consilium ut suggererent, quo pacto lateret pariens

Filium charum, possetque ulcisci furias patris sui

Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus versutus.

Illi vero filia dilecta auscultarunt & morem gesserunt,

*Et ei commemorarunt, quacunque fatis constitutum
esset fieri*

Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.

Miserunt autē in Lyctum, Cretæ ad pinguem populum,

Cum minimum natu filiorum esset paritura,

Iovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta

In Creta lata ad educandum & enutriendū ab infantia.

Tum quidem pervenit ferens celerē per noctem nigram,

*Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum ma-
nibus prehensum*

Antro in excelso, divina sub latebris terra,

Argæo in monte denso sylvestro. (nus dedit

Hæc autem fasciis involutum magnum lapidem in ma-

Cæli filio, præpotenti deorum priori regi.

Quem tum arreptū manibus, suam condidit in alvum,

Miser, nec cogitavit animo quod sibi in posterum

Pro lapide suus filius invictus & securus

Superasset, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum

Ex honore expulsurus, ipseq; immortalibus esset impera-

Celeriter autē deinde robur & fortia membra (urus.

*Crescebant regis : revoluto autem anno,
Terra consilio astuto circumventus,
Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,
Victus artibus ac vi filij sui.*

*Primum vero evomuit lapidem, ultimo devoratum.
Illum quidem Iupiter firmiter defixit in terrā spaciosam
Pytho in divina, iugis sub Parnassī,
Monumentum ut sit in posterum, miraculum morta-
libus hominibus.*

*Solvit vero patruos noxiis vinculis
Cæligenas : quos vinxerat pater ex amentia.
Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
Et fulgur, quæ antea immanis terra occultaverat :
Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus im-
perat.* (dem

*Filiam porro Iapetus pulchro talos habentem Oceani-
Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
Ipsa vero ei Atlantem magnanimum peperit filium.
Peperit præterea gloria præsignem Menætium, atque
Prometheum*

*Varium, versipellem : stultumque Epimetheum,
Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventori-
bus rerum.*

*Primus enim Iovis fictam suscepit mulierem,
Virginē. iniurium vero Menætium late videns Iupiter
In Erebum detrussit, feriens fuliginoso fulmine,
Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
Atlas vero cælum latum sustinet dura ex necessitate,
Finibus in terra, e regione Hesperidum argutarum*

Stans,

Ἡΰξετο τοῖο ἀνὰ κῆϛ· Ὀπιπλομήδεα δὲ ἐνιαυτῷ
Γαίης ἐννεσίησι πολυφραδέεσσι δολωθεῖς,
Ὅν γόνον ἀψ' ἀνέηκε μέγας Κρόνϛ ἀγκυλομή-
της,

495

Νικηθεῖς τέχνησι βίηφί τε παιδὸς ἐοῖο.

Πρῶτον δὲ ἐξήμησε λίθον, πύματον κατὰ πίνων·

Τὸν μὲν Ζεὺς στήριξε κῆ' χθονὸς Ὀρυμοδέης

Πυθοῖ ἐν ἡραθῇ γυάλοις ὑπὸ Παρνησσόιο,

Σῆμ' ἐμὲν ἐξοπίζω, θαῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.

500

Λόσε δὲ πατρυκαζιγνήτης ὀλοῶν δ' ὑπὸ δεσμῶν

Οἰρανίδας, εἰς δῆσε πατὴρ ἀεσιφροσιώνησιν,

Οἱ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν δ' ἐργεζιάων,

Δῶκαν δὲ βροντῶν, ἥ δὲ αἰθαλέεντα κεραυνόν,

Καὶ σεροπλέν· τοπρὲν δὲ πελώρη Γαῖα κεκέρθει·

505

Τοῖς πῶσιονϛ, θνητοῖσι δὲ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

Κέρλεω δὲ Ἰαπετὸς καλλίσφυρον Ὀκεανίνην

Ἠγάγετο Κλυμένην, καὶ ὁμὸν λέχϛ εἰσπνέβαι-

νεν.

Ἡ δὲ οἱ Ἀτλαντὰ κρατερόφρονα γείνατο παῖδα·

Τίτῃε δὲ ὑπερκύδαντα Μενόιτιον, ἥ δὲ Προμηθεῖα

510

Ποικίλον, αἰολάμηλιν· ἀμαρτίνουόν τ' Ἐπιμηθεῖα,

Ὅς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γνέτ' ἀνδράσιν ἀλφειστῆσι·

Πρῶτϛ γάρ ῥα Διὸς πλάσῃν ὑπέδεκτο γυναικα

Παρθένον· ὑβρυσὴν δὲ Μενόιτιον Ὀρύοπα Ζεὺς

Εἰς ἔρεβϛ κατέπεμψε, βαλὼν ψολέεντι κεραυ-

νῶ,

515

Εἵνεκ' ἀπαθ' ἀλίας τε καὶ λυορέης ὑπερόπλη.

Ἄτλας δὲ ἔργον Ὀρυῶν ἔχῃ κρατερῆς ὑπὸ ἀ-

νάγκης,

Πείρασιν ἐν γαίης, πρῶταρ Ἐσπερίδων λιγυφώνων

Ἐσθλῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτοισι χέρεσσι.
 Ταύτῃ γάρ οἱ μοῖραν ἐδάσσατο μήϊετ' αὖτις.
 Δῆσε δ' ἄλυσκ' ὀπέδῃσι Προμηθεῖα ποικιλόβελον,
 Δεσμοῖς δ' ἄλυσκ' ὀπέδῃσι μέσον Διὶ κίον' ἐλάσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰετὸν ὥρσε τανύπτερον· αὐτὰρ ὄγ' ἦ παρ
 Ἦφιδιεν ἀθανάτων, τὸ δ' αἰέζετο ἴσον ἀπάντη
 Νυκτὸς, ὅσον πρὸς παν ἡμάρ' ἔδοι πανυσιπτερ
 ὄρνις.

520

525

Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήης καλῆσι φύρ' ἀλκιμῶν υἱὸς
 Ἡρακλῆος ἐκτάνε, κακῶ δ' ὀπὸ νῆσον ἀλαλκεν
 Ἰαπετιονίδῃ, καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων·
 Οὐκ' ἀέκητι Ζηνὸς ὀλυμπία ὑψιμέδοντι,
 Ὅφρ' Ἡρακλῆϊ Θηβαγμέτι κλέει
 Πλαῖον ἔτ' ἢ τοπάροιθεν ὅππῃ χθόνα παρυβότῃραν.
 Ταῦτ' ἄρα αἰζόμεντι τίμα ἀρμδείκετον υἱόν·
 Καὶ περ χυόμεντι, παύσῃ χόλῳ, ὃν πρὶν ἔχεσκεν
 Οὐνεκ' ἐρρίζετο βελας ὑπερμυεῖ Κρονίωνι.

530

535

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκρένοντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι
 Μηκῶνῃ, τότε ἔπειτα μέγα βῆν πρὸ φρονι θυμῷ
 Δαοσάμεντι προύθηκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
 Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔγκατα πῖονι δημῷ
 Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρί βοείῃ·
 Τῷ δ' αὖτ' ὅς τε λαοκὰ βοὸς δολίῃ ὅππῃ τέχνῃ
 Εὐθεΐζας κατέθηκε, καλύψας δ' ἔγχετι δημῷ.
 Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε,
 Ἰαπετιονίδῃ, πάντων ἀρμδείκετ' ἀνάκτων,
 Ὡς πέπον, ὥς ἑτεροζήλως διεδάσασαο μοίρας.

540

Ὡς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἀφθίτα μήδεα
 εἰδώς.

545

Τὸν δ' αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης,

Ἦ κ'

*Stans, capiteque & indefessis manibus.
Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Iupiter.
Ligavit vero inevitabilibus compedibus Promethea
versutum,
Vinculis duris mediam per columnam adigens.
Et ei aquilam immisit expansis alis : ceterum hæc epar
Comedebat æternum, quin ipsum crescebat tantū ubiq;
Noctu, quantū toto die edisset extentas alas habēs avis.
Hunc quidē Alcmena pulchros talos habētis fortis filius
Hercules occidit, malum vero morbum profligavit
Ab Iapetionida, & liberavit ab ægritudine :
Non invito Iove Olympio in alto imperante,
Quo Herculis Thebis geniti gloria esset
Maior etiam quā antea super terram multos pascentem.
Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.
Et, licet succensens, remisit iram, quam prius habuerat.
Eo quod contendisset consilio cum præpotenti Iove.
Etenim quando disceptabant inter se dij mortalesque
homines,
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo,
Divisum proposuit, Iovis mentem fallens. (adipe
Nam hac quidem parte carnesq; & intestina cum pingui
In pelle deposuit, tegens ventre bovino :
In altera rursus ossa alba bovis, dolosa arte,
Rite disponens recondidit tegens candida aruina.
Iamq; tū ipsum allocutus est pater hominumq; deorumq;
Iapetionida omnium illustrissime regum,
O amice, quam inique partitus es portiones!
Sic dixit latenter cum carpens Iupiter immortalis.
Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,*

*Tacite arridens. (dolosa autē non immemor erat artis.)
Iupiter gloriosissime, maxime deorum sempiternorum,
Harum elige utram tibi in pectoribus animus suadet.*

*Dixit sane dolosa cogitans. Iupiter autē immortalis,
Cognovit certe nec ignoravit dolum. mala autem concipiebat animo*

*Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.
Manibus vero hic utrisque sustulit album a dipem.
Irascebatur autē mente: ira vero eius occupabat animū,
Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.*

Ex illo tempore diis super terram genus hominum

Adolent ossa alba odoratis in aris. (Iupiter,

Hunc autem valde contristatus allocutus est nubicogus

Iapetonida, super omnes sapiens,

O amice, nondum sane dolosa oblitus es artis.

Sic dixit ira percitus Iupiter immortalis.

Ex illo tempore dcinceps doli memor semper,

Non dabat miseris ignis robur indefessi

Mortalibus hominibus, qui super terram habitant:

Sed ipsum decepit bonus filius Iapeti,

Furatus indomiti ignis eminus apparentem splendorem,

In concava ferula. momordit vero imo animo

*Iovem in alto tonantem, ad iramque ipsius animum
commovit, (dorem.*

Ut vidit inter homines ignis longe apparentem splen-

Protinus autem pro igne struxit matum hominibus.

E terra enim conformavit per quam celebris Vulcanus

Virginis pudica simulacrum, Saturnū consilio.

Cinxit vero & adoravit dea cæsis oculis Minerva,

Candida veste: a capite vero calyptram

Ἦ κ' Ἰπιδμήδας, (δολίης δ' εἰ λήθετο τέχνης)

Ζῶς κύδισε, μέγιστε θεῶν αἰεττοειδῶν,

Τῶν δ' ἔλασ' ὅπως οὐτέρω σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνάσσει.

Φῆ ῥα δολοφρονέων. Ζῶς δ' ἄφθιτα μῆδεα
εἰδῶς

550

Γινῶ ῥ' εἰδ' ἡγνοίησε δόλον· κακὰ δ' ὅσ' ἐτο θυμῷ

Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ ἣ τέλεσθαι ἔμελλεν.

Χερσὶ δ' οὐκ ἀμφοτέρησιν ἀνείλετο λάκκον ἄλκι-
φας.

Χώσατο ἣ φρένας, ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,

Ὡς ἴδεν ὅσα λάκκα βοὸς δολίη ἔπ' ἵπτι τέχνη.

555

Ἐκ δ' αἰθανάτοισιν ἔπ' ἵπτι χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων

Καίεσ' ὅσα λάκκα θυγνῶν ἔπ' ἵπτι βωμῶν.

Τὸν ἣ μέγ' ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·

Ἰαπετιονίδη, πάντων περὶ μῆδεα εἰδῶς,

Ὡς πέπον, ὅκ' ἄρα πῶ δολίης Ἰπιδμήθεο τέχνης.

560

Ὡς φάτο χωόμεν· Ζεὺς ἄφθιτα μῆδεα εἰδῶς.

Ἐκ τῆς δ' ἤπ' ἵπτι, δόλῳ μεμνημένῳ αἰεὶ

Οὐκ ἐδίδ' ἀνθρώποισι πυρὸς μὲν ἀκαμάτοιο

Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ ἔπ' ἵπτι χθονὶ ναιετάουσιν.

Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εὖς πάϊς Ἰαπετοῖο,

565

Κλέψας ἀκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν

Ἐν κοίλῳ νάρθηκι. δάκεν δ' ἄρα νεύει θυμὸν

Ζῆν' ὑψιβρεμέτιν, ἐχόλωσε δέ μιν φίλον ἦτορ,

Ὡς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.

Λύτικα δ' ἀντὶ πυρὸς τεύξε' ἀνθρώποισι.

570

Γαίης γὰρ σὺμπλασσε περικλυτὸς Ἀμφιγυήης

Παρθένω αἰδοίῃ ἵκελον, Κρονίδεω δ' ἔβηλας.

Ζῶσε ἣ καὶ κόσμησε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ

Ἀργυφείῃ ἐοῖητι καὶ κρηθεν ἣ καλύπτειν

Δαιδαλέω χείρεσσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθαι.

575

Ἄμφι δέ οἱ σεφάνης νεοθηλέῃ· αἵθεσι ποίης

Ἰμερτὲς παρέθηκε καρῆα Πάλλας Ἀθηνῆ·

Ἄμφι δέ οἱ σεφάνω χρυσέω κεφαλῇ φιν ἔθηκε,

τὴν αὐτὸς ποίησε περικλυτὸς Ἀμφιγυήεις,

Ἀσκήζας παλάμησι, χαλκζόμνῃ Διὶ πατρὶ.

580

Τῇ δὲ εἰς δαίδαλα πολλὰ τέτλ' ἔχων, θαῦμα ἰδέ-
σθαι,

Κνώδαλ' ὅσ' ἤπρ' ἔχων πολλὰ τρέφει ἡδὲ θάλασσα.

Τῶν ἔγχε πολλὰ ἐνέθηκε· χάρμης δὲ ἀπελάμπρο πολλή,

Θαύμασθ' ἰδὼν εἰκότως φωνήεσιν.

Λύτ' ἐπὶ δὴ τέτλ' ἐκ καλὸν κακὸν αὐτ' ἀγαθοῖο

585

Ἐξάγαγ' ἐνθά περ ἄλλοι ἔσσαν θεοὶ ἢ δὲ ἄνθρωποι,

Κόσμος ἀγαλλομνῶν γλαυκῶπδ' ὄβριμοπάτρες.

Θαῦμα δὲ ἔχ' ἀθανάτεις τε θεὸς θνητὸς τ' ἄνθρωπος,

Ἐξείδον δόλον αἰπὺν, ἀμήχανον ἀνθρώποισιν.

Ἐκ τ' γὰρ γυνῶν ἐστὶ γυναικῶν θηλυτέρων.

590

Τῆς γὰρ ὁλώϊον ἐστὶ γυνῶν καὶ φύλα γυναικῶν

Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάειν,

Οὐλομνῆς πένις ἔσ' οὐ μφορεῖ, ἀλλὰ πόρος.

Ὡς δὲ ὅπ' ἐν σμύκεσσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι

Κηφελῶας βόσκει, κακῶν ζυγόνους ἔργων,

595

Αἰ μὲν τε πρὸ παν ἡμαρ ἐς ἥλιον κατὰ δύναι

Ἡμᾶται ἀπ' ὄρεσσι, τιθεῖσιν τε κηρμαλάκ' αἰ,

Οἱ δὲ ἐν πτόθ' ἐμύροντες ἐπηρεφέας κτ' σίμβλους,

Ἀλλότριον κάματον σφετέρῃν ἐς γαστέρ' ἀμῶνται.

Ὡς δὲ αὐτῶς ἀνδρεσσι κακὸν θνητοῖσι γυναικάς

600

Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ζυγόνους ἔργων

Ἀργαλέων· ἕτερον ἢ πόρεν κακὸν αὐτ' ἀγαθοῖο.

Ὅς κε γάμον φύγων ἢ μέρμερα ἔργα γυναικῶν,

μή

ingeniose factam manibus detinebat, mirum visu.
Circum vero eiserta recens florentis e floribus herba,
Optata imposuit capiti Pallas Minerva :
Circumque ei coronam auream caput posuit,
Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
Elaborans manibus, gratificans Iovi patri.
In hac artificiosa multa cœlata erant, mira visu,
Bellua quas continens plurimas alit, atq; mare, (gna,
Ex illis multas in ea posuit. gratia vero resplendebat ma-
Mirabilis, animantibus enim similes erant vivis.
Caterum postquam effecit pulchrum malum pro bono,
Eduxit ubi alij erant dij atque homines,
Ornatu gestientem cesiæ Palladis forti patre prognatæ.
Admiratio autem cepit immortalesque deos morta-
lesque homines,
Vbi viderunt dolū arduum, inexplicabilem hominibus.
Ex illa enim genus est mulierum fœminearum.
Illius enim perniciosum est genus, & sexus mulierum,
Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
Perniciosa paupertatis non comites sed luxus.
Ac veluti cum in alveariis tectis apes
Fucos pascunt, malorum participes operum :
Illa quidem per totum diem ad solem occidentem
Diurna festinant, & faciunt favos albos :
At illi intus permanentes coopertis in alveariis,
Alienum laborem suum in ventrem metunt :
Similiter viris rem malam mortalibus mulieres
Iupiter altitonans dedit, participes operum
Molestorum. aliud vero præbuit malum pro bono.
Qui nuptias refugiens, & laboriosa opera mulierum,

Non uxorem ducere velit, gravem vero attigerit se-
nectam,

Carens senectutis sua fomento, si non sine opibus
Vivat; mortui possessionem inter se dividunt

Remoti cognati. cui vero nuptiarum conditio contigerit,
Pudicam vero habuit coniugem, sapientem,

Huic perpetuo malum cum bono certat,

Qui vero adeptus fuerit nocentis generis,

Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem.

Animo & corde, & immedicabile malum est.

Adeo non licet Iovis fallere mentem neque praterire.

Neque enim Iapetionides nullo malo dignus Promethen

Huius evitavi gravem iram: sed necessario

Quaavis multiscium existentem, magni vinculum coerces.

Briarco vero ubi primum pater iratus est animo,

Etiâque atque Gyga, ligavit forti vinculo,

Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,

Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,

Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,

Sedent in extremitate, magna in finibus terra,

Vsq; valde mœrentes, corde magnum luctum habentes.

Sed ipsos Saturnius atque immortales dii alij

Quos peperit pulchritoma Rhea Saturni in amore,

Terra consiliis reduxerunt in lucem iterum.

Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,

Cum illis victoriamque & splendidam gloriam accep-
turos. (bentes.

Diu enim pugnarunt, laborem animam cruciantem ha-

Titanesque dii, & quotquot e Saturno nati sunt.

Contra sese mutuo per validas pugnas:

Μὴ γῆμα ἐθέλη, ὅλοον δὲ ὅππῃ γῆρας ἵκηται.

Χήτη γηροκόμοιο, ὅσῃ δ' ἐβίοντο ὅππιδόης

605

Ζῶει, ἀποφθιμὸς δ' ἀπὸ κτῆσιν δατέον

Κηρῶσαι. ὥ δ' αὖτε γάμος μὲ μοῖρα γῆρας,

Κεδνὴ δὲ ἔχεν ἀκρίβη, δρασῶσα παρὰ πίδεον,

Τῷ δ' ἀπ' αἰῶνος κακὸν ἐδῶκε ἀντιφερῖς

Ἐμμεναι. ὅς δέ κε τέτμη ἀταρτηροῖο γνέθλης,

610

Ζῶει ἐνὶ στήθεσιν ἔχων ἀλίσσων ἀνίκω

Θυμῷ καὶ κραδίῳ, καὶ ἀνήμερον κακὸν ἐστίν.

Ὡς οὐκ ἐστὶ Διὸς κλέψαι νόον εἰδὲ παρελθεῖν.

Οὐδ' γὰρ Ἰαπετιονίδης ἀκάκητα Προμηθεὺς

Τοῖο γ' ὑπεξήλυξε βαρυὺν χόλον, ἀλλ' ὑπὸ ἀ-

νάγκῃς

615

καὶ πολυῖδραν ἐόντα μέγας καὶ δεσμὸς ἐρύκει.

Βελέρεω δὲ ὡς πρῶτα πατὴρ ὠδύσασα θυμῷ,

Κέτιω τ' ἥσθε Γύγῃ, δῆσε κρατερῷ ἐνὶ δεσμῷ.

Ἦν ἄρ' ἐκὼν ὑπερόπλον ἀγῶνι καὶ ἥδ' ἐκὼν εἶδον,

καὶ μέγεθος κατένασσε δὲ ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης. 620

Ἐνθ' οἷγ' ἄλγε' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,

Εἶατ' ἐπ' ἐχθαλῇ, μεγάλης ἐν πείρασι γαίης,

Δηθεῖ μάλα ἀχνύραμοι, κραδίη μέγα πένθος ἔχον-

τες.

Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,

οὓς τέκεν ἡΰκαμ. Γαίῃ Κρόνος ἐν Φιλότῃ,

625

Γαίης φρεσμοσιώῃσιν ἀνήγαγον ἐς Φάσιν αὐτίς.

Αὐτὴ γὰρ σφιν ἅπαντα διηνεκέως κατέλεξε,

Συὺ κείνοις, νίκῃ τε καὶ ἀγλαὸν εὖχος δρέεσθαι.

Δηρὸν γὰρ μάρναντο, πόνον θυμαλγὴν ἔχοντες,

Τιτῆνες τε θεοὶ καὶ ὄροι Κρόνος ἐξεγμόντο,

630

Ἀντίον ἀλλήλοισι δὲ ἀκρατεράς ὑσμῖνας.

οἱ μὲν ἄφ' ὑψηλῆς ὀθρύνονται τιτῶνες ἀγῶνι·

οἱ δ' ἄρ' ἀπ' ἐλύμπιο θεοὶ δωτῆρες ἑάων,

οὓς τέκεν ἠΰκομος Ῥαῖη Κρόνῳ ἄνηθεῖσαι·

οἱ ῥα τότε ἀλλήλοισι μάχην θυμαλγὴν ἔχοντες,

635

συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτὸς·

οὐδὲ τις ἦν ἐρμὸς χαλεπῆς λύγης ἔδῃ πελοπῇ

οὐδ' ἑτέροις, ἴσων δὲ τέταρτος πολέμοιο.

Ἄλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμυρα πάντα,

νέκταρ τ' ἀμβροσίην τε, τότε περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασιν,

640

πάντων ἐν σήθεσιν ἀέξετο θυμὸς ἀγῆνωρ.

Ὡς νέκταρ δ' ἐπάσαντο καὶ ἀμβροσίην ἐρατὴν τε,

δὴ τότε τοῖς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Κέκλυτέ μοι Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀγλαὰ τέκνα,

Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

645

Ἡ δὲ γὰρ μάλα δηρὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι

Νίκης καὶ κράτεος πείμαρ νάμεθ' ἡμάτεα πάντα,

τιτῶνες τε θεοὶ καὶ ὅσοι Κρονὸς ἐκχρμόμεσθαι.

Ἔμεῖς δὲ μεγάλῃν τε βίην καὶ χεῖρας ἀάπλους

φαίνετε τιτῶνες ἐναντίοι ἐν δαΐλυγῃ,

650

Μνηστάρμοι φιλότῃ ἐνέεσθαι, ὅσα παθόντες

Ἔς φάτο· αἶψ' ἀφίκεσθε δυσηλεγέσθαι δ' ἀπὸ δεσ-
μῶν,

Ἡμετέρας δ' αἰβλας, ἀπὸ ζόφου ἡερέενθαι.

Ὡς φάτο· τὸν δ' ἐξασπὶς ἀμείβετο Κότις ἀμύ-
μων,

Δαιμόνι' οὐκ ἀδάητα πιφάσκειαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ

655

Ἰδμεν ὅτι πείμην πρᾶπίδες, πεί δ' ἐστὶ νόημα,

Ἀλκτῆρ δ' ἀθανάτοισιν ἀγῆς γένος κρυεροῖο.

Σῆς δ' ὑποφραδμοσυνῇ δ' ἀπὸ ζόφου ἡερέενθαι.

Ἀψορρόνδ' ἐξασπὶς ἀμειλίχων ἀπὸ δεσμῶν

Ἡλύθην

*Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi vero ab Olympo, dij datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sane tum inter se pugna animu excruciantē habentes,
Continue pugnabant, decem totos annos.*

*Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Neutris: aequaliter autem extendebatur bellum.*

*Sed quando iam illis apposuit congruentia omnia,
Nectarque ambrosiamque, quibus dij ipsi vescuntur,
Omnium in pectoribus augebatur animus superbus.
Vbi vero nectar comederunt & ambrosiam amabilem,
Iam tum ipsos sic affatus est pater hominumq; deorumq;*

*Audite me Terraque & Caeli inclyti liberi,
Ut dicam qua me animus in pectoribus iubet.
Iam enim admodum diu aduersi nobis mutuo,
Pro victoria & imperio pugnavimus dies omnes,
Titanesque dij, & quotquot e Saturno sati sumus.
Vos vero magnamque vim & manus invictas
Ostendite Titanibus contrarij in pugna gravi,
Memores amicitiae placidae, quibus perpeſſis
Ad lucem redieritis moleſto a vinculo,
Noſtra per conſilia a caligine obſcura.*

*Sic dixit: illum vero ruruſum excepit Cottus irre-
prehensibilis:*

*Venerande, non ignota loqueris: ſed & nos
Scimus quod excellunt quidem tibi praecordia, excellens
vero eſt & intellectus,
Depulſor immortalibus damni fuiſti horrendi.
Tua vero prudentia ab caligine opaca
Retro iterum acerbis a vinculis*

*Venimus, Saturni fili rex, quæ nollemus passi.
Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,
Vindicabimus vestram imperium in gravi conflictu,
Pugnantes cum Titanibus per acria praelia.*

*Sic dixit: collaudarunt vero dii datores bonorum,
Sermonem audito. bellum vero cupiebat animus
Magis etiam quàm antea: pugnam vero arduam excitarunt
Omnes, fœminæque & mares, die illo,
Titanesque dii, & quotquot Saturno progenerati sunt,
Quosque Iupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,
Acres robustique, vires immensas habentes.
Horum centum quidem manus ab humeris promanabant
Omnibus simul. capita vero unicuique quinquaginta
Ex humeris enata erant in robustis artubus.*

*Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,
Saxa prærupta validis in manibus gestantes.
Titanes vero ab altera parte confirmabant phalanges,
Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant
Vtrique. horrende vero insonuit pontus immensus.
Terra vero valde stridebat: ingemiscebat vero latum
cælum*

*Quassatum, e fundo vero concutiebatur amplus Olympus
Impetua deorum. concussio vero venit gravis
Ad Tartarum tenebricosum, & pedum altus fragor,
Immodici tumultus, ictuumque fortium.
Ita sane in sese mutuo iaciebant tela gemebunda.
Vox autem utrorumque pervenit ad cælum stellatum
Adhortantium. at illi cōgrediebantur magno cum clamore.
Neque sane amplius Iupiter cohibebat suum robur, sed
Statim robore implebantur animi, & omnem (ipsius
Exeruit*

Ἡλιόμοδον, Κρόνος ἔχ' ἀνάξ', ἀνὰ ἐλπίσιν παθόντες· 660

Τῷ κ' νῦν ἀπενεῖ τε νόον κ' ἑπὶ φρονι βεβλή

ῥυσόμεθα κρατ' ὅμῳ ἐν αἰνῇ δηϊοτήτι,

Μαργαμέδμοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρατερὰς ὑσμίνας·

Ὡς Φάτ'· ἐπήνησαν ἧ θεοὶ δωτῆρες εἰάων,

Μύθον ἀκέσωντες· πολέμῳ δ' ἐλilαίετο θυμός· 665

Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάροιθε· μάχῳ δ' ἀμέγαρον ἔ-

μεσαν,

Πάντες, θηληαὶ τε κ' ἄρσενες, ἡμαῖ κείνῳ,

Τιτῶνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνος ἐξεγμόντο,

Οὓς τε Ζεὺς ἐρέβυσσεν ὑπὸ χθονὸς ἥκε Φόως δέ,

Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίῳ ὑπέρωτον ἔχοντες· 670

Τῶν, ἑκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰέσονται

Πᾶσιν ὁμῶς· κεφαλαὶ δ' ἑκάστω πεντήκοντα

Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ἑπὶ σιβαροῖσι μέλεσιν.

Οἱ τότε Τιτῶνες κατέσθην ἐν θαλ' λυγρῇ,

Πέτρας ἠλιθάττας σιβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες· 675

Τιτῶνες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτύναντο Φάλαγγας

Προφρονέως, χερῶν τε βίης δ' ἅμα ἔργον ἔφαινον

Ἀμφοτέροι· δεινὸν δ' ἐπείαχε πόνος ἀπείρων.

Γῇ δ' ἐμὲν ἐφμαράγησεν· ἐπέσενε δ' ἔρανος Ὀρὺς

Σειόμοδον, πεδόθεν δ' ἐπινάσσετο μακρὸς Ὀλυμπ'· 680

Ῥιπῇ ὑπὸ ἀθανάτων· ἑνοσίς δ' ἵκανε Βαρεία,

Τάρταρον ἠερέεντα, ποδῶν αἰπεία τ' ἰωὴ

Ἀσπέτ' ἰωχμοῖο, βολάων τε κρατερῶν.

Ὡς ἄρ' ἐπ' ἀλλήλοισι ἴεσαν βέλεα σονέεντα.

Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρανον ἀσπρόεντα, 685

Κεκλομένων· οἱ δ' ἐξυῖσαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.

Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἴχεν ἐν μῦθ'· ἀλλὰ νύ τ' ἔγε

Εἶθαρ μὲν μῦθε' ὅπως πλῆτο φρένες, ἐκ δέ τε παῖσιν

φαῖνε βίβω. ἄμυδ'ις δ' ἄρ' ἀπ' ἔραν' ἤδ' ἀπ' ἐλύμ-
 πῳ

Ἄστράπῳ ἔσχε σκυωχαδόν. οἱ ᾗ κεραυνοὶ 690
 Ἰκτάρ' ἅμα βροντῇ τε καὶ ἀστεροπῇ ποτίοντο
 Χερσὶς δ' ἀπὸ σιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα δ' εἰλυφώωντες
 Ταρφέες. ἀμφὶ ᾗ γαῖα φερέσβι' ἐσμαράγισεν
 Καιομένη. λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπελ' 695
 ὕλη.

Ἐξέει ᾗ χθονὶ πάσσα, καὶ Ὠκεανοῖο ῥέεθρα, 695
 Ποντῷ τ' ἀτρυγέῳ. τὰς δ' ἀμφεπε θερμὸς
 αὐτμῇ

Τιτῶας χθονίης. φλόξ δ' ἥρα δῖαν ἵκανε
 Ἄσπελ'. ὅσος δ' ἄμερδε καὶ ἰφθίμων περ ἐόντων
 Αὐτῇ μαρμαίρῃσσι κεραυνῷ τε στροπῇς τε.

Καδμά ᾗ θεσπέσιον κάτεχεν χάσ'· εἶσατο δ' αὐτῷ 700

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἥδ' ἔαζιν ὅσων ἀκῆσαι.

Αὐτως ὥς ὅτε γαῖα καὶ ἔραν' εὐρύς ὑπερθεν
 Πίλνατο. τοῖ' γάρ κε μέγιστ' ὀρώρε,
 Τῆς μὲν ἐρπυμνῆς, δ' ὕψοθεν ἐξερχομένη.

Τόσσ' ὀρώρετ' ἔγχε θεῶν ἔρδι ξυωϊόντων. 705

Συὺ δ' αἶετοί ἐνοσάν τε κόνιν τ' ἐσφαράγισον,
 Βροντῶ τε, στροπῶ τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. φέρον δ' ἰαχὴν τ' ἐνοπλῶ τε
 Ἐς μέσον ἀμφοτέρων· ὅτ' ἄσπελ' ὀρώρε
 Σμερδαλέης ἔρδι· κάρη δ' αἰεφαίνετο ἔρ-
 γων. 710

Ἐκλίνθη ᾗ μάχη. πρὶν δ' ἀλλήλοισι ἐπέχοντες,
 Ἐμμενέως ἐμάχοντο Διὰ κρατερὰς ὁσμῖνας.
 Οἱ δ' ἄρ' ἐνὶ πρῶταισι μάχῃ δερμῖαν ἔχσαν,
 Κότῃ τε, Βελάρεάς τε, Γύγης τ' ἄσπελ' πολέμοιο.

Exeruit vim. simul etiam a cælo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat confertim : fulmina autem
 Celerrime una cum tonitru & fulgure volabant
 Manu a robusta, sacram flammam circumvalventia
 Crebra. circum vero terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat. vero undique igne valde magna sylva.
 Fervebat vero terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontusque immensus. circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres : flamma vero ad aerem divinum
 pervenit

Magna. oculos vero visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque.
 Incendium autem immensum occupavit Chaos: vide-
 batur autem coram

Oculis aspicere, ac auribus vocem audire.

Itidem ut cum olim & terra & cælum latum superne
 Appropinquabat : talis enim maximus strepitus exci-
 tabatur,

Hac quidem diruta, illa autem ex alto diruente.

Tantus fragor erat diis pugna confligentibus.

Simul quoque venti motumque pulveremque cum stre-
 pitu excitabant

Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,

Tela Iovis magni: ferebant autem fremitū, clamoremque,

In medium utrorumque: strepitus autē ingens excitabatur

Stupendæ pugna: robur autem exerebatur operum.

Inclinata vero est pugna. prius vero sibi mutuo immi-

Fortiter pugnabant in forti prælio. (nentes,

Illi vero inter primos pugnam acrem excitarunt,

Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.

Hi sane trecentas petras robustis e manibus
 Mittebant frequentes. obumbrarunt autem iaculis
 Titanas: atq; hos quidem sub terram longe patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Vincentes manibus, magnanimos licet existentes:
 Tantum infra sub terram, quantū cælum distat a terra.
 Par enim spaciū a terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ferrea incus
 Cælitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:
 Novem rursus noctes & dies ferrea incus
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarū perveniret.
 Quem circa ferreum septum ductum est. circum vero
 ipsum nox.

Triplici ordine fusa est circa collum. sed superne
 Terra radices creverunt, & infructuosi maris.

Illic dī Titanes sub caligine opaca
 Absconditi sunt, consiliis Iovis nubicogi,
 Loco in squalido, vasta ultima terra.

His non exitus patet: portas vero imposuit Neptunus
 Ferreas: murus etiam circumdatus utrinque.

Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Iovis agida habentis.

Ibidem terra tenebricosa, & Tartari opaci,
 Pontique infructuosi, & cæli stelligeri,

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,

Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi dī:

Hiatus ingens. nec vero toto integro anno

Solum attingeret, ubi primum portas intra venerit:

Sed sane huc & illuc ferret impetuosā procella

Molestā: horrendumque etiam immortalibus diis

Hoc

- Οἳ ῥα τε μνηστῆρας πᾶντας σιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
 κέμπον ἐπασσύνερας· καὶ δὲ ἐσκίασαν βελέεσσιν
 Τιτλίῳας· καὶ οὖν μὲν ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν ἀργαλέοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσίν, ὑπερβύμευς περὶ ἐνθάς,
 Τόσον ἐνεργὺ ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρανος ἐς ἀπὸ γαίης. 715
 Ἴσθη γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
 Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκεον ἄκμων
 Οὐρανόθεν καλῶν, δεκάτῃ ἐς γαίαν ἵκητο·
 Ἐννέα δὲ αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκεον ἄκμων
 Ἐκ γαίης καλῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκει. 725
 Τὸν πῶε χάλκεον ἔρκεον ἐλήλαται· ἀμφὶ δέ μιν
 γυῖξ
 Τελιοιχεὶ κέχυον πῶε δειρλίω. αὐτὰρ ὑπερθεν
 Γῆς ρίζαι πεφύασαι καὶ ἀτρυγέτοιο θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτλίῳες ὑπὸ ζόφῳ ἠερέεντι
 Κεκρύφαον, βελήσι Διὸς νεφεληγερέταο. 730
 Χώρῳ ἐν Ὀρώεντι, πελώρης ἑχατα γαίης.
 Τοῖς οὖν ἐξίτον ἐστὶ πύλας δὲ ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τεῖχεον πείκει δὲ ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κότιον τε, καὶ ὁ Βελάρεως μεγάθυμον
 Ναίεσσιν, Φύλακες πρὸς Διὸς αἰγιόχοιο. 735
 Ἐνθα δὲ γῆς ὀνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερέεντιον,
 Πόντε τ' ἀτρυγέτοιο, καὶ ἔρανος ἠερόεντιον,
 Ἐξείης πάντων πηγῶν καὶ πείρατ' ἑσσιν,
 Ἀργαλέ, Ὀρώεντα, πά τε συγέσσι θεοὶ περ·
 Χάσμα μέγ'· ἔδδ' κε πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν 740
 Ρυῖδας ἵκησι, εἰ πρῶτα πυλέων ἐντοσθε γυνοίη.
 Ἀλλὰ κεν ἔνθα καὶ ἔνθα φέροι περβύελλα θυέλλη
 Ἀργαλή· δεινὸν τε καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι

Τῷτο πέρας· ἢ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ·
 Ἔσηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένη κυανέῃσι.
 Τῶν πρὸδ' Ἰαπετῷο παῖς ἔχειτ' ἔργον ἄριον
 Ἔσηως, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀσεμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἀμφὶς ἴσται
 Ἀλλήλας προσέειπον, ἀμφιδόμῳ μὲγαλ' ἔδον,
 Χάλκεον. ἢ μὲν ἔζω καταθήσε', ἢ ᾗ θύραζεν
 Ἔρχεται, ἔδε ποτ' ἀμφοτέρας δόμῳ ἐντὸς ἔεργα·
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμων ἐκτοδεν ἔῃσα,
 Γαῖαν ὀπιτρέφεταί. ἢ δ' αὖ δόμῳ ἐντὸς ἔῃσα,
 Μίμνῃ τ' αὐτῆς ὥρην ὁδῷ, ἔς' αὖ ἴκη'.
 Ἡ μὲν, ὀπιχθονίοισι φάτο πολυδερκὲς ἔχου-
 σα·

749

750

755

Ἡ δ' ὕπνον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
 Νύξ ὅλοη, νεφέλη κεκαλυμμένη ἠεροειδέϊ.
 Ἔνθα ᾗ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,
 Ὑπνῷ καὶ Θανάτῳ, ὀφνοὶ θεοί· ἔδε ποτ' αὐτὰς
 Ἡέλιῳ φαέθων ὀπιδέρκε' ἀκλίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσπαιῶν, ἔδ' ἔργανόθεν καταβαίνων.
 Τῶν ἔπερ' αὖ μὲν γλυῶ τε καὶ ἄρεια νῶτα θαλάσσης
 Ἦσυχ' ἀντρέφε' καὶ μέλιχ' ἀνθρώποισι.
 Τῷ ᾗ σιδηρὴν μὲν κραδίη, χάλκεον δέ οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν στήθεσσιν· ἔχ' δ' ἐν πρῶτα λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς ᾗ καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσιν·
 Ἔνθα θεὸς χθονὶς πρὸδ' ἐν δόμοις ἠχήμεντες
 Ἰφθίμῳ τ' Αἰδέω καὶ ἐπαινῆς Περσεφονείης
 Ἔσσεσιν. δεινὸς ᾗ κύων προπάροιθε φυλάσσει,
 Νηλεΐης, τέχνῳ ᾗ κακίῳ ἔχ'· ἐς μὲν ἰόντας
 Σαίνῃ ὁμῶς ἔρῃ τε καὶ ἔαζιν ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξελθεῖν δ' ὅππῃ αὐτὶς εἴῃ πάλιν, ἀλλὰ δοκῶν

760

765

770

Ἐοίει

*Hoc monstrum : & noctis obscura domus horrenda
Stans, nubibus obtecta nigris.*

*Has ante Iapeti filius sustinebat cælum latum,
Stans, capiteque & indefessis manibus
Firmiter, ubi Noxque & Dies circum euntes
Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum
limen,*

*Ferreum. hac quidem intrat, illa vero foras
Egreditur, neque unquam utraq; domus intus cohibet,
Sed semper altera saltem domos extra existens,
Terrā super movetur : altera rursus in domo existens,
Expectat eiusdem horam itineris, donec veniat.*

*Hac quidem terrestribus, multa cernens lumen habens,
Illa vero Somnum in manibus fratrem Mortis,
Nox noxia, nube teeta atra.*

*Ibi autem Noctis obscura filij domus habent,
Somnus & Mors, graves dij. neque unquam eos
Sol lucidus intuetur radiis,
Cælum scandens, nec cælitus descendens.*

*Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
Quietus percurrit & placidus hominibus.*

*Alterius vero ferreum quidē cor, æreum vero ei pectus
Crudele in praeordiis. habet autē quē primū arripuerit
Hominum : hostis vero etiam immortalibus dijs :*

Illic dei inferi in anteriore parte ades resonantes,

Fortisque Plutonis, & gravis Proserpina,

Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit,

Sævus: artem autem malam habet. introeuntes quidem

Adulatur pariter caudaque & auribus ambabus :

Exire vero non iterum permittit denuo, sed observans

Devorat, quemcunq; prenderit portas extra euntem
 Fortisque Plutonis & gravis Proserpine.
 Ibidem habitat abominanda dea immortalibus,
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,
 Maxima natu. seorsim vero diis inclytas ades incolit
 Ingentibus saxis superne tectas. circum vero quaque
 Columnis argenteis ad cælum firmatae sunt.
 Raro vero Thaumantis filia pedibus velox Iris,
 Nuncia versatur super lata dorsa maris,
 Quando lis & contentio inter deos exorta fuerit:
 Et sane quisquis mentiatur cælestes domos tenentium,
 Iupiter tum Irim mittit, deorum magnum iusiuran-
 dum ut ferat
 E longinquo in aureo gutturnio cceleberrimam aquam,
 Frigidam. quæ e petra destillat alta,
 Excelsa. multum vero subtus terram spaciosam
 E sacro flumine fluit per noctem nigram,
 Oceani cornu. decima vero pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque, & lata dorsa maris,
 Vorticibus argenteis intortus in mare cadit,
 Vna vero ex petra profluit, magnum damnum diis.
 Quisquis periurium libens iuraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Iacet spiritus expers integrum per annum:
 Neque ambrosia & nectaris accedit propius
 Cibum: sed iacet non respirans, & mutus,
 Stratis in lectis, malus autem veteris obtegit.
 Sed postquã morbo defunctus est magnum per annum.
 Alia ex alia excipit molestissima arumna.
 Novennio autem a diis relegatur sempiternis,

Neque

Ἐοδίει ὃν κε λάβῃσι πυλῶν ἐκποδεν ἰόντα
 Ἰφθίμῃ τ' Αἰδέω ἢ ἐπαμνῆς Περσεφονείης.
 Ἐνθαδὲ ναιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι, 775
 Δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ ἀψορρόα Ὠκεανοῖο
 Πρὸς βυβάτη· νόσφιν ἢ θεῶν κλυτὰ δώματα ναίει
 Μακρῇσι πέτρῃσι κατηρεφέ· ἀμφὶ ἢ πάντῃ
 Κίον δ' ἐγυρέοις πρὸς ἔρανὸν ἐσθλῇ.
 Παῦρα ἢ θαύμασι θυγάτηρ πόδας ὠκέα Ἰερί, 780
 Ἀγγελίῃ πωλείται ἐπ' Ὀρέα νῶτα θαλάσσης,
 Ὅπως ἔρις ἢ νείκε' ἐν ἀθανάτοισιν ὄρη).
 Καὶ ῥ' ὅς τις ψεύδῃ Ὀλύμπια δώματ' ἐχόντων,
 Ζῶς δὲ π' Ἰερίν ἐπεμψε θεῶν μέγαν ὄρκον ἐνείκῃ
 Τηλέθεον ἐν χρυσῇ περὶ πόσῳ πολυώνυμον ὕδωρ, 785
 Ψυχρὸν, ὃ, τ' ἐκ πέτρης καταλείβει ἡλιβάτοιο
 Ὑψηλῆς. πολλὸν ἢ ὑπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης
 Ἐξ ἱερῶ ποταμοῖο ῥέει διὰ νύκτα μέλαιναν,
 Ὠκεανοῖο κέρας· δεκάτῃ δ' ὅππῃ μοῖρα δέδασται.
 Ἐννέα μὲν πρὶ γλυῦν τε ἢ Ὀρέα νῶτα θαλάσσης 790
 Δίνης δ' ἐγυρέης εἰλιγυῖα εἰς ἅλα πίπτει,
 Ἡ ἢ μὴ ἐκ πέτρης περρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.
 Ὅς κεν τ' ὅππῃ ὄρκον ἀπολείψας ἐπομόσῃ
 Ἀθανάτων οἱ ἔχῃσι κάρη νεφέεντα Ὀλύμπῃ,
 Κεῖται νῆϋτμ' ἐπετελεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν 795
 Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης ἢ νέκταρ' ἔρχεται αἶσον
 Βρώσει, ἀλλὰ π' κεῖται ἀνάπνους ἢ αἶανδ' ἢ
 Στρωτοῖς ἐν λεχεέσσι· κακὸν δ' ὅππῃ κῶμα κα-
 λύπτει.
 Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τέλειση μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,
 Ἀλλὰ δ' ἐξ ἄλλῃ δέχε' χαλεπώτατα ἀθλ'. 800
 Ἐννάετες ἢ θεῶν ἀπομείρε' αἶεν ἐόντων,

οὐδέ ποτ' ἐς βελὺν Ὀπμιόσγετα ἔσθ' Ὀπὶ δαΐ-
τας

Ἐννέα πάντ' ἔπα· δεκάτῳ δ' Ὀπμιόσγε) αὐτῆς
Εἰρέας ἀθάνατων οἱ ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι.
Τοῖον ἄρ' ὄρχεν ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἄφθιτον ἰδῶρ,
Ὠζύγιον. τ' δ' ἴησι κατὰ σφύρα διὰ χώρα.

803

Ἐνθα ἢ γῆς ὀνοφερῆς καὶ Ταρτάρου ἡερόεν) @,
Πόντος τ' ἀπρυγέτοιο καὶ ἔρανθ' ἀστερόεν) @,
Ἐξείης πάντων πηγῶν καὶ πείρατ' ἔαζιν,
Ἀργαλέ, Ὀρώεντα, τὰ τε συγέουσι θεοὶ περ.
Ἐνθάδε μαρμαίρει τε πύλαι, καὶ χάλκει @
ἔδος

810

Ἀστεμφῆς, ρίζησι δὴ λυεκέεσσιν ἀρηρῶς,
Αὐτοφυῆς. πρόσθεν ἢ, θεῶν ἑκτόθεν ἀπάντων,
Τιτῶνες ναίεσσι, πέρην χάε @ ζοφεροῖο.
Αὐτὰρ ἐρμολαργόιο Διὸς κλειτοὶ Ὀπικχοὶ
Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
Κάη @ τ' ἠδὲ Γύγης. Βελάρεων γὰρ μὲν ἦν ἔοντα,
Γαμβρόν ἐόν ποίησε βαρύκτυπ @ Ἐννοσίγαι @.
Δῶκε ἢ Κυμοπόλιν ἐπύειν, θυγατέρα ἦν.

815

Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτῶνας ἐπ' ἔρανθ' ἐξέλασε Ζεὺς,
Ὀπλοτάτον τέκε πᾶντα Τυφώα Γαῖα πελώρη,
Ταρτάρου ἐν Φιλότῃ, διὰ χρυσῷ Ἀφροδίτῃ.
οὐ χεῖρες μὲν ἔαζιν ἐπ' ἰσχυρῇ ἐργματ' ἔχουσι,
καὶ πόδες ἀνάμαται κρατερῶς θεῶν ἐκ δὲ οἱ ὤμων
Ἦν ἑκατὸν κεφαλὰ ὄφει @, δεινοῖο δράκον) @,
Γλώσσησι δνοφερῇσι λελειχμότες, ἐκ δὲ οἱ ὄσαν
Θεσπεσίης κεφαλῇσιν ὑπὸ ἐφρύσι πύρ ἀμάρυσσε.
Παύρων δ' ἐκ κεφαλέων πύρ καίεντο δερκομήνοιο,
Φωνὰ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δεινῆς κεφαλῇσι

820

825

Πατ-

*Neque unquam ad consilium incundum cum iis versa-
tur, neque ad epulas*

*Novem totis annis. decimo tandem versatur iterum
Cum cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt.
Tale itaq; iuramentum constituerunt dij, Stygis perennem
aquam*

*Antiquam istam, quæ tranat aridum locum.
Ibi autem terra caliginosa & Tartari obscuri,
Pontique infructuosi, & cœli stellati;
Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
Molesti, squalidi, quos oderunt etiam dij ipsi,
Illic splendidaque porta, & æreum limen
Immotum, radicibus longis compactum,
Sua sponte natum: ante illud vero extra omnes deos
Titanes habitant, ultra Chaos caligine obduetum.
Ceterum valde tonantis Iovis inclyti auxiliarij,
Domus incolunt in Oceani fundamentis,
Cottus atq; Gyges, Briareum quippe bonum existentem,
Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
Dedit autē Cymopoliam, ut ducat in uxore filiam suam.
Ast ubi Titanes e Cœlo expulit Iupiter,
Minimum natu peperit filium Typhoeum Terra magna,
Tartari in amore, per auream Venerem.*

*Cuius manus quidem sunt ob robur operibus aptæ.
Et pedes indefessi robusti dei: ex humeris vero ei
Erant centum capita serpentis horrendi draconis,
Linguis nigris lambentes. præterea ex oculis ei
Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat;
Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis,
Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,*

*Omni genū sonitū emittentes, ineffabilem. interdū enim
Sonabant, ut diis intelligere liceret, interdum rursus
Tauri valde mugientis, robore insuperabilem vocem,
ferocis:*

*Interdum rursus leonis impudentem animum habentis:
Interdum rursus catulis similia, mira auditu:*

*Interdum vero stridebat, resonabantque montes alti.
Et sane evenisset res inevitabilis die illo,*

*Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
Nisi statim intellexisset pater hominumq; deorumque.
Graviter autem intonuit atque fortiter. circum verò
terra*

*Horrende edidit fragorem, & cælum latum superne,
Pontusque & Oceani fluxus, & infima loca terra.
Pedibus vero sub immortalibus magnus contremuit
Olympus*

*Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
Ardor autem ab utrisque occupabat nigrum pontum,
Tonitruque, & fulguris igne ab isto immani,
Igneorumque turbinum & fulminis ardentis.
Fervebat autem terra omnis, & cælum, atque mare.
Aestuabant etiam circum litora, circaque & circum
fluctus,*

*(batur,
Impetu deorum: concussio autem sedatu difficilis orie-
Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
Titanesque sub Tartarum detrusi, a Saturno seorsim ex-
istentes,*

*Ob inextinguibilem fremitum, & gravem conflictum,
Iupiter vero postquam excitavit suum robur, sumpsit-
que arma,*

Παντοίῳ ὅπ' ἰέισαι, ἀγέσφατον. ἄλλοτε μὲν γὰρ
 φθέγγονθ', ὥς τε θεοῖσι συνιέμεν, ἄλλοτε δ' αὐτο
 Ταύρα ἐρβύχην, μὲν αὖ ἀχέον ὄσαν, ἀγαύ-
 ρα,

830

Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντες ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες,
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάεσσιν εἰκνύται θάυματ' ἀ-
 κέσται,

Ἄλλοτε δ' αὖ ροῖζαχ', ὑπὸ δ' ἤχεν ἔρεα μακρά. 835

Καὶ νῦ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἡμῶν κένω,

Καὶ κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάξεν,

Εἰ μὴ ἄρ' ὅξ' ὑνόησεν πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Σκληρὸν δ' ἐβρόντησε καὶ ἐβρμαν. ἀμφὶ δ' αἶαν

Σμερδαλέον κονάβησε, καὶ ἔρανος ἄρ' ὑπερθεν,

840

Πόντες τ' ὠκεανὸς τε ροαὶ καὶ πέρταρα γαίης.

Ποσσὶ δ' ὑπὸ ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' ὄλυμ-
 πος

Ὅρνυμύοιο ἀνάκτες ἐπεσενάχιζε δ' αἶαν.

Καίμα δ' ὑπὸ ἀμφοτέρων κατέχευε ἰοειδέα πόντον,

Βροντῆς τε σεροπῆς τε πυρὸς ἀπὸ τοῦ πελώρου,

845

Πρησήρων τ' ἀνέμων τε κεραυνὸς τε φλεγέθοντες.

Ἐξε δ' αἶαν πᾶσα, καὶ ἔρανος ἠδὲ θάλασσα.

Θεοὶ δ' ἄρ' ἀμφ' ἀκτὰς, πᾶσι τ' ἀμφὶ τε κύματα
 μακρά

Ῥιπῇ ὑπὸ ἀθανάτων ἑνοσίε δ' ἄσβεστο ὀρώρει.

Τρέας αἰδῆς δ' ἐνέροισι καταφθιμύοισιν ἀνάσ-
 ζων,

850

Τιτῆνες δ' ὑπὸ τάρταροι, Κρόνον ἀμφὶς εἰόντες,

Ἄσβεστον κελεύει καὶ αἰνῆς δηϊότητες.

Ζεὺς δ' ἐπεὶ ἔν κέρθινεν εἶον μὲν, εἶλετο δ'
 ὅπλη,

Βροντῶ τε σεροπῶ τε καὶ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Πληξεν ἀπ' ἐλύμποιο ἐπάλμῳ. ἀμφὶ δ' ὅ πάσας 855
 Ἐπρεσε θεσπεσίας κεφαλὰς δεινοῖο πελώρου.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασε πλεγῆσιν ἱμάστας,
 Ἦρπε γυνθεῖς, σενάχιζε δ' γαῖα πελώρη.
 Φλόξ δ' ἡ κεραυνωθέντι ἀπείσυρ τοῖο ἀνακλῆ,
 Οὔρεσσιν ἐν βήσῃσιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης, 860
 Πληγῆς. πολλὴ δ' ὅ πελώρη καίει γαῖα
 Ἀτμῇ θεσπεσίῃ, καὶ ἐτήκερ καοσίτερ' ὥς,
 Τέχνη ὑπὸ αἰζηῶν ὑπὸ τ' ὄτρυντος χοάνοιο
 Θαλφθεῖς, ἢ σίδηρ', ὅπερ κρατερώτατός ἐστιν,
 Οὔρεσσιν ἐν βήσῃσι δαμαζόμεν' πυρὶ κηλέω, 865
 Τήκε' ἐν χθονὶ δῖῃ, ὑφ' Ἡφαίστου παλάμῃσιν.
 Ὡς ἄρα τήκερ γαῖα σέλα πυρὸς αἰθομένοιο.
 Ῥίψε δέ μιν θυμῷ ἀκάχων ἐς Τάρταρον Ὀρυῖ.
 Ἐκ δ' ἡ Τυφώεσσιν ἀνέμων μῆν' ὕχρον ἀέν-
 των,

Νόσφι Νότος, Βορέω τε, καὶ δρυγέσσω Ζεφύροιο. 870
 Οἱ γέ μιν ἐκ θεόφιν γυνῇ, θνητοῖς μέγ' ἐνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλα μαιψ' αὖραι θηπιπνεῖσι θαλάσσαν,
 Ἀ' δὴ τοι πίπῃσσι ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακῇ θυῖσιν ἀέλκῃ.
 Ἄλλοτε δ' ἄλλα ἄησι, Διῶσκιδνάσι τε νῆας, 875
 Ναύτας τε φθείρῃσι· κακῶ δ' ἐκ γίνεταί αἰκὴ
 Ἀνδράσιν οἱ κείνοισι σταναντῶσιν καὶ πόντον.
 Αἱ δ' αὖ καὶ κατὰ γαῖαν ἀπείρῃλον αἰθεμόεσσαν
 Εργ' ἐρατὰ φθείρῃσι χαμαὶ γυνέων ἀνθρώπων,
 Πιμπλεύσασιν κόνιός τε καὶ δρυγαλέα κολοσυρτῶ. 880
 Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσαν,
 Τ. τῶεσσι δ' ἡ πρῶτων κρῖναντο βίῃφι,

*Tonitruque, fulgurque, & coruscans fulmen,
Percussit ab Olympo insiliens, circum vero omnia
Combussit ingentia capita sævi portenti.*

*Caterum ubi ipsum vicit ictibus percutiens,
Cecidit mutilatus: ingemiscebat autem terra vasta.*

*Flamma autem fulmine icto prosiliebat a rege,
Montis in saltibus opacis asperis,*

*Percussæ: multa autem ac vasta ardebat terra,
Ardore ingenti, & liquecebat stanni instar.*

*Quod arte iuvenum, & a fabrefacto catino
Calefactum, & ferrum, quod solidissimum est,
Montis in saltibus, victūq; ab igne quod omnia comburit,
Liquefcit in terra divina sub Vulcani manibus:
Sic sane liquecebat terra fulgore ignis ardentis.*

Abiecit autē ipsum animo mæstus, in Tartarum latum.

*Ex Typhoeo autē est ventorum vis humide flantium:
Excepto Noto, Boreaue, & celeri Zephyro.*

*Qui sane ex diis sunt nativitate, hominibus magna
utilitas.*

Est alij sine usu venti inspirant mare,

*Qui utique incidentes in obscurum pontum,
Clades magna hominibus gravi rapiuntur turbine,*

*Nuncque hi. nunc illi flant, dissipantque naves,
Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.*

*Iidem rursum per terram immensam floribus ornatam
Opera iucunda corrumpunt humo prognatorum hominū,
Replentes pulvereque & molesto palearum strepitu.*

*Sed postquam sane laborem dij beati perfecerunt,
Cum Titanibus autem pro honore pugnarant vi,*

*Iam tum iuebant regnare atque imperare,
Ex Terræ consilio Olympium late cernentem Iovem,
Immortalibus. Hic vero inter illos rite distribuit munia.
Iupiter autem deorum rex primam uxorem suam fecit*

Metin,

Plurimum ex diis edoctam, & mortalibus hominibus.

Sed cum iam esset deam castis oculis Minervam

Paritura, tum demum dolis animo decepto,

Blandis sermonibus, in suam condidit alvum,

Telluris consiliis, & Cæli stellati.

Sic enim ei consuluerunt, ne regium honorem

Alius haberet Iovis loco, deorum sempiternorum.

Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.

*Primam quidem, virginem castis oculis apud Tritonem
genitam,*

Par habentem patri robur, & prudens consilium:

Ceteram deinde sane filium deorum regem & virorum

Erat paritura, magnum animum habentem:

Sed illam sane Iupiter ante in suum condidit ventrem,

Ut nempe ei indicaret dea bonumque malumque.

Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,

Eunomiamque, Dicenque, & Irenen florentem:

Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:

Parcasque, quibus maximum honorem dedit prudens

Iupiter,

Clothoque, Lachesinque, & Atropon: quæ dant

Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.

Tres vero ei Eurynome Gratiæ peperit pulchras genas

habentes,

Oceani filia, peroptabilem formam habens,

Aglaiam

Δή ῥα τότε ὠτρυνον βασιλεύμεν ἡδὲ ἀνάσσειν,
 Γαίης Φραδμοσιύησιν, ὀλύμπιον ἑρύοπα Ζῆν
 Ἀθανάτων. ὃ ᾗ τοῖσιν εἰ διεδάσσατο τιμαῖς.
 Ζεὺς ᾗ θεῶν βασιλεὺς πρῶτῳ ἀλοχον θεῶν Μη-
 τιν,

885

Z 9

Πλείστα θεῶν εἰδῆσαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεῶν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
 Τέξεσθαι, τότε ἔπτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν, ἐλὼ ἐγκαίθεο νηδυῖ,
 Γαίης Φραδμοσιύησι καὶ Οὐρανῷ ἀστέροισιν.
 Τὼς γάρ οἱ ἐφρασιότῳ, ἵνα μὴ βασιλῆϊδα τιμῶ
 Ἀλλ' ἔχη, Διὸς ἀντι, θεῶν αἰεττοχρεῶν.

890

Ἐκ γὰρ τ' εἴμαρτο πείφρονα τέκνα γυνεῶν.
 Πρῶτῳ γὰρ κέρει γλαυκῶπιδα Τραιοχρεῖαν
 Ἴσον ἔχουσαν παρὰ μὲν καὶ Ἰπίφρονα Βελλῶ.
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδα θεῶν βασιλῆα καὶ ἀν-
 δρῶν

895

Ἡμελλεν τέξεσθαι, ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντα.
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς πρόσθεν ἐλὼ ἐγκαίθεο νη-
 δυῖ,

Ὡς δὴ οἱ φράσασατο θεὰ ἀγαθόν τε κακόν τε.
 Δωῖτερον ἠγάγετο λιπαρὴν Θέμιν, ἣ τέκεν Ὀρας,
 Εὐνομίην τε, Δίκην τε, καὶ Εἰρηνίην τε θαλῆαν.
 Αἴτ' ἔργ' αἰραῖσσι κατὰ θνητοῖσι βροτοῖσι.

900

Μοίρας δ' ἥς πλείεσσιν τιμῶν πόρε μῆτις Ζεὺς,
 Κλωθῶ τε, Λάχεσιν τε καὶ Ἀτρεσπον· αἵ τε διδοῦσι
 Θνητοῖς ἀνθρώποισιν ἔχειν ἀγαθόν τε κακόν τε.
 Τρεῖς δὲ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπα-
 ρῆς,

905

Ὀκείαν δὲ κέρη πολυήρατον εἰδοῖ ἔχουσαν.

Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, Θαλίην τ' ἔρατ' ἑνὶ.
 Τῶν κ' ἀπὸ βλεφάρων ἔρ' εἶδ' ἐδερκομένοων 910
 Λυσιμελής· καλὸν δέ ὑπ' ὀφρύσι δερκίοων).
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' πολυφόρβης ἐς λέχ' ἦλθεν,
 ἥ τέκε Περσεφόνει λυκώλενον. ἧν Αἰδωνὸς
 ἥρπασεν ἥς πατρὶς μητρός· ἔδωκε δ' ἡ μητιέτα Ζῷς.
 Μνημοσύνης δ' ἐξ αὐτῆς ἐρῶσατο καλλιχέμοιοι, 915
 Ἐξ ἧς αἱ Μῆσαι χρυσάμπυκες ἐξεγόνοντα
 Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλία κ' τέρψις αἰοιδῆς.
 Αἱ τὴν δ' Ἀπόλλωνα, κ' Ἀρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἱμερόεντα γόνον παρ' αὐτῶν ἔρατιώνων,
 Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς Φιλότῃσι μιγῆσαι. 920
 Λοιοδοτάτην δ' ἥρην θαλερὴν ποιήσατ' ἀχθίν.
 ἥ δ' ἥδ' ἑὸν, κ' Ἀρηα κ' Εἰλείθυαν ἔπικλε,
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃσι θεῶν βασιλῆϊ κ' ἀνδρῶν.
 Αὐτὸς δ' ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδα Τροτοχέειαν,
 Δεινὴν, ἐρεπύδοιμον, ἀγέερατον, ἀτρυτώνην, 925
 Πότνια κ' ἡ κέλαδοί τε ἄδον πέλεμοί τε, μάχαι τε.
 ἥρην δ' Ἡφαιστον κλυτὸν ἐν Φιλότῃσι μιγῆσαι
 Γείνατο· καὶ ζαμνύησε, καὶ ἦρσεν ὧ πατρὶς κείτῃ.
 Ἐκ πάντων τέχνησι κεκασμύον ἔρατιώνων.
 Ἐκ δ' Ἀμφιτέτης κ' ἐρμυτῆς Ἐννοσιγαίης, 930
 Τρίτων Ὀρυκτῆς γένετο μέγας· ὅς τε θαλάσσης
 Πυθμὸν ἔχων, πατρὶς μητρί Φίλῃ κ' πατρὶ ἀνακτὶ
 Ναίει χρύσεια δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀρηί
 Ἕριτοτόρῳ Κυθήρεια φόβον καὶ Δεῖμον ἔπικλεν
 Δεινὸς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέει Φάλαγ-
 γας 935
 Ἐν πολέμῳ κρυόεντι, σὺν Ἀρηί πολυπόρθῳ.
 Ἀρμονίην δ', ἧν Κάδμ' ὑπέρθυμ' ἔτ' ἀχθίν.
 Ζῶνι

*Aglaïam & Euphrosynen, Thaliâque amabilem,
 Quarum & palpebris amor destillat contuentium
 Solvens membra: iucundū vero sub superciliis aspiciunt.
 Porro hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
 Quae peperit Proserpinam pulchris ulnis, quam Pluto
 Rapuit sua à matre: dedit autem consiliarius Iupiter.
 Mnemosynem vero & cinceps amavit pulchricomam,
 Ex qua Musa aurea mitra revincta nata sunt
 Novem, quibus placent convivium, & oblectatio cantus.
 Latona autē Apollinem & Dianam sagittis gaudentem,
 Desiderabilem prolem præ omnibus cœlicolis,
 Peperit sane, AEgiuchi Iovis amor mixta.
 Postremam vero Iunonem floridam duxit uxorem.
 Hac autem Heben, Martem & Lucinam peperit,
 Mixta amore deorum regi & hominum.
 Ipse vero ex capite, caesis oculis præditam Tritogeniam,
 Acrem, tumultū excitantē, ducem exercitus, indomitā,
 Venerandam: cui clamoresq; placuerunt, bellaq; pugnaq;
 Iuno autem Vulcanum inclytum, amor indulgens,
 Peperit (& vires intendit, & contendit cum suo marito)
 Præ omnibus, artibus ornatum, cœlicolis.
 Ex Amphitrite autem & gravicrepe Neptuno,
 Triton late potens natus est magnus: qui maris
 Fundum tenens, apud matrem charam & patrē regem
 Incolit aureas ades magnus deus. sed Marti
 Clypeos dissecanti, Venus Timorem & Metum peperit,
 Graves, qui virorum densas turbent phalanges
 In bello horrido, una cum Marte urbes devastante,
 Et Harmoniam quam Cadmus magnanimus duxit
 uxorem.*

*Iovi vero Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurum,
Præconem deorum, sacrum lectum conscendens. (rium,
Cadmi filia vero ei Semele peperit clarum filium,
Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
Immortalem mortalis, nunc vero ambo dii sunt.*

*Alcmene vero peperit vim Herculanam,
Mixta in amore Iovis nubicogi. (dicans*

*Aglaïam vero Vulcanus percelebris, utroque pede clau-
Minimam natu e Gratiis, floridam duxit uxorem.*

*Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
Filiam Minois, floridam fecit coniugem:*

*Hanc vero ei immortalem expertemque senij fecit Sa-
turnius. (lius,*

*Heben autem Alcmenæ pulchros talos habentis fortis fi-
Vis Herculis, peractis luctuosis certaminibus, (tis*

*Filiam Iovis magni, & Iunonis aureis calceamētis uten-
Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:*

*Felix, qui magno facinore inter deos confecto,
Habitat illesus & expers senij omnibus diebus.*

*Soli autem indefesso peperit inclyta Oceanis
Perseis, Circenque & AËtem regem.*

*AËtes autem filius lucem hominibus dantis Solis,
Filiam Oceani perfecti fluvij*

*Duxit, deorum ex consiliis, Idyiam pulchris genis pradiam.
Hec autem ei Medeam pulchros talos habentem in amore
Peperit, subacta per auream Venerem.*

*Vos quidem nunc valete, cælestes domos tenentes,
Insulaeque & continentes terra, & salsus intus Pontus.
Nunc autem dearum cætum cantate blandiloque
Musæ Olympiades, filia Iovis AËgiocchi,*

Qua-

Ζεὺς δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύδιμον Ἑρμῖ
Κήρυκ' ἀθανάτων, ἱερὸν λέχῃ εἰσπαυῖσα.

Καδμείῃ δ' ἄρα οἱ Σεμέλῃ τέκε Φαίδιμον υἱόν, 940

Μιχθῆς ἐν Φιλότῃ, Διώνυσον πολυμηθέα,

Ἀθάνατον θνητῇ, νῦν δ' ἀμφοτέρω θεοὶ εἰσίν.

Ἀλκμήῃ δ' ἄρ' ἐπικλεβίῳ Ἑρακλεΐῳ,

Μιχθῆς ἐν Φιλότῃ Διὸς νεφεληγερέταο,

Ἀγλαΐῳ δ' Ἡφαιστῷ ἀγαπλυτὸς ἀμφιγυήεις, 945

Ὀπλοτάτῃ Χαρίτων, θαλερῶ ποιεῖσάτ' ἀκρί-
τιν.

Χρυσόχομης δ' Διώνυσῷ ξανθῷ Ἀρμάδνῳ,

Κέρῳ Μίνῳ, θαλερῶ ποιεῖσάτ' ἀκρίτην.

Τὼ δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγήρω θῆκε Κρονίων.

Ἦδ' ὅτ' Ἀλκμήῃς καλλιφύρα ἄλκιμῳ υἱὸς, 950

Ἦς Ἑρακλῇ τελέζας σονόεντας αἰέθλας,

Παῖδα Διὸς μεγάλῳ καὶ Ἥρης χρυσοπιδίλῃ,

Αἰδοίῳ θέτ' ἀκρίτην, ἐν Οὐλύμπῳ νιφόεντι.

Ὀλβίῳ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,

Ναίει ἀπήμαντ' καὶ ἀγήρα ἥματα πάντα. 955

Ἠελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴ Ὠκεανίνη

Περσηὶς Κίρκῳ τε, καὶ Αἰήτῃ βασιλῇ.

Αἰήτης δ' υἱὸς Φαεσιμβρότης Ἠελίοιο,

Κέρῳ Ὠκεανοῖο τηλήεντ' ὠτάμοιο

Γῆμι θεῶν βαλῇσιν, Ἰδυῖαν καλλιπάρηον. 960

Ἦ δέ οἱ Μήδειαν εὖσφυρον ἐν Φιλότῃ

Γαῖαθ' ὑποδμηθεῖσα δ' αὖ χρυσῇ Ἀφροδίτῃ.

Ἵμεῖς μὲν νῦν χαίρετ' Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,

Νῆσοί τ', ἥπ' ἑστέ, καὶ αἰλμυρὸς ἔνδοθι πόντος.

Νῦν δ' ἡ θεάων φύλον αἰεῖσά τε ἡδυέπεια 965

Μῆσαι Ὀλυμπιάδες, κῆρα Διὸς αἰγίοχου,

Ὅσσαι δὴ θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν ἀνηθείσασιν
 Ἀθαιά, γείναντ θεοῖς Ὀπείκελα τέκνα,
 Δημήτηρ μὲν Πλετόν ἐγέναντ, δῖα θεάων,
 Ἰασίῳ ἥρωϊ μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃ,
 Νειῶ ἐνὶ τριπόλῳ, Κρήτης ἐν πείονι δήμῳ,
 Ἐδολόν· ὃς εἰς Ὀπὶ γλῶ τε καὶ Ὀρέα νῶπαι θα-
 λάσσης,

970

Πᾶσαν τῷ τυχόντι, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται,
 Τόν δ' ἀφνειὸν ἔθηκε, πολλὴν τε οἱ ὥπασεν ὄλβον.
 Κάδμω δ' Ἀρμονίῃ θυγάτηρ χρυσοῦς Ἀφροδίτης,
 Ἰνὼ καὶ Σεμέλλῃ, καὶ Ἀγαυῇ καλλιπάρῃον,
 Αὐτονόῳ δ', ἣν γῆμεν Ἀρκαῖον βαθυχαίτης,
 Γείνατ, καὶ Πολύδωρον εὖσεφάνῳ ἐνὶ Θήβῃ.

975

Κέρη δ' Ὠκεανοῖο Χρυσάορ καρτεροθύμῳ
 Μιχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦς Ἀφροδίτης,
 Καλλιρρῇ τέκε παῖδα βροτῶν κάριστον πάντων,
 Γηρυονῆα τ' κλεῖνε βίῃ Ἡρακληεῖν,

980

Βοῶν ἔνεκ' εἰλιπόδων ἀμφιρρύτῳ ἐν Ἐρυθείῃ.
 Τιθωνῷ δ' Ἡὼς τέκε Μέμνονα χαλκοερυσῆν,
 Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἡμαθίωνα αὐακτα.

985

Αὐτὰρ τοὶ Κεφάλῳ φυτήσασα Φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφθιμον φαέθοντα θεοῖς Ὀπείκελον ἄνδρα.
 Τόν ῥα νέον τέρεν αὐθιγὸν ἔχοντ' ἐρμυδέα ἥβης
 Παῖδ', ἀπαλὰ φρονέοντα φιλομμειδῆς Ἀφρο-
 δίτη

Ὄρτ' ἀνερψαμένη, καὶ μιν ζαθέοις ἐνὶ νηοῖς,
 Νηοπόλον νύχιον ποιήσασα, δαίμονα δῖον.

990

Κέρῳ δ' Αἰήταο διοτρεφέα βασιλῆα
 Αἰσονίδης, βελήσοι θεῶν αἰεττομετάων
 Ἦγε παρ' Αἰήτῃ, πελέζας σονόεντας αἰέθλας,

995

*Quacunque mortales apud viros cubantes,
Immortales, pepererunt diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum genuit, præstantissima dearum
Iasio heroi mixta iucundo amore,
Novali in ter proscisso, Creta in pingui populo,
Bonum : qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem : qui vero obviam fuerit, & cuius ad manus
venerit,*

*Illum locupletem fecit, multamq; ei præbuit fœlicitatē.
Cadmo præterea Harmonia filia aurca Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulchras genas habentem,
Autonoeng, quā duxit Aristæus densa casarie præditus,
Peperit, & Polydorum, mœniis pulchre cinctis in Thebis.
Mixta amore abundantis auro Veneris.*

*Callirhoe peperit filium mortalium præstantissimum
omnium*

*Geryonem, quem interfecit vis Herculana,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea. (nitū,
Tithono vero Aurora peperit Memnona area galea mu-
Æthiopum regem, & Emathionem regem.*

*Verum Cephalo peperit inclytum filium,
Fortem Phaethontem, diis similem virum,
Quem sane iuvenem tenerum florem habentem glorio-
sa pubertatis,*

*Puerum iuvenilia sapientem, amans risus Venus,
Incitavit, abripiens, & ipsum in templis
Ædituum nocturnum fecit, demonem divinum.*

*Filiam vero Æeta a Iove nutriti regis
Æsonides, voluntate deorum sempiternorum
Abduxit ab Æeta, peractis suspiriosis certaminibus,*

Qua multa imperabat magnus rex superbus,
 Iniurius Pelias, & impius, fortium facinorum patrator.
 Quibus peractis ad Iolcum rediit, multa perpeffus,
 Vcloci in nave vehens nigris oculis preditam puellam,
 AEsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sane hac domita ab Iasone pastore popularum,
 Medeam peperit filium, quē in mōtibus educabat Chiron
 Phillyrides: magni vero Iovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phacū quidem Psamathe peperit, præstantissima dearum
 AEaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autē subacta dea Thetis argenteos pedes habens,
 Peperit Achillem prorumpentem per viros, leonis animo
 preditum.
 AEneam porro peperit pulchre coronata Cytherea,
 Anchisæ heroi mixta iucundo amore,
 Ida in verticibus, habentis multos anfractus, sylvestra.
 Cixas vero, Solis filia, filij Hyperionis,
 Peperit Ulyssis ærumnosi in amore,
 Agrium, atque Latinum inculpatumque, fortemque.
 Qui sane valde procul in recessu insularum sacrarum,
 Omnibus Tyrrenis valde inclytis imperabant.
 Nausithoum vero Ulyssi Calypso: excellentissima dearum
 Peperit, Nausinoumque, mixta grato amore.
 Ha quidem mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererant diis pares filios.
 Nunc vero faminarum agmen cantate suaviloque
 Musa Olympiades, filia Iovis AEgiochi.

Τὸς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλῆς ὑπερλίωρ, 995
Ἵβρις Πελίης, ἢ ἀπείδαλτο, ὄβριμοεργός.

Τὸς πέλεσας ἐς Ἴωλκον ἀφίκετο, πολλὰ μογήσας,
Ὡκείης Ἰπίνης ἄγων ἐλικώπιδα κέρει.

Αἰσυνίδης. καὶ μιν θαλερὴν ποιήσας ἀκρίην.

Καὶ ῥ' ἦγε δμηθεῖς ὑπὸ Ἰήσωνι ποιμαίνε λαῶν, 1000

Μήδειον τέκε παῖδα, τ' ἔρεζεν ἔτρεφε Χείρων
Φιλυρίδης· μεγάλην δὲ Διὸς νότο ἐξετελείτο.

Αὐτὰρ Νηρήϊο κῆρα αἰλίοιο γέροντο,

Ἦτοι μὲν φῶκον Ψαμάθῃ τέκε δῖα θεάων,

Αἰακὸς ἐν Φιλότῃ, Διὰ χρυσῇν Ἀφροδίτῃ. 1005

Πηλεῖ δὲ δμηθεῖσα θεὰ Θέτις δρυρόπεζα

Γείνατο Ἀχιλλῆα ῥηξέωρα, θυμολέοντα.

Αἰνείαν ἄρ' ἐπικλεν εὐσέφαντο Κυθήραι,

Ἀγχιση ἥρωϊ μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃ,

Ἰδης ἐν κορυφῇσι πολυπύχῃ, ὑλήεσσης. 1015

Κίρκη δὲ Ἡελίῃ θυγάτηρ Ἵπεριονίδαο,

Γείνατο Ὀδυσσῆντο παλασίφροντο ἐν Φιλότῃ,

Ἀγρον, ἠδὲ Λατῖνον ἀμύμονά τε, κρατερόν τε,

Οἳ δὲ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νησῶν ἱεράων,

Πᾶσιν Τυρσενούσιν ἀγκλυτοῖσιν ἀνασπον. 1020

Ναυσίθοον δὲ Ὀδυσσῇ Καλυψὼ δῖα θεάων

Γείνατο, Ναυσίνοόν τε, μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃ.

Αὐτὰρ μὲν θνητοῖσι παρ' ἀνδράσιν ἐνηθείσαι,

Ἀθανάτῃ γείναντο θεοῖς Ἰπείκελα τέκνα.

Νῦν δὲ γυναικῶν φύλον αἰείσατε, ἠδυέπαι 1025

Μῆσαμ' Ὀλυμπιάδες, κῆρα Διὸς αἰγιόχοιο.

55 I

1 2 3 4

C. 2.

1

Η Σ Ι Ο Δ ΟΥ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΑ.

Η Ε Σ Ι Ο Δ Ι F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

Ἰερηνή δ' ἄρ' ἐπικλεῖ λίνον πολυήρατον ἔχον,
Ὅν δὴ ὅσοι βροτοὶ εἰσιν αἰοῖδοι καὶ κίθαρες αὐτῇ
Πάντες μὲν θρηνέειν ἐν εἰλαπίναις τε χο-
ροῖς τε

Ἀρχόμενοι δὲ λίνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

Ex eodem.

Ἀκρόν ἐπ' ἀνθεράκων καρπὸν θέεν, ἔδ' ἐ κατέκλει·
Ἀλλ' ὅττι πυραμίνων ἀθέρων δρομάεσκε πόδες αὐτῇ.

Ex eodem.

— ἔνεκα Νύμφῃ
Εὐράμην ὅτ' ἱλεων μίχθη ἐρατῇ Φιλότῃ.

Ex eodem.

Ἐν δὲ τῇ Βοιωτίῃ ἔτρεφε κέρων.

Ex eodem.

Καὶ γὰρ σφιν κεφαλῇφι καὶ πρὺ αἶνον ἔχον·
Ἀλλ' ὅττι γὰρ χροῖα πάντα κατέχευεν· ἐκ δὲ νυχαῖται
Ἐρρεον ἐκ κεφαλῶν. ψίλωτο δὲ καλὰ πάριον.

M

Ex eodem.

Ὅτε Λιλαΐηθεν προχέει καλὴ ῥοὸν ὕδωρ.

Ex eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔτικλεν εὖζων Ⓞ Πολυκάσῃ
 Νέστορ Ⓞ ῥ' ὠλοτάτῃ κέρη Νηληϊάδαο
 Περσέπολιν μιχθεῖσα Διὶ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.

Ex Strabone.

Καὶ κέρῃω Ἀργεῖα, τὴν Ἑρμῶν ἀνάκητα
 Γείνατο, ἣ Θρονίη κέρη Βήλοιο ἀνάκη Ⓞ.

Ex eodem.

Ῥιεῖς ἐξεγύνοντο Λυκάον Ⓞ ἀντιθέοιο,
 Ὄν ποτε τίκετ' Πελασγός.

Ex eodem.

Ἡ τοι γὰρ Λοκρὸς Λελέγων ἡγήσατο λαῶν,
 Τὰς ῥα ποτὲ Κρονίδης Ζεὺς ἄφθιτα μήδεα εἰδὼς
 Λεκτὸς ὅκ' γαίης Ἀλέας πόρε Δόκαλίῳ.

Ex eodem.

Ωκεε δ' Ὀλενίῳ πέτρῃ ποταμοῖο παρ' ὄχθαις
 Εὐρεῖ Ⓞ Πείροιο.

Ex eodem.

Ἐξ ὧν ἔρραι νύμφαι θεῶν ἐξεγύνοντο,
 Καὶ γὰρ Ⓞ ἐπιδανῶν Σατύρων ἀμνηχαναεργῶν,
 Κέρητές τε θεοὶ, Φιλοπαύγμονες ἐρχησῆρες.

Ex eodem.

Θάδμα μ' ἔχει καὶ θυμὸν, ὅς τις ἐρμνεὺς ὀλυμπός
 Οὐτ' Ⓞ ἔχει, μικρὸς περ ἐὼν, εἴπαις αὖ δριθμόν.

Reston.

Responsio ex eodem.

Μυρτοὶ εἰσὶν δρυῖν, ἄτερ μέτεσσι γε μέδιμνον.
 Εἷς δὲ πείσσει, τ' ἐπελθέμεν σὺν ἐδωάσῃ.
 Ὡς φάτο, καὶ σφιν δρυῖν ἐτήτυμον εἶδετο μέτεσσι,
 Καὶ τ' ἐπὶ δὴ κάλχανδ' ὕπνῳ θανάτιο κάλυψε.

Ex eodem.

Ὅς ὦρ' ἀπὸ Πανοπίδα Γληκῶνάτ' ἐρυμνῶ,
 Καὶ τε δὴ Ὀρχομενῷ εἰλιγμῶ εἶσι, δρεκῶν ὥς.

Ex eodem.

Γλακτοφάγων εἰς αἶαν ἀπλώαις οἰκί' ἐχόντων.

Ex eodem.

Αἰθίοπας Λίγυας τ', ἥδ' ἑ Σκύθας ἰππηματολγέας.

Ex eodem.

Δωδώνῃ φηγόντε Πελασγῶν ἔδρανον ἦεν.

Apud eundem, ἐκ τῶν Ἡοίων.

Ἡ οἷη διδύμεσσι ἱεράς ναιέσσαι καλῶντας
 Δωλίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρου αὐτ' Ἀμύροιο
 Νίψατο Φοιβιάδῃ λίμνης πίδα παρθένην ἀδμήτην.

Ex Pausania.

Ἰητήν τ' ἢ Μόλυρον ἀέροισαν φίλιν ὕον
 Κλείνας ἐν μεγάροις δυνῆς ἐνεχ' ἥε ἀλόχοιο,
 Οἶκον δ' ἀποπερὶ πᾶν φεύγ' Ἀργεῖ ἰπποβότοισι.
 Ἰξεν δὲ Ὀρχομενὸν Μινυήιον καὶ μιν ὄγ' Ἡρώς
 Δέξατο, καὶ κτεάνων μοῖραν πόρην, ὥς Ὀππικέες.

Ex eodem.

Φύλας δὲ ὥπην κέρκῳ κλέτῃ Ἰολαίῃ

Ληποφίλω· λῷ δ' εἶδ' Ὀλυμπιάδεσιν ὁμοίῃ.
 Ἡ δέ οἱ ἤν' ἐνὶ μεγάροισιν ἔπλεεν,
 Θηρώτ' Ὀιδῇ ἱκέλλω φαέεσσι σελλυῆς.
 Θηρῶ δ' Ἀπόλλων' ἐν ἀγκυῖνῃσι πρὸς ὄσσι
 Γεῖνατο Χείρων' κρατερὸν μῦθ' ἰπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonij.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊὲς ἀμύμον' ἕβες ἦσαν,
 Νέστωρ τε Χρόμιός τε, Περικλύμενός τ' ἀγέρωχ'
 Ὀλβι', ὃς πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐροσίχθων
 Παντοῖ' ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φάνεσκεν
 Αἰετός· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο θάυμα ἰδέσθαι
 Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελιστέων ἀγλαὰ φύλα·
 Ἄλλοτε δεινὸς ὄφιν καὶ ἀμείλιχον· εἶχε δ' ὅμως
 Παντοῖ' ὅσα ὀνόμαζα, τέ μιν καὶ ἔπειτα δόλωσεν
 Βελή' Ἀθηναίης.

Ex eodem.

Θεογάμῳ γυνεὺ Κλεαδαίμην κυδαλίμοιο.

Ex eodem.

Εὐφροῖν γ' Ὀχέω * Αἰνῆϊν ὑψιμέδοντι.

Ex eodem.

Αἰήτης δ' ἠὲ Φαειμβρότης ἠελίοιο.

Ex eodem.

Αὐτὸς δ' ἐν πλήσμεσι διπτεῖ ποταμοῖο.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis.

ἐν τῇ ἡρωϊκῇ γυνεαλογίᾳ.

Ἐλλῆνες δ' ἐγρόντο θεμιστοπίλοιο βασιλῆες.

Χῳρός τε Ξῳθός τε καὶ Αἰολοῖσι πωιοχάρμης.
 Αἰολίδαί ᾗ γῆνοντο θεμιστοπίλοι βασιλῆες
 Κρηθῶς ἡδ' Ἀθάμας καὶ Σίσυφ' αἰολομήτης,
 Σαλμωνῶς ἄδικ', καὶ ὑπέρθυμ' οὐκ κηρύ.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἄγγελ' ἦλθε κόραξ ἱερῆς ὑπὸ δαιτὸς
 Πυθῶ ἐς ἠγαθέην, καὶ ἔφρασεν ἔργ' αἰδήλα
 Φοῖβω ἀκερσικόμη, ὅτε Ἰχὺς γῆμε Κόρωνιν
 Εἰλαΐδης φλεγύας Διογνήτιο θυγατέρα.

Ex eodem.

Τῷ δ' Ἀμαρυγκείδης ἰπώεσρα' ὅζ' Ἀρη
 Φυκτί' ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπιδῶν ὄρχαμ' ἀνδρῶν.

Ex eodem.

Ἦδε δέ οἱ καὶ θυμὸν δρέϊση φαίνετο βελλή,
 Λύττον μὲν χέειναι. κρύψαι δ' αἰδομένητον * μάχαιραντα,
 Καλλῶ, ἣν οἱ ἔταξε πεικλυτὸς ἀμφιγυῆεις.
 Ὡς τὴν μαστῶν οἶ' καὶ Πήλιον αἰπὺ
 Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροιζιν ὀρεσκώοισι δαμείη.]

Ex eodem.

Αἰζῶν, ὅς τέκεθ' υἱὸν Ἰάσονα ποιμνία λαῶν,
 Ὀν Χείρων θρέψεν ἐν Πηλῳ ὑλήεντι.

Ex eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Βῦνύ τοι πῶδ' ἑκάστω μετὰλλα * ἀειχμέτησι.

Ex eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτ' ἐγὼ καὶ Ὀμηρ' αἰδοῖ
 Μέλπομεν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοιδίῳ
 Φοῖβον Ἀπίλλωνά τε χρυσάορον, ὃν τέκε Ληϊώ.

Ex eodem. ἐκ τῷ Ἠοίων.

Ἡ οἴη Φθίη Χαρίτων ἀπο κάλλεος ἔχουσα
Πίνει παρ' ὕδωρ καλὴν ναίεσκε Κυρλεῖη.

Ex eodem. ex iisdem.

Ἡ οἴη Τρέη ποκινόφρων Μυκιονίη,
Ἡ τέκεν Εὐφημον Γαλήνῳ ἐννοσιγόμῳ,
Μιχθεῖσ' ἐν Φιλοτίῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης.

Ex eodem.

Ἡ δὲ Ἰπποκυσαυδμή τέκεν Λίακὸν ἱπποιοχάρμιν·
Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἦεν πολυηράτῃς ἱκετὸ μέτρον,
Μῆν' ἔων ἤχαλκε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Ὅσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπηράτῃς ἐνδοθι νήσῃ,
Τὰς ἀνδρας ποίησε, βαθυζώνῃς τε γυναικάς,
Οἱ δὲ τοι, πρῶτον ζεύξαν νέας ἀμφιελίσσας,
Πρῶται δὲ ἰσία θένοντες κυανοπέρωροι.

Ex Scholiaste Sophocles.

Ἐπὶ τις Ἐλλοπή πολυλήϊος ἢ δὲ Φιλίμων,
Ἀφνειή μῆλοισι καὶ εἰλιπόδεσσιν βέεσσιν·
Ἐν δὲ ἄνδρες ναίεισι πολύρρυνες, πολυβῆται
Πολλοὶ, ἀπὸ φρέσιν, Φάλα θνητῶν ἀνθρώπων,
Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐχατὴν πεπόλισται.
Τὴν δ' ὧς ἐφίλησε, καὶ ὅν χρυσήρεον εἶναι
Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δὲ ἐνὶ πυθμυρὶ Φηγεῖ.
Ἐνθεν Ὀπτιχθόνιοι μανιδύματα πάντα φέρον·
Ὅς δὲ καὶ μολὼν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεεῖνη
Δῶρα φέρων ἔλθῃσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Ex eodem.

Ἡ τέκεθ' Ἑρμιόνῳ δερκλυτῷ Μενελάῳ,
Ὁ πλείστον δὲ ἔτεκεν Νικόστρατον ὄζον Ἀρη.

Ex eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἠνιόχῳ.

Ex AEschyli Scholiaste.

Ἡ δ' ὑποκυσαμένη καλλίζων Στρατονίκη
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγείνατο Φίλτατον υἱόν·
 Τῷ δ' ἡεῖς τ' ἐχθρόν τοι Δηίων τε Κλύτιός τε,
 Τοξόης τ' ἀντίθεο, ἥ δ' Ἰφίλ' ὅζ' Ἀρη.
 Τὰς ᾗ μέθ' ὑπλοτάτῳ τέκετο ξανθὴν Ἰόλκην
 Ἀντιόχην κρείσσει παλαιὸν γένος Αὐτολίδας.

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δευτέρῳ Μελαμποδίας.

—— τῷδε Μάρης θοὸς ἄγγελος ἦλθε δι' οἴκου·
 Πλήζας δ' ἀργύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δ' αὐτῷ.

Ex eodem.

Καὶ τότε μάλιστα μὲν δεσμὸν βίης αἶνυτο χερσίν,
 Ἰφικλ' δ' ὅππῃ νῶτ' ἐπεμύετο· τῷ δ' ἐπόπιθεν
 Σκύπφον ἔχων ἑτέρῃ, ἑτέρῃ ᾗ σκῆπτρον αἰέρας
 ἔθηκεν φύλακός, καὶ ἐνὶ δμῳέσῃν ἔειπε·

Apud eundem. ἐκ τῶν Ἡοίων.

Οἷα Διώνυσος δῶκε ἀνδράσι χάσμα καὶ ἔχθος,
 ὅστις ἄδλῳ πίνῃ, οἶνός δέ οἱ ἔπλετο μάργος.
 Σὺν ᾗ πόδας χεῖρας τε δέει γλῶσσαν τε νοῦν τε
 Θεσμοῖς ἀφράσσοι· Φιλεῖ δέ ἐμαλθακὸς ὕπνῳ.

Ex eodem.

Τὰς ᾗ βροτοὶ καλέεσσι Πελοπείδας.

Ex eodem.

Εὐρυγύης δ' ἐπὶ κῆρ' Ἀθληάων ἱεράων.

Ex eodem.

—— καὶ ὁ σπένετο καρπὸν.

Ex eodem.

Ἦδὺ γὰρ ἔς' ἐν δαιτὶ καὶ εἰλαπίνῃ πεθαλήῃ
Τέρπεσσι μύθοισιν, ἐπὶ δαιτὸς κορέζων).

Ex Stephano. ἐν κατάλογῳ.

Κτεῖνεν Νηληϊῶντα παλασίφροντα ἡέας ἐοχθῆς
Ἐνδεκα· δωδεκάδ' ἣ Γερῶνι ἰπποδάμει Νέστωρ
Ξεῖν' ἐὼν ἐτύχησε παρ' ἰπποδάμοιο Γερῶν.

Ex eodem.

Νέστωρ οἱ ἄλυσεν ἐν ἀνθεμόεντι Γερῶνι.

Apud eundem. ἐν Αἰγίνῃς δεύτερῳ.

—— νήσω ἐν Ἀθανίῃ δῆι,
Τὼ περὶν Ἀθανίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἐόντες,
Τὼ τότε ἐπώνυμον Εὐβοίαν βοῶς ὠνόμασε Ζεὺς.

Ex Suida.

Ἀλλήλῳ μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπῳ Αἰακίδῃσι,
Νῆν δ' Ἀμυθαονίδαις, πλεῖστον δὲ περ' Ἀτρεΐδῃσιν.

Ex Suida & Polybio.

Αἰακίδας πολέμῳ κεχαρηότας ἥτε δαιτί.

Ex Plutarcho.

—— αἷτ' ἄλσεν καλὰ νέμον),
Καὶ πηγὰς ποταμῶν, καὶ πείσεια ποιήεντα.

Ex eodem.

Ἐννέα τοι Ζεὺς χρεῖας λακέρυζα κερώνῃ
Ἀνδρῶν ἡβώνων, ἑλαφ' δέ τε τετρακέρων.
Τρεῖς δ' ἐλάφας ὁ κέραιος μεράσκε· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ
Ἐννέα σὺν κέραιας· δέκα δ' ἡμεῖς σὺν Φοῖνικας
Νύμφαι εὐπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγιόχοιο.

Ex

Ex eodem.

Δεινὸς γὰρ μιν ἔτρεν ἔρος Πανοπήιδ' Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μαύτις δ' ἑδεῖς ἐσιν Ἰπτιχθονίων ἀνθρώπων,
Ὅστις αὖ εἰδείη Ζῆως νοῦν Αἰγιόχοιο.

Ex eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεύς καὶ κτίρανός ἐστιν
Ἀθανάτων· σὺ δ' ἔτις ἐρήμεται κρατ' ἄλλ'.

Ex eodem.

Μυσάων, αἴτ' ἀνδρα πολυφραδέοντα πηθεῖσι,
Θέσκελον, αὐδήεντα.

Ex eodem.

Ἡδὺ ᾗ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
Ἀθάνατοι δειλῶν καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἐναργές.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζεὺ πάτερ εἴθέ μοι * ἦσσω μὲν αἰῶνα βίοιο
Ὡφελές θέναι, καὶ αἴσια μήδεα ἰδμεν
Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δ' ὅκ' ἐμὲ τυτθὸν ἔπιζας,
Ὅς με μακρόν γε ἔθηκεας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
Ἐπὶ μ' ἔτη ζῶειν * γυνεὺς μερόπων ἀνθρώπων.

Ex eodem.

Τρεῖς μάκαρ Λίακίδη, καὶ τετρακίς ὄλβιε Πηλεΐ,
Ὅς τοῖς δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχ' εἰσυναβαίνεις.

Ex eodem.

Οἴλω μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρπε' ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δ' ἐμπύπλησι γυνὴ τέρπασα νήμα.

Ex Eustathio.

Ἀπικνον, ἥ μάλα δὴ σε πονηροτάτῳ καὶ ἄριστῳ
Ζῶς ἐτέκνωσε πατήρ.

Ex eodem.

Ἄργεῖ αἰνυδρον ἐὼν Δαναὸς ποίησεν ἔνυδρον.

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Χώσατ', ἀπ' ἐλύμπας ἧ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
 Ἐκτάνε Λητοῖδ' αὖ, Φίλον σὺν θυμὸν ἐρένων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡ δὲ Κορωνίς, ἔϋσεφανός τε Κλέεια,
 Φαιώθ' ἡμερόεσσα, καὶ Εὐδώρη πανύπεπλη,
 Ἄς Ἰάδας καλέεσσι ὅππῃ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων.

Ex Etymologico.

Ὅππῃ κε χερσὶ λάβεσκειν, αἰδέλα πάντα τίθεσκειν.

Ex eodem.

Βύβλόν τ' ἀγχάλον καὶ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσαν.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλις ῥέζησι νόμῳ δὲ δ' ἄρ' αἰῶν' ἄρ' αἰῶν'.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δὲ εἶσε) κισυβίῳ.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χερὶ παρὰ κτίλον' ἐμυδαί.

Ex Theone.

Καὶ τε διερχόμεν' ἡπ' ἡπ' ἐπὶ δράκων ὥς.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἰκετο δὲ εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχην.

F I N I S.

CATALOGVS LIBRORVM
HESIODI, QVORVM PLERIQVE
omnes interierunt.

Εἴργα καὶ ἡμέραι.
Ἄσπις.

Θεογονία.

Επικήδῃ εἰς Βάτσαχον τὸν ἐρώμενον αὐτοῦ.

Αστρονομία μεγάλη, ἢ ἀστεικὴ βίβλῃ.

Ἡοῖαι μεγάλαι, ἢ Γυναικῶν κατάλογος.

Περὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων.

Επιθαλάμῳ Πηλέως ἔθ' ἑπιδῃ.

Υποθήκαι Χείρωνος.

Γενεαλογία ἡρώικα, ἢ Ἡρωγονία.

Γῆς ποιεῖσθαι.

{ Επημεθυικά.

{ Εξήγησις ἐπὶ τέρασιν }

} ex opinione quorundam
Pausanias.

Θεοὶ λόγοι } distinguuntur a Θεογονίᾳ Hesiodi eiusdem
Θεοὶ λόγοι a Maximo Tyrio.

Quidam librum Hesiodi DE HERBIS ex
Plinio addunt.

DANIELIS HEINSII
INTRODVCTIO

in doctrinam, quæ libris Hesiodi
"ΕΡΓΩΝ καὶ 'ΗΜΕΡΩΝ
continetur:

*In qua opinio, quæ hætenus de iis
obtinuit, refutatur; totum poetæ
institutum probatur.*

• Item

NOTÆ, EMENDATIONES,
& observationes in Hesiodum.

LVGDVNI BATAVORVM,
Ex officina IOANNIS PATII,
• Anno clō. lō. c. xxii.

OFFICE OF THE SECRETARY OF THE ARMY

WASHINGTON, D. C.

1917

1917

1917

1917

1917

1917

23 OCTOBER 1917

1917

1917

1917

1917

Nobilissimo Amplissimoque

Viro

IANO DOVSE,

Nordovvici Totparchæ.

Philosophi Platonici, Vir Nobilissime, qui in explicatione sapientie amœnitatem illam poetarum, suavitatem, varietatem; numerorum denique, quatenus eam pedestris admittit oratio, volubilitatē secuti sunt; ut nimirum magna illa Dea

etiam a veste sua commendaretur; negant inter alia, cum homine Cimmerico de Solis pulchritudine, cum mediterraneo de maris latitudine, cum Epicuro de Deo agendum esse: quia scientiarum præstantia tota simul infundi non potest, aut, ut illi magnifico axioma pronuntiant, ὁ δὲ ἀγγέλων ἡ ἰσορροπία ἐρχεῖται, ἀλλ' Ἰππικῆς πρὸς τὸν θεόν. Sicut enim omnis homo terram aut agrum videt, solus agricola de fertilitate eius indicat, ita cum omnes hodie poetas tractent, sincerum de illis iudicium ab iis expectare maxima sit dementia. Antiquissimi Philosophi, cum in operto scientiarum, a quo quam longissime vulgus arcendum est, versari solent; Rhetores cum acutissime de omni dicendi artificio

agunt, Homerum cum Hesiodo sibi sufficere existimant. Cum virtutes omnes in oratione persequuntur, tam qua ad τὸ λεκλικόν, quam qua ad τὸ πρᾶκτικόν spectant, ex his duobus omnia perficiunt: nec de reliquis anxie satagendum existimant. Hoc tempore quo magnis passibus in occasum literarum itur, si quis philosophiae studioso, primum philosophorum fuisse Homerum cum Plutarcho ostenderet, non accederet magis, quam si Sophistam aliquem esurientem, aut frigidum Atticistam in ἀδόξῳ versari audiret: puta febrem commendantem, vel Therситem. Si quis eloquentiae studioso plenam σοφιστικὴν scientiam, quae harmoniam & rhytmum respicit, quam Plato tanti fecit, ut etiam Παιδείας nomine in poetarum scriptis eam partem dignatus sit, ex his petendam in Academiis probaret, frigeret auditorium. quia diu ex animis nostris principia illa effluxerunt, quibus ad plenam scientiam pervenitur, quibusque monumenta sua veteres, tanquam aeternitatis sale, ad immortalitatem condiebant. Si quis ex Hesiodi charactere, mihi illo, facili, amæno, cuius periodi, tanquam ad amussim quandam facta, brevitae quadam aequali se mutuo excipiunt, totum inter Tragicos Euripidem, inter Lyricos Sappho, inter oratores Isocratem fluxisse ostenderet, frustra esset. plus enim inveterata potest persuasio, quam ut rationi, veritati, arti cedat. Ut nonnunquam dubitaverim me hercule, utrum miserior sit vulgus, qui ignorat ista, an nos qui ab illis talia expectamus. Nunc enim, si quis poetae obtrechet, reliqua omnia scire existimatur: & hoc uno scientiam consecutus videtur, quod illius autores supplantat.

plantat. Nos, qui neque eo arrogantia provec̃ti sumus, ut hac puerili propemodum etate aliquid nos scire existimemus: neque tam adverso genio nati, ut ab omnium iudicio pendeamus, in Ἑγῶν καὶ Ἡμερῶν libris, in quibus diuina fuisse antiquissima sapientie mysteria nobis persuadenti veteres, experiri voluimus: primo, utrumne inveteratam de iis opinionem tollere, deinde, an & præclaram eorum eruere doctrinam possemus: ipsam veritatem quæ profunde sepulta erat, per vestigia, ut venatores solent, indagati. In qua commentatione, obiter & non nisi loco suo, ostendimus, quanta simplicitate ea proponat Hesiodus, de quibus maxima philosophi volumina consarcinarunt. Non quod eadem ubiq; illis, quæ postea Philosophis, in mentem venisse arbitrer: sed quemadmodum ex simplicitate poetarum, philosophorum doctrina conflata est: ita ad illustrationem poetarum methodo eorum interdum & verbis opus esse. Ab Allegoriis, hoc est, Græcorum ambrosia & nectare, nisi cum necesse fuit, abstinuimus: ensque ipsius tantum doctrinæ καὶ τῆς ἀναγωγῆς causa adhibuimus. Scriptum hoc quaecunque, nomini tuo, Nobilissime Doussa, inscripsi: vel ut poetarum, vel ut patronorum meorum primo. Quis amore enim tali, quali nos tu, optime virorum, quæquam tam immerito est prosecutus? aut quis vivit hodie terrarum usquam cui amplius debemus? Quod profecto sive Musarum, quas tu deperis, sive nostri causa a te factum est, in solidum tenemur. Interesse autem cum privatim mea, tum & literarum publice existimaui, quæ de xεῖνῳ, instituto, ordine, doctrina, scopo

denique huius libri, contra tum opinionem veterum multorum, tum recentiorum omnium hic disputavimus, sub auspicio illius prodire, qui & sartam tectam tanti poetæ authoritatem conservare, meam vero infantiam nominis sui splendore protegere possit.

*Valc, vir Nobilissime, & nos
amare perge.*

DANIE-

DANIELIS HEINSII INTRODVCTIO

in Hesiodi libros

Qui

ΕΡΓΑ καὶ ἩΜΕΡΑΙ

inscribuntur.

Libros Hesiodi qui ab argumento ΕΡΓΑ inscribuntur, quanti fecerit vetustas, vel ex Aristotele, Platone, Xenophonte, & qui horum ore loquitur, Socrate, videre est. Nec mirū, cum in illis perfecta Ethicæ & OEconomicae praecepta tradantur. quibus Philosophi primi, sua, tanquam firmissimo fundamento, superstruxerunt: quod facillime & elegantia & antiquitate, cui omnes sensim quidlibet deferimus, impetrarunt. Nostra quoque ætate, cum omnium iudicio eum dignitatis gradum obri- neant, ut juventuti prae reliquis commendentur; scopus eorum tamen, tum ea quæ in iis præcipua sunt, non ætatis nostræ doctissimos modo; sed (quod sine arrogancia dictum a me existimari velim) Græcos commentatores, quos omnes cum superiori editione nostra lectori dedimus, tum veteres fere omnes, quorum ad nos de his pervenit aliquid, effugisse videntur. Nostrum igitur existimavimus, priusquam ad singula perveniamus, generaliter ea præmittere, quæ maiestatem horum librorum, mentem Poetæ, & pro-

positum, non commendare modo omnibus: sed & illustrare puréque proponere possint: ne quid sit quod posthac aut doctores in interpretatione Hesiodi latere, aut auditores ab ejus lectione detertere possit. Et enim vera, cum omnes fere antiqui Philosophi, in eo elaborarint, ut ex Homero disciplinas omnes, præcipue autem eas, per quas cognitione singularum actionum ad prudentiam pervenitur, quæ est quædam *φιλοσοφία παραδειγμάτων*, ut de historia pronunciant veteres: ex his vero Hesiodi, præcepta Politica, Ethica, OEconomica haurirent: nostra intererat, ut eadem vel admirari, vel frui saltem usuique nostro applicare possemus. Cum autem in his libris ea sparsim inter alia sepulta quasi jaceant, quibus ex antiquis non nemo, æternitatem suam mundi probare nititur; cum ex his iisdem libris, nobilissimam doctrinam suam Periodicam, cujus & in iis quæ ad hunc poetam notat, meminit nonnunquam Proclus, quamque cæteri Platonici, & ex iis, Poetæ Græci & Latini, toties, nunc occulte, nunc manifeste, & sublato quasi signo, alluunt, ipse Plato construxerit: cum in proposito Poetæ & ratione agendi sit ars admirabilis & propemodum divina; ipsum denique horum librorum non tam controversum, quam eversum sit argumentum; danda est opera, ut in his omnibus, viris doctis industriam nostram probemus. &, quod proximum est, neq; a candore nostro alienum, veniam petamus, sicubi a summis hominibus in eo dissentiamus. In quo cum vix ullus sit veterum qui præierit nobis, facilius id de quo laboramus impetrabimus. Priusquam igitur ad Hesiodi lectionem se conferet lector, brevissime quædam præmittemus, quæ & falsam ex animis opinionem tollant, & proponant veram. Atque ut ad constitutionem veri pariter & refutationem falsi, ad quæ sine mediis non pervenitur, protinus pergamus; quædam, quibus reliqua quæ graviora sunt mox inquantur, præmittenda sunt. Primo ergo omnium, Utrumne de agricultura scripserit Poeta; secundo, An si in his libris, ex instituto id fecerit; postremo, An

In solis istis libris de hac egerit, quæremus. Quibus quæstionibus tanquam velutibus præmissis, reliqua quæ majoris momenti sunt adornabimus.

CAPUT II.

EA quæ superiori capite præmissa sunt, huc spectant, tum ut veterum tum ut recentiorum obviam opinionibus eamus. Sicut enim viatores quicquid remorari ullâ ratione euntem, quamvis stipulas levissimas nonnunquam aut festucas, antequam insistant viam, removere solent: sic nos ea prius removere æquum, quibus remotis, ea quæ præcipua sunt, facile transigentur. Horum enim omnium non minus quam cæterorum, primum propositum erit veritas, secundum brevitatis. Eorum autem quæ proposuimus, primum extra controversiam per se quidem est; nec de eo dubitari potest: cum ex eo tamen alia nonnulla, ut trunco quodam rami cæteri, oriri videantur, id quoque adjungendum fuit: Utrum de Agricultura nempe, scripserit poeta noster.

Scripsisse de Agricultura Hesiodum, ut mille autorum testimonia omittam, vel ex iis, qui in argumento hoc versati sunt, probari potest. Quorum duobus hic adductis, reliquis supersedebimus. M. Varro, de quo merito ut primo Romanorum primo incipimus, post enumeratos eos qui sermone prorsus argumentum hoc tractaverant, *li, quos dixi*, inquit, *omnes soluta oratione scripserunt: easdem res etiam quidam versibus, ut Hesiodus Ascreus, Menecrates Ephesius. Cajus Plinius proæmio lib. 14. At hercule non reperiuntur qui norint multa ab antiquis prodita. tanto priscorum cura fertilior, aut industria feliciores fuit. Ante mille annorum inter principia literarum Hesiodo præcepta agricola pandere orso, subsequitisque non paucis hanc curam eius, unde nobis crevit labor. Ut pene in proverbium ea res abierit. Tyrius Maximus: Γεωργίας πῶτε ὁ ἀγεσέμενος ἰστέον, ὅδ' Βασιάνῃ ἀνήρ, ἢ Θετταλικός,*

ἀλλ' ἥλιος αὐτὸς, καὶ πελὼν θάλασσα, καὶ ὄμβροι τρέφοντες, καὶ ἀνέμοι διαπνέοντες. Idem ex Manilio, hoc loco, & infinitis aliis probare insuper habeo. Primo quod in confesso sit res ipsa; deinde quod hæc ipsa alterius rei causa præmittantur: ad quam festinamus.

CAPUT III.

Primum itaque, de quo dubium non fuit, sequitur alterum. In quo plerique veterum, ut diximus, recentiores autem omnes falluntur: Non esse de Agricultura hos libros. Quæ pars etsi pluribus infra confirmabitur, ubi argumentum proponemus, quia altero posito, tollitur alterum; hic nihilominus ordinis & perspicuitatis causa examinanda fuit. Quod ut fiat commodius, locum quæremus aliquem, in quo exactissime & ex instituto Poetæ ipsius libri τῶν Ἔργων dividuntur. Eam divisionem etiam si nos ex ipso Poeta, verbis nostris constituere poteramus, nihil tamen peccabimus, si & iudicium alterius accedat & auctoritas: nec cuiusvis, sed qui naris emunctissimæ; Luciani nempe. qui in suo cum Hesiodo colloquio, postquam reliqua illius jam enumeravit opera: Ἐπὶ δὲ γυναικῶν ἀρεταίς, καὶ παραινέσεις γεωργικαί, καὶ ὅσα περὶ Πλειάδων καὶ ὅσα περὶ καιρῶν ἀρότε, καὶ ἀμήτη καὶ πλῦ, καὶ ὅλως τῶν ἄλλων ἀπάντων. Ex hac partium enumeratione aliquid constituendum erit totum. Totum hoc, Παραινέσεις γεωργικὴ, seu, Γεωργία. Partes ejus sunt, περὶ Πλειάδων, περὶ ἀρότε, περὶ ἀμήτε, vel περὶ καιρῶν ἀρότε, περὶ καιρῶν ἀμήτε. Quod si παραινέσεις γεωργικὴ totum sit, quærendum, an respectu partium suarum, an respectu generali propositi scriptoris ipsius, quod in hoc libro sequitur; an vero utriusque. Respectu partium esse jam ostendimus. Si respectu Hesiodi, necesse est ut ὁ πλῦς se habeat ad τὴν γεωργίαν, sicut ἀρότε, ἀμήτε, & partes reliquæ. At contra, sicut καιρὸς ἀμήτε, καιρὸς ἀρότε, vel simpliciter, ἀρότε, ἀμήτε, pars est γεωργίας; ita καιρὸς πλῦ, vel γαυπλίνε (ut

(ut Hesiodus loquitur) & cætera quæ ejusdem sunt considerationis, partes sunt ἑκαστὴν . Unde sequitur, quoniam alterum sub altero non comprehenditur, nec se habet sicut pars ad totū, duo præcipua, quorum causa reliqua dicuntur, in his tradi libris. Ac si de duobus agit inter se æqualibus quæque eodem spectant (utriusque enim finis idem est) aliquid quærendum, quod hæc duo comprehendat. quod quid sit, postea ostendemus. Nunc enim quid non sit, non quid sit, demonstramus. Ibi enim pluribus idem, quamvis alio modo, confirmabitur. Ex hoc rursus alia nobilissima orietur consideratio: an τὸ Ἔργον in his libris in inscriptione, κατὰ τὸ κύριον, an verò κατὰ γλῶσσαν sumatur. De quo infra, de inscriptione cum loquemur, sumus acturi.

CAPUT IV.

SECUNDA quæstio ex parte admissa, ex parte negata fuit. Hesiodum his libris de Agricultura agere diximus: sed non aliter, quam de Mercatura. Ex proposito vero magis de illa quam de hac his libris tractari, negavimus. Sequitur, an alio in loco id ab eo præstitum fuerit. Quo quæsito, ad stabilienda, partim quæ præmissa, partim quæ secutura sunt, opus omnino est. Testimoniis utemur, ut eam partem explicemus, neque incertis, neque a posteriori ætate petitis, quam in eo deceptam scimus. Ac primo videamus, quid in Hesiodi Agricultura præcipuum fuerit. Ex quo duo sequentur: & quid in his libris non sit, de quo jam agimus: & quid sit, de quo postea acturi sumus. Id ut fiat, partem e multis aliquam eligemus, de qua & in illis maxime, & in his minime, aut omnino non, tractavit. Est autem ea, CVRA ARBORVM. Atque hæc causa est, cur Maro, librum secundum, in quo diligenter hæc pars pertractatur, ASCRÆVM carmen vocarit. Eam partem inter alia (quod notatum hæctenus non fuit) quam sit fuisse

persecutus noster autor in Agricultura sua, videamus. Plinius lib. XIV. multis conqueritur, ætate sua tantam induritam esse, cum cæteris agriculturæ partibus, tum huic vero maxime, caliginem, ut pleraque quæ ab Hesiodo commemorata fuerunt arborum ignorari cœperint nomina. Quorum omnium in his libris ne unicum quidem refertur, nisi forte quercum aut ulmum Romanis ignotam fuisse arbitremur: quarum tamen ipsarum, neque ratio, neque natura, neque cura, in his libris describitur: sed obiter & ratione alia sola fit mentio. Idem magnus scriptor, lib. 15. cap. 1. *Hesiodus quoque, inquit, inprimis cultum agrorum docendum arbitratus vitam, negavit oleæ satorem fructum ex ea percepisse quenquam. Tam tarda tunc res erat.* Hæc quoque in his libris qui tractari existimabit, næ ille frustra futurus est: cum ipsius oleæ ne mentio quidem fiat ulla. Sed plenum Agriculturæ Hesiodi ex Manilio argumentum petamus. Poeta igitur ille, postquam Homeri scripta diligenter, Hesiodi quoque nostri Theogoniam, & reliqua quæ in illis continebantur, recensuit: librorum ipsius, qui de agricultura agebant, & Γεωργικῶν, ut verisimile est, inscriptionem habebant, argumentum his verbis proponit:

*Quin etiam ruris cultus legesque sacravit,
Militiamque soli: quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Bacchus utrunque,
Atque arbuta vagis essent quod adultera pomis:
Sylvarumque Deos, sacrataque numina Nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in usus.*

Vides, ut in superioribus, Plantationem: quæ pars præcipua horum librorum hic nusquam apparet. Ita ut ex hoc Manilij testimonio, Plantatio & Propagatio vineæ, Arborum Infitio, tum quæ loca his vel illis commoda sint vel incommoda, illorum argumentum fuerit librorum. De quibus non singulis tantum, sed & omnibus, altissimum in libris τῶν Ἑργῶν silentium. Postremo vagatus in iis Poeta fuit circa sylvarum, hortorum, fluviorumque descriptionem,

nem, amœnitatemque illorum: quam poetæ plerumque, ut & hic Manilius, Satyrorum & Nympharum nomine designant. Nam quæ de vineis in universum in his libris, quos Ἔργα vocamus, dicuntur, hæc sunt: quæ ne eo quidem spectant:

Ἔστ' αὖ δ' Ὀρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανὸν, Ἀρκτῦρον δ' εἰσὶν ῥοδὸδ' ἀκίλυλ' ἥως,
 ὦ Πέρση, τό τε πάντα σπόδρε πεοῖκα δὲ βότρυς,
 Δείξαι δ' ἡελίῳ δέκατ' ἡμέαια καὶ δέκα νύκτας,
 Πέντε δὲ συσκιάσαι, ἕκτω δ' εἰς ἀγρὸς ἀφύσας
 Δῶκε Διωνίῳ πολυγυγνέει.

Id est:

*At postquam Orion & Sirius atheris ardet
 In medio, Arcturumque videt Tithonia coniux,
 Incipe decerptos ad te vectare racemos,
 Et Soli monstrare decem noctesque diesque,
 Dimidiumque umbra: sexto spumantia labris
 Latitia patris dare munera.*

Multo minus quæ alibi obiter περὶ σκιάφου οἶνους. Accedat & illud. M. Cato apud Tullium in libro de senectute, aliquam ab Hesiodo partem in Agricultura prætermittam queritur quæ ab ipso esset tractata. Ea autem erat *Stercoratio*. Atqui si hos libros de Agricultura esse existimasset, multa potius deesse, imo omnia ferè questus esset, quæ in libris *DE RE RVSTICA*, qui hodie Catonis nomine circumferuntur, accuratissime pertractata sunt. Sequitur ergo, aliis libris accurate de ea re ab Hesiodo actum esse, quæ his contineri putabatur. Ex quo duæ veterum recentiorumque opiniones hætenus receptæ concidunt: prior, quod horum librorum argumentum ex proposito *Agriculturam* esse existimant: altera, quod hos libros Maronem imitatum esse hætenus omnes arbitrati sunt. In qua opinione cum plurimi apud veteres fuere, tum vel maxime Servius: apud nos cum omnes, tum major omnibus Iulius Scaliger. Qui incomparabilis vir, si persuasum

hoc habuisset, neque tam immitis in hos libros Hesiodi fuisset: neque Hesiodi *Ἔργα* cum Maronis Georgicis contulisset.

CAPUT V.

Evia nostra ea removimus, a quibus non periculum quidem timebamus, nec ruinam, sed molestiam. Nunc ut ad institutū nostrum pergamus, duobus adhuc lectorem capitibus præparabimus. Diximus supra duo, quorum, finis idem, diversæ sunt partes, istis contineri libris. Quorum alterum quia sub altero non comprehenditur, aliud quærendum est quod complectatur utrumque. Id autem est OEconomia. OEconomia cum sit cura partim possessionis comparandæ, partim, comparatæ jam conservandæ; primum circa quod versatur illa, teste Aristotele, est *ἡ γεωργική*, id est, agriculturæ studium. quod quidem studium in OEconomica consideratione primum est duobus modis. Primò *κατὰ φύσιν*, id est, ratione naturæ: quia antiquissima ejus est ratio & simplicissima. Cum enim plures sint artes quæ circa terram versantur, qualis videlicet, quam Philosophus adfert, *ἡ μετεωρολογική*, secundariæ tamen sunt omnes. Secundo, quia cum Justitia conjuncta est. Nec enim ab hominibus volentibus lucratur, ut mercatura: neque a nolentibus, ut ars militaris. Tertiam rationem prætermittimus, quam & Aristoteles & ex eo Cato adjungunt; cum usum in his habeat nullum. Quibus rationibus librorum horum argumentum superstruemus. Cum ergo Agricultura sit prima natura in OEconomia, recte secundo libro præmittitur: cum autem sit justa, recte libro primo justitiæ præcepta traduntur. Cum igitur alter librorum sit Ethicus causa alterius, alter OEconomicus sed per se; rursus aliud quærendum est, quod utrumque contineat: id autem est ea Poeticæ pars quam *Παιδεία* paulo secus quam Platonici, qui ad Harmoniam eam referunt, vocamus. de qua

CUm jam ante in partes duas, quarum neutra per se, sed alterius causa traditur, totum hujus libri diviserimus subjectum, (Terræ cultum, nempe & Navigationem: quorum pars utrumque est totius. totum enim est OEconomia, cujus causa iterum in alterum, Justitiæ præcepta nempe devoluitur Poeta) rursus hanc & illam partes esse diximus respectu totius. Totum est *Διδασκαλία*, seu *Παιδεία*. quæ ut olim Poetarum tantum fuit, ita ad Philosophos migravit tandem. Omnis igitur, Platone teste, duo spectat Musicus: *ῥυθμίαν*, sub qua nos haud paulo aliter quam ille, ea quæ ad metra numerosque eorumque inventionem comprehendimus ac dispositionem: tum & *Παιδείαν*, qua usibus hominum reliqua accommodantur omnia. quod nobis est docere partim, partim movere. Alterum *ποιεῖν* dicebant, alterum *χρῆσθαι τοῖς ποιημένοις*. Sicut autem prius constituere aliquid quam constituto uti, est necesse: ita & priorem esse *ῥυθμίαν*, alteram posteriorem, est necesse. Nam, si recte Platonis *Παιδείαν* consideremus, vix egreditur rythmum & harmoniam, ut subtiliter disputant ejus interpretes: tum & in movendo, quod duobus illis solet fieri, potissimum versatur. De quo multa differere possemus; nunc tamen, quia aliud agimus, vocem *Παιδείας* simpliciter, *ἀντὶ διδασκαλίας* sumemus, quam scriptores antiquissimi tanquam vetustissimum primumque considerant Poetarum institutum. Ea cum se late admodum extendat, paulo eam arctius hoc loco restringemus. Est ergo duplex: quæ vivere, & quæ docet scire. Quarum prima instituto nunc conducit nostro: alteram nunc prætermittimus. Atque ejusdem rursus circa vitam hominum privatam duæ maxime versantur partes, quarum altera singulos proprie vivere docet, & circa *ῥητορικὴν* occupatur: altera singulos bene vivere docet, & mores complectitur. Utraque *ὡφελὲς καὶ βίον* ambigua veteribus dicitur. Cum autem Poeta
ad

ad ociosum hic scribat hominem; recte quo pacto comparanda sit substantia, docet: cum ad prodigum, recte quo pacto conservanda sit, ostendit. Cum ergo duo hæc proponat liber primus, secundus perficiat: in alio tamen libri primi consumitur argumentum: in quo antiquissimum *παιδείας* usum videmus. quæ *διδασκαλία* quoque est appellata. Cujus institutum est, ἡθικὴ παρὰ γένεσις, non οἰκονομική, multo minus γωργική. Ejus propositum est, ut antiqui poetæ verbis utar, εἰπεῖν πρὸς ζῶντι χηΐσιμα. Nec dubium est, quin hinc διδάσκαλοι Comici dicti sint & Tragici, qui illud primo simpliciter agebant, ut apparet ex Epitaphio Epicharmi, Comœdiæ apud Dores inventoris, quod ejusmodi est:

Ἄπε φωνὰ Δάρει', ἧ' νῆς ὁ τὰν κωμῳδίων
Εὐρών' Ἐπίχαρμ'.

ὦ Βάκχε, χάλκεόν νιν ἀντ' ἀλαδινῷ
Τὴν ὧδ' ἀνέδνηεν.

Τὸν Συρακόσας ἐνὶ δρυὶ πελωρεῖσ' ὀβελί,
Οἱ ἀνδρὶ πολίτα.

Σπῆρον δ' εἶχε χημάτων μεταμένοισ
Τελεῖν ἐπιχέει.

Πολλὰ δ' ποτὶ ζῶν τοῖς παισὶν εἶπε χηΐσιμα.
Μεγάλα χάεις αὐτῷ.

Laudat eum, ὅπ πρὸς ζῶντι εἶπε χηΐσιμα, & quidem παῖσι, qui Oeconomizæ nondum sunt capaces, multo minus quæ ad plures pertinet, Politicæ. Hæc igitur pars diutius Poetarum fuit quam Comicorum. quia prius fuit Poetæ nomen quam Comici. ac Poetæ docuerant τὰ πρὸς ζῶντι χηΐσιμα, priusquam extaret apud Siculos Comœdia, ad quos τὰ δραματικά & eorum inventionem, ex voce δραῖν, quæ κατὰ δάλεκτον illorum est aut vicinorum, proprie spectare probat Aristoteles. Atque hæc causa est, quare prisca, & præsertim septem illi Græciæ Philosophi, neglecta ut plurimum, (non semper tamen) τῇ Μελποίᾳ, id est, numeris & similibus (ita enim illam vocem qua de Musica plerumque

Plato

Plato utitur, nunc sumimus) sententias in quibus de moribus, de Deo, de virtute agebant, quæ ad hanc *παιδείαν* spectabant, ἁσµαλαχὶ ἁδόμενα dixerint. Vnde & Thaletis & aliorum fere omnium ἁσµαλα a Lærtio citantur: quæ & *Carmina* veteribus Latinis dicta sunt. Quod, cum instituto nostro hic conducatur, neque ab aliis sit observatum, obiter monendum duximus. Hinc illud apud Dionysium Catonem:

Si DEVS est animus, nobis ut Carmina dicunt.

Carmina, id est dicta Philosophorum. Causa est, quia dicta illa brevia, quibus sententias suas, de Deo, deque reliquis includebant, ἁδόμενα dicebant, id est, *Carmina*. Sic ἁδόμενον Thaletis illud extat:

Οἷπ τὰ πολλὰ ἐπιφρονίμῳ ἀποφύνατο δέξαν.

Chilonis: Ἐν λισίναϊς ἀκόναϊς χενσοῖς ἔξετάζε).

Hodieque, quod & ipsum hætenus a nemine observatum puto, ἁδόμενα, sive ἁσµατα habemus, in libello illo, qui a moribus nunc Cato inscribitur. Primo enim in ἁδόμενοις de Deo agebatur, quod & secutus est ille: qui ut propositi sui rationem occulte redderet, citat continuo τὰ ἁδόμενα, additque, *nobis ut Carmina dicunt*, id est, ὥσπερ ἐν τοῖς ἁδόμενοις τῶν φιλοσόφων τῶν πάλαι γράφε). Atque hæc causa est, quare breves sententias præmittat: ut, Aleam fuge, & similia. In prioribus enim illis filium suum instruit, sicut in Hypothecis Hesiodi alumnum suum Chiron. His cognoscendis aliquantum temporis impendere poterant in prælectionibus suis triviales quidam, priusquam poeticen universam, in qua non solum nihil vident, sed cujus usum ignorant, in contemptum adducerent. neque paulo minus ocio abuterentur. Invenirent, nunquam tam humiliter Platonem de Poetis sensisse ac Aristotelem, quam illi hodie qui minimo cum illis vel amore sapientiæ, vel ipsa, conferendi sunt. Nos pergamus. Primum igitur quo innotescere hominibus poetæ antiquissimi cœperunt, argumentum ac materies, ea est doctrina, quæ τῶν ἑρῶν primo ab Hesiodo tracta-

tracta-

tractatur libro. ἡ νουθέτησις, καὶ αἱ ὑποτιθεαὶ, nimirum, ὑπο-
 δῆλαι. Hoc fine vitæ hominum adhibebantur, ut vel eos
 qui ætate jam provectiores erant, sicut Persen hic Hesio-
 dus; vel minores, & qui modum vitæ nondum poterant
 habere, instituerent. Comicus dividit eos qui virtutem
 docent, in διδασκάλους καὶ ποιητάς. Ab alteris pueros, ab alte-
 ris provectiores doceri vult.

—— τοῖς μὲν γὰρ (inquit) παιδαγῶγιν

Ἐστὶ διδάσκαλος, ὅστις φερέει. τοῖς δὲ ἡγεῶσι ποιηταί.

Utumque tamen confunditur. Et præsentia enim sua, &
 postea scriptis, temperantiæ & justitiæ magistri erant publi-
 ci, quibus ὅτι ἀρετῆς παιδεία, maximi quique nobilissimique
 committebantur. Sicut etiamnum tempore Platonis, tan-
 quam propria, vox σοφὸς attributa legitur Poetis. Unde sem-
 per, ὁ σοφὸς Ἡσίοδος, ὁ σοφὸς Ὅμηρος, ὁ σοφὸς Ἀρχλόχος. ut &
 multis post eum ætatibus, quamvis ignota esset causa. Sic
 de Repub. 2. postquam de Homero, Hesiodo, & Musæo
 egerat, Οὐκὼν, inquit, ἐπεδὴ τὸ δοκεῖν, ὡς δὴ λυσιμὸι οἱ σοφοὶ καὶ
 ἡ ἀλήθειαν βιάται, καὶ κύριον εἰς δαίμονας. Paulo post: Τὴν δὲ
 σοφωτάτην Ἀρχλόχου ἀλώπεκα ἐλκτίον ἔξοπιθεν, κερδαλίαν καὶ
 ποικίλῳ. Primum quod docebant olim, erat temperantia.
 Ideoque ingenuorum liberis ante pubertatem statim præ-
 fici solebant, ut viderent, ne auderent, τῆς ὥρας χαρίζεσθαι.
 quos παιδαγωγὸς Græci, Athenienses ἀκολύθους, Latini Co-
 mites, Custodes, antiquiores etiam οὐνέχους & αἰοιδὸς dixerunt:
 quamvis eorum proprie munus docere esset. Ἀκόλυδοι sæpe
 apud Platonem dicuntur. Alcibiades in Convivio negat
 se, quod formosus esset, absque ἀκολύθῳ, primo Socratem
 adire ausum fuisse: Εφερόντων γὰρ ἦδη ὅτι τῇ ὥρᾳ, inquit, δαι-
 μάσιον ὄσση. πᾶντα ὅν διαγοηθεὶς πρὸς τὸ ὑκείνωθαι αἴνου ἀκολύδου
 μόνον μετ' αὐτῷ γινεσθαι, τότε ἀποπέμπων τὸν ἀκόλυδον, μόνον συ-
 νεγνόμενον. Et in Charmide: ἀλλὰ καθὼς ἔφη λέγεις, καὶ καλοῦ-
 σιν αὐτὸν, καὶ ἅμα πρὸς τὸν ἀκόλυδον, καὶ ἔφη καλὴ Χαρμίδην.
 In cuius vocis interpretatione labitur doctissimus Po-
 litianus. Virgilius eisdem simili ratione Comitēs, dixit,
 qua

qua Græci ἀκολούθως, lib. Æneid. 5.

At pater Æneas, nondum certamine misso,

Custodem ad sese comitemque impubis Iuli

Epitidem vocat.

Ex his rursus antiquissimi illi fuere, quibus matronæ καὶ τὸ γυναικεῖον committebatur. qualis celeberrimus ille Homeri fuit Oysf. γ. qui αἰδὼς ab illo dicitur. Idem ἀπάδωνες & εὐνοῦχοι postea Græcis, Latinis *Custodes* dicti sunt. Hesychius, αἰδὼς, φόβος, καθαρότης, καὶ ὁ ποιητής, καὶ ὁ ὁρμηγός, ὁ εὐνοῦχος ποδῶν. Manifeste αἰδὼν εὐνοῦχον exponit. Quid vero sit εὐνοῦχος ποδῶν, nunquam intellexi, donec, approbante tandem mirum in modum maximo Scaligero, εὐνοῦχος, ἀπάδων, emendavi. Veteres enim magistri, αἰδὼν illum Homeri, qui in officio Agamemnonis uxorem continebat, εὐνοῦχον, interpretati sunt. quo respicit antiquarum omnium glossarum, earum præsertim quæ ad Homerum spectant, epitomator, Hesychius: qui non aliud in animo habuit, cum αἰδὼν, ἀπάδωνα interpretatur, quam quod diximus. Idem Hesych. Ἀιδῶνι, περὶ ὧν τοι, ὄνομα σοι, ἢ εὐνοῦχοι. Eustathius, πρὸς τὸν αἰδὼν τὸ εὐνοῦχον παρενέηξεν, ὡς αἰδῶνα μὴ ἔχοντα: de eo enim Homericο αἰδῶν quid non excogitarunt veteres? Sententiam illam reprobatur Didymus, seu quicumque est, cujus brevia in Odysseam Scholia habemus. τὸ γὰρ ἀρχαῖον οἱ αἰδῶν φιλοσόφων τάξιν ἐπεῖχον· πινὲς δὲ, κακῶς νοήσαντες, τὸ εὐνοῦχον ἀπέδωκεν. Sed neuter mentem veterum intellexit, nec Eustathius, nec commentator ille. Nam qui αἰδὼν εὐνοῦχον esse dixerunt, τὸ τάξιν respexerunt: non autem πῶς τὸ σῶμα ὁρμηγόν. id est, munus, non privationem corporis. Quamobrem errat Eustathius, qui εὐνοῦχον exponit, τὸ αἰδῶνα μὴ ἔχοντα. Nam cum αἰδὼν illum veteres εὐνοῦχον exponunt, nihil aliud volunt, quam si nos *Custodem* exponeremus: quia *Eunuchi* iidem dicebantur, qui *Custodes* postea. Etenim cum σπουδαῖς poetæ essent, cumque fœminarum ab antiquis custodiæ præficerentur, quo suspicione res careret, fere eunuchos Barbari præficiebant. Qui cum γυναικονίπδα nō modo

occuparent, sed & puerorum curæ præficerentur, manifestam integris gentibus ruinam invexerunt. Atque hoc est de quo libro de legib. iii. conqueritur Plato, διαφθαμένῳ τῇ παιδείᾳ ὑπὸ τῆς λεγόμενης εὐδαιμονίας τῇ Μυθικῇ, ἵπτι πλεονεξίδον ὑπὸ τῶν κακῶν καὶ ἐυνύχων παιδιδέντας αὐτῶν τὸς ἡμέτερος. Apud Græcos & Romanos cum obtinuit hæc corruptela, eandem τῆξιν quam Homericus ἀειδὼς, quamvis mutilati & moribus dissimiles, habebant. Talis erat, in quem elegia Nasonis exstat,

Hei mihi quod dominam, nec vir, nec femina, servas!

Εὐνοῖχοι igitur & παιδονες, si ἀνδρες ab Hesychio dicuntur, non quod tempore Homeri idem essent, sed quod postea hoc munus obtinuerint spadones. Eodem enim sunt, qui custodes a Nasone, Plauto, Propertio & reliquis sunt dicti. Apud antiquos certum est, continentia magistros, quamvis integri essent, ἐυνύχους dictos esse, quod nomen temperantia est, non fœditatis. Causa hæc est. Vetusissima ἡ ἐυνύχων ἔχειν intemperantia directe opponebant, cuius partes omnes ἀνόντα dicebant. Unde illud apud Comicum, ἀπὲρ ἐυνύχου, καὶ ἀνόντων πάντων. Opponebant enim σωφροσύνην καὶ ἀφροσύνην, id est, temperantiam & dementiam, sicut postea σωφροσύνην & ἀκολασίαν Philosophi. Atque hoc est quod notat Aristot. Nicom. vii. c. xi. ἀπὲρ ἐυνύχου τῇ φρονήσει καὶ ἡδονῇ, καὶ ὅσα μᾶλλον χαίρει, μᾶλλον ὅσον τῷ τῶν ἀφροδισίων ἡδονῇ, ὅτι δύναται πλεονεξεῖν ἐν αὐτῇ. Unde πρὸ ἀφροδισίων ἀξιοῦσι, μωροὺς εἶναι dicebant & ἀφροεῖν. Et apud Comicos σινάμοροι sunt οἱ ἐυνύχοι. Atque hac ratione, ut in Rhetoricis notat idem Philosophus, factum suum apud Euripidem excusat Helena, quod ἡ ἀφροδισία nihil esset aliud, quam ἡ τῆς ἀφροσύνης ἀφροσύνη. Καὶ μὲν γὰρ πάντ' ὅτιν' ἀφροδισίᾳ βροτοῖς, καὶ τῇσι μὲν ὁρῶντες ἀφροσύνης ἀρχὴ δυνάει. Hinc humanæ sapientia princeps Homerus, de casta muliere quoties agit,

— φρονεῖ, inquit, κέχρητ' ἀγαθῶσι,

id est, ad verbum, οὐ νῦν ἔχει. Hæc quoque causa est, cur Horatius τὴν σωφροσύνην integrum vocet:

— & integra

Tentator Orion Diana,

Virginea domitus sagitta.

Integra, id est, casta, &, ut Homerus loquitur, ὅριον ἀμαρτῆς
κίχνημένε. Sic integrum opponit alibi amanti:

Brachia & vultus teretesque furas

Integer laudo, fuge suspicari,

Cuius octavum trepidavit atas

Claudere lustrum.

Quippe mentis mutilationem καὶ ψήφωσι esse intemperan-
tiam putabant. quemadmodum & auditoribus nostris, plu-
ribus ad eum locum, ex Philosophorum scriptis ostendi-
mus. Nunc quantum pote a multorum hic autorum testi-
moniis abstinemus, & ad institutum nostrum pergemus.
Certe omnis fere virij nomine τὸ ἀφροδισιακὸν notabant ve-
teres. Sic ὕβρις a Comico rei Venereæ intemperantia
dicitur: quemadmodum ὕβρις maritus qui a conjuge una
nocte sæpius ἢ χᾶρις flagitat. Negat enim Theseum ὕβρις
fuisse, sed σωφρονέτα.

— ὕβρις ἢ ὕβρις

Οὐδ' ἡδὺς ἐν τοῖς σπράμασι τὴν νύκτα παννυχίζον

Τυτὴν ὅτι σπαραγμώδη χαίρει.

Atticorum enim more locutus est, qui ἀκολασία, ὕβρις, &
ὕβρις ἢ ἀκολασία dicebant. Sic Tyrius Maximus ἢ ὕβρις
ἔρωτα opponit, vel amoris Platonico, vel τῇ σωφρονίᾳ. Serm. x.
Ἀλλὰ αἰσχρὸν μὲν δίαμα ἵππου ἀφίει, ἀσχρὸν δ' ἀκυσμα ὕβρις
ἔρωτος. ὕβρις ἔστι ὁ ἔρωτος ὁ τὴν κρημνὺς σπινθῆρα, ὕβρις ὁ πολυαμὴς
ἔρως, ὅστις λαμβάνων. Et Serm. vi. Οὐτὸς τῆς πολυλοΐας τρέ-
πεται, ὅτι ἐν Περσείᾳ σπαραγμώδης, ὅτι ἐν Κρήτῃ νομοθετεύεται,
καὶ ὅτι ἐπὶ σπαραγμῶσι ἡρώϊα ὑπὸ φιλοσόφου διηκνύμενα, δι' οἰκονομίας
ἀρρώτικῆς. ἀρχοντες ἀντιπρόσωποι, σπαραγμώδεις, αἰσχροὶ ἔρωτος
λεμνόντες. γυνὴ σπαραγμῶν, ἀντιπρόσωπη ὕβρις νεανίας. Et xxii.
ὕβρις ἀντὶ τῆς ἀκολασίας posuit, partesque Venereas, τὰ
ὕβρις σπαραγμῶτα dixit, λιχνύτω ἢ γλῶττι, πικρύνωσι οἱ ὀφθαλ-
μοί, ἐκλυέντω ἢ ἀκοῇ, σπαραγμῶσι ἢ γαστρί, ὕβρις τὰ ὕβρις σπαραγμῶτα

φυκότα. Dicebant & ἀδικίαν, & vice versa δικαίους τὸς σωφρο-
νῦντας. Synesius antiquarum elegantiarum magnus imita-
tor: τὰ γὰρ εἰς Ἀφροδίτῃν ἐγὼ δικαιοτάτη καὶ τῷ Βελλεροφόντῃ σω-
φροσύνης ἀμφοισθηθήσονται. Aristoteles Rhetoric. 2. τὸν σώφρο-
να laudat, ὅτι οὐκ ἀδικοί. Εὐνῦχοι igitur apud veteres qui fue-
rint apparet. Atque hæc causa est, cur idem Synesius En-
comio calvitiei, ubi de Homérico ἀοιδῷ agit, cometen eum
fuisse negat, quales postea mollissimi illi Eunuchi erant:
Οἶμαι δ' ἐγὼ καὶ τὸ ἀοιδόν, ὃν Ἀγαμέμνων τῇ Κλυταιμνήστῃ μελετω-
νδόν ἀπολέλοιπε, & καὶ ἡμεῖς τῇ γῆρας κομήτῃ γὰρ οὐκ ἄν ποτε γύναιον
ἐκ διαβέβλημένης οἰκίας ἐπίστευσεν. Atque hæc quidem de Παι-
δίᾳ, & de iis qui hanc apud veteres τῇ τάξει professi sunt.

CAPUT VII.

ALiquantum jam promovimus. Ostendimus, primo
Hesiodi, nihil commune esse cum secundo: nisi qua-
tenus in eo proponitur, quod in secundo tractatur: aut
quatenus ad ea præparat lectorem in primo, quæ est tradi-
turus in secundo (adhuc enim loquimur eum vulgo qui in
libros divisit hoc scriptum: cæterum, ait recte, sigillatim
postea, ut spero, ostendemus.) Quam multi sint quos ipsa
deceperit inscriptio veteres recentioresque, dubium ei esse
non potest, qui diversitatem considerat sententiarum. quæ
ut omnes veræ esse non possunt, ita omnes falsæ esse pos-
sunt. Et ut omnes de posterioribus duobus aliquid sta-
tuerunt: ita primum penitus vel neglexisse, vel in iudicio
de eo ferendo cæcutivisse videntur. quod omnino aliud
illius sit κεινέριον, quam reliquorum. Quod si alibi in vete-
rum scriptis sepultum conclamaturnque inveniamus, ope-
ram nos non perperam existimabimus. Canum igitur in mo-
rem qui ῥινηλατῶντες ad cubile feræ deducuntur, vestigia se-
quemur: ut nimirum videamus, an ex odoratu aliquid a
nobis deprehendi possit. Servius ad primum Georgic.
ita de Poeta suo, simulque de hoc nostro, & de his libris

agit: *Ingenti autem egit arte, ut potentiam nobis sui indicaret ingenij, coarctando lata, & angustiora dilatando.* Nam cum Homeri & Theocriti brevitatem scripta collegerit, unum Hesiodi librum divisit in quatuor. Qui Grammaticus de libris ad Persen cum loquatur, quos Maronem ibi frustra expressisse existimavit, unum librum tantum novit, qui est procul dubio secundus: in quo de Agricultura agitur; quamvis non ex instituto primo & proposito poetæ. Ita primum a secundo penitus disiunxit. In his cum nec Suidas, qui simpliciter τῶν Ἑρῶν meminit, neque reliquorum quisquam, auxilium ferat nobis, iterum ad eum recurremus, qui fusissime scripta ejus pleraque recenset, & ob oculos ponit. Is autem est Manilius, qui hoc modo:

—— sed proximus illi

Hesiodus memorat Divos Divûmque parentes,

Et Chaos enixum terras, orbemque sub illo

Infantem, & primum titubantia sidera corpus.

Titanas iuvisse Iovis cunabula magni:

Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,

Atque iterum patrio nascentem corpore Bacchum,

Omniaque immenso volitantia numina mundo:

Quin etiam ruris cultus, &c.

Hesiodus cum diversa libro primo pertractet, præcipuum est quod ibi primus manifeste secundam τῶν λοχῶν speciem commemorat. de quibus aliquoties inculcat, & sub quibus sæculum suum collocat (cur autem & qua ratione infra dicemus) nimirum τὲς Δαίμονας, qui in ἐπιθυμητικῷ, in quo scripsit Hesiodus, inspectores rerum humanarum, & legati quasi primæ divinitatis, id est, τῆς πρώτης τῶν θεῶν δυνάμεως, quam Jovem illi dicunt, circa terram præsentem versari existimabantur: unde θεοχρόνιοι a Poeta appellantur. Eo spectant illa,

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι Διὸς μέγαν διὰ βυλαί,

Ἑσθλοὶ, θεοχρόνιοι, φύλακας θνητῶν ἀνθρώπων,

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας, καὶ χεῖρ' ἔχουσι

Ἡέρε' ἰσαμένοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν
Πλοδοῶμι.

Item,

Τεῖς γ' μύεοι οἷσιν ὅτ' ἔχοντι πυλυστοίην
Ἀθάνατοι Ζευὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων,
Οἷ' ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
Ἡέρε' ἰσαμένοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.

Hujus ergo libri, id, de quo hic agitur præcipue, esse voluit *πειθήειον* Manilius. Quia primus omnium Hesiodus, quod & ex aliis nonnullis, etiam vetustis, ostendemus, sicut in *Θεογονίᾳ* de Diis, sive de prima divinitatis specie, ita in hoc libro primus distincte de secunda, *πειρὶ τῶν Δαιμόνων*, nimirum sive θεῶν ποτανῶν egit. Quod *πειθήειον* mox iis omnibus de quibus infra disputabimus, cum ἀκολουθίαν totius doctrinæ ostendemus, firmiter stabilietur. Hæc secunda divinitatis species, sive εἰδὸς λογικὸν, duabus proprietatibus, quæ peculiariter conveniunt illi, a Poetis distincti iquitur. Prior est, quod *volare* eos dicant, deinde quod circa terram, quod Latinus poeta dixit, *toto mundo versari*. Ab altero Hesiodus eos φοιτῶντας, ab altero ἐπιχθονίους dixit: utrumque quoque in Manilio est. Manilius itaque Deos illos de quibus Hesiodum hoc libro egisse ait, *numina volantia*, dixit. Quorum descriptionem, quod nulli unquam in mentem venit, hujus libri subiectum facit. Ac primo φοιτῶντας eos vocat ea ratione autor noster, qua manifestius ποτανοὶ dicebantur, quod ad verbum cum hac voce convenit Manilij. Ita in oraculo quodam apud Eusebium Præparationis Evangelicæ lib. iv.

Ὅσοι δ' ἀμφὶ γαῖαν ποιοῦμενοι αἰὲν ἔασιν,
τοῖς δὲ φόβῳ πλήζας πάντα πειπληδέα βωμόν
Ἐν πυρὶ βάλλε δέμας δύζας ζωοῖο ποτανοῦ.

Nec aliud in animo habebant veteres, cum illis *volantia* tantum, id est, ποτανά, ut in oraculo est, sacrificarent. Eadem ratione & a Græcis Theologis πλάνον γρόν dicebantur, id est, *genus vaganti*. quæ vox Hesiodicum illud φοιτῶντας

ad verbum exprimit. Et *ἀνδύμενοι* θεοί, καὶ *καλινδύμενοι*, id est, volubiles *Dij*. Synesius de insomniis: Τὸ γὰρ ὅτι πάντως, ἢ παρὰ μικρὸν ἀνιδίξασθαι, δεῖόν ἐστι, ἢ πέλας ἔχειν. τὸ δὲ γὰρ πλάνον ἐστὶ περὶ ῥήσεως *ἀνιπκόν* ἐστὶ τῶν *ἀνιδυμένων* εἰς ὕλιν, ἐμπαδὲς καὶ φιλόπμων. Eadem ratione eos & *ἀνιπκύνε* dicebant, quod loco certo non continerentur; tanquam, ut loquitur Niseph. Synesij Schol. *ἀνῆξιν* καὶ τόπον οὐκ ἔχοντας. Eadem ratione οἱ *πέειξ* dicebantur: quod humanæ vitæ inspectores per totum universum diffunderentur, tanquam, ut idem loquitur, *πειεβλέποντες* ἢ *μεγάλῃ* θεῶν βασιλείας ὁφθαλμοῖς. Secunda proprietas est, cum in mundo volitare dixit: *munda* enim est quod *χθὼν* & *γαῖα* Hesiodo & aliis: unde *ὅτι* *χθόνιοι*, & *φοιτῶντες* ἐπ' αὐτῇ, & in oraculo ποτῶμενοι ἀμφὶ *γαῖαν* dicuntur. Atque hæc causa est, cur a Chaldæis *ἄνρες* *χθονός* dicerentur. Quanquam Pythagoricam vocem proprie expressit Manilius, qui *ἐγκοσμῖες* *θεοί* dicebant. Postremo, quod & addi potest, manifeste per vocem *Omnia*, vocem Hesiodi *μύειοι* expressit, aut *τρεῖς* *μύειοι*. quod Manilius esse *αἰόεισον* ostendit. Quare eam vocem Clemens alijque patres ἐπὶ *χλευασμῶ* referunt, propter multitudinem. *Τρεῖς* *μύειοι* itaque Manilius vertit, *omnia*, secutus procul dubio interpretes vetustissimos, quales tum temporis extabant in Hesiodum multi, qui illud *τρεῖς* *μύειοι* exponebant *πάντες*: quod etiamnum in Proclo habemus, his verbis: ἢ μὲν *μυεῖαι* ἀνθρώποι ἢ πάντες τῶν δαιμόνων αἰθμόν ἐν ᾧ παραλαμβάνεται τὸ δαιμόνιον γένος, & plura quæ eo spectant. De iis egisse primo Hesiodum primoque distinxisse τὸ *λογικόν*, in libro Περὶ τῶν ἐλλοιπότητων *χρησμών* Plutarchus ostendit: Ἡσίοδος δὲ κατὰ ῥῶς καὶ διωρισμένως πρῶτον ἐξέθηκε τῶν *λογικῶν* πάντα γένος θεός, εἴτε δαίμονας πολλὰς καὶ ἀγνοίας, εἴτε ἥρωας, εἴτε ἀνθρώπους, τῶν ἡμιθέων εἰς ἀνθρώπους ἀποκείδεντων. Horum igitur *κειμήριον* librorum ἢ *Δαιμονολογίαν* ponit. partim quod circa eam tota doctrina, quæ hic traditur, versetur; id quod brevi apparebit: partim quia toti libro ponere inscriptionem a parte, minime inusitatum. Sicut enim *Rhapsodi* inter canendum

Homeri libros dividebant; sic citharædi totum τῶν Ἔργων, in conviviiis, cum ad citharam canerent. Ubi illud etiam notandum venit, de quo infra agimus, non in libros, sicut nunc a nobis circumfertur, quod omnino recens, sed in partes aliquot minutas, divisum fuisse hoc scriptum. Apud Plutarchum in Sympotiacis, citharædus qui hæc Hesiodi canebat, cum Homérico Rhapsodo certat: citharædus ab eo versu inchoat, Οὐκ ἄρα μὲν ἐνν. quod carmen περὶ τῶν ἐρίδων fuit: Rhapsodus vero ab illo Homérico, Ζεὺς δὲ Ἦρην ἐκάλεισε κασιγνήτῳ ἄλοχόν τε, in nuptiis Ptolomæi. Carmen περὶ τῶν ἐρίδων sequitur Pandora. In Pandora rursus sunt minutæ partes, qualis est Πιδαιγλία & aliæ, quarum Grammatici meminerunt. Pandoram sequuntur Periodi, seu pars illa quæ τὰς Λήξεις continet, usque ad τὴν Ἐξύμνησιν τῶν ἡρώων, quæ ibi desinit, Μηκέτ' ἐπὶ τ' ὄφελον ἐγώ. Prima Λήξις est ætatis aureæ, quæ τοὺς Δαίμονας constituit: quos, ut dixi, ποτανοὺς antiqui, Manilius volantia numina dixit. Sicut autem minime insolens erat, librum integrum Iliados a parte dicere Πατρώκλειαν, vel Λύτρα, vel Ὀρκίων ἀφάνισιν, vel Ὀρκίων καλέχριν, Odysseæ, Κυκλώπιδαν & Νεικυίαν, & quod plus est, interdum a voce unica, in illo aut illo libro obvia, sicut Iliados quartus liber Ἐπιπώλησις dicitur, quod ibi dixerat de rege Poeta, ἐπιπωλεῖται σίχας ἀνδρῶν. (Eustathius: Οἱ δὲ χολιασταὶ πολλαχρὺ μέμνην) καὶ χωρὶς πινόμενα προδήκνηται τῆς ἐπιπωλήσεως. οἷον ὅτι φασὶν ὁ ποιητὴς ἐν τῇ Ἐπιπωλήσει, ἢ γὰρ ἐν τῇ Δράφωδιᾳ: & paulo post, Ἐπιπώλησις δὲ καλεῖται ἡ Δράφωδιᾳ, διότι ἐν αὐτῇ ἐπιπωλεῖται σίχας ἀνδρῶν ὁ βασιλεύς.) Sic interdum & a prima voce partem integram distinguere solebant. Sicut Βριωπία, Poetæ catalogus appellatus fuit: ut nimirum memoriæ consuleretur Rhapsodorum. Atque sic Δαιμονολογίαν primum τῶν Ἔργων vocat Manilius: quod ex illa parte pleraque dependeant. Sicut autem Tragædiæ nihil aliud, quod ad œconomiam, quam πῶμαχι ποιεῖσθαι Homericæ erant, & exiguam aliquam partem, propter Tragicæ angustiam periodi, quæ parvo continetur ambitu,

comprehendebant (secus enim si fiebat, ἐπὶ ποίκοῦ & πολυ-
 μύθῳ nomen incurrebat Poeta, qualis fuit Agathon, teste
 Aristotele, qui in eo solo peccavit, alias probus, & ut cum
 Comico loquar, τῶν γησίων) ita Scholiorum autores,
 Alcæus, Anacreon, Praxilla, alij, παραίνεσις Hesiodi, in
 partes suas dividebant. Quod & ante illud tempus τὸς πρὸς
 λῦσαν ἄδοντας, fecisse constat. Primum enim Scholiorum
 argumentū παραίνεσις fuit. Athen. καὶ ὁ παύτως ἐνὸμιζον,
 ὅτι παραίνεσιν τε πνέει καὶ γνώμην ἔχον δοκοῦντι χρησίμην εἰς τὸ βίον.
 Ita igitur, ut dixi, hos libros in partes & membra dividere
 solebant. quorum non ultimum est, ἡ Δωμονολογία. Quod
 κειθήειον inventum retinebimus, donec quomodo in se-
 quentibus magis magisque cohæreat, & quem locum in re-
 liquis partibus habeat, ostenderimus. Si quis igitur potif-
 riam hujus libri primi partem quærat; dicam esse ΠΕΡΙ
 ΤΩΝ ΠΕΡΙΞ, sive ΤΩΝ ΔΑΙΜΟΝΩΝ.

CAPUT VIII.

INventa libri primi nota; illud est tenendum: duplicem
 Παιδείαν, seu docendi poetarum vetustissimis fuisse ra-
 tionem: quarum utraque in hoc locum habet. Nam aut
 adumbrata est, aut manifesta. Adumbrata quæ vel fabulo-
 sis constat narrationibus, ut de Pandora. vel fabulis: ut de
 Accipitre. Manifesta, ut præcepta de moribus in primo,
 de administratione domestica in secundo. Nos ea quæ
 tractanda nobis sunt pertexemus, quæque ad priorem
 spectant Παιδείαν explicabimus: quæ ad posteriorem, osten-
 demus. Divisio libri utriusque, quod ad contentum, hæc
 est, Agricultura & Navigatio, Γεωργία καὶ πλοῦς: finis utrius-
 que idem ἡ κτήσις. A præcepto inchoat, desumpto a divi-
 sione τῆς ἐκείνης: quarum alteram improbat; bella nimirum
 & judicia, quod a proposito patrisfamilias abhorreant: al-
 teram laudat, quæ ad eundem finem tendit, ad quem
 Οἰκονομική, τῶν ἐπιτηδείων πόρον. Post divisionem hanc
 operis,

operis, alia, ex obliquo quasi & in transitu, ut ita dicam, his verbis sequitur divisio, Αἰψά κε πηδάλιον. Vbi duo proponuntur circa quæ & industria & cura hominis, cui res familiaris curæ sit, versari debeat. Alterum est ὁ πλωτῶ, qui e terra petitur, & περ ἔργα βοῶν designatur: quo universus terræ cultus, quæque ex hoc proveniunt, comprehenduntur: alterum, ὁ πλωτῶ, qui sub se τὸ πόντον, quæ est altera vitæ comparandæ ratio, quam designat τὸ πηδάλιον, comprehendit. Vtriusque rationem cum labore causa hominum conjunctam esse ait, quorum scelus in Promethei fradem, Ἐπατάωντι & Δία, derivat. Hac occasione, elegantissima intexitur Pandoræ fabula. ex qua cum potissima hujus libri atque adeo totius doctrinæ dependeat ratio, Græculi tamen, ut solent, loquacitate sua non tam sperni nobis explicandæ allegoriæ illius quam voluntatem peno præripuerunt. Dicemus tamen non ea tantum, quæ totius operis Hesiodi proposito maxime conducere videbuntur; sed & quæ vera sunt, & necessaria, & sine quibus, quæ his libris traduntur intelligi posse nemo sanus concedet. Porro priusquam id quod de Pandora dicitur, aggrediamur, doctrina Periodica explicanda est. quæ Pandoræ, more Poetis usitato, πρῶτον πρῶτος, cum præmittenda fuerit, subjungitur.

CAPUT IX.

PERiodos veteres Platonici ex opinione præceptoris sui duas statuebant: quarum altera mundam a Diis regi existimabant: altera, tanquam animale, sibi & industriæ suæ hominumque περιουσία permitti. De quibus ex opinione veterum Poetarum multa in Politico suo Plato. qui inter alia: τὸ γὰρ πᾶν τόδε, τότε μὲν αὐτὸς ὁ θεὸς συμπονησέτω πορευόμενον καὶ συγκυκλῆσθαι τότε δὲ ἀνῆκεν, ὅταν αἱ περίοδοι ἔσονται πρὸς τὴν αὐτῶν μέτρον εἰληφασίν ἤδη χρόνον. τὸ δὲ πάλιν αὐτόμαλον ἐς τὰ πάγια περιάγεται, ζῶον δὲ καὶ φερόμενον εἰληχὲς ἐκ τῆς συναρμοστικῆς αὐτὸ κατ' ἀρχαί. τὺτο δὲ αὐτῶν τὸ ἀνάπαινον εἶναι, διὰ τόδε εἰς ἀνά-

γκῆς ἐμθυλον γέρον. Statuit Plato, interdum a Deo moveri,
 regi, flectique, hoc universum, donec expletus sit ille ambi-
 tus: tum rursus sua sponte mundum regi, sibi que permittri.
 Hujus alterius Periodi exemplum, sub Saturno locabant:
 cujus felicitatem ἐν τῷ ᾧ βίῃ αὐτομάτῳ, id est, spontanea re-
 rum omnium suppeditatione, sine labore ullo, statuebant:
 quæ vita excludebat τὴν ἀνθρώπων οἰκονομικὴν: id est, huma-
 nam in tuenda & comparanda re familiari curam. Quo-
 niam sub τῇ ἀφροσύνῃ multo felicius agebat. Ideoque merito
 cum eo Monarcham suum confert Plato. Τὸ δ' ὅτι τῶν ἀν-
 θρώπων λεχθὲν αὐτομάτῳ περὶ βίῃ, διὰ τὸ τοιοῦτον εἶναι, inquit,
 θεὸς ἐνεμεν αὐτοῖς, ὁπτατῶν. id est: *Quod igitur de spontanea
 illa hominum vita dicitur, ob hanc causam dictum est: quia ipse
 Deus ipsos alebat, tanquam rex eorum & pater.* Multa ibidem
 talia: in quibus, quamvis nomine suppresso, verbis tamen
 fere Hesiodi, ut plerumque solent, cum alludunt aliquo
 autores, Periodi illius felicitatem describit. Sicut ergo
 felix, utpote quæ sub imperio Deorum esset, hæc Periodus,
 sic deficiente hac & elapsa, ut imperium, sic benignitas Deo-
 rum & humana defecit felicitas. Sicut prius sæculum sub
 Deo, ita sub Fortuna & collegis ejus Δαίμοσι est alteram.
 Igitur, ut res sit dilucidior, sub altero τὸ τῷ βίῃ αὐτομάτῳ, sub
 altero τὸ ἀναγκῶν; sub altero vitam sponte affluentem, sub
 altero vitæ comparandæ, labore multo & industria, neces-
 sitatem ponebant: utpote in quo Jupiter Dijque singuli,
 quæ prius ipsi ministrabant, quæ hominibus sine cura sine
 labore, sine œconomica ratione, suppeditabant, fortunæ,
 aut, ut Plato τῇ εἰμαρμένῃ καὶ ὁπθυμῇ permiserunt. Unde
 maximo labore singula hominibus investiganda fuisse.
 Cum singuli singula dona sua secum Dij sustulerint. quod
 Hesiodus κρύπτειν βίον dicit eleganter. Plato ibidem: ἐπειδὴ
 τὸ μὲν ἐν θεῶν, ὅπερ ἐρρήθη, νῦν δὲ τῆς ἀπαιθείας ἐπέλιπεν ἀνθρώ-
 πους, δι' αὐτῶν τὰ ἔδει πῶτε διαχωρῶν καὶ πῶς ἐπιμελεῖσθαι αὐ-
 τῶν ἔχειν. *Postquam autem Deorum imperium, de quo iam di-
 ctum est, hominum curam gerere desuit, sibi ipsis illi prospicere,*
suique

ſuique curam gerere coacti ſunt. Pro duabus illis Periodis, quinque Periodica ſæcula, ſeu revolutiones ſæculares conſtituit Heſiodus, quarum prima, ſecunda & tertia, ſub ἡγεμονικῷ ſunt: quarta ſub θυμικῷ, quinta ſub ἐπιθυμητικῷ. in quod ſæculum incidit Heſiodus & Perſes. Ex quo ſequitur, neceſſariam eſſe rei familiaris curam, poſtquam divitiarum inceſſit cupido, quam ſecuta eſt iudicum iniquitas, quos ignorare ait, Ὅσον ἐπὶ μαλ' ἀχὴν τε καὶ ἀσφοδ' ἐλ' αὖ μ' ὄντα. id eſt, quam facile olim viveretur, priuſquam Dij humanum genus τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ τῇ τύχῃ permiſerant. Tria ſæcula Heſiodi cur ſub ἡγεμονικῷ collocarim, quartum ſub θυμικῷ, cauſa hæc eſt, quod Heroicum, maxime ab historicis celebratum & poetis, ſtet ab hac parte: quales ſunt Thebani, qui μῆλων ἕνεκ' Οἰδιπόδαο, & Troiani, qui Ἑλένης ἕνεκ' ἠΰκόμοιο. bellum gesserunt. Huc illa ſpectant ex Photij Excerptis: Θυμῷ δὲ διανοισαμένῳ πολίτεια καὶ ὅτι πολέμους καὶ μάχας, καὶ ὡς ὅτι πάντες εἶναι, καὶ περὶ πρωτείων καὶ δόξης ἀγωνιζομένων, οἷαν ἡρώδης πάλιν ὑπὸ τῆς ἰστορίας ἐκείνου ἐκτυλλυμένων ἀκούομεν. Fuit ergo de his ſæculis veterum hæc opinio. Sicut ex ἡγεμονικῷ factum erat θυμικόν, ex θυμικῷ ἐπιθυμητικόν, ſic futurum iterum ex ἐπιθυμητικῷ ἡγεμονικόν, ex ἡγεμονικῷ θυμικόν, ac ſic deinceps. Ita ut perpetuus quidam eſſet Περὶόδων lapſus & revolutio. Unde infelicitatem ſuam deplorat alibi hoc libro Poeta, quod non ante aut natus eſſet, aut ſerius vixiſſet. ante τὸ ἐπιθυμητικόν nimirum, aut poſt illud: ſicut ſuo loco oſtendemus. Circa periodorum revolutionem Heſiodicam, tota Maronis Pollio verſatur, cujus rationem ignorarunt interpretes. Primo enim exſpectari ait τὸ ἡγεμονικόν, ſicut ſub Saturno fuerat.

Magnus ab integro ſæclorum naſcitur ordo.

Iam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna:

Iam nova progenies cælo demittitur alto.

Tu modo naſcenti puero, qua ferrea primum

Deſinet, ac toto ſurget gens aurea mundo,

Caſta fave Lucina.

Habes τὸ ἡγεμονικόν, accipe τὸ ἐπιδυμητικόν :

*Pauca tamen suberunt prisca vestigia fraudis,
Quæ tentare Thetis ratibus, quæ cingere muris
Oppida, quæ iubeant telluri insindere fulcos.*

Habes τὸ ἐπιδυμητικόν, aut ejus effigiem. Jam revolutionem accipe ἔπιδυμικῶν, quod Heroicum Hesiodo vocatur.

*Alter erit cum Tiphys, & altera quæ vebat Argo
Delectos Heroes : erunt etiam altera bella,*

Atque iterum ad Troiam magnus mittetur Achilles.

Habes τὸ ἐπιδυμικόν. Ubi vox *iterum*, sicut apud Hesiodum τὸ ἔπειτα, circumvolutionem ejusdem sæculi notat, καὶ τὴν περίοδον. Exitum sive terminum ἔπιδυμικῶν Maro *ultimam ætatem Sibyllini carminis* vocat : quod τὸ ἡγεμονικόν ultimum inter ætates erat. Quo desinente, duo priora iterum revocabantur. Mirum itaque non est, si ejus ratio fugerit Servium : ita ut fuerint nonnulli, inter quos Pomponius Sabinus est, qui Maronem ibi de Hesiodo agere existimarint: *Vel intelligit, inquit, de Hesiodo poeta, cuius Pater Divus fuit, natione Cumæus : Hesiodus autem libris suis quatuor sæculorum facit mentionem.*

C A P V T X.

Postquam hæc constituimus, ulterius eundem erit. Duabus de causis sæcula intexit Poeta. Altera est, ut ostendat vitæ quærendæ necessitatem, καὶ τὸ ἀναγκαῖον τῶν ἐπιτηδεύματα καὶ πόρον καὶ ἐπιουσίας, quæ sub ἐπιδυμητικῶν erat, postquam defecissent Deorum dona. Altera, ut ostendat τὴν ἐπιστάτην ἔπιδυμητικῶν, qui sunt Δαίμονες. Primum sæculum sicut αὐτομάτως ex terra vivebat : ita & eadem ratione ex ea nascebantur ejus homines. Unde Plato eos modo γηγῆεις, modo γήινους vocat. Nota est opinio Græcorum veterum de generatione rerum hominumque e luto terræ & calore Solis, antequam ἐν τῇς ἀληλοζονίας crearentur. Sicut igitur e terra fiebant, ita rursus in eandem fluebant: sic

sic ut e defectu unius alterius origo succederet, ne genus interiret. Horum igitur γηγενῶν duo constituunt genera: quorū alteri dissolvebantur; alteri in λογικῷ convertebantur speciem; nobilius quid & aerium constituentes. In omni vita tria statuunt Platonici; βίον, θάνατον, λήξιν, sicut Proclus loquitur: vel, ut nos mallems, βίον, τελευτῶν, μοῖραν id est, vitam, vitæ finem, & quod vitæ finem sequitur. Primi igitur sæculi homines quotquot nobiliores erant, post emensum tempus suum, λήξιν Δαιμονίαν, sive τὰς Δαίμονας τὰς ἐπιχθονίους. constituunt. Secundi. τὰς ὑποχθονίους. Tertij sine λήξει interierunt. Quarti Heroas. Qunti ψυχῷ ἀνθρωπίνῳ, quos Hierocles περιγεια ζῶα, in libro De fato & providentia vocat, ubi eos tertios facit post τὰ ὑέρνια, quos Deos dicimus: quos sequuntur τὰ αἰδέια, quos Dæmones appellamus: ὧν τὰ μ. πρῶτα, inquit, λογικὰ, ὑέρνια τε καὶ θεὸς καλεῖσθαι, αἳ δὲ μετ' ἐκείνο τὸ σύστημα ἔχουσιν ἑλαχὺ χώρῃ, λογικὰ αἰδέια τε καὶ ἀγαθοὺς δαίμονας ὀνομάζει, τῶν τε συμφερόντων ἀνθρώποις ἐρμηνεύει τε καὶ ἀγγέλλει γινόμενους. τὸ δὲ ἀνθρώπων φύλον δὲ τελευταίαν τάξιν ὑπέχειν, ὥς περιγεια τε ζῶα καὶ ἀνθρωπίνας ψυχὰς, καὶ (ὡς ἂν οἶποι Πλάτων) ἀθανάτους ὀνομάζεισθαι ἀνθρώπους. Atque ita fit, ut cum quinque sint sæcula, quatuor tantum constituantur λήξεις. De continuatione primorum sæculorum ita Platon: Ἐρχόμενον γὰρ ὅτι τῶ τὸς πρεσβύτας ἐπὶ δὲ παιδὸς ἵεναι φύσιν, ἐκ τῶν τετελευτηκότων αὐτῶν, κειμένων δὲ ἐν γῇ, πάλιν ἐκκίξουσιν αὐτοὺς καὶ ἀναβιωσκομένους, ἐπιδίδωμι τῇ τροπῇ, συνανακυκλυμένης εἰς τὴν παντί τῆς γῆς φύσεως, καὶ γηγενεῖς δὲ κατὰ τὸν δὲ λόγον ἔξ ἀνάγκης φερόμενους, ὥτως ἔχειν τὸ νόμα, καὶ δὲ λόγον, ὅσους μὴ θεὸς αὐτῶν εἰς ἄλλῳ μοῖραν ἐκδόσῃσι. Homines, inquit, primorum sæculorum quoscunque ex iis Deus post mortem meliori non destinaret conditioni, mutatione senectutis in iuventutem, perpetuam successionem constituebant: ita ut ex necessitate generationis, qua semper in contrarium circumfertur, postquam aliquamdiu in terra iacuisse, rursus reviviscerent. Atque ita e terra nati dicebantur. Ut ex verbis aliquid constituamus: duplices illarum ætatum facit homines: alteri perpetua quadam serie humanum

genus constituebant : qui autem puriores & præstantiores erant ἀῖξι

divinam consequantur

, & inter Dæmones referebantur. Atque hæc causa est, cur ἀῖξι

divinam consequantur

, εἶδη item λογία

logia

, e quibus unum solum instituto suo applicat, constituat Poeta. Atque id τὸ τῶν Δαιμόνων est. Repetit enim paulo post hæc de iisdem :

Τρεῖς γὰρ μῦθοι εἰσὶν ἐπὶ χθονὶ πυχλοτάτῃ

Ἀθάνατοι Ζηνὸς, Φίλακες Διτῶν ἀνδράπων.

De duabus autem rebus, de justitia, nimirum, moribusque ac de familiaris rei cura, ut diximus, cum agar ; duo τῶν Δαιμόνων γένε

divinam consequantur

 ministeria tribuit. quorum utrumque instituto ipsius convenit. Primo enim justitiæ inspectores eos facit secundo rei familiaris curam penes eos esse ostendit, cum πυχλοτάτῃ eos vocat. Ne quis existimet frustra Manilium κειμήλιον horum librorum fecisse τὸς Δαίμονας, & quæ de iis dicuntur.

CAPUT XI.

Postquam igitur Deorum cura penitus destituisset mortale genus; neque ullum nisi in se atque in cura diligentiæque sua jam præsidium haberent homines, & ut Plato loquitur, εἶδε δὲ διαγωγὴν ἢ πλὴν ὁπμήδων αὐτοὺς αὐτῶν ἔχειν, cum in providentia Deorum, id est, ἐν τῇ τῶν θεῶν προνοίᾳ præsidium haberent nullum, paulatim sibi jam prospicere ac in medium consulere hominum προμήθεια cœpit, donec tandem & τὸ πῦρ invenit, quod πῦρ Plato εὐπορίαν, Hesiodus βίον, id est, vitam, sive vivendi facultatem interpretatur. Hac audacia cum pœnam meritis Prometheus, hoc est, *stulta hominum προμήθεια* esset, Jupiter, ut factum illud vindicaret, maxima humanis rebus introduxit mala. Hæc doctrina enim cum Periodo ætatum ac divisione sic cohæret, ut Poetæ quidem ratione, quamvis sit posterior, ipsa tamen re sit prior. Pandora est ἡ Τύχη. quam rerum humanarum arbitram, ac præsertim facultatem, omniumque

quæ

quæ e terra nascuntur, e mari comparantur, ὁ τῶν ἐπιτάτης
 καὶ οἰκονόμου Deus esse voluit (in qua nihilominus & alia
 considerantur, ut ostendemus cum de Peristasi agimus.)
 Hanc utrique, mari pariter & terræ, id est, toti rationi
 œconomicae, circa quam versatur Poeta, τῷ τε πλῆντι
 nempe καὶ τῷ πόρῳ, veteres præficiebant. Horatius lib. i.

Te pauper ambit sollicita prece

Ruris colonus : te dominam aquoris

Quicumque Bithyna laceffit

Carpathium pelagus carina.

Dominam enim æquoris vocat, non quod mari ejusque
 tempestatibus, sed quod navigationibus, ut eas considerat
 Hesiodus, τῷ πόρῳ, inquam, sive mercaturæ, præfecta
 esset. Atque hæc causa est, cur Antij & in maritimis hæc
 Dea coleretur oppidis. Jam δῶρον δειῶν dictum fuisse quic-
 quid ad vitam hominum conducit, sciunt qui Homerum
 & Hesiodum, & quæ nos hac de re infra ad interpretes He-
 siodi disputamus legerunt. Plato in Politico : Ὅσον δὲ τὰ
 πάσαι λεχθέντα παρὰ δειῶν δῶρον ἡμῖν δεδωρὴν μετ' ἀναγκῆς δι-
 δαχῆς καὶ παιδείας. Loquitur enim de ætate hac qua Pan-
 dora fuit nata. Quotiescunque autem περὶ δειῶν δῶρων lo-
 quuntur veteres, τὰ τυχερά intelligunt. Plutarchus in tra-
 ctatu Quomodo juveni legendi sint Poetæ, ubi de Hesiodo
 loquitur, τὰ τυχερά, inquit, τῶν ἀγαθῶν, Διὸς δῶρον κέκληκε,
 πλῆντες καὶ ἀρχαί, καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός. Œconomicae ergo
 finis est, rerum sufficientia. Quæ cum sub ἡγεμονικῷ δῶρον
 δειῶν esset, sub θεοδυμηλικῷ donum Fortunæ facta est, teste
 Hesiodo : quia omnes Dei & singuli, sua dona huic monstro
 resignarunt : ac propterea Πανδωρήν dixerunt,

ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

Δῶρον ἰδωρήσαν.

Porro cornu Amaltheæ gestasse Fortunam, in trivio notum
 est. Quia autem illud ἡ παντοκράτειαν continebat, id est,
 terræ dona omnia; imperium autem Fortunæ latius pateret,
 Plutarchus etiam de mari cornu illud interpretatur : in quo
 falli-

fallitur. Locus est in libello De Fortuna Romanorum: Τὸ ὃ ὑμνόμενον ἐκείνο τὸ πλῆτε κέρως ἔχει διὰ χειρὸς, οὐκ ὁπώρας καὶ θαλλούσης μεσὸν, ἀλλ' ὅσα φέρει πάντα. γῆ, πάντα δὲ θάλαττα, καὶ πτόλιμοι καὶ μέγαρα, καὶ λιμένες, ἀφθονα καὶ ῥύδων ἐπιχεαμένη. Duo illi attribuebant pictores veterum: in altera cornu hoc, in altera gubernaculum. Quod gestabat gubernaculum in altera, sicut in altera cornu Amaltheæ, navigandi opportunitatem designat, & per consequens τὸ πόντον, id est, *divitias marinas*, sicut cornu Amaltheæ τὸ πλοῦτον, id est, *terra copulentiā*, quod nec Plutarchus, neque reliqui veteres notarunt. Causa hæc erat: navi gubernaculum cum demerent, τὸ ὀρεγίον πλοῦν, id est, *tempus navigandi idoneum significabant desisse*: hoc est, advenisse autumnum. quo ex Hesiodi præscripto, non amplius qui circa alteram Οἰκονομίας quæ his libris continetur, versabantur partem, mercaturam nempe, mari se committebant, ut secundo libro docet. Sicut autem ubi navi gubernaculum affigerent, advenisse ver significabant, sic autumnum, cum id demerent. In fumo gubernaculum tum deponēbant. Unde illud: Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καλᾶδειο, & Πηδάλιον δ' αὖρε γὰρ ὑπὲρ καπνοῦ κρεμάσουσθε. Vbi per πηδάλιον, alteram Οἰκονομίας rationem Hesiodus designat, τὸ πλοῦν nimirum (cujus finis est ὁ πόρος): quemadmodum per ἔργα κορυκοπλάν. Vtramque hæc, ut dixi, vitæ comparanda rationem, Fortunæ veteres attribuebant, sicut hic Pandora,

Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνοῦ καλᾶδειο

Ἔργα βοῶν δ' ἀπὸ λούλου καὶ ἡμίωνων τυλαερζῶν.

id est, continuo gubernaculum in fumum suspendere potuisses, neque ad autumnum usque expectandum fuisset nec de terra ulterius sollicitus esses, sed hæc omnia facesserent. Nunc utrunque, & τὸ πηδάλιον & τὰ βοῶν ἔργα, in manibus Fortunæ sunt. Vbi primo duplicem οἰκονομίας, de qua in his libris est acturus, rationem proponit. Utrique τὸ Πανδωρεῖον præficit. Neque alia causa est, cur τὸ Τύχην Homerus, teste Pausania, Deam marinam fecerit, qui in Hymno

Hymno εἰς Δήμητρα, primo meminisse illius notatur, ubi eam cum Cereris filia inter reliquas Oceaninas ludentem introducebat. Quod nos in nostro εἰς Πανδώραν, ubi veterum errorem refutamur, his verbis profecti sumus:

Χαῖρε πάλιν κρείσσει δαῶν, τεσφερῆς τε καὶ ὑγῆς,
 Τρεῖς καὶ τεσφερῆς τῶ καὶ παρθάμῃσιν αἰρείς
 Τῇ μὲν Ἀμυθείης κέρας ἀγλαόν, οὐθαρ ἀφείρης,
 Εὐφοείης μέγα σῆμα, σφει σαχύεσι βεβειδός·
 Ἀμφόπερον σαχύεσι καὶ ἀνδεῖσιν· ὅσα δὲ τὰ γαῖα
 Εἰαεῖν Ζεφύροιο χέει μεθύοντι· ἑέρση·
 Πηδάλιον δ' ἐτέρηφι· τόθεν σίθεν ἄμφι δαίνη
 Πολλὰ παλαιῶν ἐφύσατο βιβλία φωτῶν.
 Ἡ δ' ἀνακλιθεῖω τε μόνῳ κόσμῳ καὶ ἀρχῇ
 Σημανέειν ἡρώτιο. Σὺ δ' εἰνδύῃ θεὸς ἦδα,
 Εἰναλίη θεὸς ἦδα· Τύχῳ δ' ἐσέφασι καλεῖσθαι
 Νηρέῃ ἐν βένθεσι, καὶ Ὠκεανοῖο γένετι.

Et reliqua quæ sequuntur. Totum enim Hymnum, quem in Deam illam, ad doctrinæ hujus explicationem, scripsimus, ne quid studiosis adolescentibus deesse possit, simul ut feliciter ingenium eorum ad has Musas cum Latinis conjungendas, excitetur, præfigendum putavimus. Atque hæc sola fuit causa, cur pictores antiquissimi, Homeri & Hesiodi, ut & reliqui artifices, in his æmuli, utrunque in manu gestare Fortunam voluerint: cornu, scilicet, quo ἡ γαῖα, quique ex hac ὁ πλοῦτος: & πηδάλιον, quo ὁ πλοῦς, & qui ex hoc, ὁ πόρος, designatur. Hanc enim alteram vitæ rationem minus justam τῶ παλαιῷ designabant. Unde & eleganter Synesius, ex aere σάχῃ protendere, οὐ πηδάλιον, Astræam dicit: quod agricultura, nempe, justior sit mercatura. Eam qui non putat esse mentē Hesiodi (quæ totius, quam explicaturi sumus postea, propositionē continere operis videtur nobis) si quæ veridra arbitratur, ea per nos licet amplectatur. Duo nos hoc capite probavimus: Primo, quonam modo cum divisione ætatum, tum, quo pacto cum totius operis subjecto cohæreat Pandora. Nunc ad reliqua pergamus.

CAPUT XII.

Restat jam ut ostendamus, quonam modo ea quæ dicuntur de Pandora, inter se convenient. Præter ea, quæ vocari ἔργα ab Hesiodo infra ostendimus, ἔργασίαν quandam mulieribus attribuit: ita vocat τὴν ἀσπεργίαν. Et hinc quædam, de qua infra, glossa Hesiodi, in γαστήριαν, quæ viris & παλασπεργίαν, quæ mulieribus proprie convenit, τὴν ἔργασίαν dividit. Ait igitur Poeta noster, Deos singulos huic dona sua commisisse Pandoræ. Minervam primo τὴν παλασπεργίαν, cui præest ipsa; ut mulieres quoque habeant quo aliquid ad rem familiarem confeant ejusque in vita conquirenda potentiam experiantur. Jam quod Venus illi χάειν, ut Poeta loquitur, contulerit, nihil est quod magis huic Deæ conveniat: vox enim χάειν quomodo hic sumatur, in Notis nostris diximus. Duplex Mercurius duplicem illi facultatem, duplicia dona largitur. Prior impudentiam & versutiam: hic est ὁ ἑμποεικὸς θεὸς; mercaturæ nempe ejusque, quæ in hac œconomix parte cominuntur, fraudum præses. Hic δίακλον quod a Poeta dicitur, causa est, quia secum τὸ ἐνδιάθετον, ut Philosophi loquuntur, habet λόγον, ex quo bona vel mala proficiscuntur. qui & ipse non minus quam reliqui suum Fortunæ largitur donum, quod est fallere & decipere. Quæ Fortuna etiam in nostris notissima est empirijs. Jam alter Mercurius, qui vocem illi qua inescare possit homines, suppeditat, ὁ περφοεικὲς λόγος est: qui externo vocis ministerio utitur. At vero donum suum Pitho quod confert, huc respexit Alcman, cum Fortunam Πηδοῦς ἀδελφὴν dicit. Quod Promethei causa inducta sit; eo alludit idem, cum eandem Deam Περμηδείας θυγάτηρα vocat. Plutarchus de Romanorum fortuna: ἀλλὰ μᾶλλον (de Fortuna loquitur) Εὐνομίας καὶ Παιδοῦς ἀδελφὴν, καὶ Περμηδείας θυγάτηρα, ὡς ἡμετέροισι Ἀλκμάν. Nunc quod a Vulcano e luto factam eam vult, naturale est. Sine igne, aqua & terra, nihil creatur. Deas autem etiam τὰς κοινὰς, Poeta ubique

ubique ἀνθρωπομορφῶσι. Prometheus est humanæ prudentiæ
 & industriæ vis: quæ dum nimium se effert, dum ignem,
 id est ἑυπορίαν, teste Platone, a Diis consequi se sperat, in
 acerbissimum incidit vinculum; fortunam nempe & ne-
 cessitatem fati: cujus auxilio (ut Hesiodus loquitur) vitæ
 comparandæ modum Iupiter occultat. Pœna audaciæ il-
 lius, quæ ἑυπορείαν illicitis sibi vindicare modis ausa fuit,
 Fortuna est; Dea cæca & quæ cum τῇ Περμηθείᾳ pugnat.
 Veteres Philosophi, diu deliberarunt, utrum naturam, quæ
 omnia hominibus suppeditat, Τύχην, an vero Σοφίαν appel-
 larent. Plutarchus libro supra adducto: αὐτὴν ἑυνοῶσαν
 ἡμῖν καὶ φέρουσαν ἅπαντα φύσιν, οἱ μὲν τύχην εἶναι νομίζουσιν, οἱ δὲ σοφίαν.
 Prometheo opponitur Epimetheus: alter prudentiam
 significat, quæ futura prospicit: alter pœnitentiam, quæ
 jam facta deplorat. Hic Epimetheus δῶρον Διὸς accipit: ita
 Poeta more suo bona fortuita appellat. Quod non solum
 notat Plutarchus, sed & totam conclusionem ad eandem
 Deam, ad quam nos reliqua omnia, refert in libello De
 Fortuna. Ἡ περ καλῶς ὁ Ἡσίοδος Περμηθεὺς τῷ Ἐπιμηθεὶ παρα-
 κεύσας, μήποτε δῶρον δέξῃ παραὶ Ζηνὸς Ὀλυμπίου, ἀλλ' ἀπο-
 πέμπειν τὰ τυχερὰ λέγων καὶ τὰ ἐκτός. Vbi manifeste osten-
 dit, quid per donum Iovis Hesiodus designet. Fortunam
 nimirum quæ Pandora dicitur. Quod autem apud Hesych.
 legitur, Πανδώρα ἡ γῆ, ὅπῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν πάντα δωρεῖται. ἀφ' ἧς
 καὶ ζεῖδωρ, sciendum est, scholion esse Aristophanis (sicut
 totum Grammatici illius lexicon, nihil præter Glossas au-
 torum continet) quo explicatur Comici locus, qui lepide,
 γῆν Πανδῶραν vocat. Locus hic est, πρῶτον Πανδώρα δύσαι
 λευκότερα κείν. Interpres Græcus: Πανδώρα, τῇ γῇ ἐπέδωκε
 πάντα καὶ τὸ ζῆν δωρεῖται, ἀφ' ἧς καὶ ζεῖδωρ καὶ ἀνησιδῶρα.
 Doctrina tam nobilis quæ hic a Poeta traditur, nemini
 quod suboluerit, mirum est: quorum plerique σοφιστικὰς, καὶ
 οὐσιαστικὰς ἀλληγορίας excogitarunt: quæ ἐν τοῖς διδασκαλικοῖς
 locum non habent: ac propterea ad Theogoniam perti-
 nent. Nos eam, ut putamus, ita manifeste eruimus, ut

posthac latere non possit. Ita ergo, inquit Poeta, cum rebus nostris agitur. Postquam a Deorum tutela destituti sumus, objecta nobis difficultas maxima: cui singuli sua munera attribuerunt, & penes quam hæc distribuendi summam esse facultatem, Dij voluerunt: unde & artis œconomicae, processit necessitas, Fortuna nimirum: extra quam qui sunt, sine difficultate ab Homero vivere dicuntur; quales sunt mortui, ut infra dicemus.

CAPUT XIII.

NE quid in Pandora, aut in reliquis e quibus hæc dependet, sit quod diligentiam frustretur nostram, in ipsius propositione, priusquam hinc ad ordinem pergamus reliquorum, explicandi sunt hi versus.

Κρίψαιτες γὰρ ἔχουσι θεοὶ βίον ἀνδράποισι.

quæ verba vinculo quodam necessario & indivulso cum illis quæ postea sequuntur, cohærent. Ἀλλὰ Ζεὺς ἐκρυψε. quæ est prima ad Pandoram εἰσβολή. Vita hæc, quam occultatam a Diis Poeta prædicat, alteram supponit. Sicut itaq; ætates; ita duæ diversissimæ inter sese hic opponuntur vitæ. Prioris quidē homines *ῥεῖα ζῶντες* ab Homero dicuntur: quod vitæ genus, huic, in quo scripsit Hesiodus & in quo versamur hodie, opponitur. Vnde ab eodem Homero *ῥεῖα ζῶντες*, etiam *defuncti*, appellantur. quos vulgo *μακαρίτας* dicimus. Qui ex hac Fortunæ ἀτυχία rursus, unde deciderant, pervenerunt. Τὸ ῥεῖα ζῆν duabus consistit in rebus: in simplicitate cum αὐταρκεία: in facilitate cum voluptate. Priore egestas tollitur, & cupiditas: altera labor & difficultas. Exempli gratia, statuamus *μαλάχην καὶ ἀσφάδελλον*, quem poeta cibum, tanquam sufficientem simpliciter viventibus, proponit. His duobus nihil simplicius, nihil magis obivium: utrumque tamen sufficit τοῖς ῥεῖα ζῶνσι περιουμένοις. Destruitur hæc vita a duobus maxime; cupiditate & labore. Cupiditatis serui hoc tempore omnes sunt:

maxime

maxime autem illi, qui a pristina illa vitæ simplicitate ad luxum iniquis artibus quam maxime declinant. quales Hesiodi iudices sunt, quos *δωροφάγους* ille appellat. Labor cupiditati inferuit, quæ sunt voces *τῶν πρὸς π.* Vtrunque enim finem suum sequitur. Vtrique frænum est injectum maximum, quod a Platoniciis *περίσσεια* vocatur. Cum enim cupiditas vitæ prioris simplicitatem tollat, labor facilitatem destruat, quorum ab altero sæculum hoc *ἐπιθυμητικόν*, ab altero *χρηστικόν* dicitur; utrumque autem comparare studeat quod desiderat; illud quod utrumque impedit, est *ἡ περίσσεια*. Cupiditas labore utitur ad consequendam rem cupitam: *περίσσεια* cupiditati frænum iniicit & laborem impedit: a quo *περίσσεια* hoc ævum, & *ἀκρόσιον* appellatur. Exemplis rem illustremus e vita Oeconomica petitis. Ex nauta si quis quærat, cum omnia, secus ac olim, arte & labore comparentur, cur naviget; respondebit, lucri causa. Si ex eo qui uxorem ducit, quam causam propositam habeat; respondebit, liberos. Si ex agricola, cur terram colat: respondebit, ob fructus. Si ex homine politico; respondebit, honoris causa. Si ex militante; vitæ gratia. In quibus tria considerata sunt, quæ priori vitæ adversantur. Primo cupiditas quæ petit: secundo, ars, industria, labor, quo petit: postremo, successus, qui cupiditatem & laborem sequitur, & prioribus duobus imperat. In cuius potestate cum sint reliqua duo, tollitur libertas hominis cupientis & *τὸ αὐτοδαιμόνιον*, quod nihil quam petere possit & anniti. Cæterum, si & nauta, & agricola, & miles, successu carent, apparet *ἡ περίσσεια*: quæ & ante fuit, quia de successu suo certi esse non possunt. Itaque & antequam successus impeditus est, tollitur libertas; quia & non succedere potest: & postquam impeditus est, apparet servitus. Hæc tria inter se coherent, *ἐπιθυμία*, *τέχνη*, *περίσσεια*. ut neque cupiditas aliquid sine arte efficiat, neque ars sine successu esse possit: neque successus ibi imperet ubi priora desunt. Hæc tria in unica Pandora sunt considerata. *τὸ χαρίεντος καὶ τοῦ δαιμόνιον* est

voluptas, ὁ κόσμος τῆς Ἀθήνης est ars. Dona Deorum quæ commissa sunt illi, est Fortunæ potentia. Ita jam apparet quonam modo ex sententia Hesiodi vitam occultarint Dij, de quo in illis, quos jam proposuimus, agitur versiculis. Illis vero, qui sequuntur nostrarum actionum describitur περιστασις.

Ῥηϊδίως γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡματι ἐργάσαιο

Ὡςέ σέ κ' εἰς ἐν αὐτὸν ἔχει, καὶ ἀεργὸν εἶναι.

Nisi, inquit, ἡ περιστασις, id est, Pandoræ obstaret potentia, facillime uno die quæ vix toto vitæ tempore consequitur nunc homo, sine dubio consequeretur. Priorem itaque vitam βίον ἀπλὸν, ἀπερίστατον, ἐλευθερίας ἐπήβολον; posterio- rem, χηρεπὸν, ἀναγκαῖον, πειραστικὸν dicebant Philosophi. Quibus omnibus efficitur, nihil aliud quam Pandoræ Hesiodicam circumscribere Platonem, qui omne illud ævum quod sub Diis non est, sed sub Dæmonibus, τῇ εἰμαρ- μίνῃ, id est, Fato, seu Fortunæ, καὶ τῇ ὀπιθυμίᾳ, id est, cupi- ditati, attribuit. ἥ δὲ κόσμον πάλιν ἀνέσχευεν εἰμαρμένη τι καὶ ξύμουλ' ὀπιθυμία, id est, Orbem vero rursus (postquam ex eo Dij recesserunt) fatum, eiusque socia cupiditas volebant. Nam & veteres inter Parcas Fortunam numerabant, & quidem plus quam reliquas posse existimabant, & Τύχην, εἰμαρμένην καὶ Μοῖραν dicebant. Quod in nostro Pandoræ Hymno his verbis attigimus:

Χαῖρέ μοι αἰῶδες ἄνασσα, θεῶν πτεῖ μῆτιν εὔου,
 Κηρὸς δ' ἐξήτηςα, παρὰ γέφυρα ἢ πόντον
 Εὐσεβέων παῖδεςσι νόσον δ' ὑπὸ πάμπαν ἀλάλκῃς,
 Σοὶ δ' ἅμα χειρομένη, νόσοι αἰόλαι, ὅξυ π' πῆμα,
 Ἰκέλαι ὀρνίθεσσιν, ἢ ὀρνυμένησι μελίσσης
 Ἀνδρῶν βίον ἐνδὺ διέδραμον· ὅδ' ἔπειτα
 Ἀθανάτων, σέο νέσφι Διὸς βυλῆσιν ἀρήγειν,
 Οὐδὲ παρὰ γέφυρ' ἀνέβη μερίπτεσσιν ἀνάγκῃς,
 Οὐδὲ κατὰ γῆρας, τῇσιν σ' ὁμόπλεμον ἔδνηκε
 Ζεὺς Κρονίδης, Λάχεσιν τι καὶ Ἀτρεΐδῃ, ἢν τι λέγεται
 Ἀνδράσιν ἐσπομένοις ἐπικλώθει εἴφειναι
 Δαίμονα δυσφρονέοντα, καὶ ἡδύδα κῆρα μέλαιναν.

Et recte Pausanias : Ἐγὼ μὲν ὅν Πινδάρου τὰ τε ἄλλα πείδομαι τῇ
 αἰσῇ, καὶ Μοιρῶν τε ἑῷ μίαν τὴν Τύχην, καὶ ὑπὲρ τὰς ἀδελφαί π' ἰούην.
 Atque hæc hæc haftenus.

CAPUT XIV.

VT ulterius pergamus, quæque de Pandora dicta sunt
 pergamus confirmare, ad habitaculum illius perve-
 niamus: ut bonam illam Deam in lucem porro protraha-
 mus. Illud Hesiodus Πίσον facit: quemadmodum secundæ
 Fortunæ & adversæ Πίσον suum designarat & Homerus.
 Ut ex his duobus plane similibus inter se locis, jam olim
 annotaverint magistri, ὅτι φαίνεται νεώτερον Ὅμηρον ὁ Hesiodus.
 Verba Poetæ sunt, apud quem Achilles divina oratione
 lugenti Priamo filique fatum ægro animo ferenti hoc mo-
 do loquitur:

Οὐ γὰρ τις πρὸς ἧξίς πέλεται κρυερόιο γόοιο.
 Ὡς καὶ ἐπεκλώσαντο θεοὶ δειλοῖσι βροτοῖσι,
 Ζῶειν ἀχρυσμένους. αὐτοὶ δὲ τ' ἀκηδέες εἰσὶ.
 Δοιοὶ γὰρ τε πίδου καλᾶ κεία ἐν Διὸς ὕδει,
 Δῶρων οἷα δίδωσι, κακῶν, ἔτιρον δ' ἐάων.
 Ὡν μὲν καμμίξας δῶν Ζεὺς περὶ κίεργυνον,
 Ἄλλοις μὲν τε κακῶ ὅγε κύρει, ἄλλοις δ' ἐσθλῶ.
 Ωἷδ' ἐκε τῶν λυγρῶν δῶν, λωβητὸν ἔθηκε,
 Καὶ ἐκ κακῇ βύβρωσις ὅππ' ἑλόντα δῖαν ἐλαύνει,
 Φοιτᾷ δ' ὅτε θεοῖσι τετιμένον, ἔτε βροτοῖσι.

Id est:

*Haud equidem prodest misero succumbere luctu:
 Hac etenim Divûm lex stat mortalibus agris,
 Vivere sub curis: queis illi longius absunt.
 Dolia bina iacent Iovis alto inclusa cubili,
 Qualia distribuit terris, latumque malumque.
 Hinc cui mixta dedit magni concussor Olympi,
 Prospera nunc illi, nunc illi adversa fuere.
 At cui dura pater, miserandum protrahit ævum:*

Illum namque fames terras malesuada per omnes

Ludibrium premit infelix hominumque Deumque.

Hos versus ubi adducit Plutarchus, cum eleganti elogio, in Consolatione ad Apollonium, Hesiodi quoque nostri hunc locum adducit, ejusque tanquam recentioris meminit, ut qui in hoc quoque Homerum sit secutus: ὁ δ' ἔμψ' τῷτον καὶ τῇ δόξῃ, καὶ τῷ χρόνῳ, καὶ τοῖς τῶν Μουσῶν ἀναγορεύων ἑαυτὸν μαθητὴν ὁ Ἡσίοδος, καὶ αὐτὸς ἐν πύθῳ καθεύδων τὰ κακὰ, τὴν Πανδώραν ἀνοίξασαν ἀποφαίνεσθαι σκεδάσσει τὸ πλῆθος ἐπὶ πᾶσι γλῶσσι καὶ δακτύλοις. Differentias in utriusque Homeri & Hesiodi Πιδοπλασία has notant magistri: quod Homerus in cœlo constituat, Hesiodus in terra: quod Homerus duplex domicilium constituat, Hesiodus unum; quod in Homericovase σωμάτιος sunt, & ἑξ ἀνελείδου δυνάμει, in Hesiodi sunt ψυχῆς. quæ tamen differentia magni momenti non est. Homerus illius dolij ἐφορῶν Iovem facit: Hesiodus Pandoram. Homericum Iovem uno ore omnes, non interpretes modo, sed & Philosophi, τὸ εἰμαρμένον (id est Fatum) dicunt, quæ bonis præest malisque. Hesiodus noster ostendere pergit, quomodo mala in homines invecta sint, bona amissa: quomodo Iupiter, prima Deorū potestas, meretrici illi rerum humanarum Fortunæ, quæ mille illecebras mille habet dolos, quibus strenuos viros & solertes, id est, τὰς μηχανικὰς, τὰς τεχνικὰς, quæς ἀφῆσαι vocat, qui ignem, id est, rerū inveniendarum rationē sibi vindicarant, obruat, cuncta permittat: quomodo Πιθὼ ille ad terram pervenerit, in quo erant Labor, Senectus, Morbi, & alia. Quæ omnia cum inter homines sparsisset, sola Spes remansit; quæ perpetua ac sola adversæ fortunæ comes est. Si enim Fortunam tollas, Spes non erit: quæ semper in malis bono animo est, quod de instabilitate Fortunæ cogitat. Nisi enim instabilis Fortuna esset, in malis spes non esset, in bonis metus. Pandora igitur operculo remoto spargit malorum agmen. Sicut autem Πιδοπλασία Iovis est; ita Πιδολγία (eleganti voce hunc Hesiodi locum ita vocant Grammatici) Pandoræ.

Mala

Mala illa quæ emittuntur (ut recte notat Proclus) in potestatem τῶν Δαιμόνων veniunt : quo omnia illa confirmantur, quæ supra a nobis sunt dicta. Verba Procli sunt: ὅτι καὶ τῶν ἐφορῶν δαίμονες εἰσὶν, οἱ πᾶσι δὲ ὥσιν ἀφανῶς ἐμπέμποντες τὰς ὑπὸ πῶς εἰμαρμένῃ τελαγμένας, καὶ τὰς ἐν τῷ πῶσι καὶ ἐξ ἑαυτῶν διασπείροντες. Nonne satis manifeste Pandoram esse & εἰμαρμένῃ, aut, quod proximum est, & Τύχῃ fatetur? Deinde, Dæmonum potestatem, quam libri hujus, seu potius partis prioris, subjectum facit Manilius, agnoscit? Ita ubique interpretes doctrinam hanc alludunt, & ignari verum fatentur, nusquam agnoscunt. Sic itaque, ut Horatij verbis loquar,

*Post ignem atheria domo
Sublatum, macies & nova febrium
Terris incubuit cohors,
Semotique prius tarda necessitas
Lethi corripuit gradum.*

Lethi necessitas, est ἡ ὑπὸ τῆς εἰμαρμένῃς τελαγμένῃ in secunda Periodo: *tarda*, quia in priori non fuit, nimirum sub Saturno.

CAPUT XV.

CUm varix fuerint de hac Pandora opiniones veterum; refutanda nobis ea erit, quæ maxime assertoribus suis visa est probabilis. quod si fiat, non necesse erit ut de reliquis laboremus. Ea est eorum qui Πανδῶραν, πῶς τύχην, id est, ipsam artē esse voluerunt, quod existimavit Tzetzes. Tria secundum Platonem, universum regunt, Τέχνη, Τύχη, Φύσις. *Ars, Fortuna, Natura*. Ex his *Ars* & *Fortuna* ἐναντία μὲν sunt. Artis inuentrix est ἡ Περμήθεια: nam sub ἐμδουμνῇ cessat πρῶτον Deorum, quam offendit Prometheus, & ab hominibus avertit, proptereaque ejus vicem subiisse existimabant Artem. Aristoteles quoque, quotiescunque de Περμῆθῃ & ejus partibus vel effectis agit, toties illi

fere πῶς τύχῃ opponit, ut libro Ethicor. Nicomach. iij. cap. vi. ubi τὸ βουλευτὸν, cum ab aliis, tum præcipue a Fortuna separat. Cum præterea, ut Philosophus idem Rhetor. lib. i. docet, Fortuna sit eorum, quorum & causa non est definita, quæq; nec alicujus gratia fit, nec semper, nec sæpe, nec ordinate; necessario ea quæ nec sine ratione, nec sine experientia procedit, ἢ σεμνὴ δαίμων excluditur. Vnde Fortuna ibidem ἀλογὸν αἰτία ἀνδραπίνω λογισμῷ dicitur. Qua pœna major esse non potest, iis præsertim hominibus, qui ἀλφειῶν ab Hesiodo dicuntur, & excogitandæ semper aut inveniendæ rei alicui sunt intenti. Infinita ejusmodi directe e Platone & simpliciter; ex Aristotele, partim simpliciter, partim κατὰ συμπέρασμα, adduci possunt. Nihil enim aliud agimus, quam ut doctrinæ hujus ordo pateat & series: ipsa autem lucem accipiat. Nunc ut & alteram reiiciamus restat. Eorum enim qui hæc omnia ad sexum mulierum referunt opinionem prætermittimus, quia nesciverunt quid in scriptis Poetarum sit τὸ περικλινόν, quod τῷ ἀλληθρεια καὶ νοσῶν directe adversatur. Duo illa inter se pugnant, ὑπορία, καὶ πλῆτος: item ἀμηχανία & τέχνη: item id quod surripitur, & pœna surrepti. At vero ignem Promethei esse τὸ τεχνικόν, τὸ ποσειδόν, τὸ μηχανικόν, & Plato ubique affirmat, & cum eo Tzetzes. Jam hominibus Prometheus, Deus, ut Æschylus loquitur, φιλανδρώπῳ τρέπῃ, ignem largitus est, non ut δᾶρον suum, qualia sunt illa, quæ propria singulorum Deorum cum sint, ab illis hominibus suppeditantur; sed ut Diis surreptum. Ejus rei causas duas statuit Plato; ut succurreret τῇ ἀμηχανίᾳ, & τῷ ἀτίχῳ. quia homines, ὥς ille inquit, ἐν μεγάλας ἀποείας ἦσαν, πορίζειν οὐκ ὀφεισάμενοι, id est, magnis difficultatibus argebantur, cum de victu sibi prospicere non possent. Id quod Diis surripitur, hominibus traditur, est ignis. Quem ignem, Dei hujus universi, opificis quasi, instrumentū statuunt Platonici. Hunc ignem Iupiter, cum a Prometheo deceptus esset, in divisione bovis, de quo in Theogonia habes, hominibus surripuit: atque eundem

inoxrursus sibi vindicat Prometheus, & hominibus tradit, ipsam nempe artem ac industriam, ipsam conquirendæ vitæ rationem. Quo furto, & pœnam Iovis, tum ipse, tum clientes ejus homines, incurrunt. Pœna est Pandora. Quam Pandoram si interpretemur Artem, eadem jam pœna Iovis & Promethei futura est munus, quod absurdum esse quivis videt. Rursus quod ἀντί πινθι datur, aliud est ab eo pro quo datur. Sed Πανδώρα propter surreptum ignem immititur, verum pœnæ vice, non muneris loco, ut Hesiodus loquitur; Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακόν. Item, finis artis & ejus ποιεῖν ignis, est, prodesse hominibus: qua etiam de causâ a Prometheo surreptus Diis fuit: Pandoræ vero nocere: unde κακὸν ab Hesiodo dicitur. Rursus ars cum labore juvat: Pandora cum voluptate nocere dicitur. Ideoque & sub Saturni Periodo ne ars quidem fuit, sed sine labore quidlibet a Deorum benignitate suppeditatum fuit. Rursus, cum ars fuit, frænum artis inventa est Pandora. Præterea Hesiodo, (nunc ea quæ ab eo dicuntur, sequimur, nec unquam in vastum illud τῶν μυθολογούμενων mare abripi nos patiemur, non enim aliud agimus, quam ut horum librorum doctrinam planam faciamus) τὸ ἀφεῖν & τὸ τεχνάζειν eadem sunt. Pandora vocatur πῦμα τοῖς ἀφρησῆσι, id est, iis qui arte, & surrepto igne utebantur, τοῖς εὐρεπκοῖς, τοῖς μηχανικοῖς; ita enim vocem illam esse accipiendam infra ad ipsum ostendimus:

— ὀνόματι δὲ πῦμα δὲ γυναικα

Πανδώραν· ὅτι πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχουσιν

Δῶρον ἐδώρησαν, πῦμα ἀνδράσιν ἀφρησῆσι.

Ergo diversa sunt. Quippe si Pandora eorum sit pœna, qui & industria utuntur & arte, oportet, aut aliud sit, aut aliud habeat, quam ars & industria. Rursus aliud est quod a favente datur, ab eo quod ab irato immittitur: sed artem tradidit ἐὼς Prometheus (ita dicuntur proprie in Theologia veteri Dij singuli, cum dona sua largiuntur, quæ alio nomine ἐὰ dicuntur, & ipsi δωτῆρες ἐὰν) aliud quod a Iove
sed

sed *χλωσαμένην*. Pluribus idem aliis reiici potest & nostrum probari. Sed & aliud afferemus argumentum. Pandoram eam esse Deam, quæ absentibus Diis, quod in *δηδυμηλικῷ* contigit, omnia dona hominibus largitur, jam supra diximus. Hanc Deam veteres alio nomine *Ἀνταίαν* dicunt & *Τύχην*. Hesiodus in Theogonia *Ἐκάτην* vocat: refertque, uni illi plenam omnium divinorum beneficiorum distribuendorum potestatem factam esse. *Ἀνταίαν* & *Ῥέαν* eandem esse Apollonij interpretes ostendunt ad illud: *Ἡ δὲ πρὸς εὐαχέσσειν ἐπὶ φρένα δῆκε θυηλαῖς Ἀνταίη δαίμων*. Interpretes, *ἢ Ῥέα ὕτω λέγε*, *διότι ἐναντία τοῖς Τελχῶσιν ἐχέει*. Etymologus & alij. Nam nihil iis qui Græcos autores vel a limine salutarunt, notius est. *Ἀνταίαν* eandem esse cum τῇ *Τύχῃ*, tum alij, tum vero Flaccus noster, ostendit:

O Diva gratum qua regis Antium,

Præsens vel imo tollere de gradu

Mortale corpus, vel superbos

Vetere funeribus triumphos.

Ita Deam indigitabant illam, quæ Antij colebatur, *παρὰ τὸ δειπνέμπην τὰ πάντα*, pro quo male apud Hesychium legitur, *τὰ αὐτά*. Jam notissimum est, quot absurditates veteres Hesiodi interpretes adducant, ut causam in Theogonia reddant, quare Hecaten, quam omnes τῇ *Τύχῃ* fatentur, cum Neptuno conjungat his verbis:

Καὶ τοῖς οἱ γλαυκῇν δυατέμφελον ἐργάζονται·

Εὖχον δ' *Ἐκάτην* *ἐεικλύπω* *Ἐννοσιγείω*.

Ejus rei causam nos ostendimus, cum diximus, marinam Deam esse *Τύχην*, ideoque *πηδάλιον* gestare: quod ibi aliis etiam rationibus probavimus. Ita ibi Hesiodus reliquis omnibus, mari, terræ, venationi, militiæ, foro, cunctis denique quibus Dij singuli præerant, unam Hecaten, ut hic *Πανδῶραν* præficit. Rheam autem, id est, Hecaten, Pandoram esse patet ex illo loco, qui ab Eusebio II. lib. De præp. citatur: *Γενέσθ' οὐρανῷ δυνατέρας, βασιλείαν, καὶ Ῥέαν πῶν Πανδῶραν*. Cæterum conferat lector quæ de Hecate Hesiodus,

dus, cum iis quæ a nobis de Pandora in Hymno dicta sunt. Hæc opinio apud veteres obtinuit, usque ad regnum Fortunæ, id est, τῆς ἀταξίας, quæ sub ὀπιδυμηλικῷ est, quo navigatio cœpit, fuisse regnum Astrææ τῆς ἀντικειμένης. Vnde opposuerunt Astræam & Fortunam: quatenus altera spicam, altera gubernaculum ostenderet. Huc respicere Synesius videtur, ἐν τῷ Περὶ πνευμάτων. Vbi locum hac de re Arati interpretatur: Ἔως, φησὶν, ὃ ἐχρῶντο θαλάσση, χρυσὸν δὲ ἢ ἄνθρωποι, καὶ θεῶν ἐπιμιξίας ἐτύχχανον· πλοίων δὲ εἰσελδόντων ἐνεργεῖς εἰς χεῖρσιν βίβ, τοσούτον ἀπεφοίτησεν ἡ δίκη τῆς γῆς, ὥς μόλις ὁρᾷς νυκτὸς αἰθέρας. καὶ μὲν τοι νῦν ὁρωμένη, σάχυν ἡμῖν περιείναι, καὶ ὁ πηδάλιον. Illa sublata, secuta est Pandora: quæ cum aliquamdiu regnum obtinuisset, recessit & Αἰδὼς ἐν Νέμει. Locus elegantissimus est apud Avicnum Arati Paraphrasten, ubi de Astræa:

*Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
 Sydera sunt proles, & qui pro munere morum
 Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
 Aut Pelusiaci magis es Dea littoris Isis,
 Digna poli consors & cura latrantis Anubis:
 Seu tu Diva Ceres: sic nam tibi fragrat arista,
 Et, ceu Siriaco torretur spica calore
 Protentata manu: seu tu pernicibus alis,
 Nec sat certa gradum, viduataque vertice summa
 Flexipeda vertis vestigia, lubricum ut ævum
 Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
 Temporibus ———*

Eo loco emendavi *vertis vestigia*, pro quo male *vestis* legabatur. Reliqua fere sunt ex editione Grotij nostri. Ac propterea, eandem Astræam & Fortunam esse voluerunt, ut Germanici Interpres & alij observant. Quo etiam versus illi Avieni referri possent, modo legatur *Flexibilis*. Glossæ veteres, *Flexibilis ἐυκαμπής*, quod proprium Fortunæ est. Vt ut sit: alij Astrææ Fortunam successisse, alij Astræam in Fortunam mutatam volunt ἐν τῷ ὀπιδυμηλικῷ. Dio Chrys. eandem.

eandem facit oratione 11. Περὶ τύχης. Ὀνόμασαι δὲ ἡ τύχη καὶ πολλοῖς ποῖν ἐν ἀνθρώποις ὀνόμασι· τὸ μὲν ἴσον αὐτῆς, νέμεσις, τὸ δὲ ἄδελον ἐλπίς, τὸ ἀναγκῶν μοῖρα, τὸ δὲ δίκαιον δέμις. Eodem tempore cœperunt fors & fatum: quod conjungit Avienus. ἢ Εἰμαμένη, ἢ Πανδώρα, οἱ Δαίμονες. Ita ut illi qui περὶ τέχνης ea omnia quæ de Pandora dicuntur, intelligunt, multis partibus impingant. Proclus, ut Platonium decebat, quicquid de Pandora dicitur, ad τὸ ὅλον τῆς ψυχῆς refert: qui, quamquam ubique rerum suarum satagat, priusquam probet τὸ ὅλον ἐν τῷ φρονεῖν & in parte διανοητικῇ esse, nobis sufficit, non aliam in his Hesiodi libris allegoriam, aut allegoriæ interpretationem adferri, quàm quæ cum doctrina sæculorum cohæret. Quanquam in eo laudem mereatur Proclus, quod libri hujus ordinem, eundem fere quem nos ostendere conatus sit: tum quod rationem τῶν παρεκβάσεων, qualis est illa de sæculis, connectere cum reliquis tentarit. Rursus tamen omnem ordinem, & institutum Poetæ his verbis confundit: καὶ ὅτι δὲ μῦθος ἐπιτηδεύεται πρὸς ἀποτροπὴν ἁδελφῶν, ὅπως μὴ χολάζοι πάρεσσις. Illud obiter notabunt studiosi, hoc quod de Pandora in Theogonia dicitur παραμαλίκον esse, in his libris ἀληθρεϊκὸν & νοερὸν. Pandora παραμαλίκον est, cum mulierem designat συληπτικῶς: ἀληθρεϊκὸν, cum, sive Fortunam, sive Artem, sive Voluptatem, sive tale quid: quod sæpenumero a viris doctis confunditur. Græci omnibus scriptis vim suam eripuerunt, cum nihil pragmaticum in illis relinquunt, sed vento inani allegoriarum abrepti, omnia pro nutu fingunt: contra sæpenumero nude ea sumunt, quæ non nisi νοερῶς cum reliquo scriptoris instituto conveniunt. Quidam Grammatici aliquam Pandoræ partem ἀληθρεϊκὴν esse voluerunt: aliquam παραμαλικήν. Sic ignem, cujus hic fit mentio, παραμαλίκον esse notant: partim, credo, διὰ τὸ πρὸς ἐνστάσεις ἢ τέχνας καὶ τῷ βίῳ τῶ ἀνθρωπίνῳ χρηστῇ, partim, διὰ τὸ πλεον τῶν ἀνθρώπων πλάσσειν αὐτοῦ πρὸς ὑπὸν καὶ συνήθειαν. Pergamus.

CAPUT XVI.

HESIODUS igitur ex opinione vetustissimorum qui *πρὸ τῶν λογικῶν*, & eorum egerunt speciebus, in Theogonia sua de prima, cujus sub *ἡγεμονικῶ* maxima cum hominibus, ut ita dicam, fuit familiaritas, specie tractavit. Ejus non modo genus, ortum, parentes, sed, quod amplius est, *μοῖραν*, ut veteres Theologi vocant, ut ipse Hesiodus, *δῶρα*, & quæ quisque hominibus conferret, persecutus est. Tractarat & *Ἡερωνίαν*, ut & hodie ex autoribus compluribus scimus. Mediam vero speciem in primo *Ἐργον* persecutus est. Hinc igitur lucem accipit locus Manilij, in quo versus ille qui ad τὰ *Ἔργα* spectat, ab omnibus ad *Θεογονίαν* relatus fuit. Postquam enim de Theogonia ita egit,

Hesiodus memorat Divos, divūmque parentes,
interjectis aliquot mox versibus, quibus contentum operis describit, hunc adiicit,

Omniaque immenso volitantia numina mundo.

Aliter autem Pandoram suam in Theogonia quam *ἐν πρώτῳ Ἐργῳ* considerat. In altero enim, ut primam feminam, his verbis:

*Τῆς γὰρ ὁλώϊόν ἐστι γένος, καὶ φῦλα γυναικῶν
Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
Οὐλομένης πενίης ὃ σύμφορα, ἀλλὰ κόροιο.*

In altero, nimirum in quo nos versamur, longe aliter, pro Dea illa, cui Diis immortalibus postquam *ἀταξία* est inducta, omnia commissa sunt. Causa cur in Theogonia ita consideret, hæc est: quod ante *πρὸ ἀταξίας*, sive sub imperio manifesto Deorum, *γῆϊνοι*, ut supra ex Platone ostendimus, & ex ipsa terra oriundi, fuerint mortales. Quorum pars maxima *λογικὴ* erat & pura: altera autem vi illa, quam *ἄλογον* dixere, cujus prior pars est *ἡ φύσικὴ*, sive vis creandi, & crescendi, maxime carebant. At inducta Pandora, *ἄλλο-λογονία* pariter inducta est. Quod nos ita quoque in nostro persecuti sumus:

— πρῶτῳ δέ σέ φασι γυναικί·

Τῶνδ' ὃν ἀντιέτιζο, καὶ ἀγλαὸν ἔλλαχες εἶδ'·

Παρθενικῆς, ὄνασσα, χάριν σίλβου καὶ αἰδῶ.

CAPUT XVII.

ATque hæc causa fuit, cur apud veteres, φιλοσόφοι
aliquis, & qui mentem hujus libri, quæ potissima ex
parte circa ἀταξίαν & volubilitatem Fortunæ, qua Dii, ut
Poeta loquitur, vitæ conquirendæ rationem occultarant,
versatur, diligenter examinarat, a versu illo, Οὐδ' ὅσον ἐν μα-
λάχῃ, usque ad illum, Νῦν δ' αἶνον βασιλεῦσ' ἐρίω, hoc exor-
dium, quod ex Pausania & Plutarcho Hesiodi non esse cer-
to scimus, præfixerit:

Μῦσαι Πιεῖνδεν ἀοιδῶσι κλείουσαι,

Δεῦτε δ' ἐνέπεπ σφέτερον πατέρ' ὕμνεῖνσαι.

Ὅντε διὰ βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἀφαλοῖτε φαλοῖ τε,

Ῥητοὶ τ' ἄρρητοὶ τε, Διὸς μεγάλοιο ἑκλήϊ.

Ῥεῖα μὲν γὰρ βεῖα κ', ῤεῖα δ' βεῖα ὄντα χολέπῃ·

Ῥεῖα δ' αἰεζήλον μινύδει, καὶ ἄδηλον αἰέξει,

Ῥεῖα δέ τ' ἰδύνει σκολιὸν καὶ ἀγνώστου χάρι·

Ζεὺς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπέρτατα δώματα ναίει.

Qui mihi, ut non optimi Poetæ, ita boni Philosophi, & qui
cum cura librum hunc perlegerat meliusque argumentum,
quam eorum quisquam, quem hodie in Hesiodum habeo-
mus perceperat, versus videntur. Quemadmodum in eo
non penitus interpretes falluntur, quod in hoc exordio
vocem Διὸς, ἀντὶ εἰμαρμένης, poni mordiciter asseverant:
quamvis minime propositum ἔγχεσθαι μὲν, multo minus
Hesiodi ex eo institutum perceperint. Argumentum libri
quod a nullo hætenus notatum, multo minus quod sit ob-
servatum fuit, ipso hoc exordio, si quicquam judicamus,
continetur. Argumentum est vis Fortunæ ac potestas,
quemadmodum Iliados, Ira Achillis. Plato in mundo
ἀτάκτως περιεσπόμενον, vim quandam constituit, tanquam
animam

animam magni illius Dei, Mundi patris, quam Stoici εἰμαρμένη & αἰδίνη vocant, & sæpissime Δία Horatius, qui (ut jam olim renascentibus literis notavit Muretus) totum hoc exordium, quod Ἐγὼ primo præfixum legitur, καὶ ἀλέξιν vertit, Deus reddidit : quem eundem cum Fortuna facit. Ode lib. i. xxiv.

——— valet ima summis

Mutare, & insignem attenuat Deus,

Obscura promens : hinc apicem tapax

Fortuna cum stridore acuto

Sustulit, hic posuisse gaudet.

Tota hujus Dexæ vis quæ τῷ τῷ θεῷ χειρισμῷ, ut loquuntur Philosophi, id est, Deorum a rebus mortalium segregatione fit, ex revolutione periodica dependet. Nota est Philosophorum περὶ τοῦ αἰδίου & κόσμου, καὶ τοῦ ἀρχήν magni Dæmonis ex Platonis sententia disputantium, lucta. In quibus argumenta, quibus probat Proclus αἰδίου κατὰ Πλάτωνα τὸν κόσμον εἶναι, est Periodica doctrina, & revolutio sæculi, quod vocabant περίωδος εἰς ἀπείραν περιεργίαν. quæ ἀπείρα hanc constituebat potentiam, quam nunc Δία vocat proœmij autor. Eo argumento ex Platonis Politico desumpto, Proclum fuisse usum, circa finem decimæ octavæ disputationis indicat Philoponus : Ἀλλ' ἐπεὶ, inquit, καὶ τότε ὡς ἔμελλεν ὁ Περικλῆς περιεργαῖα εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ἀρχήν εἶναι τὸν κόσμον κατὰ Πλάτωνα, τὸ ἐν τῷ Πολιτικῷ, ὡς ἐν ὑποδίσει χειρίζειν τὸν κόσμον τὸ θεόν, καὶ τῷ χειρισμῷ τοῦ θεοῦ εἰς ἀπείραν αὐτὸν οὐκ ἀπείραν περιεργίαν. Philoponus igitur, ut Christianus, ἐν ὑποδίσει locutum ibi ait Platonem ἔχ' ἀπλῶς, id est, ut ipse Philoponus alibi loquitur, λαμβάνοντα τὸ ἀποδεικτὸν, καὶ ἐκ τούτου ἐπεὶ πειστικόν, tanquam pro confesso sumentem id cui aliquid superstruit. Disputatione enim decima octava, quam refutat Philoponus, ita scripserat Proclus : Εἰ ἄρα τὸ θεὸν ἀπείναν λέγει, Platonem intelligit, τὸν κόσμον, καὶ παρῆναι αὐτῷ ἐν Πολιτικῷ, ἐν Τιμαίῳ, ἀπείναν περιεργίαν, οἷον παρῆναι. ὅταν δ' εἴχῃ φησὶ, τὸ πᾶν, ὡς εἰδοὶ ἔχει. & paucis interjectis, Καὶ διὰ ταῦτα

τοτὲ μὲν ὅξ ἀτάκτῃ μεταβάλλειν εἰς τάξιν ὃ κόσμον· τοτὲ δ' ἐκ τε-
ταγμένῃ μεταπίπτειν εἰς ἀταξίαν, ὥς ἐφεδρῶ ἀπὸ γῆρας τῶν πε-
δαιῶν ἀφάμειν ὁ θεός, &c. Hesiodum nostrum certe ἀπλῶς,
non modo πῶς εἰς ἀταξίαν ἐκ τάξεως περιαγωγῇ asseruisse
seculorum divisio ostendit: sed & contrariam, πῶς nimi-
rum ὅξ ἀταξίας εἰς τάξιν, expectasse manifestum est. Omnia
autem Platonis argumenta, sive καὶ ὑπόθεσιν loquitur, sive
ἀπλῶς, ex primo Hesiodi desumpta sunt: quod si vidissent
interpretes, locum illum qui post ἀταξίαν sui sæculi, iterum
τὸ τεταγμένον, sicut sub Saturno fuit, expectari notat, melius
interpretati essent. Est autem iste:

Νῶν γὰρ δὴ γένε' ἔτι σιδήρεον, ὃ δέ ποτ' ἦμαρ
Παύσιν χαμάτι καὶ αἰζύρε', ὃ δέ πινύκτωρ
Φθιέμενοι· χαλεπαὶ δ' ἐπεὶ δώσουσι μερίμνας.
Ἄλλ' ἔμπης καὶ τοῖσι μιμίξει' ἰδὲ λαχκοῖσι.
Ζεὺς δ' ὀλέσει καὶ τὺτο γένε' μερόπων ἀνθρώπων,
Εὖτ' ἀργειόμενοι πολιοκρόταφοι τελέσωσιν.

Manifesta periodica revolutione, finem ætatis suæ consti-
tuit in melius, sicut jam relapsa erat in peius. Rursus illis,

Μηκέτ' ἔπειτ' ὀφειλον ἐγὼ πέμπτοισι μετεῖναι
Ἀνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρὸς θεὸν δανεῖν, ἢ ἔπειτα γνέσθαι.

Vbi apposite Proclus suam quam tot scriptis asseruerat Pe-
riodum, notat designari. qui ad locum illum, δι' ὧν ὁ μόνος
δηλοῖ πῶς ἀπὸ τῶν κρείττονων εἰς τὸ χεῖρον εἶδ' ἢ τῆς ζωῆς μεταβα-
λὼν, ἀλλὰ καὶ ἀνάπαλιν ἔσσειν, ἀπὸ χείρονων εἰς τὸ κρεῖττον. τὸ γὰρ
ἔπειτα γνέσθαι εἶδ' ἔχειν, δηλοῖ καὶ ἀμείνους ἔσσειν πῶς κατ' αὐτὸν
ἀνθρώπων, ὕστερον ὥς καὶ ἐκ τύττης ἡλίου, ὅππαις μεταβολαῖς ἐδέλχεται
παράδωκεν τῶν περιόδων τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἰς τὰ ἐναντία γι-
νομένας. Quamvis nusquam scopum Hesiodi, ac ne ibi
quidem τὸ καὶ τὸ ἀκόλουθον totius doctrinæ, animadvertit:
Magister autem Tzetzes impudentiæ velificans suæ Pro-
clum perstringit: οἱ δ' ἀλόγους τὴν ἔπειτα ἀνθρώπου λέγειν τὸν
Ἡσιόδον μέλλειν γνέσθαι, ἐναντίως τῷ Ἡσιόδῳ, καὶ ὃ κατ' ἐκείνους
φασί. Vbi vides hominem nugacissimum: qui rationem
ignorare maluerit, cur Hesiodus ἔπειτα adjungat, aut turpi-
ter

rei dissimulare, quam ex alio discere, aut non maledicere. Sub ἀτυχία igitur, sub qua se natum esse deplorat Hesiodus, Dei vicaria est Pandora, quæ Ζεύς ab autore Proœmij dicitur, cuius sunt collegæ Δαίμονες. unde sæpenumero οὐ Δαίμων Græcis & ἡ Τύχη idem numen est. Hinc Romanis, quotiescunque Græcorum Δαίμων vertunt, vox *Deus* nihil aliud quam Fortunam designat. Sic Naso:

Vota suos habuere Deos,
id est, successum eventumque suum. Maro:

Ascanius curvo direxit spicula cornu:
Nec dextra erranti Deus absuit.

Quod nos aliquando reddidimus,

Ἀσκάνιος δὲ ἄρ' ἰδμεν ἀπὸν δ' ῥῆφιν οἰστὲν
Οὐδὲ τύχης παλάμη πέλεν ἄρμονος.

Tacitus, Lucanus, omnes Stoici, sic semper loquuntur. Hi sunt quos interdum *iniustos Deos* vocant Poetæ, quotiescunque virtutem fortuna non sequitur. Sic Silius, *Iniustus neglecta Deus*, id est, τοῖς Δαίμοσι, qui ἐν τῇ ἀτυχίᾳ rerum potiuntur. Contra εὐδαιμονία a Marco Tullio ex Socratico Xenophonte definitur, *Fortuna cum virtute coniuncta*: quia Xenophon dixerat: Διχαίως μοι δοκεῖς, ὦ Κῆρ, εὐδαιμῶν ἔσθ' ἀγαθὸς γὰρ ὢν ἀνὴρ, εὐδαιμονεῖς. Quod Tullius vertit: Recte vero te Cyre beatum ferunt: quoniam virtuti tua fortuna coniuncta est.

CAPUT XVIII.

Postquam ea ostendimus quo spectent quæ ab Hesiodo in his libris obscurius, quam ut vel ratio eorum perspicui, vel quomodo cum instituto Poetæ ipsius cohæreant continuo videri possit, pertractantur, necesse est, cum variae de distinctione librorum, de quo supra aliquid diximus, sint sententiæ, fusius nostram explicemus. Idque eo magis, quod in iis quæ præmisimus, eam quæ nunc obrinet, & quam in editione nostra servavimus distinctionem sæpenumero secuti sumus. Existimamus igitur, imo dicimus,

totum illud quod sub Ἔργων καὶ Ἡμερῶν nomine circumfer-
tur, librum esse unum, partes multas. Cui rei plura argu-
menta, & quæ talia fortasse sunt ut dubitandum ne sit qui-
dem adferre possumus. Ac primo, manifestam Servij autho-
ritatem, qui Hesiodum, unum ad Persen scripsisse testatur.
Deinde, quia, quamcunque partem horum librorum citant
veteres, Ἔργα καὶ Ἡμέρας vocant. Sic Etymologus: Αἰρῶμε-
νον, inquit, αἶρῶντα, λαμβάνοντα. παρὰ τὸ αἶρῶ τὸ σημαῖνον τὸ
λαμβάνω, κατὰ πλεονασμὸν, αἶρῶ, αἶρῶμαι, αἶρῶμενον, καὶ τρεπὴν
Αἰολικῇ αἰρῶμενον. Ἡσίοδος ἐν Ἐργοῖς καὶ Ἡμέραις καὶ σε ἰολπὰ
Γηθήσειν βιότῳ αἰρῶμενον ἔνδον ἔδντο. Item in ἀκινήτῳ. Ἀκί-
νητα, καὶ δόλῳ μὴ τὰ μὴ κινύμενα παρ' Ἡσίοδου ὅς ἐν Ἐργοῖς καὶ
Ἡμέραις, ὁ τίθηται. Μῆδ' ἐπ' ἀκινήτοισι καθίζειν. Item in ἀγέῳ.
δεινὴν ὅς βροτῶν ἐπαλυνέει φήμην. Titulus igitur generalisto-
rius operis est, Ἔργα καὶ Ἡμέραι. Quare nec necesse fuit
partes priores duas Ἐργων, posteriorem Ἡμερῶν titulo distin-
guere, quod Henricus tamen Stephanus, & quisquis accu-
ratus est, servavit. Nam & magistri veteres totius libri ad
Persen inscriptionem esse notant Ἔργα καὶ Ἡμέρας διὰ πάν-
τα, inquit, πᾶν τὸ βιβλίον ἐπὶ γέγραπται, Ἡσίοδου Ἔργα καὶ
Ἡμέραι. Quod ut exemplo confirmemus aliquo, videamus
quomodo hos libros citare soleant antiqui. Philostratus
ἐν Ἡρώσι, coram Panide rege Homerum ac Hesiodum cer-
tasse notat. (cujus certaminis & libellus vulgo inscriptus
Ἀγὼν Ὀμήρου καὶ Ἡσίοδου meminit, ut & Tzetzes noster, ubi
accurate, ut ipse quidem putat, de poeta nostro disputat)
utrumq; vero certam sui operis hic recitasse partem. Quas
quidē sic distinguit, ut alterum Αἰάντειν περὶ; alterum partē
eam, ubi Persen jubet ἔργων τε ἀπιδεῖν καὶ μετὰ γὰρ περὶ σκῆπτρου,
recitasse dicat. In quo ut idem rhapsodorum in Homero, sic
τῶν κωδικιστῶν qui in cantilenas libros hosce dividebant, mo-
rem in Hesiodo observat. Quæ omnia hæc iterum confir-
mant, quæ de horum librorum subjecto, a nobis sunt dicta.
Sicut enim operis Homericæ, quo ea quæ ad Troiam gesta
sunt complexus est, multæ (ut recte cum de Tragica periodo
agit

agit Philosophus notavit) sunt partes, quæ minutas rursus constituunt partes, quarum *περὶ Αἰάντων* est una, de qua agit Philostratus, cum subjectum sit ira Achillis: ita partes hujus operis sunt multæ; quas non in libros, ut nos, sed in partes distinguebant minutas & membra. Cum autem subjectum sit œconomica παιδεία, pars ejus aliqua est ἡ γεωργία, quæ minutas rursus, tam respectu sui quam respectu operis ipsiusque œconomix, habet partes. Sed audiamus Philostratum: qui dicit: ἄσπευ ἄμφορ ἐν χαλκίδι, τὸν μὲν τὰ ἔπη τὰ φεῖ τοῖν Αἰάντην, καὶ ὡς αἱ φάλαγγες αὐτοῖς ἀεραῖαι τε καὶ καρτεραὶ ἦσαν. τὸν δὲ τὰ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὸν ἑαυτοῦ Πέρσῳ· ἐν οἷς αὐτὸν ἔργων τε ἐπέλθοιεν ἀπιδεῖν, καὶ γεωργία προσκεῖσθαι, ὥς μὴ δέοιτο ἑτέρων, μηδὲ πεινῶν. Vbi manifestissime illa, quæ juxta principium libri secundi sunt, respicit:

——— ἐργάζεσθαι νῆπιε Πέρση

Ἔργα τὰτ' ἀνδράποισι θεοὶ διετεκμήρατο·

Μήποτε σὺν παῖδεσσι, γυναικί τε, θυμὸν ἀχέουσιν,

Ζητεύης βίον κατὰ γείτονας: ———

Ita ut Homeri cantilena hæc fuerit:

Ἄμφι δ' ἄρ' Αἰάντης δαῖς ἱστῆτο φάλαγγας

Καρτεραί, αἳ ἔτ' ὄν κεν Ἄρης ὀνόσαιτο μελιδῶν,

Οὐδέ κ' Ἀθηναίη λαοσδότο· αἱ γὰρ ἄεργοι

Κειδόντες Τρῳαί τε καὶ Ἑκτορα δῖον ἔμενον,

Φεράωντες δὲρ' ὀνοῖ, σάκε' ὀνοῖ σάκε' ὀνοῖ δαλύνων,

Ἄσπευ δ' ἄσπευ δ' ἔπειθε, κόρυς κόρυς, ἀνέρα δ' ἀνής·

Ψαῦον δ' ἰσπτόκομοι κόρυδες λαμπεροῖσι φάλοισι

Νευδύλοισι· ὥς στυγνοὶ ἐφέσασθ' ἀλλήλοισιν.

Ἐφείξεν δὲ μάχῃ φησὶμβροτοῖσι ἐγχείησι

Μακράϊς, ἀνέχον ταμσιχρῶας· ὅσπερ δ' ἄμειρδεν

Λύγῃ χόλκῃ, κορύδων ἀπο λαμπομενάων,

Θωρήκων τε νεοσμήκτων, σακίων τε φαεινῶν,

Ἐρχομένων ἄμυδ'· μαλαὰ κεν δρασυνέειδ' εἶη,

Ὅς τότε γηδύπειν ἰδὼν πόνον, ἔειπ' ἀκράχοιο.

Hesiodi vero:

Πληιάδων Ἀτλαφόων ὀπιτελλοιμέναων
 Ἄρχεσ' ἀμνητῷ, ἀρότοις ὃ δυοσμενάων·
 Ἀγδὴ τοι νόκτες τε καὶ ἡμέαια τεσπράκοιλα
 Κέκριφα, αὐδὶς ὃ πειεπλομένῃς ἐν αὐτῷ
 Φαίρον, τὰ πρῶτα χειροσμένοιο σιδήρῃ.
 Οὐδὲ τοι πεδίων πέλας νόμος· οἶτε θαλάσσης
 Ἐγρύδι ναιετάουσ', οἷτ' ἀγχεα βροσθέντα
 Πόντε κυμαίνοντι· ἀπέσσοδι πτόνα χῶρον
 Ναιύειν γυμνὸν σπεύρειν, γυμνὸν ὃ βοσθεῖν,
 Γυμνὸν δ' ἀμαῶς, εἰχ' ὅσα πάντα δίλγηδα
 Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος, ὥς τοι ἔχεται
 Ωε' ἀέξῃ, μὴ πως τὰ μέλας χατίζων·
 Πτώδης ἀλλοτεῖς οἶκός, καὶ μηδὲν ἀνύσθης.
 Ὡς καὶ οὐν ἐπ' ἐμ' ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι οὐκ ὀπιδῶσω,
 Οὐδ' ὀπμετρήσω· ἐργάζεσθαι νήπιε Πέρας·
 Ἔργα τὰ τ' ἀνδρῶσθαι θεοὶ διατεκμήρετο·
 Μὴ ποτε σὺν παίδεσσι, γυναίκε τε, θυμὸν ἀχέων,
 Ζητεύης βίοτον κατὰ γείτονας, οἱ δ' ἀμελῶσι.
 Δις μὲν γὰρ καὶ τοὶς τάχα τούξαι· ἦν δ' ἐπ' λυπῆς,
 Χρῆμα μὲν ὃ πρήξεις, σὺ δ' ἐτώζια πολλὰ ἀγορεύσεις,
 Ἀχεῖ· δ' ἔσται ἐπ' ἐμὸν νόμος· ἀλλὰ σ' ἄνεργον
 Φεάζεσθαι χειρῶν τε λύειν, λιμὲν τ' ἀλειφύν.

Ita ut manifeste videamus, minime obtinuisse librorum distinctionem, quæ hodie. Tum τῶν Ἡμερῶν doctrinam fuisse quæ subsequēbatur, & sine ulla distinctione, cum τῶν Ἑργῶν coherēbat distinctione. Nam certe, in Orphei quoque libris, doctrina τῶν Ἡμερῶν conclusio fuit τῶν Ἑργῶν. Atque id ipsum exordium, quod tale est, manifeste docet:

Πάντ' ἐδάησ' Μυσαῖε διαφορὰς εἰ δέ σ' ἀνώγει
 Θυμὸς ἐπωνυμίας μήνης κατὰ μοῖραν ἀκῶσαι,
 Ρεῖά τοι ἐξέρειω· σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν,
 Οἴλω τάξιν ἔχοντα κυρεῖν· μάλα γὰρ χεῖρος ὅστιν
 Ἰδμεναι, ὥς αὐτῇ παρέχει κλῆρος ἀντηγμήνης.

Non

Non aliter fere Hesiodus:

Ἡματα δ' ἐκ δόδιν πεφυλαγμένον, οὗ κατὰ μοῖραν

Προεσδόμεν δμώεσσι. ———

Præterea, cum non magis ad *γεωργίαν* ratio pertineat dierum, quanvis plura in ea observanda sint, quod ad rationem earum, quam ad mercaturam; tota autem Hesiodicæ œconomix circa duo hæc ratio versetur; manifestum satis est, totam considerationem dierum, præceptum esse aliquod, quod doctrinam utriusque absolvat: ita ut alterum ostendat τὸ ὅπ δει, alterum τὸ πότι.

C A P V T XIX.

Illustrata minima hujus libri parte, quæ plurimum difficultatis habet, reliqua jam plana sunt, quæ omnia hoc capite proponemus, ut eorum ordo facilius ac series perspiciatur. Sequitur illius, in quo Αἰδώς καὶ Νέμεσις terras relinquunt ac cælum petunt, sæculi descriptio. id est ultimum, quod cum homine Deorum fecit præsentia, divortium. Cum illis subeunt tum alia, tum mater scelerum injustitia. Hac occasione luculentum αἰκίας, a causâ, quæ misere pervertebatur a iudicibus, desumptum proponitur exemplum. Quod ut occultius proponat, suavissimum de accipitre & philomela, quales erant illæ, quæ Græcis αἶνοι dicebantur, interseritur fabella. Ejusmodi αἶνοι, quos venerata est antiquitas, & quales sunt Æsopici plerique, ab ἡγεμονικῶν, & Saturni desumebant ætate, qua cum reliqua hominibus & Diis, tum vel maxime communis vox putatur fuisse, & familiaritas, ut pote nondum inventa κρησθαγία: quam amplexi qui secuti sunt homines, quorum poeta ut feritatem ostendat, negat eos amplius σῖτον εἶδεν. Vocem autem σίτην ita ab Hesiodo sumi, jam olim magistri viderunt. Plato in Politico ubi sæculum cum reliquis confert ἡγεμονικόν, beatissimos ait ejus sæculi fuisse homines, si quidem ex reliquis animalibus

cum quibus vivebant quotidie, & loquebantur, quæ ex uniuscujusque naturæ cognitione percepta, ad sapientiam spectabant, discere potuerint. Locus illius est: Εἰ μὲν τοιούτοι τροφίμοι ἔκρεον, παύσει αὐτοῖς ὅτε πολλὰς χαλῆς καὶ δυνάμεις πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θεοῖς διὰ λόγον δυνάμει ἀγγιγέσθαι, καὶ χροῶντο τέτοις σύμπασι ἐπὶ φιλοσοφίᾳ, καὶ τὰ θερία καὶ μετ' ἀλλήλων ὁμιλῶντες, καὶ συνιδεόμενοι παρὰ πάντας φύσεις, εἴ πᾶσι περὶ ἰδίαν φύσιν ἔχουσιν, ἥδε τὸ πλεονέχον τῶν ἀνθρώπων εἰς συναγερμὸν φρονήσεως, εὐκλείον ὅπ' τῶν νῦν οἱ τότε μετὰ πρὸς εὐδαιμονίᾳ διέφερον· εἰ δ' ἰμπιπταμένοι σίτον ἄδην καὶ ποτῶν, διαλέγοντο πρὸς ἀλλήλους καὶ τὰ θερία μέθυς, οἷοι δὲ καὶ τὰ νῦν περ' αὐτῶν λέγον·) &c. Ex quo apparet, omnes μύθους illos inter homines ferasque, vel ferarum inter se, ad illud sæculum referri solere. Quorum quosdam Plato reprehendit, quod nihil minus quam sapientiam docerent ac virtutem, quales multi tum circumferebantur. Atque hinc partim ματαιότης, partim iniquitas apparet Aristarchi, qui reliquorum numero hos versus eiecit:

Ἀφρων δ' ὅς κ' ἐθέλη πρὸς κρείσσονας ἀνταρτίζεν,

Νίκης τε σέρε·), πρὸς τ' αἵχαιεν ἄλλα πάσαι.

Causam addebat: ὅτι ἀλόγῳ γινώσκουσιν ἢ πείπον. Atqui tempore ἡγεμονικῶς, ut pote nondū maxima ex parte existente ante τὴν ἀλλοτριότητα, τὸ ἀλόγῳ quod sub ὁπιδυμικῶς maximū est, cuiusque pars præcipua ἢ ὁπιδυμία καὶ ἀκολασία, aliquem reliquis quoque animalibus attribuebant λόγον. Ἀκολασία cum dicimus, ita eam vocem ut ab Aristotele usurpatur, sumimus. quam τὸ ἀντικείμενον τὸ φρονεῖν δυνάμει e sede sua eiecere existimabant veteres. Hæc causa fuit, cur quotiescunque Platonici aut alij, fabulis utuntur, hæc fere verba adjungant, ἦν ἄρα τότε ὁμοφωνα καὶ τὰ θερία τοῖς ἀνθρώποις, ut ex alio ævo, quod haud parum ab hoc abit, fabulas desumpti ostendant. Sic Max. Tyr. Dispr. ix. Ποιμὴν ἀνὴρ καὶ μάγιστρος ἐκαδίζον ἄμφω κοινὴν ἁδόν. ἰδόντες δ' ἐκ ποίματος ἄρα εὐτρεπὴ σλανόμενον, ἀπλῆφθόντα τῶν συνόμων, ὅσαυτο ἐπ' αὐτὸν ἄμφω (ἦν ἄρα τότε ὁμοφωνα καὶ τὰ θερία τοῖς ἀνθρώποις.) Deinde præ-

miorum

miorum justitiæ, injustitiæ pœnarum, longa sequitur de-
 scriptio. Atque ita se convenienter ad judices convertit,
 quos, ut vel hanc ob causam justitiæ incumbant, monet.
 Propter πῶν, nimirum, τῶν Δαιμόνων præsentiam, quos cum
 aliarum rerum, tum in primis, qui juste aut contra judicaret,
 inspectores a Iove constitutos ait: atque idcirco βασιλικόν,
 id est, *στρατικόν*, sustinere munus. Siquidem ea vox ubique
 forensis est apud Poetam. Vbi rursus obiter injuriam sibi
 factam proponit: eoque devenisse improbitatem sæculi
 ostendit, ut primum dedecus sit virum esse justum: quam-
 obrem καὶ ὑπόδειξις injustitiam esse dicit præferendam.
 Quem locum a versu, cujus initium, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλ-
 μὸς, ad eum usque cujus initium, Ἀλλὰ τὰ γ' ἔπειτα ἰοίπα,
 eiciebat Plutarchus. Postea peculiariter denuo ad justiti-
 am adhortatur fratrem, alterumque hominum, alterum
 beluarum ait esse proprium. Siquidem ὁμιλίαν tollit,
 quæ tam necessaria est, ut humanam constituat societatem.
 cujus *συναίφ*, ne latronum quidem, teste Platone, carere po-
 test societas. Ibi perjurio pœnas, pretium virtuti ponit.
 quæ doctrina Pythagorica est, qui τῷ ὅρκῳ circumscribere
 impietatem solebat. sicut Plato De Rep. secundo εὐνοίας
 & ὁμοῦ conjungit. Sequitur inter aditum virtutis qui asper
 est; vitiorum item, qui facillimus; collatio. ita ut in
 altero præcedat dolor aliquis; in altero sequatur æternus.
 Hic primum virtutis præmium illi defert, qui per se sapit:
 alterum illi qui monitus: inutilem illum ostendit, qui nec
 sponte, nec per se sapit. Quem locum libro Ethicorum
 primo Aristoteles commendat. Iuste ut quis agat, esse
 necessarium ostendit τὸ ἐργαζέσθαι in genere, cujus finis est
 τὸ πλεῖν, sicut otij paupertas & miseria. Divitias enim
 confidentia, paupertatem, inquit, pudor consequitur. Cum
 enim necesse omnino sit vivere, sequitur ut justo vel injuste
 τὰ ὀπτηδὴνα parentur. Iuste potest, qui labore suo sibi
 prospicit de vita: injuste, qui vel verbis vel re aliquem cir-
 cumvenit. Hinc variz injustitiæ sequuntur species. Τῷ *συναίφ*
 enim

enim antiquorum more omnia opponit scelera. Hinc ad finem usque jam præcepta, partim publica, quæ ad συνδηα-
 κλικήν, partim privata, quæ ad κτηλικήν spectant, referuntur. Priori parte in doctrina hac consumpta, ducentis versibus primæ OEconomix partis sequuntur præcepta. Ea autem est Agricultura. Primum est Arandi tempus: secundum modus; ubi terram dividit eis πεδινήν, ὄρεινήν, καὶ παραθα-
 λασίαν. Hujus rei finem proponit duplicem. Primus est specialis, & rursus ad Agriculturam: alter generalior, & ad OEconomicen spectat. Prior est, ut cuncta suo tempore proveniant: alter, ut res familiaris fiat auctior. Sequitur præceptum OEconomicum simulque rusticum: de domo, ut capiat: de muliere, ut servet: de bove, ut laboret. Sequitur ξυλόμοια, sive lignatio. quæ utrique confert: Agriculturæ ad aratrum & similia. Patrifamilias ad thalamum & alia. Hujus lignationis tempus distinguitur. Hanc, de numero aratorum, de numero & ætate bōum, quando pascere & in campum deducere oporteat, nec non & de instrumentis, de curru, aliisque comparandis, sequitur præscriptio. Posthæc, quando invertenda sit terra: quando iteranda: quō modo & quibus Diis supplicandum: de abigendis avibus. Vbi generales rursus de labore industriaque sparguntur sententiæ: cujus finis est opulentia. Sero arantibus quid observandum: tum & diligentem singularum anni tempestatum habendam esse rationem. Et quoniam nihil magis effœminare credebatur homines quàm ignis, qui βαρύνων erat proprius, qualis erat ad quem, quemadmodum in Notis nostris suo ostendemus loco, ociosi confluere homines solebant, monet Persen, ut tabernaculus ejus generis & λέγας, hyeme prætereat, potiusque de domesticis cogitet: ne & paupertate pariter & frigore obruatur. Quorum alterum ἡ ἀπορῶντος, alterum ἡ δηλονομένη est. Ibi tum ostendit, nihil agendi finem esse improbitatem, & artes non bonas, monetque æstate de hyeme, deque σκωποποιῆα, priusquam ab hyemis violentia præveniatur,

niatur, patri familias esse cogitandum. Sequitur luculenta hyemis, & ejus incommoditatum, descriptio. cujus injuria quomodo sit propulsanda, quomodo prævertenda sit pluvia, quæ ratio OEconomica hyemis tempore propter inæqualem divisionem *ἡ νύχθημῶν* incunda sit, ad veris usque adventum potissimum demonstrat, quando item putandæ vires, quando acuendæ sint falces, æstate denique duo fugienda esse; mane somnum in lecto; pomeridianis horis in umbra. quorum alterum *κοῖτον ἐπ' ἡοῖ*, alterum *δωκὺς σιμῶς* vocat; quando aquæ pinguißimæ, vinum quando præstantissimum sit; quorum utrumque est, cum carduus viret, cicada canit. quænam ratio in victu, quæ in vini mixtione sit habenda, de qua hac occasione tradit præceptum. Quando trituranum sit, quæ in area & solo: quomodo & quando intus reponendum. Quid de famulo, ancilla, & custode cane observandum sit: quid de paleis: quando famulis cessandum. Autumnus sequitur. Quando & quo tempore uvæ carpendæ, quamdiu soli exponendæ, quando in labrâ colligenda. Atque ita prioris OEconomix pars cum anno absoluto absolvitur. In hac consideratione ultima est ea doctrina quæ Ephemeris ab agricolis vocatur: quæ a vere incipit & aratione, in eaque rursus definit: quam Tzerzes & alij in illa parte constituerunt, quam *ἡμέρας* dicimus. Hanc excipit pars altera, quæ ut majus luctum propositum habet, ita minus justa est, longiusque ab *ἡμερικῇ* ratione recedit, qua ex terra vivebant: sicut etiamnum agricolæ. excepto labore, quem induxit Pandora. Primum quod in ea est, agit *κατὰ μέτρον θαλάσσης*, quod male intellectum fuit ab interpretibus: nam ita vocat *τὰν ὀπτηνῶν κατὰ*, quem constituit diebus quadraginta, post conversionem Solis. Agit de onere deinceps navibus committendo, & quamdiu reditus differendus sit. Navigationem constituit duplicem: *Εἰαρινὴν*, quæ usitatissima fuit, minus tuta tamen est: *Θερινήν*, quæ tutior multo, & minori cum periculo conjuncta. Sequuntur
deinde

deinde rursus præcepta in genere OEconomica, de ætate viri & foeminæ: quando potissimum pater familias, quot annorum, qualem denique eligere debeat: quid spectandum, quid fugiendum. Restant versus aliquot, qui omnes præcepta de vita communi, de Diis, de hominibus, & pleraque superstitiosa, ad finem usque, continent.

CAPUT XX.

Postquam ex ipsis Hesiodi Operibus, quæ prior operis hujus pars est, probavimus, errasse eos, qui hos libros de Agricultura esse existimaverunt: idem nunc ex altera parte præstabimus, quæ ἡμετέρι inscribitur. Inter reliquas doctrinas quas Agricultura complectitur, minime ignobilissima est illa, quæ Εφημερίς dicitur. Est autem ἡν᾽ Agricultura Εφημερίς doctrina, quæ docet, quando unum quodque in ea agendum sit. Quia autem doctrinam τῶν ἡμερῶν cum Εφημερίᾳ confundunt interpretes, aliquid prius de hoc errore dicendum est. Ac primum Εφημερίδα in Hesiodi Operibus, non in Diebus, habemus: Εφημερίδα toto opere sparsa fuit. Sic, si quæras, quando arandum sit, respondebit, εὖτ' ἀνθ' αὐτὸν γεῖν ἡ τὰ κύνες. Si quæris, quando ligna cædenda sint, respondebit, ἡμεῖς δὲ λήγῃ μὲν ὀξέῃ ἡελοιο, & quæ sequuntur. Atque ita toto opere. Manifeste autem ibi plena Ephemeris totius anni incipit, Μῆνα δ' Ἀθωαιῶνα, ubi ostenditur, ob inæqualitatem dierum quid illa anni tempestate agendum in opere, quid in administratione domestica, servandum sit. Atque ibi hyems & dies ejus. Ver ibi habes, & quæ agenda sunt, εὖτ' ἂν δ' ἐξήκοντα μὲν τὰς πρὸς ἡελοιο χειμῶνι ἐκτελέσῃ Ζεὺς ἡμάται. Æstaté, & quæ in ea agenda sunt, ibi est, ἡμεῖς δ' οὐλομένης τ' ἀνδρῶν. Atque hæc causa est, cur Philosophus, ex divisione Hesiodi, mulieres salacissimas esse dicat ἐπὶ σκολύμῃ: quod dicendi genus cum non perceperint Aristotelis interpretes, nos id suo loco illustramus. Autumnus, & quæ in eo agenda,

agenda, ibi, Εὗτ' ἂν δ' Ὀρίων κ' Σείει. Atque ita tota Ephemeris absoluta est. Quam Hesiodi rationem his verbis in Avibus suis lepide alludit Comicus:

Πρῶτα μὲν ὥρας φαίνομεν ἡμεῖς ἦρ', χειμῶν', ὀπώρας·
Σπείρειν μὲν, ὅταν γέγων' κρῶζ' εἰς τ' Λιβύην μελαχρῆ,
Καὶ παρθάλιον τότε ναυκλήρῳ φράζει κρεμάσαντι καθεύ-
δην, &c.

Errant enim qui Ephemeridis divisionem κατ' ἡμέρας necessario statuunt, cum sit κατ' ὥρας καὶ μῆνας. Quo respexit idem Comicus, Ranis:

Ὀρφεὺς γὰρ μὲν, inquit, τελετὰς δ' ἡμῖν κατέδειξε, φόνων τ'
ἀπέχεσθαι.

Μυσαῖ' δ' Ἐξακέσεις τε νόσων κ' χησιμύς. Ἡσίοδ' δὲ,
Γῆς ἐργασίας, καρπῶν ὥρας, ἀρότους.

Nam de operibus loquitur. In Geoponicis, quæ sub Constantini nomine circumferuntur vulgo, liber tertius est Ephemeris, quæ definitur ibi a vetere magistro ἡ περὶ σήκυσσας ἐκάστω μὲν ἐργασία, καὶ πᾶσι δὲ κατ' ἑκάστον μῆνα ἐργάζεσθαι. Incipit autor ejus a Ianuario, desinit in Decembrem. Sic Ephemeris erit, si dicam, Τῷ Ἰαννουαρίῳ καὶ κομμεράζην τὰ καρποφοροῦντα τῶν δένδρων· τῷ Φεβρυαρίῳ καὶ πᾶν δένδρον φυτεύειν, & sic in reliquis. Quæ doctrina nihil habet commune cum Diebus Hesiodi. Hinc, ut ego arbitror, iterum aliud sequitur erratum Tzetza, qui Orpheæ quoque ἡμέρας scripsisse vult, cum ille Ephemeridas scripserit: dividit enim magis, ut ex principio apparet, opera Agriculturæ κατὰ μῆνας. Verba Orphei sunt:

Πάντ' ἐδάης Μυσαῖε θεοφάδης. εἰ δέ σ' ἀνώγει
Θυμὸς ἐπωνυμίας μινῶς κατὰ μοῖραν ἀκῶσαι,
Ρεῖά τοι ἔξερειν.

Et rursus paulo post idem, ὥς αὖτε παρέχει κλέ' ἀντυχμῆνης. Singulos tamen dies videtur persecutus ille, sed ex ratione Planetarum, Solis, & Lunæ, prout cum plantis conveniunt. Nam & hi versus ejus adducuntur:

Πρῶτον μὲν πρῶτῳ ἐνὶ ἡμέρῃ φαίνεται Ἄρης.
 Μῆνη δ' εἰς τ' Ἄρῳ ἐπιτίλλει· ἴχθυος δ' ἔργον.
 Τὴν δ' ὃ δ' ἐξανύσασα φύσιν δίκρυν ἀναφαίνει.
 Αὐτὰρ ἐπὶ τρεῖτον ἡμῶν ἀπόπρεθεν ἡελίοιο,
 Πᾶσιν ἐπηχθοῖσι φύλοσιν αἰτὴν ἀγέλης.
 Τετράδι δ' αὖξομένη πολυφλεγέα λαμπάδα τείνει.

Præterea cum Heraclitus Hesiodum risit, quod aliam diem
 φαύλῳ, aut, ut ipse loquitur, μητρὶν putaret, aliam μητέρα,
 sive ἀγαθὴν, quod omnes dies æquales sunt, dementia maxi-
 ma esset cogitare velle, cum Ephemeridas rusticorum, qua-
 rum ratio & natura, e Sole & Luna, κατὰ φύσιν est petita,
 evertere voluisse. Ostendimus igitur aliud esse Ephemer-
 idem, aliud doctrinam eam, quæ ἡμερῶν ab Hesiodo vo-
 catur: de qua jam agemus. Dies sunt vel Boni, vel Mali,
 vel Mediocres. Rursus id quod sunt dies, Boni vel Mali,
 vel Mediocres; partim suo, partim respectu operum sunt
 quæ aguntur. Quorum diversitatem, commoditas vel in-
 commoditas dierum sequitur. Vtraque ratio consistit, vel
 in natura: ut cum quæro rationem, cur Athenienses diem
 συνοδικὸν ad contrahendas nuptias præferant reliquis; cau-
 sam reddo: quia naturaliter tum cum Sole Luna coit. Vel
 ex religione: ut cum quintum diem doceo vitandum.
 Causa est: quia tum circumerrant Erinnyes. Septimum ap-
 probo. causa est: quia tum natus est Apollo. Vel ex ratio-
 ne numerorum & vi occulta: ut cum quartam laudo, ob
 vim quaternarij magni illius διμυρῶν Πυθαγρείῳ. quæ præ-
 cipue in his spectatur, & qua nituntur reliqua. Dubium
 autem non est, quin alij quoque rerum earundem scripto-
 res, præcipue autem qui Γεωπονικά dederunt, aut in iis ali-
 quid præstiterunt, hac quoque in re Hesiodum secuti sint.
 Quo procul dubio Christianorum hominum censuram
 meruerunt, qui superstitiones illas tanquam ἀπίστες & τῆς
 Ἑλληνικῆς θρησκείας οὐκ ἀναξίους ex animis suorum evellere
 conati sunt. Nec alio spectare certum est, eam quam Pho-
 tius de Vindanij Anatolij Beryti, & aliorum quorundam,
 scriptis

scriptis reliquit. ἔχει δ' ὁμῶς καὶ ἓν τὸ βιβλίον περὶ τῶν καὶ ἄπιστα, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς γλώττης ὑπόπλεα· ἃ δὲ τὸν εὐσεβῆ γηρόνον ἐκτρεπόμενον, τῶν λοιπῶν συλλέγειν τὰ χρήσιμα. καὶ οἱ ἄλλοι δ', τῶν καὶ γεωργικῆς πραγματείας συγγραμμάτων, χερσὶν τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν, ὅσα ἐμὲ εἰδέναι, ἐπιφαίνον· οὐκ ὅτι πολλοῖς δ' διαφωνῶσι. ἐν οἷς δ' διαπεφωνήκασι, ἢ Ἐλέοντος τῶν ἄλλων περὶ κριτικῆς πεῖρα. Ex his tota Nicomachi Geraseni constabat Theologia : quod opus recte vir cordatus διανοίας ἢ καθαρῶς βλάβης ἀναπλάσματα vocavit. Reliquæ rationes sunt παρὰ τὴν θεωρίαν, & pro causa habent experientiam. Generalior divisio talis esset : Dies sunt vel ἐργασίμοι, vel ἱεροὶ, vel ὑποφράδες. Ἐργασίμοι sunt, qui & ἀνύσιμοι & ὀνήσιμοι dicuntur : ἱεροὶ, quos θεῶν ἡμέρας vocat Lucianus : quibus opponuntur ὑποφράδες. Ex illis cum maxime καὶ ἐργασίμους consideret Hesiodus, nos cum Heraclito τῶν ὑποφράδων τῇ ἐργασίμῳ opponimus, non τῇ ἱερῇ, in hujus quidem operis consideratione. Nam de eo ita notat Plutarchus, Περὶ δ' ἡμερῶν ὑποφράδων, εἴτε καὶ τίθιδαι πιναι, εἴτε μὴ, εἰ ὁρῶς Ἡράκλειος ἐπέπληξεν Ἡσίοδον, καὶ μὲν, ἀγαθὰ ποιούμενον, καὶ δ' φαύλας, ὡς ἀγοῦντι φύσιν ἡμέρας ἀπάσης μίαν ἔσσαν, ἐτίρωσι διηπόρη. Politianum quantum fugerit ratio, qui tres Iovis dies statuit, ex loco Hesiodi male intellecto, in Notis ostendimus. Iam ad institutum nostrum pergamus, latiusque quam Agriculturam patere hanc partem ostendamus : quod ut fiat, iterum totum Ἔργων καὶ ἡμερῶν librum dividamus, hoc pacto : Circa duo operis totius ratio versatur. Primo enim aliquid agendum, quid, & quando, docet. Secundo, dies aptos & ineptos, vel mediocres, cum causis suis ostendit. Illud quod agendum est, Agricultura est : quæ non est præcipua, quia habet æqualem : neque sola, quia adjunctam habet alteram. Ea est Navigatio. Sicut igitur doctrina τῶν Ἔργων latius patet quam illarum altera, quia de utraque agit : ita τῶν ἡμερῶν, quia utrique dies assignat. Ac de Agricultura ubi agat notissimum est : sicut ibi :

Ἡ μὲν οἷς πείκεν, ἥ δ' εὐφρονα καρπὸν ἀμῶν. &
 Σπέρμαίῳ ἀΐξαι· φυτὰ δ' ἐκθρέψαι ἀρίστη, & alijs.
 De altera: ——— ὑλοτόμον τε ταμεῖν θαλαμήϊα δῦρε,
 Νῦν ἰά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἄμυνα νηυσὶ πέλον,)
 Τετράδι δ' ἀΐχαι νῆας πῆγνυνται ἀραιαί.

Ostendimus utranque partem hic esse sicut in altera. Nunc etiam totum. Oeconomia duplex est, ut diximus, vel conquirendi: ad quam spectat utraque pars de qua egimus, Agricultura & Navigatio. vel conservandi, quæ proprie Oeconomia dicitur, quam continuo in primo μέρει habes:

Ἡμεῖς δ' ἐκ Διόθεν πεφυλαγμένῳ εὖ κατὰ μοῖραν

Πεφραδίμεν δμώεσσι, τεινέει μὲν ἀρίστην

Ἔργα τ' ἐποπτεύειν, ἥ δ' ἀμαλίου δατέαδ.

Ἀμαλίων δατέαδ munus erat in magnis familiis ὃ οἰκονόμοι, quæ secunda persona erat μετ' αὐτὸν, id est, post dominum: Lucianus ἐν τῇ Περι τῶν ἐπὶ μισθῷ συνόντων. Ὁ μὲν γὰρ μισθὸς αὐτὸς, κατὰ δύο ὁδοὺς καὶ τέτταρας, καὶ βαρὺς αἰτῶν σὺ καὶ ὀχληρεῖς δοκαῖς· ἵνα δ' ὦν λάβης, κατακευτέῳ μὲν αὐτὸς, καὶ ἡμετευτέῳ, δευραπώτέῳ ὃ καὶ οἰκονόμῳ. ὕτος μὲν καὶ ἄλλος διαπραΐας τρόπος. Is πενέσαι suos ut plurimum habebat, quocum erat singula πένεαδ. Quæ voce Poeta eadem ratione infra de tota œconomia utitur.

Ὁ γὰρ ἀπὸ τ' ἐλάτῃ τε δυνάμει ἡμεῖς αὐτὸς.

Ἐξ αὖ ἀεξομένα βροτῆϊα ἔργα πένεαδ.

Vnde Theocritus χάρειν·

Πολλοὶ ἐν Ἀντιόχειο δόμοις ἢ ἀνακλὸς Ἀλεύα

Ἀμαλίων ἑμμενον ἡμετερήσαντο πενέσῃ.

Rursus alio argumento utamur. Cum ἔργασια sit duplex respectu duorum, quæ familiam constituunt, & ex consequenti Oeconomicis legibus utuntur (ut unum ex multis somniamus, Agricultura virorum, Lanificium mulierum) utriusque meminit. Nam uti non omni die prius fieri possit existimat, ita neque posterius. Diem autem unum altero, tam huic quam illi, magis conducere. Sic:

Ἡ δὲ δουλεῖα τῆς ἐνδεχάτης μέγ' ἀμείνων.

Τῇ γὰρ τοι νεῖνῃματ' ἀεσιπέτῃ ἀρέχης,

Ἡμαῖ ἐκ πλεῖν, ὅτε τ' ἴδεις σωρὸν ἀμᾶται,

Τῇ δ' ἰσὺν σῆσαι οὖ γυνή, περὶ δ' αὖτις ἐργον.

Mulieris nentis idem scopus est qui viri arantis, ἀπλῶς : utrumque ἐργον est, sicut & navigatio. Rursus alio argumento utemur. Ὑλοποιία duplicem usum habet, qui extra Agriculturam se extendit. alter est πρὸς θάλαμον : alter πρὸς νῆα. Vtrunque considerat bonus Oeconomus. Thalamum struebat paterfamilias, cum uxorem duceret : unde Homerus θάλαμον νέον dixit : navem, cum mercaturam institueret. Ad utranque τῇ ὕλοποιᾳ fuit opus. Vtriusque tempus commodissimum hic traditur :

——— Ὑλοτόμονε παμῆν θαλαμήϊα δῶρε,

Νῆϊά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἀμυνα νηυσὶ πέλον.

Possunt & alia ejusmodi adferri : quod faceremus fortasse, nisi alio festinatemus.

CAPUT XXI.

EX his omnibus satis jam superque apparet, quomodo vox Ἔργων in Poetæ inscriptione sumenda sit. Cum enim ad speciem ea refertur ; vel κατὰ π ἐξαίρετον, ut loquuntur magistri, sumatur necesse est : vel κατὰ γλῶσσαν, aut saltem, κατὰ διάλεκτον. Quod si κατὰ π ἐξαίρετον sumitur, peccavit translatione inepta, ἀπὸ ἁλῶς ἐπ' εἶδος : quæ & inepta esset, quia in inscriptionibus simpliciter loquendum est ; & inanis, quia falsa : angustior enim contento esset. Quod si κατὰ γλῶσσαν, aut διάλεκτον, rursus peccavit, cum partim τῶν κυρίων, quibus opponitur ἡ γλῶσσα, partim τῶν κοινῶν, quibus opponitur ἡ διάλεκτος, ubi ea tradimus, quæ ab omnibus intelligi volumus, maxima habenda est ratio. quod in inscriptionibus maxime observandum est. Qui vocem ἐργον ἀπὸ τῆς ἔρας deducunt, κατὰ διάλεκτον eam sumunt, quæ multum ab Hesiodi abhorret : plerique κατ'

Ἰσοχλῶ, inter quos est Eustathius. Vtro modo sumatur, a Poetarum ratione non abhorret. Sicut in illo poetæ, ἀγρόν δ' ἰομεν καὶ ἔργ' ἀνθρώπων. Ovidius κατὰ διάλεκτον, facta vertit. *Non hominum video, non ego facta boum.* Porro cum simpliciter vocem ἔργων ad omnia transferant veteres, quid opus est nodum in scirpo quærere? Est igitur ἔργον, τὸ ἔργον τὸ οἰκονομικόν, τὸ πρὸς τὸ βίον συμφέρον. Ita inscriptionem horum librorum manifeste interpretatur Max. Tyrius, Sermone εἰ ὅτι καὶ Ὅμηρον αἰρεῖς, ubi diligenter de Hesiodi libris agit, tandemque, χρεῖς ὃ, inquit, αὐτῷ πεποίηται εἰ θεῖοι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις, θεογονία. χρεῖς δ' αὖ ὠφελεῖ τὰ εἰς τὸ βίον ἔργα τε ἃ δεχσέον, καὶ ἡμέραι ἐν αἷς δεχσέον, ut supra ostendimus. Non potuit paucioribus verbis melius ea omnia de quibus supra disputavimus probare, simulque ea confirmare, de quibus hic agimus. Cum autem nusquam improprie in his libris vox ἔργων sumatur, quæ dementia esset, ibi improprie eam sumere, ubi tantum propria esse debet? Sic, Ἐργάζου Πέρση δῖον γῆρ'. & Σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτρια κοσμεῖν. & Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολύμηλοί τ' ἀφνειοί τε. & Καὶ τ' ἐργαζόμεν' πολὺ φίλτερον ἄδανάτοισι ἔσται, ἢ δὲ βροτοῖς. & Ἐργον δ' ὅδ' ἐν ὄνειδ', ἀσργεῖν δέ τ' ὄνειδ'. & Εἰδέκεν ἐργάζη, τάχα σε ζηλώσει ἀσργός. & ἐργάζου νήπιε Πέρση Ἐργα, τὰ τ' ἀνθρώποισι θεοὶ διέλεκμήσαντο. & alibi. Præterea, sicut ἔργα βοῶν, ita ἔργα νηῶν dicunt Poetæ: & sicut γῆν ἐργάζεαι, itα πόντον ἐργάζεαι. Elegans exemplum est in Theogonia, ubi γλαυκὴν ἐργάζεαι dixit de mari, Καὶ τοῖς οἱ γλαυκῶν δουρὶ μφελον ἐργάζονται. Ita ut somnia Grammaticorū, qui subtilius inquirunt ista, quibusque eruditionis per fas & nefas finis ostentatio, hinc satis manifesta sint. Ut concludamus: non aliter vocem ἔργων in Hesiodi libris sumi certum est, quam a Philosopho sumitur Rhetoricorum secundo in his verbis: Διὸ τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνδρείαν πρῶται, καὶ τὴν δικαιοσύνην δ' ὑπολαμβάνουσιν τὴν μὴ ἀφ' ἐτέρων ζῶντας. τοιοῦτοι δ' οἱ εἰς τὸ ἔργάζεσθαι, καὶ τῶν οἱ ἀπὸ κωρυγίας, καὶ τῶν ἄλλων οἱ αὐτεργῶν μάλιστα. Ex quibus verbis, ut infra alibi ostendimus,

mus, perfecta hujus libri reddi potest ratio. Cum enim τὸς ἐργαζομένους & τὸς ἀπυργὺς veteres maxime justos putarent, apparet non modo quomodo sumenda sit vox illa, sed & cur de justitia agat. Sic & apud Homerum Odyss. π. ubi hanc OEconomiam tangit :

Τοῖς ἑὰν πολέμῳ, ἔργον δέ μοι ὑφίλον ἦεν,
Οὐδ' οἰκαφιλίῃ, ἥ τε τρέφει ἀγλαὰ τέκνα.

Atque hæc hæctenus.

F I N I S

DANIELIS HEINSII

IN

HESIODI

ἙΠΤΑ καὶ ἩΜΕΡΑΣ

NOTÆ

ET

OBSERVATIONES.

U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE

[illegible]

Journal of Management Studies, 19(6), 701-718.

DANIELIS HEINSII

In Hesiodi

OPERA & DIES

NOTÆ

ET

OBSERVATIONES.

AG. 3. Κλυθήϊδων αἰώντι· δίκη δ' ἴδυνε δέμισας.]
 Duos hosce versus quin ad Iovem uno ore
 referant Grammatici, non est dubitandum.
 Et maximus Poeta Odysseæ secundo Iovem
 cum Themide eodem modo conjungit, tan-
 quam ὀπασατῶντα ἔδίκας.

—— Ζηνὸς ὀλυμπίου ἡδὲ Θέμις,

ἥ τ' ἀνδρῶν ἀγορὰς ἡμὲν λύει, ἡδὲ καδίζει.

ex quo loco interpretes notarunt, effigiem illius Deæ ante
 inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias
 ferri solere: quo signo vel judicare incipiebant, vel desine-
 bant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam
 existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror,
 Poeta, ἔδμιν ἔδίκας, una cum Iove, ὀπασατεῖν, & ὀφνnem
 potestatem ἔλυσιν καὶ καδίζειν τὰς ἀγορὰς, penes illos esse.
 Cæterum Hesiodus ἔτάξεν ἔ βασιλικὴν, id est, τὰ δικασκὰ,
 τὰ δικαστήρια, τὰς δίκας, judicia inspectionemque eorum,
 hoc libro, non Iovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit,
 utpote ἐν τῇ ἀταξίᾳ ὑπαρόντων ἔ Διὸς, ut supra disputavi-
 mus. Quæ omnia cognoscere eum oportet, qui cum fructu

suo & aliorum, Hesiodi hoc scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, φυλάσσειν τὰς δίκαι, concludit ἔχειν αὐτὲς τὸ γέρας βασιλῆϊον. Quam postremam vocem non bene videntur percepisse Eusebius & alij. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus; posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἰώντε· δίκη δ' ἰδύνε δέμισας

Τύνη· ἐγὼ δέ κε Πέρσῃ ἐτήτυμα μυθησάμεν.

Est enim elegantissima quædam operis totius περίκθεσις, quæ hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum εὐκεινείας ἢ σαφινείας γῆμα quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proxime præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba Κλῦθι ἰδὼν αἰώντε, nihil amplius designant, quam quod infra:

ὦ Πέρση, σὺ ὃ πάντα τῶν ἐπικράτῃσιν θυμῶ.

Sequentia, δίκη δ' ἰδύνε δέμισας, cur ad Persen nequeant referri non video, cum totum hoc opus eo spectet, ut περὶ τῶν δικῶν Persen moneat. Qui donis labefactando iudices, inique cum fratre egerat, &, ut Grammatici loquuntur, δίκας κατέτειρε τῷ Ἡσίοδον. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille a versu illo, Μηδέ σ' εἰς κακὸν χαλῶ, ad eum usque, cujus initium est, Ῥηιδίως γὰρ κε. Præterea, τὸ ἰδύνειν non denotat τάξιν aut potestatem in iudicando; verum cum Poeta passim hoc opere τὰς εὐθείας δίκας ταῖς σχολαῖς opponat, mirum non est si ex archaismo vetere πλεονάζοντως Grammaticus, qui hoc exórdium præfixit, δίκη ἰδύνειν δέμισας dixerit, pro δικάζειν δίκαιως: quanvis ἰδύνειν plerunque Poetis sit non aliud quam πειλέπειν.

Ibid. Οὐκ ἄρα μῦθον ἔην.] Secuti Plutarchum & Pausaniam seorsim hæc olim edidimus, magnoque charactere distinximus: quorum alter Sympoſ. viii. Probl. i. Eratonem cum Hesiodi Ἐργῶν principium caneret, ab hoc versu inchoasse dicit. Alter Bæotos procæmium ad Musas omisſisse, & principium operis τὸ ἐς τὰς εἰδας statuisse. Hujus verba

verba sunt : Βοιωτῶν ὃ οἱ περὶ τ' Ἑλικῶνα οἰκῶντες παρειλημμένα δόξη λέγουσιν, ὡς ἄλλο Ἡσίοδῳ ποιήσαι ἔδεν ἢ τὰ Ἔργα, καὶ τούτων ὃ τὸ ἐς τὰς Μύθους ἀφαρῆσι προοίμιον, ἀρχὴ τῆς ποιήσεως ἔστι τὸ ἐς τὰς ἔριδας λέγοντας. Illius : διὸ πρῶτον μὲν ἐκέλευσεν ἄσπετος Ἑράτωνα πρὸς τ' ἄλυσσιν. ἄσπετος ὃ τὰ πρῶτα τῶν ἔργων, οὐκ ἄρα μῦθον ἐν ἰρίδων γένει, ἐπὶ ἡμεῖς πᾶσι τῷ καὶ τῷ πρεπόντως ἀμυσσόμενον. Nunc leviter distinximus.

Ibid. πῶς μὲν καὶ ἐπαινέαςσι νοήσας] Non perceperunt hoc ut debebant Græci interpretes : multo minus vero qui secuti hos sunt Latini. Οἱ νοῶντες sunt οἱ σοφοί, & Poetis, νοήσας, ὁ σοφός. Sic Phocylides eadem elegantia : Οὐδὲν γὰρ ποίεσ' οἱ μηδέ ποτ' ἔσθλα μαδόντες. Vbi οὐ νοέουσιν, est ὁ σοφός εἰσις. Mens est. Duo sunt contentionum genera : quorum alterum laudari sapiens. Sapiens, ὁ νοήσας. Vnde νόημα Poetis est οἷος ἡ σοφία. Hinc illud, ὃ περὶ φύλιν ἐνδηγίῃ ὅτι νόημα. Fallitur ergo Proclus, qui πῆς subintelligi notat. Nihil familiarius est Poetis, quam articulum negligere, in ejusmodi : quod cum imitantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita Virgilius :

— numero Deus impare gaudet.

Vult enim ὁ θεός, quo designatur ille de quo agit : ὁ Αἴδης nimirum. Ita hic νοήσας, est ὁ σοφός, sicut in Theogonia, νικήσας est, ὁ νικητής, dissimulatione eadem. Νικήσας ὃ βίη καὶ κατὰ τὴν καλὸν ἀελδον Ῥεῖα φέρει. Nihil elegantius.

Ibid. Θῆκε δὲ μιν Κερνίδης] Tres Græci interpretes, ne ordinem quidem horum verborum percēperunt. Qui illa Γαίης ἐν ῥίζῃσιν ad Iovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἔριδι constituebant quam ἀγάθην Hesiodus dixit. Hæc contentio a veteribus philosophis φιλία appellata fuit : quarum alteram mundo καὶ τῷ παντί ; alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρμονίαν ἔπαντος dicebant, quam Hesiodus ἐν γαίης ῥίζῃσιν constituit : altera quam Philosophus lib. Eth. viii. magis necessariam esse ait, quam est ἡ δικαιοσύνη Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμοιοιᾷ πῶς φιλίαν constare, quosdam τῇ ἔριδι. Locus

elegantissimus est, & qui ascribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφοισθηταί τ' ὅτι αὐτῆς οὐκ ὀλίγα. οἱ μὲν γὰρ ὁμοιότητά πρὸς πρὸς αὐτῶν, καὶ τὴν ὁμοίαν φίλους· ὅθεν τ' ὁμοίον φαίνεται ὅτι ὁμοιον, καὶ κολοῖον ποτὶ κολοῖον, καὶ ὅσα τοιαῦτα; οἱ δὲ τ' ἐξ ἐναντίας, κερμαῖς πάντας τὴν τοιούτης ἀλλήλοισ φασὶν εἶναι, καὶ ποτὶ αὐτῶν τούτων ἀνώτερον ἐπιζητῶσι καὶ φυσικώτερον. Εὐειπίδης μὲν φάσκων, Ἐρᾶν μὲν ὁμῶς γαῖαν ἐξηρανθεῖσαν· ἐρᾶν δὲ σεμνὸν ὕδατος πληρῆμενον ὁμῶς, ποσὼν εἰς γαῖαν καὶ Ἡράκλειον, τὸ ἀντίξεν συμφέρον, καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καθίστην ἀρμονίαν, καὶ πάντα κατ' εἶν γίνεσθαι. ἐξ ἐναντίας δὲ τούτοις, ἄλλοι τε καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ γὰρ ὁμοιον τ' ὁμοίαν εἶναι. Interpretibus autem qui verba illa, Γαῖης ἐν ῥίζησιν, ad Iovem referunt, non ad πῶν εἶναι, nescio quid in mentem venerit. Sed de his ad ipsos.

Pag. 4. ——— σοὶ δὲ οὐκέτι δούτερον ἔσται ὦ δὲ ἔρδειν] Non bene venustatem hujus formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim Græci interpretes, illud δούτερον per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐκ δούτερον exponunt. quasi hoc dicat Poeta, Primo hoc fecisti, non facies secundo: semel fecisti, non facies iterum. Verum aliud voluit. De quo obiter. Antiqui, cum stricte aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cum minus cogerent, sed plus permetterent, secundam statuebant, usitata formula, τοῦτο δούτερον ἔσται: id est, si primum non placet, licebit & secundum. Δούτερον δὲ, nihil aliud est quam ἔξισιν, & potentiam denotat, seu licentiam potius. Errarunt igitur, primo cum τὸ δὲ per se, hic, ἀντὶ τ' ἔξισιν poni existimarunt: secundo cum τὸ δούτερον, pro πάλιν, acceperunt. Mira venustate dictum est, σοὶ οὐκέτι δούτερον ἔσται ὦ δὲ ἔρδειν, pro, σοὶ οὐκ ἔξισιν τούτο ἐπὶ καὶ πάλιν ποιῶν τοδούτερον. ordinem non denotat, sed licentiam.

Ibid. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ] Duos ῥῆα ζώοντας constituit Homerus: τοὺς θεὸς, καὶ τοὺς τιθνηκότας. Cur ἀσφοδέλῳν λειμῶνα mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quanquam frustra. Nam quod apud Eustathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ πρὸς τ' ἀποδὸν ὁμοιόφωνον, & asphodelon, dictam,

dictam, quasi ἀσφodelον, διὰ τὴν τῶν χρημάτων τεκρῶν ἀσφόν.
 Quid est, nisi miserum Grammaticorum παραπαιόντων de-
 lirium? Recte Ἀσφodelὸν λειμῶνα illis tribuit, quod extra
 necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis im-
 pendeat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλάχη καὶ
 ἀσφόδελοῦ est. quibus ante τὸ ἐπιδυμηλικόν homines vivebant,
 & sanctissimi quique philosophorum postea, qui illam in
 vivendo εὐτέλειαν, quam poetæ βίον ῥήϊστον vocant, seque-
 bantur. Quo Horatius his verbis respexit:

Premant Calena falce quibus dedit

Fortuna messem: dives & aureis

Mercator exsiccat culullis

Vina Syra reparata merce

Diis charus ipsis: quippe ter & quater

Anno revisens aquor Atlanticum

Impune: me pascunt olivæ,

Me cichorea levesque maluæ.

Hinc mortuis hominibus in tumulo maluam asphode-
 lumque serebant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi
 Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his
 verbis introducit: Νῶτῳ μὲν μαλάχῃ τε καὶ ἀσφόδελον πολύ-
 ειζον κόλπῳ ὃ πρὸν δεῖνα ἔχω, id est: *Foris quidem maluam aspho-
 delumque habeo: Intus vero mortuum claudo.* Nam non inte-
 gros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indi-
 cat vox δεῖνα, qua utimur, ut legum consulti, voce Titij.
 Hinc Homerus quoties campum eum describit, quem
Asphodelum vocat, his plerumque verbis utitur: Τῇ περ ῥήϊστῃ
 βιοτὴ πέλει ἀνδράποισι, id est, *Vbi facillima vivendi ratio est*
hominibus. Opponunt autem poetæ τὸ ῥήϊστα ζῆν, vitæ regum
 & injustorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀδίκῳ.
 Nam τὸ ῥήϊστα ζῶειν & διαίειν, pro simplicissima voluptate
 ponunt. quæ ut longissime ab ἐπιδυμηλικῷ sæculo abest;
 ita maxime ad ἡγεμονικόν, & priscam illam vitam, accedit.
 Sic Theocritus de Cyclope suo: Οὐτῷ γὰρ ῥάϊστα διὰ γ' ὁ Κύ-
 κλωψ ὁ παρ' ἡμῖν Ὀρχαῖο Πολύφαμος. Hesiodus negat
 injustos

injustos judices illos, quid sit τὸ πῆϊα ζῆν, scire; & per consequens μαλάχω & ἀσφόδελον ignorare: ex quo tempore Dij vivendi genus, quod sub ἡγεμονικῷ fuit, sub ἐπιθυμητικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucretius vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem plane modo cum Hesiodo nostro lib. v.

— *o vita tuta facultas*

*Pauperis, angustique Lares, & munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis
Aut potuit muris, nullo trepidare tumultu
Cæsarea pulsante manu? —*

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgo notam esse negat. i. in Ruffinum:

*Hæc mihi paupertas angustior. hæc mihi recta
Culminibus maiora tuis. tibi querit inanes
Luxuries nocitura cibos: mihi donat inemptas
Terra: dapes. rapiunt Tyrios tibi vellera succos,
Et picturata satiantur murice vestes.
Hæc radiant flores, & prati viva voluptas
Ingenio variata suo: fulgentibus illic
Surgunt strata toris: hæc mollis panditur herba,
Solicitem curis non abruptura soporem.
Turba salutantum latas tibi perstrepat ades:
Hæc avium cantus, labentis murmura rivi.
Vivitur exiguo melius: natura beatæ
Omnibus esse dedit, si quis cognoverit uti.
Hæc si nota forent, frueremur simplice cultu,
Classica non fremerent: non stridula fraxinus irret:
Non ventus quateret puppes —*

Beatos vocat, quos Homerus μάχεσθαι, & πῆϊα ζῶντας. quorum ignotam esse ait vitam, sicut Hesiodus κακίφθοι & βίον. Quales nec ij sunt qui ex judiciis vivunt, nec ij qui ex bello, sed nec ij qui ex navigatione, id est, Mercatura. quibus omnibus poetæ opponunt τὸ πῆϊα ζῆν, & τὸ εὐτελές, quod
ex

ex ἀσφοδέλω & μαλάχῃ percipitur. Quæ vita maxime ad illam quæ sub ἡγεμονικῷ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἐπικτήσιον κακόν (2).

Ibid. Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε] Ope Pandoræ, de qua supra in Introductione nostra. Quomodo a Fortuna cœperit κεκρίσθαι ὁ βίος, etiam Philosophi ostendunt: ut merito Antoninus Imperator & Philosophus, πῶς τίχῃ in vita humana ἀτέκμαστον dixerit; rem impervestigabilem. quæ, veluti nubem quandam & caliginem, reliquis rebus humanis induxit: ut impossibile sit hominem ad finem in re Οἰκονομικῇ & reliquis, ad quæ virtutis opera pervenitur, pertingere inoffenso gradu. Τίς, dicunt Platonici, ὅτῳ ταχὺς καὶ ἀσφαλὴς ὁδοιπόρων, ὡς μὴ ἐντυχεῖν βαδίζων χαράδρα ἀφανῆ, ἢ χάρακι ἀδήλω, ἢ κρημνῷ, ἢ τάφρῃ; τίς δὲ οὕτω κυβερνήτης ἀγαθὸς καὶ εὖτοχος, ὡς ἀπείραστον διελθεῖν ἀνὰ κλύδων καὶ ζάλης, καὶ πνευμάτων ἐμβολῆς, καὶ ἀέρος τελαρογμένον. Itaque concludunt: virtutem quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari, causa scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est enim revera χεῖμα τυφλόν, καὶ ἀσάθμητον, & χάλυμμά τι καὶ κρύψις τῆς εὐπορίας, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui minima speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpe, more Græcorum, τείβων καὶ πῶγων sufficiunt: præclara contra ingenia, & quos nihil pejus habet, quam quod quicquam Fortunæ debere coguntur, per omnem vitam τῇ βελτίστῃ πενίᾳ προσφιλοῦσιν.

Ibid. Ῥηϊδίως γὰρ κεν καὶ ἐπ' ἡμαπ' ἐργάσαιτο, Ὡς σὲ καὶ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχειν] Venustissimo idiomate οἱ εἰς ἐνιαυτὸν ἔχοντες dicuntur οἱ πλούσιοι, quibus opponebantur οἱ εἰς ἡμέραν ἔχοντες. Herodotus Clio: Οὐ γὰρ τοι μέγα πλῆθος μάλλον ἢ ἐπ' ἡμέρῃν ἔχοντο ὀλβιώτερός ὄντι. εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπίσπῃτο, πάντα καλὰ ἔχοντι τελευτῆσαι τὸν βίον. Causa autem quare vera & beata vita ὑπὸ θεῶν κεκρίσθη, est ipse luxus hominum, qui Deorum magis magisque a se avertit benignitatem. Hoc Diogenes volebat, apud cognominem scriptorem, qui, inquit, ἐβόω

πολλάκις λέγων, τῶν ἀνθρώπων βίον ῥα διὸν ὑπὸ τῶν θεῶν δεδωχ-
 ῖσθαι ἀποκεκρίφθαι δ' αὐτὸν, ζητούντων μέλιπηκτα καὶ μέγαρα, καὶ τὰ παρ-
 εσπλήσια.

Pag. 7. πῆμ' ἀνδράσιν ἀφηςῆσιν] Multum sæpenumero
 errant viri magni, quod in Græcorum Poetarum scriptis
 non distinguerent epitheta quæ κατὰ παράλκον ponuntur,
 ab iis quæ διόντως, & ex sensu pendent. Nec propterea a
 summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat,
 quod Achillem lachrymantem πόδας ὠκύν fecit. Est enim
 illud πλεονάζον, & quod Achillem comitatur κατὰ παραλ-
 κῶν, non ἐκ διόντου. Sic, ne longe exempla petamus, poeta
 Iliad. 111. Menelai manum παχεῖαν dixit ἐκ διόντου: in
 Odyssæa Penelopes κατὰ παράλκον, & ut antiqui loqueban-
 tur, κατὰ ἀκρωλεξίαν. Eodem modo noster in Clypeo
 ἀνδρας ἀφηςῆς, κατὰ παραλήκην. Ἄλλω μῆτιν ἵφαινε μὲν φρεσίν,
 ὅφρα θεοῖσιν Ἀνδράσι τ' ἀφηςῆσιν ἀφῆς ἀκτῆρα φύευσσι. Hoc
 loco ἐκ διόντου. ita ut ex hac voce magna pars mythologiæ
 hujus pendeat, quam nos supra libro singulari primi crui-
 mus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum
 iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessaria-
 rum versantur.

Pag. 8. Ἄλλὰ γυνὴ χεῖρεσι] Falluntur, qui, ut hinc inter-
 pretationem suam allegoricam confirmant, τὸ γυνή, συλληπτι-
 κῶς accipere videntur: & ad universum mulierum genus
 referunt: cum simpliciter ἀντονομαστικῶς ponatur: nihil enim
 hic plus est quam Πανδώρα in præcedentibus.

Ibid. ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Non potuit concoquere
 Seleucus antiquus magister, qui a Proclo citatur, πίδον ab
 Hesiodo δόμον vocari. Rescripsit igitur ἐν ἀρρήκτοις πίδοις.
 Sed loquendi rationem non intellexit. Locum in quo
 ante nuptiarum tempus puellæ solent παρδενεύεσθαι, δόμον
 & οἶκον Hesiodus vocavit, quod & infra ostendimus. Ho-
 merus μυχὸν δόμον & μυχὸν θαλάμῳ posuit, pro δόμῳ & θαλάμῳ:
 idem enim illis est δόμος & δάλαμος: quia pars intima erat.
 Eustathius ad Odyss. Γ. Ὅπ' αἰθυσαν, ὡς ἐν Ἰλιάδι, οὕτω καὶ

ὡς λέγει τ' ἐξωτάτω ἐν μεγάροις οἴκησιν, τ' ἐνδοῖς μὲν τ' αὐλῇσιν
 ὡς τ' ἐνδοτάτω δάλαμον, καὶ μυχρὸν παρὰ δόμῳ. Hesiod. infra:
 Ἡ τε δόμων ἐντοδὶ φίλῃ παρὰ μητίεϊ μίμνῃ Οὐπὼ ἔργ' εἰδῆα πο-
 λυχεύουσ' Ἀφροδίτης, de virgine. Omnes autem virtutes &
 affectiones ταῖς μάλιστα καθαρύνουσας Poetæ virgines fa-
 ciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omni-
 bus malis e vase volantibus, solam Spem dicat tan-
 quam καθαρύνουσαν, μίμνῃ ἐν δόμοισι. Elegantissima loquen-
 di ratio: quæ ab eo quod sequitur satis confirmatur, οὐδὲ
 δύραζε Ἐξέπῃ.

Ibid. Πίθῳ ὑπὸ χεῖλεσιν] Πίθῳ ὑπὸ χεῖλεσιν, & ἐνδοῖς,
 idem est: nam ὑποχειλές minus est quam ὀπχειλές, quod
 tamen τῷ πεπληρωμένῳ opponitur, cum ad ipsum vas refer-
 tur. & ὀπχειλές mensura quædam erat non plena. Quo al-
 ludit Comicus Ἰππ. "Ὁς ἐποίησεν τ' πόλιν ἡμῶν μασὸν, εὐρὺν
 ὀπχειλῇ. Hesychius ὀπχειλές, τὸ ἐλλιπές. Sicut autem illa
 quæ ἐν δαλάμῳ sunt, longissime a foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ
 χεῖλεσιν ὄντα, longissime a vasis orificio.

Ibid. Αἰγὸς βυλῆσι] Mirum est quod hic nobis accidit.
 Libere κατὰ τ' Ἀρίσταρχον versum hunc inducendum judica-
 veramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo
 confirmari deprehendimus. quī in consolatione ad Apol-
 lonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc ver-
 sum prætermittit, vel ut νοθεύοντα, vel ut ignotum omnino
 temporis.

Ibid. Τέρποντ' ἐν δαλίῃσι] Græci sæpenumero totam
 πλὴν ἀθανασίαν voce δαλία designant, quod Latini Divinæ
 epulas dicunt. Theocritus, Ἐνθα σὺν ἄλλοις δαλίας ἄγει
 οὐρανίδῃσι. Quod cum exprimit Maro, epulis divinæ ac-
 cumbere, dicit, sicut Theocritus δαλίας ἄγειν. Tu das epulis
 accumbere Divinæ. Hæc causa est, non quam reddunt in-
 terpretes.

Ibid. Νόσφιν ἄτερ τε πόνων καὶ οἰζύων] In quibusdam Si-
 culi Diodori exemplaribus uno versu auctior hic locus le-
 gitur, hoc modo:

Νόσθιν ἄτρω τε πόνων, καὶ ἄτρω χθροποῖο πόνου,
 Νούσων τ' ἀγχιλίων καὶ ἀπήμονες, ἔδ' ἐ μέλει
 Γῆρας ἐπὶν ———

Supra,

Πεῖν μὲν γὰρ ζώσκον ὅπ'ι χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων,
 Νόσθιν, ἄτρω τε κακῶν, καὶ ἄτρω χθροποῖο πόνου,
 Νούσων τ' ἀγχιλίων. αἷτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

Ibid. Τοὶ μὲν δαίμονες] Apud Platonem omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc nimirum modo :

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τοῦτο γέν' καταμοῖρ' ἐκάλυψεν,
 Οἱ μὲν δαίμονες ἀγνοὶ ἐπιχθόνιοι καλέον',
 Ἐθλοὶ δ' ἑξήκαχοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium , Platonem sequitur : qui consulendus.

Pag. II. Ἡέρας ἑσάμενοι] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes περὶ Ἡρώων adducerent, qui ab Hesiodo περὶ Δαιμόνων usurpatur, & tanta quidem confidentia, ut ex eo etymologiam ejus vocis deducant. Interpres Homeri : Ἡρώας δὲ φασὶ κληθῆναι, ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ἢ ἀπὸ τῆς ἀέρος ὥς φησιν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἑρμῶν καὶ τοῖς Ἡμέραις, Ἡέρας ἑσάμενοι, πάντῃ φοιτῶσιν ἐπ' αἶαν. Eodem modo Etymologus. Et Eustathius, postquam probavit ἀπὸ τῆς ἀρετῆς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τῆς ἀέρος. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verba ejus sunt, Iliad. A. Οἱ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀέρος ὥς δηλοῦται καὶ ἐν πρὶ τῶν παρὰ Πορφυρίῳ ἐπιγράμμάτων (erant autem epigrammata ea quae ex Aristotelis Peplo desumpserat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται, πνεῦμα δ' ἀνὴρ ὅδ' ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται τόδε, πνεῦμα δ' ἔχει ἀνὴρ.) φησὶ γὰρ καὶ Ἡσίοδος Ἡέρας ἑσάμενοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necesse esset igitur eosdem esse Heroas & Δαίμονας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui καθαρῶς καὶ διωρισμένως, ut norant veteres, omnium primus τῶν λογικῶν τέσσαρα γῆν ἐξέδεικε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus : cum alter ex altero

terò falsum adducere , quam Hesiodum consulere maluerit.

Ibid. — πάντῃ φοιτῶντας ἐπ' αἶαν. Πλυτοδότῃ] Postquam Iupiter reliquique Dii desiderunt esse ἐάων δαίμονες , & πλυτοδότῃ , vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Postquam Iupiter in terris πᾶσι διαγίγνεται ἐπισκτείν defuit , id munus ad ejus vicarios rediit τοὺς Δαίμονας , qui res forenses inspicere coeperunt, quod, βασιλῆιον, ab Hesiodo dicitur. Commode autem duo hæc munera ascribit τοῖς Δαίμοσι. Quia circa duo hæc totius fere operis subiectum venit. Cæterum πλυτοδότῃ dicuntur οἱ τῆς γαστρίας ἐπισκτείν. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia , in verbis non minus quam in rebus. Est enim proprio πλῆθος ἡ ἐπιγαυρία, seminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλῆθος, ἡ ἐκ τῶν ἀπὸ γαστρὸς ἐπιγαυρία, καὶ ἡ παραπύρριος, sicut apud Latinos Opes. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἄδαπτοι, & οἱ ἄποροι. Hinc πλυτοδότῃ dicti sunt Dii, qui ἡ ἐπιγαυρίαν promoverent, & quocunque modo terræ præessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Ἀθηναϊκοῖς, ubi ὁ δεξιάρχης gestans facem clamabat: ΚΑΛΕΥΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant, respondebant ΣΕ ΜΕ Αἴνιτ' ΕΑΚΧΒ. ΠΛΟΤΤΟΔΟΤΑ. Πλῆθον enim id dicebant quod in cornucopia continebatur. & τὸ κερύκεν, id est, carystrum in quo sacra hordea erant, ἐσπλῆθον vocabant. Hesychius: ἐσπλῆθον κερύκεν, οὗ ἔχον πλῆθον. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum, ita dicebant, διὰ τὰς, inquit, ἐπ' αὐτῷ οὐλαῖς πλῆθον γὰρ ἔλεγον πῶς ἐκ τῶν κειδῶν καὶ τῶν πυρσῶν σπειροίαν.

Ibid. Ἀλλ' ἐγὼν μὲν παῖς] Ἀλλὰ eleganter hoc loco pro ἀλλ' ὅμως ponitur. Inferior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, ἀλλ' ὅμως οἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori, deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, aut ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, ἐν ἡδυναι ἐδουλοῦντο apud matres suas. Iam

quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia a Græcis interpretibus id prætermisum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita filii ut improbitate omni abstinerent eis τῶν γυναικωνίπδῃ cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quo id diutius fiebat, eo simplices magisque malorum ignari, & ævi corruptelarum expertes credebantur. Quanquam etiam interdum qui provectiores ætate erant, quoties locus in cœnaculo deesset, pransum eo cœnatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίπδῃ ablegat. Πάειδι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδύπανέ μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ γυναικωνίπδῃ. ἢ ὅδ' ἔγωγε κλέομαι καὶ τῆς μητρὸς ἐσταδύναι, ὥς σὺ χάραν ἔχῃς. Quo igitur diutius ibi versabantur, eo simplices erant. Hesiodus ut ævi illius εὐήθειαν notet & ἀγαθίαν, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Ἐνὶ οἴκῳ autem est ἐν τῷ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poetæ qui Homerum sequuntur. Vnde Theocritus, virginem innuptam παρθέναν ἐν θαλάμῳ dicit, quam τῇ ῥύμῳ opponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poeta, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum de Gynæceo, loquitur, lib. vi, c. xx. *In his locis introrsus constituuntur æci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones.* Hic, mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum sceleratissimi Eunuchi matronarum ocos invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Παιεῖδιν ὑπὸ γυναικῶν τε καὶ εὐνούχων παιδευδέντας αὐτῷ τοὺς ἡέεις. Hesiodus: τρέφεσθαι παρὰ μητέρι dicit, ut Lucianus καὶ τῆς μητρὸς ἐσταδύναι.

Pag. 12. Καὶ τοὶ μὲν χείρωσιν] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini διασολαί quas Poeta ponit inter ἀήξεις diversarum ætatum. Quas sine ἀήξει interuisse dicit, eas ait vel δαμῆναι, vel δανάτῳ καλύπτεσθαι. Quas autem significare vult ἀήξειν constituisse ex se, nec interuisse funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύπτεσθαι: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contra, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χείρωσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμέντες βῆσαν ἐς εὐρώεντα δόμον χρυσῷ Ἀΐδα Νέον.

Ναῦνται. Tales διασολαί Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ.
 Ὅππότερ' ἔργα μετ' ἀμφοτέρωσιν ἔθηκε, Τὸν δὲς ἀποφθί-
 μενον δύνειν δόμον Ἀΐδ' εἶπω. Vbi manifesta cum sit διασολή,
 non placet tamē frigida illa Grammaticorum. Eustath. τὸ δ'
 ἀποφθίμενον δύνειν εἰς ἄδην, πρὸς διασολὴν εἶρη) τῶν δίχα φθορᾶς
 μεθ' αὐτομένων δύναι εἰς ἄδην, ὅποῖ' ὁ Πειεΐθης, καὶ ὁ Θηζεύς, καὶ ὁ
 Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον
 δύναι εἰς ἄδην dixit, πρὸς διασολήν, ita Hesiodus homines
 ætatis tertiæ, βιώναι εἰς ἄδην. sed διαμαδέντας ὑπὸ σφετέρῃσι
 χερσὶ: secundo νόμῳ. Observatio illa etiam magis ne-
 cessaria est in Heroum ætate, quam duplicem facit: eorum
 qui Thebanum bellum gesserunt, & qui Troianum. Priores
 interiisse dicit sine λήξει, sicut tertiam: posteriores partim
 interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque ἐν μακάρων νήσις. Di-
 visionis, quam male perceperunt interpretes, ibi est:

Ἐνθ' ἦτοι τὺς μὲν θανάτῳ τέλ' ἀμφεκάλυψε,

Τοῖς δ' δίχ' ἀνδρώπων.

Illud enim τὺς μὲν & τὺς δ' eos distinguit qui funditus in-
 terierunt, ab iis qui translati in beatorum insulam fue-
 runt. Qualis apud Homerum Menelaus est, cui prædicat
 Proteus:

Σοὶ δ' οὐ θέσφατόν ἐστι, Διοτρεφὲς δ' Μενέλαε,

Ἄρχει ἐν ἵπποβότῳ θανέειν, καὶ πότμον ἐπιδῶ εἶν,

Ἀλλὰ σ' ἐς Ἠλύσιον πεδῖον καὶ πείεσθαι γαίης

Ἀθάνατοί περ μύθεον ———

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ij, quos magistri notant
 insulas beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus
 sine λήξει, suo scelere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse.
 Troianos partim interiisse, partim λῆξιν constituisse cogno-
 minem, id est, Heroicam; quibus opponuntur οἱ νόμῳ
 θνήσκοντες. Ex iis maxime excipiebantur illi qui in undis
 perierant, quorum præcipuus fuit Ajax. cui ne locum qui-
 dem in sua νεκρία concessit Homerus, quod funditus in-
 teriisse existimaretur. Quod & Synesius notavit: Ἐμὲ δ' ἐν
 τοῖς θηκόσι, ὁμνυμί σοι διότι ὄν φιλοσοφία πρὸς βλάβει, τὸ Ὀμηρικόν

ἔδραπεν ἐκεῖνο, μὴ ἄρα δῆδ' εἴη, ἢ καθ' ὕδαλ' ὀδύνην, ὅλεθρον
 ἔῃ) καὶ αὐτῆς τῆς ψυχῆς. λέγει γὰρ ὅτι τῶν ἐπῶν, Αἴας δ' ἔξα-
 πόλωσεν ἐπεὶ πῖεν ἄμυνον ὕδαρ, ἢ ἐν θαλάτῃ δανάον ἀκρεβ-
 εῖται ἀπώλειαν ἔῃ) πιδύμεν. οὐδένα γοῦν δῆλον ἔξαπολωλέναι
 φησιν, ἀλλ' ἔκαστ' ἀποθνήσκων, αἰδός δ' ἐβελήκει. ταῦτ' ἄρα καὶ ἐν
 δυοῖν νεκῶν ὁ μικρὸς Αἴας οὐδαμῶς δράμαλ' εἰσηνέκει, ὥς τῆς
 ψυχῆς οὐκ οὔσης ἐν ἄδῃ.

Ibid. Τοὺς μὲν ἐφ' ἐπαπύλῳ] Intelligit non tantum τοὺς
 ἐπὶ αὐτῇ Θήβαις dictos, sed etiam eos qui Ἐπίγονοι diceban-
 tur, id est, τῶν ἐπὶ αὐτῇ Θήβαις filios. Virique Thebas
 adorti sunt. Diodorus Siculus libro III. Οἱ δ' ἑτάων παῖδες
 Ἐπίγονοι ὀνομαζίντες, ἢ τῶν πατέρων δανάον ἐπεξιόντες, ἔρωρ-
 σεν αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς Θήβαις. Æschylus quoque non tantum
 Ἐπὶ αὐτῇ Θήβαις tragediam, sed etiam Ἐπιγόνους scripsit. Ex
 ea interpretes Pindari versus περὶ κρείστων adferunt: καὶ καὶ
 Αἰχύλ' ἐν Ἐπιγόνους.

Λοιβὰς Διὸς μὲν πρῶτον, ὡραῖον γάρ μιν

ἦεν, τῇδε δὲ διυλίεον κρατὶν νέμεω.

Τεῖπλιν Διὸς σωτῆρ' ἐκταῖαν λίβα.

qui corruptissime ibi scribuntur. Et Androgonus ab Athe-
 næo narratur ἐνημερήκειν τοὺς Ἐπιγόνους.

Ibid. παρ' Ὀκεανὸν βαθυδύνῳ] Veteres Critici, totum
 hoc, παρ' Ὀκεανὸν, interpretati primo omnium videntur
 ἐν τῷ ἄλλῳ: postea vocem Ὀκεανὸν ita sumpserunt, quasi quæ
 per se τὸν ἄερα designaret. Hesychius, Ὀκεανὸς, αἴηρ, δάλασ-
 σον. Item, Ὀκεανοῖο πόρον, τὸν ἄερα εἰς ὃν αἱ ψυχὴ τῶν παι-
 δῶν τῶν ἀποχωρεῖσι. Postremo alia. Atque hinc Heroas suos,
 qui παρ' Ὀκεανὸν constituuntur, *Ævris in latis campis con-*
stituit Maro. At Græci interpretes magno se ἀτοπήματι
 traduxerunt, cum, παρ' Ὀκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸν Ὀκεανὸν,
 quod & reliqui secuti sunt. Melius multo & prudentius
 Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Verum ultra Oceanum sacro contermina fonti,

Lethæos latites & sacra oblivia potat.

quod Græce esset πέραν Ὀκεανῶν. Cæterum cur ibi Heroas

con-

constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τῆς ἀδίκου διαίτης, quæ justissima & facillima, καὶ μὲν διχαιοσύνης, e terra petebatur prius: postea cum Oceanum πόρον εἶνεκα tentarent, actum de justitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam quam Homerus βίον ῥήϊστον vocat, ultra Oceanū esse voluerit, quia nempe nihil amplius commercij cum Oceano & ejus præside Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi περὶ μακάρων & eorum εἰσῶν agit, negat illis πόρπον ὕδαρ περὶ διαίταν εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræa describitur, & de sæculis agitur: Αὐτὰρ δ' ἔζων. χθελὴ δ' ἀπέκειο θάλασσα. ἐκάστω τὰ ἐπιχόρεια ἦρεκε τε καὶ ἦρεκεσε. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόρπον ὕδαρ κενεὸν περὶ διαίταν. Vbi legendum κενεὴν περὶ διαίταν ex ipso Pindaro. Opponit κενεὴν διαίταν Oceani, τῇ ῥήϊστῃ βιοτῇ. Quanvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίον ῥήϊστον describens, Oceanum ab illis sejungit: Αὐτὰρ δ' ἔζων. χθελὴ δ' ἀπέκειο θάλασσα, καὶ βίον οὐπω νῆες ὑπὸ πρυμνῶν ἤγνεσκον, Ἄλλὰ βόες καὶ ἄργεα. Sicut ante ὀπιδυμίαν & τὸ ὀπιδυμήϊκον, Oceanus ignotus erat, aut semotus: ita Heroum καὶ τῶν μακάρων animæ ultra Oceanum constituuntur, quod extra ὀπιδυμίαν sint. qua qui carent βῆσσι ζῶων dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ πρυμνῶν eleganter interpretatus est, justitiæ locum esse existimabant σπουδαδείσης γεωργίας, ναυτιλίας ἢ ὑποστυδαδείσης. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboremus ut autorem, præcipueque mentem hujus libri interpretemur) injustitiæ poenam constituit τὸ Ὀκεανόν, tanquam necessarium, a quo etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλλουσιν δ' ἀγαθοῖσι διαμπερές, οὐδ' ἐπὶ νηῶν Νείσονται· καρπὸν δ' φέρει ζείδωρος ἄρουρα. Ipse Poeta cur Heroas suos παρ' Ὀκεανόν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τοῖσιν μελινδία καρπὸν Τρις ἔτεες θάλλοντα φέρει ζείδωρος ἄρουρα.

ἀρετῇ. Terræ enim fructum, quem ῥήϊστον βίον vocant, Oceano opponit; sicut Horatius *paratas epulas*, ut alibi ostendimus, *mari & mercatura*. Poterat præterea epithetum βαδυσίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt. ut cum de Horizonte & alijs. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissime locutus erat, cum περὶ μαχάρων νήσων dixerat, Ἄλλ' αἰεὶ Ζεφύροιο λιβυπνέοντας αἴητας Ὀκεανὸς ἐνὶ ἴνῳ. Duo enim significarat Poeta: primo secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τῶν αἰθρῶν, id est, vaporum, qui ab alijs νεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνέφελα a quodam dicitur. Secundo, ostendit situm eorum πρὸς δύσιν esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi poeta utitur κατὰ τὸ ἐπελαθεῖν, ut magistri loquuntur, & frustra; vel, quod sæpe facit, ὡς τοιοῦτον φιλῶν ἀνέμον μάλιστα, sed ut dixi. Notarunt jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τὴν θαλάσσαν καὶ τὸν Ὀκεανὸν Ἡσιόδῳ βλάσφημον εἶναι. Cæteri poetæ cum Hesiodum & Homerum non bene percepissent, ipsum Ὀκεανὸν sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone τὸν Ὀκεανὸν, τῷ Ἀχέροντι simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ij quos Patriarcha Photius notat scripsisse, πῶς εἰς ἁδὴν καὶ ὁδὸν παρὰ τὸν Ὀκεανὸν γεγενῆσθαι τῷ Ὀδυσσεῖ, οὐ κατὰ τὴν Σικελίαν. ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur.

Ibid. Μηκέτ' ἔπειτ' ὄφελον ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor ætas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Qua facilis natura fuit: sors ô mea læva

Nascendi, miserumque genus, & sera libido

Tanta mea, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὸ πρῶτον γένος, τοῖς καὶ ἡρώσι.

Ἑρμῶσι. Deos *etatem auream* vocat: quia *ætas illa τοὺς δαίμονας κατὰ λῆξιν constituit. facilem naturam dixit, ἥ ῥῆϊστον βίον.* Legendum autem versu secundo, *Sors o mea lenta Nascenti.* Ita plane mentem Hesiodi dat.

Ibib. Νῦν γὰρ δὴ] τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi πλαπκῶς a Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

- νῦν μὲν γὰρ κεν ἔλοισι πόλιν εὐρυαγῆαν.

Pag. 15. χειροδίκαι] Observarunt jam olim veteres commentatores in Homero & Hesiodo πάθος quoddam in compositis quibusdam ἀντικείμενον: quod directe cum simplicibus pugnat. Sic μέγας θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχων. cum μεγάθυμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus, καὶ μεγαλόψυχος. Sic ὁ δίκλις ἐν χερσὶν ἔχων est ὁ δίκαιος· χειροδίκης ὁ ἀδίκος. Vtrumque notavit vetus quidam magister olim ad Poetam: Μέγας μὲν γὰρ θυμὸς, τὸ πολὺ ἔχων. μεγάθυμος ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόψυχος. οὕτω καὶ παρ' Ἡσίοδου διαφέρει ὁ χειροδίκης, καὶ ὁ ἐν χερσὶν ἔχων ἢ δίκλις· χειροδίκης μὲν γὰρ συνδέτως ὁ βίαιος, καὶ οὐκ ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλ' ἐν χερσὶ ταῖς ἑαυτοῦ, κείμενον ἔχων τὸ δίκαιον. δίκλις δ' ἔχων ἐν χερσὶν, ὁ δίκαιος καὶ αἰεὶ πρὸ χειρῶν οἷον φέρων τὸ δίκαιον. Vtrumque tamen pro altero poni potest, ut jam videbimus.

Ibid. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς οὐκ ἔσται] Distingui hoc alia quoque ratione & contraria potest, μᾶλλον ὅ κακῶν βεκτῆρας καὶ ὑβείν' Ἀνέρας πμήσουσι. δίκη δ' ἐν χερσὶ, καὶ αἰδῶς οὐκ ἔσται. Illud autem δίκη δ' ἐν χερσὶ, tum eadem ratione dicitur qua χειροδίκαι infra dicuntur οἱ ἀδικοί. Sic nunc δίκη δ' ἐν χερσὶν ἔσται, est, ἀδικοὶ ἔσονται. Nam idem illud πάθος significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χειρῶν δίκλις dixit ἢ βίαν, καὶ τὸ βίαιον. Καὶ πῶς μὲν αὖν περὶ σῆδες, εὐθελον πόσει Μυκαμένω ἔχουσιν ἐν χειρῶν δίκη.

Pag. 16. Ἀργαλέον πόλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεται utitur de Diis, sicut Aristophanes voce ὀπλίζεσθαι Plutō:

Ἄτὰρ διὰ τί γε ταῦτα ὀπλίζεσθαι ποιεῖν ἡμᾶς;

Loquitur ibi de Iove Carrio, sicut hic Hesiodus: quam obrem frustra non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ; quæ nos monent, τεκμαίρεται παρ' Ὀμήρου τὸ τελειῶ, παρ' Ἡσίοδου ὃ τὸ βυλεύω: quod Comicus ἐπεβυλεύει δειξί, dicit. Cæterum, quod notabunt utriusque poetæ studiosi, vel ex hoc Homerum apparere Hesiodo nostro priorem, cui τὸ τεκμαίρεται est τὸ τελειῶν: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in usu erat. Philosophus Rhetor. 1. τὸ δὲ τέκμαρ καὶ πείρα τῶν τὸν βῆκα κατὰ τὴν ἀρχαίαν γλῶττιαν.

Pag. 20. Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ] Male hunc versum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supino interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrij Flacci lib. i. agit: nisi quod illud ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Cæterum minime exprimitur ista interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ κακὴ βουλὴ, est, ἡ ἐμβουλὴ: ὁ βυλεύσας, est, ὁ ἐπεβυλεύσας, hoc est, quod in proxime præcedenti versu fuit ὁ κατὰ τεύχον. Germanum sensum eundemque plane hi duo versus habent. Posterior a priore divulsus fuit maleque usurpatus. Nam nec τὸ *consultor*, nec τὸ *consultans*, quod alij, vocem βυλεύων exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidia insidiatori pessima*; vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.*

Ibid. Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός] In Hieroglyphicis Ægyptiorum oculus πᾶν δίκην significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸ δίκης πρῆτικόν. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς nunquam in hoc libro proprie accipi notarunt: quod valde ea confirmat, de quibus supra in Introductione disputavimus. Theon, Διὸς ὀφθαλμὸν ὃ ἀέρεα interpretatus est. Ἡσίοδος, inquit, Πάντα ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός. τὸ ἀέρεα ὅτι καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus.

Ibid.

Ibid. ——— ἐπὶ δ' αὖτ' εἰς ἀκρον ἴκαθ'] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἴκαθαι, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem postea me monuit illustrissimus Scaliger, & doctissimus Meursius.

Ibid. ὅς αὐτῶν πάντα νοήσας] Quomodo νοεῖν apud Hesiodum sumatur, ostendimus supra, ad locum illum, ἥ μὲν γὰρ ἐπαινήσας τοῦ (αἰ). Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, ὅς αὐτὸς πάντα νοήσας. Ceterum αὐτὸς sumitur elegantissime sicut apud Theocritum in illo, Πολλὰ καὶ τοῖς οἷοις φησὶ τ' αὐτοῖς αὐτὸς ἀπὸνδον. Apud Virgil.

Ipsa lacte domum referans discenta capella

Ubi et ———

Ipsa, id est, *sponser sua*. ἡ αὐτὴ τοῦ νοῦν πάντα, est, ἡ κατὰ πάντα αὐτὸς, τυτῆσι καὶ αὐτὸν, σφῶς ὦν, qui opponitur, τῷ διὰ ἑτέρου πρὸς νεομύσας σφῶν γενομένη.

Pag. 23. ——— ὅφρα σε λιμὸς Ἐχθαίρῃ, φάλεξ δέ] Parodiant hujus loci elegantem Cratinus fecerat:

Ἐδτε καὶ σὴ γαστρί διδὺ χάειν, ὅφρα σε λιμὸς

Ἐχθαίρῃ, Κοινὰς δὲ πολυστάφαν' νικῆσαι.

Erat autem Connas ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cum victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum nihil præter κόπρον, quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. Aristophanes Ἰππ. Ὡς τὸ Κοινὰν σφῶν μὲν ἔχον αὐτὸν, δὲ τὴν δὲ ἀποκαλῶς.

Pag. 23. ——— τρέχον ἀσπρῶ] Pro eo Stobæus, νήποτον ἔδουσι.

Ibid. ——— σοὶ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτεια κοσμεῖν] Μέτεια ἔργα quæ dicat Hésiodus non perceperunt interpretes. Ac primum Moschopulus, qui μέτεια reddit σύμμελος τῇ σὴ δαυάμει: neque Tzetzes, qui σιμνα καὶ μὴ ἀπρεπῆ. Multo minus Latini, qui *mediocria* reddiderunt. Philosophi sæpe μέτειον

dicunt, id quod in unaquaque re bona maximum est. Sic & apud Platonem *μελίσως λέγειν*, ubique est, optime & verissime dicere: quod quia observatum non est, & ex eo locus hic dependet, unum & alterum adducemus. Plato Phædone: *τὴτο γὰρ ὅμιλον περὶ τὸ, παντὶ δούλον ἔστι*, ὅτι διὰ τὸ ἐδίειν καὶ πίνειν. ἐπίδειν γὰρ ἐκ τῶν σπένων ταῖς μὲν σαρκὶ σάρκες περὶ γούων, τοῖς δ' ὁσίοις ὁσά, καὶ ὅτω κατὰ τὸ αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς θῆοις τὰ αὐτῶν οἰκῆα ἐχάσοις περὶ γένῃ, τότε δὲ τὸ ὀλίγον ὄγκον ὄντα, ὕστερον πολὺν γινόμεναι, καὶ ὅτω γίνεσθαι τὸ μικρὸν ἀνδρωπον, μέγαν. ὅτω τότε ὅμιλον οὐ δυνάσῃ σοι μετρίως; Ἐμοὶ γὰρ ἔφη ὁ Κέβης. id est: *Illud certe antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquam enim cibi caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliqua quæ cum singulis maxime conveniunt maximeque iis propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne ibi videor optime? Omnino, inquit Cebes. Vbi, cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifeste quid sit μετρίως. Ita μέτειον paulo ante Dialogo eodem: πῶν αὐτῶν ταύτῳ οἶμαι εἰκόνα δέξαιτ' ἂν ἢ ψυχὴ, περὶ σῶμα, καὶ πῶς λέγων αὐτὰ ταῦτα περὶ αὐτῶν μέτειά μοι φαίνοίσο λέγειν, ὡς ἢ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ὄντι, τὸ δ' σῶμα ἀδενέδερον καὶ ὀλιγοχρονιώτερον: id est, Eodem modo ad corpus se habeat anima. Ac si quis eadem de illis diceret, optime mihi dicere videretur: animam, nimirum, temporis longissimi esse, corpus vero imbecillius minorisque temporis. Hesiodus, postquam exemplum τῶν κηφένων adduxit, περὶ ἔργα μέτεια, id est, labores indefatigatos, adhortatur fratrem. Causam addit: Ὡς κὲ τοι ὡραῖον βίοντι πλήθωσι καλῆαι. Porro, τὸ πλήθει, non nisi ex maximis quibuscunque contingit. τὸ μέτερον autem est τὰ πέρας, extremus rei terminus. Theocritus in Epigrammatis victorem quendam celebrat Demotelem, quem ait μέτειον γινόμεναι ἐν πᾶσι, quod est, excelluisse in omnibus, contra ac existimant interpretes:*

Δαμοτέλης ὁ χορηγός, ὃ τ' τρίποδι, ὦ Διόνυσε,
 Καί σε τ' ἦδισον θεῶν μαχάρων ἀναδείς,
 Μέτειον ἦν ἐν πᾶσι. χορῶ δ' ἐκτῆσαι οὐκ ἔκλειον
 Ἀνδρῶν, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ προσῆκον ὁρῶν.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro ascribitur, μέτρον σοφίας habere dicitur, id est, *multum sapientia*, vel, *in sapientia excellere*. Id enim quod optimum est, extra mediocritatem esse non potest, quia alias ad vitium deflecteret, & τὸ προσῆκον καὶ τὸ καλὸν transscenderet. Vt multus docet in moralibus Philosophus. μέτειον igitur est τὸ ἑξοχον in omni re præclara. μέτειον erat in omnibus Demoteles, id est, *excellens*: μέτεια ἔργα laudat Hesiodus, id est, τὰ ὡς μάλιστα συνεχῆ, τὰ πολλά. Quod interpretes Græci minime observarunt; multo minus alij.

Ibid. Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος] Delicatos certe oportet fuisse veteres, qui in hoc versu ἀδιάρθρωτα scripsisse Hesiodum voluerint: ita ut hæc verba Socrati pronuntiata fraudi fuerint. Eustathius: Σημειῶσαι ὅτι τὸ, Ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ὃ δὴ φησιν Ἡσίοδος· ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἀσφαλῶς γεγραπὸν, ἔβλαψε τ' σφόν Σωκράτῳ, ὃς εἰσδὼς λέγειν συχρὰ τὸ, ἔργον δ' οὐδὲν ὄνειδος, ἤγυν οὐδὲν πὶ ὅτιν ὄνειδος τὸ ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ἐμπαίεσθαι, συκοφαντία περιέτελλεν, οἷα δογματίζων, ὡς ἔργον οὐδὲν, ἤγυν οὐδεμίαν ἐργασία, καὶντε φαύλη, καὶντε χρεστή, ὄνειδος ὅτι τῷ ἐργαζόμενῳ καὶντεῦθεν ἐβλάβη ὡς ὁ διαφορῶν περὶ τὰς πράξεις. Sed Plutarcho accuratissimo scriptore, & Hesiodi olim interprete; quid faciemus, qui hoc propemodum modo hunc versum Hesiodi usurpavit: ἐν ᾧ τοῖς τότε χρόνοις, καὶ Ἡσίοδον, ἔργον οὐδὲν ἦν ὄνειδος, οὐδὲ τέχνη διαφορὰν ἔφερεν. Cum tamen τὸ οὐδὲν, non ad τὸ ἔργον, sed ad τὸ ὄνειδος referendum sit. Sed nihil est usitatius, quam elegantiae causa ad usum alium Homeri & Hesiodi versus transferre. Quod si propterea procedat hæc calumnia, singulis versibus peccavit Homerus, nisi ignoremus delicias τῶν παρρηδόντων.

Pag. 24. Εἰ γὰρ τοι καὶ χεῖρ' ἐγχείων ἄλλο γόνυ] Elegantissimum est illud ἄλλο; quo hoc loco ea ratione usus est, qua

qua frequenter scriptores Attici τῷ ἄλλῳ. Sic apud Lucianum Venus in ludicio Dearum, cum instaret Mercurius, ut causam sciret, cur de Paride tam studiose inquireret, respondet, ἄλλῳς ἡρόμην. Est igitur, χεῖμ' ἄλλο, ἢ βλάβη, ἢ τύχη ἐπιπεσῶσα, ἢ βλάβη, ἢ περιπεσὼν περὶ τύχη λαμβάνει. detrimentum sive infortunium inexpectatum & fortuitum χεῖμα ἄλλο vocat. Virgilius, id quod Græci ἄλλῳς dicunt, tantum reddit. Sic in illo Sileni,

Serta procul tantum capiti delapsa iacebant,
οἱ σέφανοι ἄλλῳς ἔκειντο. Quintus Calaber, τὸ ἀνθρώπινον βίον *vitam humanam*, eleganter ἄλλον esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis poetæ:

—— τὰ δ' ἄλλυδις ἄλλα φέρονται
Πνοὴ ὥς ἀνέμοιο, καὶ ἀνέει πολλάκις ἐσθλῶ
Ἀμφεχέσθῃ μέγα πῆμα· λυγρῶ δ' ὅπῃ χεῖρ πεσὼν ἔλθῃ
Οὐπ' ἐκάν. ἄλλῳ δ' πέλῃ βίῳ ἀνθρώποισι.

Pag. 27. δειλὴ δ' ἐπὶ πυθμένῃ φειδῶ] Scribo δειλή. Sic ut Poeris δειλινὸν μὲν πλεονασμῷ Ἰωνικῶς est δειλινόν. Sic δειλὸν μὲν συγκοπῆς, idem est quod *serum*. Quamobrem omnes quotquot hæc tangunt scriptores *serum* vertunt. Sic in Catalectis Virgilij:

Et belluato sera patrimonio

In fratre parsimonia,

Namque huc respicit ὁ γεγραμμένῳ. quod non fugit quoque magnum Scaligerum. *Sera parsimonia*, δειλὴ φειδῶ, sicut δειλὴ ὁψία, & similia.

Pag. 27. Φερβέμεν ὥς γδ πλῦτῳ] Hic versus quam inepte cum sequenti cohæreat, fieri non potest, quin animadvertat quivis. nam plane τὸ ἀκόλυτον desideratur. Ego dubitare non possum, Hesiodum hoc modo scripsisse. Ut versus transponantur:

Μυνοχρῆς δ' αἰῖς σώζοι πατρῷον οἶκον,
Γηραιὸς δ' δάνοις ἔπερον παῖδ' ἐγχαλαλείπων
Φερβέμεν ὥς γδ πλῦτῳ ἀέξει ἐν μεγάροις.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat absurde interjecto illo versu: Πῆα δέ κεν: nam τὸ δέ apud Hesiodum αἰπολογικὸν esse, qui eum triverunt, ignorare non possunt. Porro ἐγκλιταλείπων ἕτερον παῖδα φρονέμεν, recte dictum est. Pueri φέρεσθαι dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt qua crescunt nutriunturque, ut & βόσκεισθαι. Tale est illud Sophoclis Ajace:

Τίως ὃ, κρυφαῖς πνεύμασιν βόσκει, νέαν
Ψυχὴν ἀτάλλων, μηδὲ τῇδε χαρμονίῳ.
idem est βόσκεισθαι, φρονέεισθαι, ἀτάλλειν. Mens hæc erit:
*Unicus vero filius domum paternam servet,
Senex vero priusquam moriaris alium relinques
Crescentem: ita enim divitiæ in adibus crescunt.
Iupiter enim pluribus facile plures adiungit opes.*
dubitare non possum.

Pag. 28. εἶχ' ὅττι πάντ' ἐδέληδα] ὅττι non est semper τὸ κατ' ὄραν, sed & τὸ ἐντελεῖς in fructibus. Dicebantur autem ἐντελεῖς fructus & τελεσφόροι, cum non minus fecundi essent, quam destinarat cultor. Ita ὅττι ἐν αὐτῶν dixit Theocritus ὅλον, & ne uno quidem die plenius minorem. Et τελεσφορία pro frugibus illis celebrabatur, quæ Hesiodus καρπὸς ὀρίης vocat, sicut οἶκος τελεσφόρος ille dicebatur, in quo erant, maritus, uxor, liberi. Et tantum τελεσφόρον, ὅλον ὅττι ἐν αὐτῶν dicunt poetæ: unde illud, τελεσφόρον εἰς ἐν αὐτῶν, quod Theocritus ἔτος ὅττι dixit. Hesiodus eleganter εἶχ' ὅττι πάντ' ἐδέληδα Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερος. id est, οἱ τελεσφόροι καὶ ἐντελεῖς τὸς καρπὸς κομίζεσθαι ἐδέλης.

Ibid. κτητὴν ὃ γαμπτὴν] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in Oeconomicis etiam ὃ κτητὴν pro conjuge sumere. In jure certe Attico etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὃ κύριος appellabatur. Vnde cum lis intentaretur uxori, præco clamabat Ἡ ΔΕΙΨΝΑ ΚΑΙ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ, id est, Eiusmodi mulier accusatur cum domino suo. Qua occasione Cômicus Smicrthen perstringens, parumque virilem ostendens, κύριος illi dat.

dat, χυσὺ δώξεις Σμικύδῳ καὶ κύειον. Ἰππεῦσιν. Hominibus enim mollibus per contumeliam eleganti scommate κύειον assignabant, quasi eos inter τὰ κτητὰ ἐκ κτήματα cum uxoribus numerarent. quales erant impuri illi senes Lampridij sub καλαράτῳ Heliogabalo, qui, *maritos se habere iactabant*, scelestæ principis sui libidinis affectu.

Pag. 35. Εὐοχέων δ' ἔξειαι] Male εὐοχέων substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ καλοῖς κοπιᾶν. ἢ καὶ ἄλλως ὀχλήσασθαι, τὸ εἰς ὕψος ἐπαῖραι τὸ θυμόν. Item, ὁποῖόν τι καὶ τὸ ἔχει μὲν ὀξύτονος ἢ τρυφή· ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχεῖν κατὰ πᾶσι παρ' Ἡσίοδου.

Ibid. Ἐλπίς δ' οὐκ ἀγαθή] ἐλπίς οὐκ ἀγαθὴ Hesiodo est νόημα κακόν. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitationibus vacat.

Pag. 40. Ἡὼς τοι προσφέρει] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniæ loco, Καλλιόπη, ἢ μὲν προσφίρεσά τι δέειν ἀπασίων, exponit, προσφίρεσά τι προσβύταλον. Vetus Glossa ad Theogoniam: Ἀρίσταρχος τὸ προσφίρεσά τι, ἀντὶ τοῦ προσβύταλον, ἠκυσεν ὥστε ἀδύλον, πότιρον τῇ πρῴῃ, ἢ τῷ φρόνῳ προσφίρεσά τι. οἱ δ' ἐνπιμοτά τι. Eustathius: τὸ δ' προσφίρεσθαι πρωτότυπον ὅτι τῆς προσφοράς, ἀφ' ἧς παρὰ τοῖς ὕστερον προσφορικός παρῆκ' λόγος. ὅτι δ' προσφέρειν καὶ τὸ νικᾶν λέγει, ὅθεν καὶ ὁ προσφίρεσθαι, δῆλόν ὅτι. Ἡσίοδος δ' ἐν τῷ, προσφέρει μὲν ὁδῷ, προσφέρει δ' καὶ ἔργῳ, ἐπερὶ ὃν τι σημαίνουσιν δ' προσφέρει ὑποκρίεσθαι, καὶ οὐκ αὐτόχρημα λαμβάνει ἀντὶ τοῦ ὑπερφρεῖ, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ περὶ ἀγῆ, περὶ κόπῃν ποιεῖν, περὶ κινεῖν, περὶ βιάζει.

Ibid. Ἡμεῖς δ' σκόλυμος] Ephemeris Hesiodi æstatem definit ἐπὶ σκόλυμον. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὰ τί ἐν τῷ θέρει οἱ μὲν ἄνδρες ἥτιον δύνανται ἀφροδισιάζειν· αἱ δ' γυναῖκες μᾶλλον, καὶ δάπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σκόλυμον, Μαχλότα δ' γυναῖκες, ἀφαιρέταί τοι δέ τι ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus Camerarius, κολύμῳ legerunt: alij κολύβῳ. κόλυβος enim dicunt, ἐπαυλὶς exponitur ab Hesychio. Sed mirum viris doctis in re tam
levi

levi aquam hæsisse, præsertim qui βραχυλογία Aristotelicam cognitam haberent. Hesiodus æstatem constituit ἐπὶ σκολύμῳ καὶ τέτλιγος: ita loquuntur eleganter οἱ χαείντες, id est, tempore cardui & cicada, vel, dum carduus & cicada est. Hoc secutus Aristoteles, dixit Hesiodum salacitatem mulierum, virorum vero impotentiam constituere ἐπὶ σκολύμῳ. Non vacabat Aristoteli aliud agenti citare versus illos, Ἡμῶν δὲ σκόλυμός τ' ἀνδρῶν, & quæ sequuntur, Μαχλότα δὲ γυναικες. Propterea elegantissime dixit, καὶ δὲ περ καὶ ὁ πομπὴς λέγει ὅτι σκολύμῳ, sicut poeta Hesiodus dicit de tempore quo viret carduus. Quod hinc desumpsit Alcæus cum dixit: Ἀνδρῶν δὲ καὶ σκόλυμος· γυνὴ δὲ μιανότα γυναικες. Diximus supra Hesiodum in libris Ἑργων etiam ἐφημερίδα complexum esse. Ostendit itaque hic, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σκολύμῳ καὶ τέτλιγος.

Pag. 43. Πληθὺν δὲ κατὰ χρόνους.] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopulus quantum a sensu horum verborum absit, perspicue fatetur, cum ἔσται per ἔσω reddit. Satis superque supra probavimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen, Ephemeridem in operibus Hesiodi non in diebus esse: cum autem designatio ejus passim fere sparsa sit, manifeste tamen ibi incipere: Μῦθα δὲ λιωαῖων. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride desinat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno desinit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausula concludit: Πληθὺν δὲ κατὰ χρόνους αἵματος αἶν. quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, Annus vero per terram accommodatus sit. Ineptissime. Multum torsit omnes illud κατὰ χρόνους. quæ verba absolunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem vitam præparant: ita ut illud quod sequitur, Βι δεῖ σε ναυσιλίνε, ita cum hoc cohæreat. quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοώλειν dicebant, Hesychius: Βοώτειν, ἀρῶν ὅταν ὁ Ὠρίων δύνῃ) navigare autem

autem desinebant, eleganter hac occasione alteram Οἰκονομίας rationem orditur. At Proclus optime ad hunc locum notarat, πλείων, ὁ ἐνιαυτός, τῶν ἐπὶ γῆς ἔργων ὕψος ἢ τὸ τέλος ἔχει. Potuisset tamen melius aliis consulere infra: si, pro illis, εἰς τὰ πάντα ποιήσῃς, ὁ ἐνιαυτός ὅλος ἀμείδιος ἔσται, notasset, ὁ ἐνιαυτός ὅλος πεπληρωμένος ἔσται. Tzetzes nugari maluit, quæ hic omitti poterant. ἄμεινον igitur est τὸ πεπληρωμένον: κατὰ χρόνος, est κατὰ τῶν χρόνους ἔργων: nam ita transit ad τὰ τῆς θαλάσσης. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis. Πλείων ὃ κατὰ χρόνος ἄμεινον εἶναι. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum.

Pag. 48. Μέτρα φυλάσσειν] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέτρα θαλάσσης vocavit τ' ὡς ἔστιν πλῆρες. Sic eleganter, Δείξω δὲ τοι μέτρα πολυφλοίσβου θαλάσσης. Quamobrem quæ Moschopulus, Proclus, Tzetzes περὶ συμμετρίας hic dicunt, ostendunt eos non bene mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρα φυλάσσειν, suadet ut mercator usque ad æstatem maneat, quia usitatissimus alter ille πλῆρες, veris nimirum, ἀρπактὸς sit. quod quid sit, ad interpretes diximus.

Ibid. καὶ εἰς ἡμέραν γήραϊ δῶκεν] Stob. καὶ εἰς ἡμέραν γήραϊ δῶκε.

Pag. 51. Μηδὲ πολυξείνῃς διατὸς] Ut hoc præceptum, quod est περὶ συμβόλων & καλαβολίων, quæ collatis ab unoquoque sumptibus instituebantur, consistit sibi, sublata distinctione, ita lego: Μηδὲ πολυξείνῃς διατὸς διαπόμελας εἶναι. Ἐκ καὶ πλεονεξίας τε χάρις, διαπείνη τ' ὀλιγίστη. Sensus est hoc modo mire directus & perspicuus.

Pag. 52. — Μηδ' ἐπ' ἀπὸ γήραος καθίζεν] Notum est omnibus quam multa de his veteres. Cæterum cur hoc præceptum, de non movendis sepulchris, ad παῖδας δυνάμει κατὰ τὸν spectet, nunquam ostendere potuerunt. Nos hos versus, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc modo transponendos esse non dubitamus, qui nimirum misere truncarunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tanquam vultures quidam Homerum & Hesiodum:

Μηδ'

Μηδὲ γυναικείῳ λυτρῶν χρεὶα φαιδρύνεσθαι,
 Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνὴρ' ἀνήνορα ποιεῖ,
 Μηδὲ δωδεκάμηνον. ἴσων κ' ἐν τῷτο τίτυκ')
 Ἀνείει· ἀδελφείῃ γὰρ ὅπῃ χρόνον ἔς' ὅπῃ κ' ἐν τῷ
 Ποιῶν.

Quanta cura τὰ θεμιότιστα τῶν λυτρῶν, quæ γυναικεία voca-
 bant, & absolute λυτρῶν, in deliciarum descriptionibus,
 Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excaldationes*,
 sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerint, pueris
 notum est, cum ex aliis tum ex Comico, qui ἐκ τῶν λυτρῶν
 totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri
 autem δωδεκαταῖοι & δωδεκάμηνοι, omnia communia cum
 matribus habebant; δῖαιτῶν, τεφρῶν, οἴκων, id est, ipsum
 Gynæceum. Hesiodus ergo ne ejusmodi puerulos ma-
 trum λυτρῶν assuescere sinant, ex disciplina veteri, quia
 θαλύνεσθαι τὰ σώματα ex aquæ tepore existimabant, diligenter
 monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil supra,
 hoc modo:

Neque muliebri lavacro corpus purgare
 Puerum finas duodecennem; quia masculos enervat,
 Neque duodecim mensium: nocet & illud equali modo
 Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur
 Pæna.

Apparet hinc ante omnia præceptum περὶ τῶν ἀκινήτων huc
 non spectare: quod seorsim considerabimus.

Ibid. μηδ' ἐπ' ἀκινήτοις καθίζειν] Ἀκίνητα sunt οἱ νόμοι:
 de quibus usitatum fuisse elegantissimam parcemiam μὴ κι-
 νεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis
 apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἦν τοῖς νομοθέταις ἡ μεγίστη
 τῶν μίμψων, ἰσότης αὐτοῖς πρὸς καλὰ σκευάματα τῆς ὑσίας, ἢ περ
 ἐν αἷματι νομοθετημένοις πόλεσι πολλαῖς γίνεσθαι, ἐάν τις ζητῇ γῆς
 περὶ κτήσιν κινεῖν, καὶ χρεῶν διάλυσιν, ὁρῶν, ὡς οὐκ ἂν δύναίτο αὐτοῦ
 πέποιθεν γινώσκειν ποτὲ τὸ ἴσον ἰκανῶς. ὡς ἐπιχειρῶντι δὲ νομοθέτῃ
 κινεῖν τῶν τοιούτων πᾶσι ἀπαντὰ λέγων, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα.
 Et Eusebius Præparat. Evang. lib. i i i. Ἡμεῖς δ' ἐν τῷ μέγιστῳ
 T ἀσβεῖν,

ἀσεβείν, τὰς ὕψους ἐμφανείς καὶ ἐυεργίικαὶ δυνάμεις ἐν οὐδενὶ λόγῳ πθεμένους· ἀντικρυς δὲ πικρονομῶντας, δέον σέβειν ἕκαστον τὰ πάτρια, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, σοιχεῖν δὲ καὶ ἐφέπειδ' ἡ τῶν πατρῶν ἐυσεβεία, ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἔρωτι κραινολομίας. Καθίζεν ἐπ' ἀκινήτοισι, προ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quam eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum.

Ibid. ὃ δ' ἄμεινον.] Vetus clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis principes, erat, ὃ δ' ἄμεινον. Sic apud Herodotum in cautione sepulchrali in Epitaphio Nitocridis : τῶν περ ἐμοῦ ὑπερὸν γινομένων Βαβυλῶν βασιλέων, ὃν σπανίστη χερμάτων, ἀνοίξας τὸν τάφον, λαβέτω ὁκόσῃ βύλε' ἡ χήμα' αὐτῆς. μὴ μὲν τοίγ' αὖ σπανίσσας γὰρ ὃ δ' ἄμεινον. Quia autem vulgo etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausula, Horatius philosophiam alibi, *meliora* dixit, id est, τὰ ἀμείνω.

Cum tu coemptos undique nobiles

Libros Panati, Socraticam & domum

Mutare loricis Iberis,

Pollicitus meliora, tendis.

Pollicitus meliora, est, ὃ τῆς φιλοσοφίας ἀντιποινόμενον.

Pag. 55. Διὸς παρὰ μηπένει] Erravit vir summus Angelus Politianus, cum tres dies Iovis ab Hesiodo statui observat ex hoc loco. Verustissimi Poetæ ominis causa ἐν περ ἐπ' ὅτ' εἰπὼν Διὸς eleganter, in narrationibus etiam, quacumq; de re agebant plerumq; utebantur. Ita in principio continuo τῶν Ἔργων, Ὅντε διὰ βροτοῖ ἀνδρες ὁμῶς, ἀφάλοίτε φαλοίτε, ῥητοί τ' ἀρρητοίτε, Διὸς μεγάλοιο ἔκηπ. Vbi illud postremum ominis causa ponitur, & ex abundanti : nam nihil est quo referatur. Peculiariter autem singulos dies poetæ, ἡμέρας ἐν Διὸς dicunt simpliciter. Sic in illo Ὅσας γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας ἐν Διὸς εἰσι. Autor Megaræ Idyllij Dorici : σὺ δ' ἢ ὕπν' αὖ λείβεαι ὕδωρ. Νύκτας τε κλαίνοσα καὶ ἐν Διὸς ἡμάδ' ὀπποσα. Ita Hesiodus cum rationem τῶν ἡμερῶν incipit, in genere jubet φυλάσσειν ἡμέρας ἐν Διὸς, id est, simpliciter, *dies quos natura constituit* : ita ea vox millies a poetis ponitur. Sic Apol-
ninus

nus & Nonnus αὐραδὲν Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμεῖς ἐκ Διός. Omnes enim res ominis causa Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐκ φειτῆς, in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit, Μυσίων ἀπάνδρι, Διὸς μέγα βυλεύοντι : quod etiam veteres magistri videntur ex eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐκ Διὸς dicunt, Hesiodus hic παρὰ Διὸς, dixit. Αἰδὲ, inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διός : id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus.* Quicquid non interpretamur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiose ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil περὶ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πάσας τὰς ἀγαθὰς ita dici existimat. Atqui Hesiodus, post hanc formulam, non τῶν ἀγαθῶν solum, sed & τῶν κακῶν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit : quamquam more suo nugacissime supra, ἐκ Διόθεν, ἐκ νοδὸς καὶ φρονίμων exponat; hic vero, παρὰ τῆς εἰμαμένης. Sed veniam meretur qui a Grammaticis dissentit, cum ipsi toties a se abeant.

Pag. 56. Εἰκάδι δ' ἐρμεγάλη] Nimirum hic nos frustrantur interpretes. Itaque quanvis hæc relictæ poteramus in Notas nostras ad ipsos, hic tamen monere vilius. Εἰκάς in mense multiplex est : μεγάλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur in Nebulis Comicus dicat σελεύνην ἄγειν εἰκάδας. Ὁρῶν ἄγνοσαν τὴν σελήνην εἰκάδας. Non bene intellexit locum illum Græcus interpres. Queritur enim, cur, cum τῇ τειακάδι finis sit plerunque lunæ & mensis, cum τῇ τειακάδι sit satisfaciendum fœneratoribus, miser tamen Strepsiades περὶ τῶν εἰκάδων agat. Atque hic interpretis rationes videntur mihi λίαν ἀπεροδόνουσι. Εἰκάδες eleganter πληθυντικῶς dicuntur, cum plures sint. Ἡ μεγάλη εἰκάς ultima est mensis veterum. Est autem dies illa quæ vigesimarum ultima est : μεγάλη enim est ἡ ὑσέτη, quæ πρὶν ἐνέειν καὶ νέειν præcedit. Observant enim, veteres, etiam Athenienses, ante Solonem, ἄγει τειακάδ' ἑξ ἑκὼν τὸν μῶνα ἡειθμημέναι. Εἰκάς μεγάλη, est, Pridie νυμφνίας :

nona & vigesima. At interpres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰκάς, inquit, ἀπὸ εἰκοστῆς πρώτης, εἰς εἰκοστῆς ἐνάτης ἔφθινοντο. Ita totum tempus a χχι usque ad χχιζ μεγάλη εἰκάς esset.

Sed hic, ut diximus, terminus illius temporis intelligitur. quæ est vicesima & nona. Nugantur sane interpretes, qui πλεον ἡμερ idem cum εἰκάδι μεγάλη esse putant.

E I N I S,

De mendis Typogr.

Si quid hic commissum sit, ut per te emendes, Lector candidè, rogamus. non enim paginas relegere vacabat. Pag. sane 252. scribendum *ibi* deleta voce *est*. quæ inepte fraudem orationi facit.

EX ELEGIARVM

DANIELIS HEINSII

LIBRI III

ELEGIA IV.

De Hesiodo & ejus scriptis.

Roximus huic longo, nec non & laudibus, evo,
Quem gelidis ortum finibus Ascre dedit,
Quem sua vicina puerum docuere Camena
Carmina: Parnassus non procul inde fuit.

Sederat, ut fama est, deserta in vallibus Ascre,

In manibus pini virga sedentis erat.

Pendebant aliqua prona de rupe capella,

Pascebant aliqui non procul inde boves.

In medio, placidasque inter passimque vagantes

Per teneras frondes, ipse sedebat oves.

Hos populos illi dederat fortuna regendos,

Non alias usquam pauper habebat opes.

Terra pedum pulsu visa est vicina moveri.

Respicit: a tergo tres videt esse Deas.

Bis totidem parvi linquebant culmina collis.

(Exigui iuxta culmina collis erant)

Vna tenens laurum lauroque evincta capillos,

(Calliopen Graio nomine turba vocat,)

Hac tibi dant, inquit, quae cernis premia Musae.

Hac tibi sunt ista sceptrum tenenda manu.

Et tibi ne certent magnorum premia regum,

Tutus ab insidiis omnibus, illa geres.

Tutus ab insidiis viridi securus in herba,

In viridi fusus membra iacebis humo

Vtque soles, tardos stimulis impelle iuencos,
Vtque soles pecudes pascere pasce tuas.
Nos quoque pauperies paucis latissima rebus,
Nos quoque simplicitas non operosa iuvat.
Et tibi ne desint facilis compendia vita,
Terra parens segetes, & dabit amnis aquas.
Quod satis est, cuivis tribuit natura deusque,
Luxuries nullum novit habere modum.
Dixerat, & summa pertentat tempora lauro,
Et leviter pura tempora tingit aqua.
Fons erat illimis vicini in vertice montis,
Quem volucris velox angula rupit equis.
Hauserat hinc paucas, ut erant sine sordibus, undas,
Spargeret ut sacras hoc Dea rore comas.
Tinctus abit vates: cum lumina protinus illi
Occupat insolitus membraque torpor habet.
Fusus humi dulcem carpit tenerumque soporem:
Qua stabat, gelidum praeiuit herba torum.
Mane erat: educit pecudes in gramina rursus,
Et calami sparsas carmine cogit oves.
Sponte sua quidvis facili veniebat ab ore,
Nec vitio durum, nec rude carmen erat.
Viderat intonsi iuvenem cui colla capilli
Primaque pingebat flore iuventa genas,
Hic quoque pascebat teneras in montibus agnas,
Curaque vicinos fecerat una duos.
Diligit hunc sensim, nec erat non dignus amari,
Sed prohibent Parca cetera, raptus abit.
Ultima persolvit iuveni solatia rapto,
Materiem vati suppeditabat amor.
Mox Thetidis laudes, Thetidique ut Pelea quondam
Unanimi vite foedere iunxit Hymen.
Hinc terram, terraque canit praecepta colenda.
Hoc superest nobis: cetera tempus habet.

Quid

*Quid noceat Baccho, quo quæque sit ordine vitis
Et quo sit melius constituenda modo.
Forsan Aristæi veteres his iunxerat artes,
Et quæ sollicitas erant morentur apes,
Qui placeant flores, quæ proxima gentis origo,
Quæ loca, quas latebras agmina parva petant.
Addidit herbarum proprios cum viribus usus,
Et medicam docuit, cetera doctus, opem.
Quid memorem pulchros terræ quos prodidit ignes,
Ortaque quæ cælo lapsaque signa canit?
Ideosque Deos, & quæ dum format Achillem
Centauri veteris dicta fuisse ferunt.
Iupiter insano suspendit in æquore molem:
Æquoreis tellus undique cedit aquis.
Hanc quoque descripsit, faciemque habitumque locorum
Prodidit, & iustum continuavit opus.
Quid memorem priscas Heroidas, extaque vatum?
Addidit & magnos ultima cura Deos.
Hic Chaos antiquum, primique exordia mundi,
Cunctaque paulatim nata fuisse vides,
Cum mare, cum tellus, cum sidera mixta iacerent,
Cum facies mundi nulla vel una fuit. &c.*

F I N I S.

